

ЗАКОН

о енергетици

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет

Члан 1.

Овим законом уређују се циљеви енергетске политике и начин њеног остваривања, услови за поуздану, сигурну и квалитетну испоруку енергије и енергената и услови за сигурно снабдевање купаца, заштита купаца енергије и енергената, услови и начин обављања енергетских делатности, услови за изградњу нових енергетских објеката, статус и делокруг рада Агенције за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција), коришћење обновљивих извора енергије, подстицајне мере и гаранција порекла, начин организовања и функционисања тржишта електричне енергије, природног гаса и нафте и деривата нафте, права и обавезе учесника на тржишту, успостављање својине на мрежама оператора система, као и надзор над спровођењем овог закона.

Овим законом уређују се производња, дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом као енергетске делатности.

Значење појединих израза

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овом закону имају следеће значење:

- 1) базно уље је основно уље минералног, синтетичког или биљног порекла које секористи за производњу мазива и у индустријске сврхе;
- 2) балансна одговорност на тржишту електричне енергије је обавеза учесника на тржишту да уравнотеже производњу, потрошњу и уговорену куповину и продају електричне енергије у периоду за који се утврђује балансно одступање и преузму финансијску одговорност за одступања;
- 3) балансна одговорност на тржишту природног гаса је обавеза учесника на тржиштуду уравнотеже количину природног гаса на улазу у систем и излазу из система у периоду за који се утврђује балансно одступање и преузму финансијску одговорност за одступања;
- 4) безбедност рада система подразумева одржавање и употребу система на начин којим се не угрожавају живот и здравље људи и материјална добра;
- 5) биогорива су течна или гасовита горива за саобраћај, произведена из биомасе;
- 6) биомаса је биоразградиви део производа, отпада и остатака биолошког порекла из пољопривреде (укључујући биљне и животињске материје), шумарства и повезаних индустрија, као и биоразградиви део индустријског и комуналног отпада;
- 7) биотечност је течно гориво произведено из биомасе, које се користи у енергетске сврхе, осим за саобраћај, укључујући производњу електричне енергије и енергије за грејање и хлађење;
- 8) бруто финална потрошња енергије је укупна финална енергија потрошена за енергетске сврхе у индустрији, транспорту, домаћинствима, јавним и комерцијалним делатностима, пољопривреди, шумарству и рибарству, укључујући сопствену потрошњу електричне и топлотне енергије у сектору производње електричне и топлотне енергије и губитке у преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије;

- 9) вертикално интегрисано предузеће је енергетски субјект или група енергетских субјеката где исто лице има право, директно или индиректно да спроводи контролу и где енергетски субјект или група поред једне од следећих делатности: пренос електричне енергије и управљање преносним системом или транспорт природног гаса и управљање транспортним системом, дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, дистрибуција и управљање дистрибутивним системом за природни гас, складиштење и управљање складиштем природног гаса обавља и најмање једну од следећих делатности: производњу електричне енергије или природног гаса, снабдевање електричном енергијом или природним гасом или јавно снабдевање природним гасом;
- 10) гарантовани снабдевач је снабдевач који обезбеђује јавну услугу гарантованог снабдевања и који од повлашћених произвођача откупљује електричну енергију, и обавља послове који се односе на спровођење подстицајних мера у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега;
- 11) гарантовано снабдевање је јавна услуга којом се осигурава право домаћинстава и малих купаца на снабдевање електричном енергијом прописаних карактеристика на територији Републике Србије по разумним, јасно упоредивим, транспарентним и недискриминаторним ценама;
- 12) гаранција порекла је електронски документ који има искључиву функцију да крајњем купцу докаже да је одређена количина електричне енергије произведена из обновљивих извора енергије или из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије;
- 13) деривати нафте су безоловни моторни бензини, авионски бензини, млазна горива, гасна уља, уља за ложење, течни нафтни гас и друго;
- 14) директни гасовод је цевовод који повезује произвођача природног гаса, односно биогаза са објектом изолованог купца и није део транспортног, односно дистрибутивног система;
- 15) директни далековод је далековод који или повезује изоловано место производње са изолованим купцем или повезује објекат произвођача електричне енергије са снабдевачем који директно снабдева сопствене просторије, зависна привредна друштва и крајње купце;
- 16) дистрибуција електричне енергије је преношење електричне енергије преко дистрибутивног система ради испоруке електричне енергије крајњим купцима, а не обухвата снабдевање електричном енергијом;
- 17) дистрибуција природног гаса је преношење природног гаса преко дистрибутивног система ради испоруке природног гаса крајњим купцима, односно другом дистрибутивном систему, а не обухвата снабдевање природним гасом;
- 18) дистрибуција топлотне енергије је преношење топлотне енергије за даљинско грејање и/или даљинско хлађење за више објеката или индустријску употребу помоћу паре, топле воде или расхладног флуида кроз дистрибутивне системе;
- 19) доводни гасовод је цевовод који повезује постројења за производњу нафте или природног гаса са објектима за прераду природног гаса;
- 20) енергенти су угаљ, природни гас, нафта, деривати нафте, уљни шкриљци, обновљиви и други извори енергије;
- 21) енергетски систем је електроенергетски систем, систем природног гаса, нафте или деривата нафте и систем даљинског грејања и хлађења, који се састоји од енергетских објеката међусобно повезаних тако да чине јединствен техничко-технолошки систем;
- 22) енергетски субјект је правно лице, односно предузетник, које обавља једну или више енергетских делатности из члана 16. овог закона;
- 23) енергетски угрожени купац је домаћинство које због социјалног статуса или здравственог стања, у складу са овим законом, има право на снабдевање под посебним условима;
- 24) енергија је електрична енергија и топлотна енергија;

- 25) интерконектор је далековод, гасовод, нафтовод, односно продуктовод који прелази границу између држава ради повезивања њихових система, као и опрема која се користи за повезивање енергетских система;
- 26) испорука је физичка предаја енергије, односно енергента из објекта енергетског субјекта или произвођача природног гаса, односно биогаса у објекат другог енергетског субјекта или крајњег купца;
- 27) јавни снабдевач природним гасом је енергетски субјект који обавља енергетску делатност јавног снабдевања природним гасом;
- 28) јавно снабдевање природним гасом је продаја природног гаса домаћинствима и малим купцима по регулисаним ценама;
- 29) контрола енергетског субјекта подразумева право или могућност једног лицасамостално или са другим лицима која са њим заједнички делују, да врши одлучујући утицај на пословање другог лица путем а) учешћа у основном капиталу или права коришћења целокупне или дела имовине, б) уговора или права на именовање већине директора, односно чланова надзорног одбора или гласање и одлуке тих органа;
- 30) корисник система је произвођач електричне енергије и природног гаса, крајњи купац чији је објекат прикључен на систем, снабдевач, јавни снабдевач природног гаса, снабдевач на великом електричном енергијом и други оператор система;
- 31) крајњи купац је правно или физичко лице или предузетник који купује електричну енергију или природни гас за своје потребе;
- 32) крајњи купац топлотне енергије је правно или физичко лице или предузетник који купује топлотну енергију за своје потребе;
- 33) купац из категорије домаћинство је крајњи купац који купује електричну енергију или природни гас за потрошњу свог домаћинства и за заједничку потрошњу домаћинстава искључујући обављање комерцијалних или професионалних делатности;
- 34) купац је правно или физичко лице или предузетник који купује енергију или енергент за своје потребе или ради препродаје;
- 35) лајнпак (лине-пацк) је актуелна количина природног гаса која се под притиском складишти у гасоводу (транспортном, односно дистрибутивном систему), која се краткорочно може користити за одржавање сигурности рада и балансирање система у оквиру дозвољеног опсега промене притиска;
- 36) лиценца је акт којим се утврђује испуњеност услова за обављање енергетских делатности прописаних овим законом;
- 37) мали купци електричне енергије су крајњи купци (правна лица и предузетници) који имају мање од 50 запослених, укупан годишњи приход у износу до 10 милиона евра у динарској противвредности, чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем електричне енергије напона нижег од 1 кВ и чија је потрошња електричне енергије у претходној календарској години до 30.000 кWx;
- 38) мали купци природног гаса су крајњи купци чија је годишња потрошња природног гаса до 100.000 м³ и чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем природног гаса;
- 39) мерни уређај за електричну енергију је бројило електричне енергије, напонски и струјни мерни трансформатор и остала помоћна опрема која је у функцији мерења електричне енергије;
- 40) механизми сарадње су облици сарадње између држава који обухватају: заједничке пројекте, статистичке трансфере из енергетских биланса држава, заједничке шеме подршке и друге облике сарадње којима се омогућава смањење трошкова држава за постизање њиховог обавезујућег укупног удела обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије;

- 41) моторна горива су безоловни моторни бензини, авионски бензини, млазна горива, гасна уља, ауто гас, биогорива, компримовани природни гас и друго, а у складу са прописима којима се дефинишу њихови технички и други захтеви и намена;
- 42) надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора је тело одређено Уговором о оснивању Енергетске заједнице између Европске Заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација ("Службени гласник РС", број 62/06) и одлукама Министарског савета Енергетске заједнице до приступања Републике Србије Европској унији;
- 43) намешавање биогорива је додавање биогорива горивима нафтног порекла у прописаном садржају;
- 44) непрекидни капацитет је капацитет природног гаса који оператор транспортног система гарантује кориснику система у уговореном обиму;
- 45) нестандартне услуге оператора система су услуге које оператор система пружа на захтев купца, односно корисника система или услуге у циљу отклањања последица поступања купца односно корисника система супротно прописима, а које нису обухваћене кроз цену приступа систему или кроз трошкове прикључења;
- 46) нови инфраструктурни објекти су објекти који нису изграђени до дана ступања на снагу овог закона;
- 47) обновљиви извори енергије су нефосилни извори енергије као што су: водотокови, биомаса, ветар, сунце, биогаз, депонијски гас, гас из погона за прераду канализационих вода и извори геотермалне енергије;
- 48) оператор дистрибутивног система електричне енергије је енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом електричне енергије, одговоран је за рад, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за дистрибуцијом електричне енергије на економски оправдан начин;
- 49) оператор дистрибутивног система природног гаса је енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом за природни гас и одговоран је за рад, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за дистрибуцијом природног гаса на економски оправдан начин;
- 50) оператор преносног система електричне енергије је енергетски субјект који обавља делатност преноса и управљања преносним системом електричне енергије и одговоран је за рад, одржавање и развој преносног система на подручју Републике Србије, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за преносом електричне енергије на економски оправдан начин;
- 51) оператор система је оператор преносног система електричне енергије, оператор дистрибутивног система електричне енергије, оператор транспортног система природног гаса, оператор дистрибутивног система природног гаса и оператор складишта природног гаса;
- 52) оператор складишта природног гаса је енергетски субјект који обавља делатност складиштења и управљања складиштем природног гаса и одговоран је за рад, одржавање и развој складишта природног гаса;
- 53) оператор транспортног система природног гаса је енергетски субјект који обавља делатност транспорта природног гаса и управљања транспортним системом за природни гас и одговоран је за рад, одржавање и развој транспортног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за транспортом природног гаса на економски оправдан начин;

- 54) опрема под притиском су гасоводи, нафтоводи, продуктоводи, парни и вреловодни котлови, посуде под притиском и друга опрема под притиском утврђена посебним техничким прописима;
- 55) организовано тржиште електричне енергије је институционално уређен однос између понуде и тражње учесника на тржишту електричне енергије са унапред одређеним стандардизованим продуктима и физичком испоруком, на временском оквиру дан унапред и унутар дана;
- 56) повлашћени произвођач електричне енергије је енергетски субјект који производи електричну енергију из обновљивих извора енергије или високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије и има право на подстицајне мере у складу са овим законом;
- 57) подстицајне мере су инструменти или механизми подршке производњи енергије из обновљивих извора енергије или високоефикасној комбинованој производњи електричне и топлотне енергије;
- 58) помоћне услуге су услуге које корисници преносног и дистрибутивног система електричне енергије пружају оператору преносног и дистрибутивног система да би се обезбедиле системске услуге;
- 59) потпуно снабдевање је продаја електричне енергије или природног гаса код којекolicaина електричне енергије или природног гаса за обрачунски период није утврђена уговором о снабдевању, већ крајњи купац има право да одреди количину, на основу остварене потрошње на месту примопредаје;
- 60) прекидни капацитет је капацитет који оператор транспортног система може прекинути у складу са условима предвиђеним у уговору о транспорту;
- 61) пренос електричне енергије је преношење електричне енергије преко повезаних система високих напона ради испоруке крајњим купцима или дистрибутивним системима, а не обухвата снабдевање;
- 62) привремени повлашћени произвођач електричне енергије је физичко или правно лице, односно предузетник, које је прибавило грађевинску дозволу за изградњу енергетског објекта за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије или високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије и испунило друге услове у складу са овим законом;
- 63) прикључак на систем је скуп водова, опреме и уређаја укључујући мерну опрему и мерно место, којима се инсталација објекта енергетског субјекта, произвођача или крајњег купца, физички повезује са преносним, транспортним, односно дистрибутивним системом;
- 64) приступ систему је право на коришћење система ради преноса, односно транспорта, дистрибуције, преузимања и предаје уговорене количине електричне енергије, природног гаса, нафте и деривата нафте у уговорено време под прописаним и јавно објављеним условима на принципу недискриминације;
- 65) произвођач из обновљивих извора енергије је енергетски субјект који производи електричну енергију из обновљивих извора енергије и има право на гаранције порекла у складу са овим законом;
- 66) сигурност снабдевања електричном енергијом и природним гасом је обезбеђивање потребних количина електричне енергије и природног гаса крајњим купцима, као и техничка способност преносних, транспортних и дистрибутивних система да омогуће испоруку до крајњих купаца;
- 67) системске услуге су услуге које пружа оператор система, а које су неопходне за обезбеђивање сигурног, поузданог и стабилног рада енергетског система;
- 68) снабдевање електричном енергијом је продаја електричне енергије, купцима за њихове потребе или ради препродаје;
- 69) снабдевање на велико електричном енергијом је продаја електричне енергије купцима, укључујући препродају, осим продаје крајњим купцима;
- 70) снабдевање природним гасом је продаја природног гаса купцима за њихове потребе или ради препродаје;

- 71) снабдевање топлотном енергијом је продаја топлотне енергије крајњим купцима по цени одређеној у складу са методологијом из члана 362. овог закона;
- 72) сопствена потрошња оператора преносног, транспортног, дистрибутивног система и складишта природног гаса је потрошња електричне енергије, односно природног гаса, неопходна за рад система;
- 73) сопствене потребе за дериватима нафте су потребе или активности које у било ком кораку њихове реализације нису намењене продаји деривата нафте или вршењу услуга трећим лицима, већ за сопствену потрошњу;
- 74) стандардне услуге оператора система су услуге које оператор пружа купцима и корисницима система, а које се наплаћују кроз цену приступа систему или кроз трошкове прикључења;
- 75) транспорт нафте и деривата нафте другим облицима транспорта је транспорт нафте, односно деривата нафте свим облицима транспорта осим нафтоводом, односно продуктоводом;
- 76) транспорт нафте нафтоводима и деривата нафте продуктоводима је преузимање, цевоводни транспорт и предаја уговорене количине нафте и деривата нафте под прописаним и јавно објављеним условима на принципу недискриминације;
- 77) транспорт природног гаса је преношење природног гаса транспортним системом до крајњих купаца или другог транспортног система, дистрибутивних система или складишта природног гаса, а не обухвата снабдевање;
- 78) треће земље су земље који нису чланице Европске Уније нити потписнице Уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске Заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација ("Службени гласник РС", број 62/06 - у даљем тексту: Уговор о оснивању Енергетске заједнице);
- 79) трговина ван станица за снабдевање превозних средстава уљима за ложење, биогоривима, течним нафтним гасом, компримованим и утечњеним природним гасом који се користе као енергетска горива и горивима за снабдевање спортских авиона је трговина на мало;
- 80) трговина горивима за пловила је трговина на велико и обухвата снабдевање течним горивом бродова и техничких пловних објеката у складу са прописима којима се уређују унутрашња пловидба и луке и прописима о транспорту опасног терета;
- 81) трговина моторним и другим горивима на станицама за снабдевање превозних средстава је трговина на мало;
- 82) трговина нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим и утечњеним природним гасом је трговина на велико и обухвата куповину, односно увоз ради даље продаје, односно извоза или коришћење у пословне сврхе;
- 83) уговор "узми или плати" је уговор којим се снабдевач обавезује да испоручи уговорене количине природног гаса, а купац да плати те количине без обзира да ли их је преузео, делом плати у уговореном обрачунском периоду са правом да га преузме у неком наредном обрачунском периоду уз обавезу да плати преостали износ након преузимања;
- 84) уговорно загушење је стање у транспортном систему када обим захтева занепрекидним капацитетима превазилази капацитет транспортног система природног гаса;
- 85) хоризонтално интегрисано предузеће је енергетски субјект који поред једне енергетских делатности у области електричне енергије, односно природног гаса обавља и најмање једну од делатности која није у области електричне енергије, односно природног гаса.

II. ЕНЕРГЕТСКА ПОЛИТИКА И ПЛАНИРАЊЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ

Циљеви енергетске политике

Члан 3.

Енергетска политика Републике Србије обухвата мере и активности које се предузимају ради остваривања дугорочних циљева и то:

- 1) поузданог, сигурног и квалитетног снабдевања енергијом и енергентима;
- 2) адекватног нивоа производње електричне енергије и капацитета преносног система;
- 3) стварања услова за поуздан и безбедан рад и одрживи развој енергетских система;
- 4) конкурентности на тржишту енергије на начелима недискриминације, јавности и транспарентности;
- 5) обезбеђивања услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетских делатности и потрошњи енергије;
- 6) стварања економских, привредних и финансијских услова за производњу енергије из обновљивих извора енергије и комбиновану производњу електричне и топлотне енергије;
- 7) стварања регулаторних, економских и привредних услова за унапређење ефикасности у управљању електроенергетским системима, посебно имајући у виду развој дистрибуиране производње електричне енергије, развој дистрибуираних складишних капацитета електричне енергије, увођење система за управљање потрошњом и увођење концепта напредних мрежа;
- 8) стварање услова за коришћење нових извора енергије;
- 9) разноврсности у производњи електричне енергије;
- 10) унапређења заштите животне средине у свим областима енергетских делатности;
- 11) стварања услова за инвестирање у енергетику;
- 12) заштите купаца енергије и енергената;
- 13) повезивања енергетског система Републике Србије са енергетским системима других држава;
- 14) развоја тржишта електричне енергије и природног гаса и њиховог повезивања сарегионалним и пан-европским тржиштем.

Енергетска политика ближе се разрађује и спроводи Стратегијом развоја енергетике Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија), Програмом остваривања Стратегије (у даљем тексту: Програм) и Енергетским билансом Републике Србије (у даљем тексту: Енергетски биланс).

Влада у складу са Стратегијом и Програмом доноси националне акционе планове којима се ближе утврђују развојни циљеви и мере за њихово остваривање.

Мере и активности које се предузимају ради остваривања дугорочних циљева из става 1. овог члана морају бити недискриминаторне, засноване на начелима слободног тржишта, не могу неоправдано стварати додатне обавезе учесницима на тржишту електричне енергије и морају бити оправдане у смислу њиховог економског и социјалног ефекта на крајње купце.

Стратегија

Члан 4.

Стратегија је акт којим се утврђује енергетска политика и планира развој у сектору енергетике.

Стратегијом се одређују:

- 1) дугорочни циљеви за развој производних капацитета који су у функцији сигурности снабдевања, уважавајући технолошке, економске и критеријуме заштите животне средине;
- 2) правци развоја преносног и дистрибутивног система електричне енергије;
- 3) правци развоја транспортног и дистрибутивног система природног гаса и подземних складишта природног гаса;
- 4) правци развоја тржишта електричне енергије и природног гаса;
- 5) правци развоја система даљинског грејања;
- 6) извори и начин обезбеђивања потребних количина енергије и енергената;
- 7) правци развоја коришћења енергије из обновљивих и нових извора и унапређења енергетске ефикасности;
- 8) правци развоја неискоришћених електроенергетских потенцијала, ефикасног управљања електроенергетским системима који се могу остварити увођењем дистрибуираних складишних и производних капацитета електричне енергије, увођењем управљања потрошњом пратећи кретање тржишта електричне енергије и увођењем концепта напредних мрежа, управљајући оптимално токовима снага у преносном и дистрибутивном систему;
- 9) други елементи од значаја за остваривање циљева енергетске политике.

Стратегију доноси Народна скупштина Републике Србије (у даљем тексту: Народна скупштина) на предлог Владе за период од најмање 15 година.

Влада прати остварење Стратегије.

Стратегија се усклађује са документима који се односе на привредни развој Републике Србије и стратешким и планским документима Републике Србије и садржи анализу остварења циљева утврђених Стратегијом за претходни период.

Стратегија се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Програм

Члан 5.

Програмом се утврђују услови, начин, динамика и мере за остваривање Стратегије.

Програм доноси Влада, за период до шест година на предлог Министарства надлежног за послове енергетике (у даљем тексту: Министарство).

Министарство прати остварење Програма и по потреби предлаже његово усклађивање са реалним потребама најмање сваке друге године.

Предлог дела Програма за територију аутономне покрајине надлежни орган аутономне покрајине, на захтев Министарства, доставља у року од 30 дана од дана достављања захтева.

Енергетски субјекти, Агенција и јединице локалне самоуправе на захтев Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, дужни су да доставе податке за израду Програма у року од 30 дана од дана достављања захтева.

Захтев за достављање података из става 5. овог члана садржи врсту података, временски период на који се подаци односе, начин достављања података, као и друге елементе неопходне за израду Програма.

Члан 6.

Програм садржи:

- 1) енергетске објекте које је неопходно изградити и реконструисати ради сигурности снабдевања или заштите животне средине и концесије које ће се понудити за изградњу енергетских објеката и рокове за њихово спровођење;
- 2) процену финансијских средстава и изворе финансирања;
- 3) обим коришћења обновљивих и нових извора енергије у укупној производњи енергије;
- 4) мере којима се обезбеђује да прописи који се односе на поступке издавања одобрења, дозвола и лиценцирања који се примењују на објекте за производњу електричне енергије, односно енергије за грејање и хлађење из обновљивих извора енергије, као и на припадајуће преносне и дистрибутивне мреже и поступак претварања биомасе у биогорива или друге енергетске производе, буду једноставни, јасни, доступни и транспарентни;
- 5) коришћење савремених технологија за производњу енергије и енергената;
- 6) мере за стимулисање инвестирања у енергетски сектор;
- 7) коришћење напредних технологија за управљање електроенергетским системом;
- 8) мере за унапређење енергетске ефикасности;
- 9) мере за заштиту животне средине;
- 10) друге елементе од значаја за остваривање Стратегије.

Члан 7.

У циљу реализације дугорочних циљева за развој производних објеката који су у функцији сигурности снабдевања утврђених Стратегијом и Програмом, могу се закључити дугорочни уговори о продаји са произвођачем електричне енергије, уз уважавање начела конкуренције и недискриминације.

Извештај о спровођењу Стратегије и Програма

Члан 8.

Влада подноси Народној скупштини годишњи извештај о спровођењу Стратегије и Програма који обухвата:

- 1) постигнуте резултате у односу на циљеве постављене Стратегијом, односно Програмом за годину у којој се подноси годишњи извештај о спровођењу Стратегије и Програма;
- 2) оцену ефеката постигнутих резултата и утицај на Програм у следећој години;
- 3) предлог мера за ефикасније спровођење Стратегије и Програма;
- 4) процену потребе за усклађивањем Програма и евентуалним усклађивањем Стратегије са реалним потребама.

Извештај из става 1. овог члана, доставља се Народној скупштини најкасније до 30. јуна текуће године за протеклу годину.

Промоција регионалне сарадње

Члан 9.

Надлежни органи у Републици Србији, Агенција, оператор преносног система и оператор тржишта електричне енергије, односно оператор транспортног система природног гаса, ради интегрисања тржишта на једном или више регионалних нивоа, а у циљу успостављања либерализованог регионалног и пан-европског тржишта, сарађују са надлежним органима других земаља.

Сарадња из става 1. овог члана обухвата, нарочито сарадњу у погледу прекограничних питања, са циљем стварања конкурентног тржишта електричне енергије, односно природног гаса и хармонизације правних, регулаторних и техничких прописа Републике Србије.

Енергетски угрожени купац

Члан 10.

Енергетски угрожени купац електричне енергије или природног гаса је купац из категорије домаћинство (самачко или вишечлана породица), које живи у једној стамбеној јединици са једним мерним местом на коме се мери потрошња електричне енергије или природног гаса, које троши максималну количину електричне енергије или природног гаса у складу са актом из става 8. овог члана, под условима прописаним овим законом (у даљем тексту: енергетски угрожени купац).

Статус енергетски угроженог купца стиче се на основу акта органа надлежног за социјална питања.

Домаћинство може стећи статус енергетски угроженог купца на сопствени захтев ако:

- 1) припада категорији са најнижим приходима по члану домаћинства који се утврђују у складу са актом који доноси Министарство, узимајући у обзир све чланове домаћинства и сву непокретну имовину у земљи и иностранству;
- 2) не поседује, односно користи другу стамбену јединицу, осим стамбене јединице која по структури и површини одговара потребама домаћинства у складу са законом којим се уређује област социјалног становања.

Статус енергетски угроженог купца на сопствени захтев може стећи и домаћинство чијем члану због здравственог стања обуставом испоруке електричне енергије или природног гаса може бити угрожен живот или здравље, што се доказује на начин ближе прописан актом из става 8. овог члана.

Статус енергетски угроженог купца може се стећи и на основу захтева који се подноси јединици локалне самоуправе, а која издаје акт о стицању статуса за енергетски угроженог купца.

Енергетски угрожени купац изузев домаћинства из става 4. овог члана има право на испоруку електричне енергије или природног гаса у количинама и уз умањење месечне обавезе плаћања на начин ближе утврђен прописом из става 8. овог члана.

Средства за остваривање права енергетски угрожених купаца обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Влада ближе прописује критеријуме за стицање статуса енергетски угроженог купца, начин заштите, садржину захтева, услове, рок и поступак за стицање статуса, као и доказе који се прилажу уз захтев, количине електричне енергије или природног гаса за које се енергетски угроженом купцу умањује месечна обавеза плаћања, начин издавања акта о стицању статуса и садржину тог акта, начин вођења евиденције и друга питања неопходна за утврђивање статуса.

Извештај о сигурности снабдевања

Члан 11.

Министарство израђује извештај о сигурности снабдевања електричном енергијом и природним гасом сваке године до 31. јула, доставља га надлежном одбору за енергетику Народне скупштине Републике Србије и објављује га на интернет страници Министарства.

Извештај о сигурности снабдевања електричном енергијом садржи:

- 1) процену сигурности рада преносног и дистрибутивног система;
- 2) податке о планираној потрошњи и производњи електричне енергије, као и начин обезбеђивања недостајућих количина за наредни петогодишњи период;
- 3) прогнозирану сигурност снабдевања за наредних пет до петнаест година;
- 4) план инвестиција преносног система и корисника преносног система за наредних пет до петнаест година, укључујући изградњу интерконективних далековаода;
- 5) механизме управљања загушењима у преносним и дистрибутивним системима ускладу са Уговором о оснивању Енергетске заједнице и правилима европских асоцијација оператора преносног система;
- 6) податке о мерама за покривање вршне потрошње, као и мере које се предузимају услучају да један или више снабдевача не обезбеде довољне количине електричне енергије;
- 7) обим и квалитет одржавања преносног и дистрибутивног система;
- 8) регионалне, националне и европске циљеве одрживог развоја укључујући и међународне пројекте;
- 9) разноврсност примарних извора за производњу електричне енергије;
- 10) податке о инвестицијама у капацитете за производњу електричне енергије.

Податке из става 2. тачка 10) овог члана Министарство доставља Агенцији.

Извештај о сигурности снабдевања природним гасом садржи:

- 1) процену сигурности рада транспортног и дистрибутивног система;
- 2) податке о капацитетима складишта природног гаса;
- 3) податке о планираној потрошњи и производњи природног гаса, као и начин обезбеђивања недостајућих количина за наредни петогодишњи период;
- 4) податке о планираној изградњи енергетских објеката за обезбеђење сигурности снабдевања;
- 5) податке који се односе на квалитет и ниво одржавања енергетских објеката;
- 6) предмет уговора о дугорочном снабдевању гасом, а посебно преостали периодњиховог важења, као и степен ликвидности тржишта гаса;
- 7) податке о мерама за покривање вршне потрошње, као и мере које се предузимају услучају да један или више снабдевача не обезбеде довољне количине природног гаса;
- 8) утицај мера из члана 315. ст. 2. и 3. овог закона на сигурност снабдевања;
- 9) мере подстицаја за нове инвестиције у истраживање, производњу, транспорт и складиштење природног гаса, укључујући и одредбе члана 288. овог закона.

Јавна услуга

Члан 12.

Енергетском субјекту који поседује лиценцу за обављање енергетске делатности, може се увести обавеза пружања јавне услуге која ће обезбедити сигурност снабдевања, редовност, квалитет и цену снабдевања, заштиту животне средине, укључујући енергетску ефикасност, употребу енергије из обновљивих извора и заштиту климе.

Обавезе пружања јавне услуге морају бити јасно дефинисане, транспарентне, недискриминаторне, проверљиве, временски ограничене, морају гарантовати равноправност енергетских субјеката у пружању јавних услуга и не могу утицати на отварање тржишта.

Енергетски биланс

Члан 13.

Енергетским билансом утврђују се годишње потребе за енергијом, односно енергентима исказаним на месечном нивоу које је неопходно обезбедити ради поузданог, сигурног и квалитетног снабдевања крајњих купаца, уз уважавање потреба за рационалном потрошњом енергије и енергената, извори обезбеђивања потребних количина енергије, односно енергената, као и потребан ниво залиха и резервних капацитета енергетских објеката за сигурно снабдевање купаца енергијом и енергентима.

Енергетски биланс доноси Влада на предлог Министарства, најкасније до краја децембра текуће године за наредну годину.

Енергетски биланс се доставља надлежном одбору Народне скупштине Републике Србије, након изгласавања на седници Владе.

Енергетски субјекти, Агенција, министарства надлежна за одговарајућу област, надлежни органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе на захтев Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, дужни су да доставе податке за израду Енергетског биланса у року од 30 дана од дана достављања захтева.

Поред енергетских субјеката, органа, организација и других тела из става 3. овог члана, обавезу давања података у циљу припреме и праћења реализације енергетског биланса, имају и јавна предузећа, привредна друштва или предузетници и физичка лица који се баве производњом и продајом енергије и енергената.

Министарство прати остваривање Енергетског биланса, врши анализу његовог остваривања у претходној години и по потреби предлаже Влади мере којима се обезбеђује његово извршавање.

Министарство је у обавези да усвојен Енергетски биланс објави на свом сајту најкасније 15 дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 14.

Енергетски биланс из члана 13. овог закона садржи:

- 1) биланс електричне енергије;
- 2) биланс угља;
- 3) биланс нафте, деривата нафте и биогорива;
- 4) биланс природног гаса;
- 5) биланс топлотне енергије;
- 6) биланс обновљивих извора енергије.

Министар надлежан за послове енергетике (у даљем тексту: Министар) ближе прописује садржину Енергетског биланса, врсту података, рокове и начин достављања података и друге елементе неопходне за израду и праћење остварења Енергетског биланса.

Планови развоја

Члан 15.

Аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе дужне су да у својим плановима развоја планирају потребе за енергијом на свом подручју, као и услове и начин обезбеђивања неопходних енергетских капацитета у складу са Стратегијом и Програмом.

III. ЕНЕРГЕТСКЕ ДЕЛАТНОСТИ, ЛИЦЕНЦЕ И ЕНЕРГЕТСКЕ ДОЗВОЛЕ

Енергетске делатности

Члан 16.

Енергетске делатности, у смислу овог закона су:

- 1) производња електричне енергије;
- 2) комбинована производња електричне и топлотне енергије;
- 3) пренос електричне енергије и управљање преносним системом;
- 4) дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом;
- 5) дистрибуција електричне енергије и управљање затвореним дистрибутивним системом;
- 6) снабдевање електричном енергијом;
- 7) снабдевање на велико електричном енергијом;
- 8) управљање организованим тржиштем електричне енергије;
- 9) транспорт и управљање транспортним системом за природни гас;
- 10) складиштење и управљање складиштем природног гаса;
- 11) дистрибуција и управљање дистрибутивним системом за природни гас;
- 12) снабдевање природним гасом;
- 13) јавно снабдевање природним гасом;
- 14) производња деривата нафте;
- 15) транспорт нафте нафтоводима;
- 16) транспорт деривата нафте продуктоводима;
- 17) транспорт нафте, деривата нафте и биогорива другим облицима транспорта;
- 18) складиштење нафте, деривата нафте и биогорива;

- 19) трговина нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом;
- 20) трговина горивима ван станица за снабдевање превозних средстава;
- 21) пуњење посуда за течни нафтни гас, компримовани и утечњени природни гас;
- 22) трговина моторним и другим горивима на станицама за снабдевање превозних средстава;
- 23) трговина горивима за пловила;
- 24) производња топлотне енергије;
- 25) дистрибуција топлотне енергије;
- 26) снабдевање топлотном енергијом;
- 27) производња биогорива;
- 28) производња биотечности;
- 29) намешавање биогорива са горивима нафтног порекла.

Енергетске делатности из става 1. тач. 1), 2), 6), 7), 8), 12), 14), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23), 27) и 29) овог члана обављају се у складу са тржишним принципима.

Енергетске делатности из става 1. тач. 3), 4), 9), 10), 11), 13), 15), 16), 24), 25) и 26) овог члана су делатности од општег интереса у складу са посебним законом.

Енергетска делатност из става 1. тачка 5) овог члана обавља се у складу са одредбама овог закона.

Услови за обављање енергетских делатности

Члан 17.

Енергетску делатност може да обавља јавно предузеће, привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник који има лиценцу за обављање енергетске делатности, ако овим законом није другачије прописано.

Раздвајање рачуна

Члан 18.

Енергетски субјект који обавља једну или више енергетских делатности чије су цене регулисане или који поред тих енергетских делатности обавља и друге енергетске, односно друге делатности које се у смислу овог закона не сматрају енергетским делатностима, дужан је да у циљу избегавања дискриминације, међусобног субвенционисања и поремећаја конкуренције у својим рачуноводственим интерним обрачунима води засебне рачуне за сваку од регулисаних енергетских делатности, укључујући снабдевање електричном енергијом по регулисаним ценама и збирно за друге делатности које се у смислу овог закона не сматрају енергетским делатностима и да сачини годишњи биланс стања и биланс успеха за сваку делатност појединачно, у складу са овим законом, као и законом којим се уређује положај привредних друштава и законом којим се уређује рачуноводство и ревизија. Приход од власништва над транспортним или дистрибутивним системом мора бити специфициран у рачунима.

Енергетски субјект из става 1. овог члана који има обавезу ревизије годишњих финансијских извештаја у складу са законом, дужан је да обезбеди ревизију годишњих финансијских извештаја која треба да потврди поштовање начела избегавања дискриминације и међусобног субвенционисања. Годишњи финансијски извештаји и извештаји ревизора морају се објавити на интернет страници енергетског субјекта.

Енергетски субјект из става 1. овог члана, дужан је да у свом општем акту о рачуноводству и рачуноводственим политикама утврди правила за распоређивање заједничких билансних позиција које ће примењивати при изради рачуноводствених интерних обрачуна по делатностима.

Оператори система дужни су да обезбеде тајност комерцијално осетљивих и пословних података енергетских субјеката и купаца енергије и енергената, као и тајност комерцијално осетљивих података и информација о својим активностима, у складу са овим законом и другим прописима.

Лиценца

Члан 19.

Лиценца се издаје на захтев домаћег правног лица, односно предузетника, као и на захтев страног правног лица само за обављање енергетске делатности снабдевања на велико електричном енергијом, у складу са овим законом.

Лиценца се издаје решењем у року од 30 дана од дана подношења захтева за издавање лиценце, ако су испуњени услови утврђени овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Лиценца садржи нарочито: назив енергетског субјекта, енергетску делатност, списак енергетских објеката који се користе за обављање делатности, техничке карактеристике тих објеката, податке о локацији, односно подручју на коме ће се енергетска делатност обављати, период на који се издаје лиценца и обавезе по питању непрекидног обављања делатности, транспарентности и извештавања.

Решење којим се одбија захтев за издавање лиценце мора бити детаљно образложено и засновано на објективним и недискриминаторним критеријумима и достављено подносиоцу захтева.

Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба Министарству у року од 15 дана од дана пријема решења, ако овим законом није другачије уређено.

Решење Министарства је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Члан 20.

Лиценца се издаје за сваку енергетску делатност посебно.

Лиценца се издаје на десет година, а за производњу електричне енергије, комбиновану производњу електричне и топлотне енергије и производњу топлотне енергије на 30 година.

Рок важења лиценце може се продужити на захтев енергетског субјекта.

Захтев из става 3. овог члана подноси се Агенцији најкасније 30 дана пре истека рока на који је издата лиценца.

Агенција ће продужити рок на који је лиценца издата у року од 30 дана ако су испуњени услови за издавање лиценце који су утврђени овим законом.

Члан 21.

Лиценца није потребна за обављање следећих енергетских делатности:

- 1) производње електричне енергије у објектима укупне одобрене снаге до 1 MW, осим ако исти енергетски субјект производњу електричне енергије врши у два или више енергетских објеката чија укупна одобрена снага прелази снагу од 1 MW, без обзира да ли су повезани на систем преко једног или више прикључака;
- 2) производње електричне енергије искључиво за сопствене потребе;

- 3) транспорта нафте нафтоводима искључиво за сопствене потребе;
- 4) транспорта деривата нафте продуктоводима за сопствене потребе;
- 5) транспорта нафте, деривата нафте и биогорива другим облицима транспорта;
- 6) складиштења нафте, деривата нафте и биогорива за сопствене потребе;
- 7) производња топлотне енергије у објектима снаге до 1 MW и производња топлотне енергије искључиво за сопствене потребе;
- 8) комбинована производња електричне и топлотне енергије у термоелектранама топланама до 1 MW укупне одобрене електричне снаге прикључка и 1 MW укупне топлотне снаге, као и комбиноване производње електричне и топлотне енергије искључиво за сопствене потребе;
- 9) трговина на мало течним нафтним гасом у боцама пуњења мањег од 12 кг;
- 10) у оквиру енергетске делатности трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом за трговину пропаном високог степена чистоће ($\geq 99,5\%$), са дозвољеним садржајем Ц3 и Ц4 засићених угљоводоника до 2% и температуром кључања - 42,1 °Ц, који се користи као расхладно средство.

Лиценца није потребна Министарству и органу надлежном за робне резерве за обављање енергетских делатности из члана 16. тач. 18) и 19) овог закона, а које се обављају у складу са овим законом и законом којим се уређују робне резерве.

Члан 22.

Лиценца се издаје ако:

- 1) је подносилац захтева основан или регистрован, за обављање енергетске делатности за коју се издаје лиценца;
- 2) је за енергетски објекат издата употребна дозвола, осим за објекте за које прописом којим се уређује изградња објеката није предвиђено издавање употребне дозволе;
- 3) енергетски објекти и остали уређаји, инсталације или постројења неопходни за обављање енергетске делатности испуњавају услове и захтеве утврђене техничким прописима, прописима о енергетској ефикасности, прописима о заштити од пожара и експлозија, као и прописима о заштити животне средине;
- 4) подносилац захтева испуњава прописане услове у погледу стручног кадра за обављање послова техничког руковођења, руковања и одржавања енергетских објеката, односно услове у погледу броја и стручне оспособљености запослених лица за обављање послова на одржавању енергетских објеката, као и послова руковоаца у тим објектима;
- 5) подносилац захтева испуњава финансијске услове за обављање енергетске делатности;
- 6) директор, односно чланови органа управљања нису били правноснажно осуђени за кривична дела у вези са обављањем привредне делатности;
- 7) подносиоцу захтева није изречена мера забране обављања делатности или ако супрестале правне последице изречене мере;
- 8) подносилац захтева поседује доказ о правном основу за коришћење енергетског објекта у којем се обавља енергетска делатност;
- 9) над подносиоцем захтева није покренут поступак стечаја или ликвидације.

Поред услова из става 1. овог члана подносилац захтева за обављање делатности од општег интереса мора бити основан за обављање те делатности или ту делатност обавља као поверену у складу са посебним законом.

Поред услова из става 1. овог члана, за делатности за које су прописани посебни технички услови који се односе на промет робе и услуга подносилац захтева мора да испуни и услове у складу са тим прописима.

Страном правном лицу из члана 19. став 1. овог закона лиценца за обављање делатности снабдевања на велико електричном енергијом издаје се ако испуни услове из става 1. тач. 5), 7) и 9) овог члана и друге услове прописане актом из члана 27. став 7. овог закона.

Уз захтев за издавање лиценце подносилац захтева прилаже доказе о испуњености услова из овог члана и акта из члана 27. став 7. овог закона.

Доказ о испуњености услова из става 1. тач. 3) и 4) и става 3. овог члана је извештај надлежног инспектора или други документ прописан актом Министра из члана 27. став 7. овог закона.

Члан 23.

Лиценца је непреносива.

Лиценца за обављање енергетске делатности се прибавља и у случају када се на енергетском објекту за који је издата лиценца, промени правни основ коришћења енергетског објекта по основу статусне промене или у правном промету по другом основу.

Енергетски субјект - ималац лиценце из става 2. овог члана је дужан да у случају статусне промене из става 2. овог члана, истовремено са објављивањем нацрта уговора, односно одлуке о статусној промени у складу са прописима којима се уређује правни положај привредних друштава, о започињању статусне промене обавести Агенцију, а у случају промене правног основа коришћења објекта по другом основу, пре закључења правног посла којим се мења правни основ коришћења енергетског објекта.

Енергетски субјект који по извршеној статусној промени, односно по промени правног основа коришћења енергетског објекта настави да обавља енергетску делатност на том објекту, дужан је да поднесе захтев за издавање, односно измену лиценце у року од 15 дана од дана регистрације статусне промене, односно од закључења правног посла којим се мења правни основ коришћења енергетског објекта, а енергетски субјект који престаје да обавља енергетску делатност, у истом року, захтев за укидање, односно измену лиценце.

Енергетски субјект из става 4. овог члана мора да испуни све услове из члана 22. став 1. овог закона осим услова из члана 22. став 1. тач. 2) и 3) овог закона.

У случају испуњености услова из става 5. овог члана Агенција ће издати лиценцу са роком важења лиценце који се одређује према истеку важења лиценце енергетском субјекту који престаје да обавља енергетску делатност на енергетском објекту.

У случају да енергетски субјект има више лиценци, Агенција ће издати лиценцу са роком важења лиценце који се одређује према истеку важења лиценце која би најраније престала.

У случају статусне промене из ст. 2. до 4. овог члана, енергетски субјект који наставља да обавља делатност на енергетском објекту, може да привремено настави да обавља енергетску делатност до прибављања лиценце, а најдуже у периоду од 60 дана од дана регистрације статусне промене.

У случају статусне промене, енергетски субјект који наставља да обавља енергетску делатност чија је цена регулисана у складу са овим законом, до доношења одлуке о цени, примењује регулисану цену енергетског субјекта који је обављао ту енергетску делатност до дана регистрације статусне промене, а најдуже 90 дана од дана прибављања лиценце.

Члан 24.

Стручна оспособљеност из члана 22. став 1. тачка 4) овог закона, проверава се полагањем стручног испита.

Стручни испит се полаже пред комисијом коју образује Министар, односно руководилац покрајинског органа управе надлежног за послове енергетике за лица која су запослена код енергетског субјекта који има седиште на територији аутономне покрајине.

Министарство прописује ближе услове, програм и начин полагања стручног испита из става 2. овог члана, као и услове у погледу стручног кадра из члана 22. став 1. тачка 4) овог закона.

Члан 25.

Лиценца се привремено одузима енергетском субјекту ако:

- 1) престане да испуњава један или више услова из члана 22. овог закона;
- 2) енергетске објекте не одржава у исправном и безбедном стању и у складу са техничким прописима којима се уређују услови коришћења система;
- 3) не извршава обавезе утврђене решењем о издавању лиценце;
- 4) регулисане цене енергије, енергената, односно услуга не одређује у складу са методологијама, правилима о раду тржишта електричне енергије и правилима о раду система за транспорт природног гаса и правилима о раду система за транспорт нафте нафтоводима и деривата нафте продуктоводима;
- 5) не води засебне рачуне у складу са чланом 18. овог закона;
- 6) се не придржава и других прописаних услова за обављање енергетске делатности утврђених овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

О привременом одузимању лиценце из става 1. овог члана Агенција доноси решење и одређује рок за отклањање недостатака због којих се привремено одузима лиценца, који не може да буде краћи од 30 дана нити дужи од 90 дана.

Решење о привременом одузимању лиценце због неиспуњавања услова из члана 22. став 1. тач. 3) и 4) и члана 22. став 3. овог закона Агенција доноси на предлог надлежног инспектора.

Ако је енергетски субјект у року утврђеном решењем из става 2. овог члана отклонио недостатке због којих је лиценца привремено одузета, решење о привременом одузимању лиценце се укида, а ако их није отклонио Агенција доноси решење којим се лиценца трајно одузима.

Подносиоцу захтева коме је одузета лиценца може се поново издати лиценца за обављање исте енергетске делатности по истеку рока од три године од дана одузимања, ако испуњава услове из овог закона и прописа донетих на основу овог закона.

Лиценца за обављање енергетске делатности на енергетском објекту на коме је претходно делатност обављао енергетски субјект којем је трајно одузета лиценца не може се издати енергетском субјекту чији је власник или одговорно лице имало власнички удео или било запослено у енергетском субјекту коме је трајно одузета лиценца.

Одредбе става 6. овог члана сходно се примењују и на брачне другове, децу или сроднике у правој линији независно од степена сродства или побочне сроднике закључно са другим степеном сродства власника, односно одговорног лица или лица које је запослено или је било запослено у енергетском субјекту коме је трајно одузета лиценца.

Против решења из ст. 2. и 4. овог члана може се изјавити жалба Министру у року од осам дана од дана достављања решења.

Члан 26.

Ако би престанак рада енергетског субјекта коме је привремено одузета лиценца могао да угрози редовно и сигурно снабдевање енергијом, животе и здравље људи или да проузрокује тешке поремећаје у привреди, Агенција може, по прибављеном мишљењу Министарства и надлежне инспекције решењем о привременом одузимању лиценце из члана 25. став 2. овог закона одобрити енергетском субјекту да настави обављање енергетске делатности до обезбеђења услова за отклањање штетних последица престанком рада енергетског субјекта, али не дуже од рока утврђеног решењем о привременом одузимању лиценце.

Ако би престанак обављања енергетске делатности од општег интереса од стране енергетског субјекта коме је трајно одузета лиценца могао да угрози редовно и сигурно снабдевање енергијом, живот и здравље људи или да проузрокује тешке поремећаје у привреди, Влада ће, на предлог Министарства, посебним актом одредити други енергетски субјект који има лиценцу за обављање исте енергетске делатности да обавља енергетску делатност на подручју на коме је енергетску делатност обављао енергетски субјект коме је трајно одузета лиценца.

У случају из става 2. овог члана, актом Владе утврђују се права и обавезе енергетског субјекта који је одређен за обављање енергетске делатности од општег интереса на одређеном подручју, време у којем ће обављати делатност, као и права и обавезе власника енергетског објекта којем је одузета лиценца или на чијем објекту је енергетску делатност обављао енергетски субјект којем је одузета лиценца, ако постоји потреба за коришћењем његовог енергетског објекта у обављању енергетске делатности од стране субјекта који је одређен актом Владе.

Уговором о поверавању обављања енергетске делатности од општег интереса уређује се и обавеза енергетског субјекта да у случају трајног одузимања лиценце дозволи коришћење енергетског објекта са свом неопходном документацијом енергетском субјекту који је одређен актом Владе, као и начин, висина и рокови плаћања привремене накнаде за коришћење енергетских објеката.

У случају да енергетски субјект из става 4. овог члана енергетски објекат користи као закупац обавезан елемент уговора о закупу је сагласност власника енергетског објекта за коришћење енергетског објекта у складу са ставом 4. овог члана.

Члан 27.

Енергетски субјект коме је издата лиценца за обављање енергетске делатности може за време важења лиценце поднети захтев за њено укидање.

Енергетски субјект коме је издата лиценца за обављање енергетске делатности дужан је да поднесе захтев за измену решења којим је издата лиценца, у случају промена у вези са енергетским објектима који се користе за обављање енергетске делатности, као и промена техничких и других прописа.

О захтеву из ст. 1. и 2. овог члана Агенција доноси решење у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Против решења из става 3. овог члана може се изјавити жалба Министру у року од 15 дана од дана пријема решења.

Решење Министарства је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Лиценца престаје да важи по сили закона у случају престанка правног лица, односно предузетника.

Министарство ближе прописује услове за издавање, измену и одузимање лиценце, садржину захтева за издавање лиценце, садржину захтева за издавање извештаја надлежног инспектора из члана 22. став 1. тач. 3) и 4) овог закона и доказе који се прилажу уз захтев за издавање извештаја, као и начин вођења регистра издатих и одузетих лиценци.

Сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе

Члан 28.

За складиштење нафте, деривата нафте и биогорива за сопствене потребе укупног капацитета преко пет тона и за снабдевање сопствених превозних средстава на сопственим станицама за снабдевање превозних средстава, за које се не издаје лиценца, прибавља се сагласност коју Министарство издаје решењем у року од 30 дана од дана подношења захтева (у даљем тексту: Сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе).

Сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе се издаје под условом да објекти за складиштење и сопствене станице за снабдевање испуњавају услове и захтеве утврђене техничким прописима, прописима о енергетској ефикасности, прописима о заштити од пожара и експлозија, као и прописима о заштити животне средине.

Доказ о испуњености услова из става 2. овог члана прилаже се уз захтев за издавање Сагласности за складиштење и снабдевање за сопствене потребе.

Доказ о испуњености услова из става 2. овог члана је извештај надлежног инспектора.

Сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе се издаје са роком важења од десет година.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба Влади у року од 15 дана од дана пријема решења.

Решење Владе је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Министарство ближе прописује услове за издавање, измену и одузимање Сагласности за складиштење и снабдевање за сопствене потребе, садржину захтева и документа која се прилажу уз захтев за издавање.

Члан 29.

Сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе привремено се одузима ако ималац ове сагласности не одржава у исправном и безбедном стању објекте за складиштење и сопствене станице за снабдевање сопствених превозних средстава у складу са техничким прописима и ако се не придржава других прописаних услова.

О привременом одузимању Сагласности за складиштење и снабдевање за сопствене потребе Министарство доноси решење и одређује рок за отклањање недостатка због којих се привремено одузима Сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе који не може бити краћи од 30 дана нити дужи од 90 дана.

Решење о привременом одузимању Сагласности за складиштење и снабдевање за сопствене потребе због неиспуњавања услова из члана 28. став 2. овог закона Министарство доноси на предлог надлежног инспектора.

Ако је лице из става 1. овог члана у року утврђеном решењем из става 2. овог члана отклонило недостатке због којих је Сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе привремено одузета, решење о привременом одузимању Сагласности за складиштење и снабдевање за сопствене потребе се укида, а ако их није отклонио, Министарство доноси решење којим се Сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе трајно одузима.

Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба Влади у року од 15 дана од дана достављања решења.

Енергетска дозвола

Члан 30.

Енергетски објекти се граде у складу са законом којим се уређују услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката, техничким и другим прописима, а по претходно прибављеној енергетској дозволи која се издаје у складу са овим законом.

Енергетска дозвола се подноси уз захтев за издавање грађевинске дозволе.

Енергетска дозвола се прибавља за изградњу следећих објеката:

- 1) објеката за производњу електричне енергије снаге 1 MW и више;
- 2) објеката за производњу електричне енергије снаге до 1 MW који као примарни енергетски ресурс користе воду;
- 3) објеката за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије у термоелектранама - топланама електричне снаге 1 MW и више и укупне топлотне снаге 1 MW и више;
- 4) директних далековаода;
- 5) објеката за производњу деривата нафте;
- 6) нафтовода и продуктовода, објеката за складиштење нафте, деривата нафте, биогорива, компримованог природног гаса и утечњеног природног гаса укупног резервоарског простора већег од 10 м³;
- 7) објеката за транспорт природног гаса, објеката за дистрибуцију природног гаса и објеката за складиштење природног гаса;
- 8) директних гасовода;
- 9) објеката за производњу топлотне енергије снаге 1 MW и више;
- 10) објеката за производњу биогорива капацитета преко 10 т годишње.

Енергетска дозвола није потребна за изградњу енергетских објеката који се граде у складу са законом којим се уређује јавно-приватно партнерство и концесије.

Члан 31.

Поступак за издавање енергетске дозволе, покреће се захтевом за издавање енергетске дозволе, који могу поднети домаћа и страна правна или физичка лица или предузетници осим ако овим законом није другачије прописано.

Енергетска дозвола издаје се под истим условима домаћим и страним правним или физичким лицима или предузетницима, на начин и по поступку утврђеним овим законом и другим законима и уз пуно поштовање принципа недискриминације и применом критеријума који морају бити објективни и јавни.

Члан 32.

Енергетску дозволу издаје Министарство.

Поверава се јединици локалне самоуправе издавање енергетских дозвола из члана 30. став 3. тач. 9) и 10) овог закона који се граде на њеном подручју.

Члан 33.

За издавање енергетске дозволе морају се испунити услови који се односе на:

- 1) поуздан и сигуран рад енергетског система;
- 2) услове за одређивање локације и коришћења земљишта;

- 3) могућност прикључења објекта на систем;
- 4) енергетску ефикасност;
- 5) услове коришћења примарних извора енергије;
- 6) заштиту на раду и безбедност људи и имовине;
- 7) заштиту животне средине;
- 8) економско-финансијску способност подносиоца захтева да реализује изградњу енергетског објекта;
- 9) допринос капацитета за производњу електричне енергије у остваривању укупног удела енергије из обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије у складу са Националним акционим планом;
- 10) допринос капацитета за производњу електричне енергије смањењу емисија;
- 11) допринос капацитета за транспорт или складиштење природног гаса повећању сигурности снабдевања.

Доказ о праву својине, односно праву закупа земљишта на коме се планира изградња енергетског објекта није услов за издавање енергетске дозволе.

Члан 34.

Захтев за издавање енергетске дозволе садржи нарочито податке о:

- 1) подносиоцу захтева;
- 2) енергетском објекту;
- 3) вредности инвестиције;
- 4) начину обезбеђења финансијских средстава;
- 5) предвиђеном експлоатационом веку објекта, као и начину санације локације позавршетку експлоатационог века објекта;
- 6) усклађености са одговарајућим планским документима у складу са законом којим се уређују услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката;
- 7) року завршетка градње енергетског објекта.

Уз захтев из става 1. овог члана, у случају када се изградња енергетског објекта планира на експлоатационом пољу, потребно је доставити и сагласност министарства надлежног за послове геологије и рударства.

Министар ближе прописује услове за издавање енергетске дозволе, садржај захтева за издавање енергетске дозволе у зависности од врсте и намене енергетског објекта, начин издавања енергетске дозволе и садржај регистра издатих енергетских дозвола и регистра енергетских дозвола које су престале да важе.

Члан 35.

Енергетска дозвола се издаје решењем у року од 30 дана од дана подношења захтева, ако су испуњени услови утврђени овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

У случају да се одбије захтев за издавање енергетске дозволе решење мора садржати детаљно образложење које је засновано на објективним и недискриминаторним критеријумима и достављено подносиоцу захтева.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба Влади, у року од 15 дана од дана пријема решења, односно Министарству у случајевима из члана 32. став 2. овог закона.

Решење Владе, односно Министарства је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Енергетска дозвола се издаје са роком важења три године од дана њене правноснажности.

Енергетска дозвола није преносива.

На захтев имаоца енергетске дозволе, Министарство, односно јединица локалне самоуправе, може продужити рок важења енергетске дозволе најдуже за још једну годину.

Захтев за продужење подноси се најкасније 30 дана пре истека рока важења енергетске дозволе.

Рок важења енергетске дозволе ће се продужити ако су испуњени услови за издавање енергетске дозволе утврђени овим законом као и следећи услови:

- 1) да је подносилац захтева доставио доказ о прибављеној документацији потребној за изградњу енергетског објекта, односно да је покренуо одговарајући поступак пред надлежним органима за прибављање документације;
- 2) да је подносилац захтева доставио доказ да је предузео све мере пред надлежним органима у складу са законом у циљу прибављања документације.

Нови поступак за издавање енергетске дозволе може се покренути само уколико се претходно искористи могућност продужења рока важења издате енергетске дозволе сагласно ставу 7. овог члана.

Енергетски субјект коме је издата енергетска дозвола може за време важења енергетске дозволе поднети захтев за њено укидање.

Директни далековод и директни гасовод

Члан 36.

Произвођач електричне енергије, односно природног гаса и снабдевач имају право да снабдевају крајње купце, као и своје просторије и просторије зависног привредног друштва путем директног далековода, односно гасовода.

Крајњи купци који планирају да закључе уговор о снабдевању, а не могу да добију приступ мрежи, имају право да им се електрична енергија, односно природни гас испоручује преко директног далековода, односно гасовода од стране произвођача електричне енергије, односно природног гаса и снабдевача.

Могућност снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом путем директног далековода, односно гасовода не утиче на могућност уговарања куповине електричне енергије, односно природног гаса на тржишту, односно на право купца на слободан избор снабдевача, у складу са овим законом.

Енергетска дозвола за изградњу директних далековода и директних гасовода из члана 30. став 3. тач. 4) и 8) овог закона, може се издати у случају одбијања приступа систему или отпочињања решавања спора поводом приступа систему.

Издавање енергетске дозволе за изградњу директног далековода, односно гасовода може се одбити, уз детаљно образложење, ако би изградња тог далековода, односно гасовода угрозила обављање делатности од општег интереса, односно обавезу пружања јавне услуге, укључујући и заштиту купаца.

Јавни тендер

Члан 37.

У случају да се путем издавања енергетских дозвола не могу обезбедити нови производни капацитети или када предузете мере енергетске ефикасности, нису довољне за обезбеђивање сигурног и редовног снабдевања електричном енергијом, изградња објеката за производњу електричне енергије може се одобрити по спроведеном поступку јавног тендера.

Влада, на предлог Министарства доноси одлуку о расписивању јавног тендера у складу са законом.

Одлука из става 2. овог члана садржи нарочито:

- 1) локацију на којој ће се градити објекат;
- 2) врсту примарне енергије;
- 3) начин производње и услове преузимања електричне енергије;
- 4) услове који се односе на заштиту животне средине;
- 5) услове који се односе на заштиту споменика културе ако исти постоје на локацији на којој ће се градити објекат;
- 6) услове који се односе на енергетску ефикасност;
- 7) мере подстицаја за поједине врсте примарне енергије и инсталисане снагепроизводног капацитета;
- 8) услове који се односе на престанак рада објекта;9) рок за подношење понуде.

Прикупљање понуда по јавном тендеру, оцењивање и рангирање понуда врши Министарство и Влади доставља извештај са предлогом најповољније понуде.

Поступак јавног тендера, услови за учешће на тендеру и критеријуми за избор понуде морају бити транспарентни и недискриминаторни.

Одлука о расписивању јавног тендера објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије", а детаље у вези са тендерском процедуром Министарство јавно објављује укључујући и објављивање у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима, најмање шест месеци пре датума затварања тендера.

IV. АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Положај

Члан 38.

Агенција је једино регулаторно тело за област енергетике основано у циљу унапређивања и усмеравања развоја тржишта електричне енергије и природног гаса на принципима недискриминације и ефикасне конкуренције, кроз стварање стабилног регулаторног оквира, као и за обављање других послова утврђених овим законом.

Агенција је самостални правни субјект и независна од органа извршне власти у обављању својих послова, као и од других државних органа и организација, правних и физичких лица која се баве енергетским делатностима, независно доноси одлуке, самостално располаже финансијским средствима одобреним финансијским планом и обезбеђује стручне капацитете неопходне за обављање законом утврђених послова.

Запослени и чланови Савета Агенције морају да делују независно од било ког тржишног интереса, да не примају инструкције од органа извршне власти, као и од других државних органа и организација и лица која се баве енергетским делатностима.

Независност из става 2. овог члана не доводи у питање сарадњу са другим националним телима, спровођење опште политике коју доноси Влада по питањима која нису у вези са овлашћењима и дужностима Агенције.

Агенција има својство правног лица са правима, обавезама и одговорностима утврђеним овим законом, законима и другим прописима којима се уређује пословање привредних друштава, као и Статутом Агенције (у даљем тексту: Статут).

Агенција послује под називом Агенција за енергетику Републике Србије.

Седиште Агенције је у Београду.

У циљу ефикаснијег извршавања послова из своје надлежности Агенција може одлуком Савета Агенције организовати обављање послова у местима ван свог седишта, на начин и под условима утврђеним Статутом.

Савет Агенције

Члан 39.

Орган Агенције је Савет Агенције (у даљем тексту: Савет) који доноси све одлуке о питањима из надлежности Агенције већином гласова од укупног броја чланова Савета, осим ако овим законом и Статутом није другачије прописано.

Савет има председника и четири члана, који се бирају из реда истакнутих стручњака из области енергетике.

Председник Савета заступа и представља Агенцију, руководи радом Савета, одлучује о питањима из делокруга рада Агенције утврђеним у члану 54. овог закона, организује рад и руководи радом Агенције, предлаже одлуке и друга акта која доноси Савет и стара се о њиховом извршавању, има овлашћења директора у пословима везаним за остваривање права и обавеза запослених и обавља друге послове у складу са законом, Статутом и овлашћењем Савета.

Председник и чланови Савета за свој рад и за рад Агенције одговарају Народној скупштини, којој најмање једном годишње подносе извештај о раду.

Извештај о раду садржи податке о раду Агенције у претходној години о њеном финансијском пословању и о стању у енергетском сектору Републике Србије у оквиру надлежности Агенције.

Извештај из става 5. овог члана се доставља Народној скупштини најкасније до 31. маја сваке године.

Избор и начин рада Савета

Члан 40.

Председника и чланове Савета бира Народна скупштина, по основу јавног конкурса, кога расписује и спроводи Комисија за спровођење поступка за избор кандидата (у даљем тексту: Комисија) коју образује Влада на предлог Министарства.

Комисија има пет чланова и чине је два представника надлежног одбора Народне скупштине и три истакнута стручњака са радним искуством у области енергетике преко 15 година.

Члан Комисије не може бити лице које је у радном односу у енергетском субјекту.

Влада, у року од 30 дана од дана пријема мишљења Комисије утврђује предлог за избор председника и чланове Савета и доставља га Народној скупштини на усвајање.

Члан 41.

За председника и чланове Савета могу се бирати лица која су држављани Републике Србије и која имају високо стручно образовање техничке, правне или економске струке и најмање десет година радног искуства у области енергетике.

Председник, чланови Савета и запослени у Агенцији остварују права и обавезе из радног односа у складу са општим прописима о раду.

Члан 42.

За председника и члана Савета не могу се бирати:

- 1) посланици у Народној скупштини, као ни посланици у скупштини аутономне покрајине, одборници, друга изабрана и постављена лица, нити функционери у органима политичких странака;
- 2) власници или сувласници у енергетским субјектима, као ни лица којима су брачни другови, деца или сродници у правој линији независно од степена сродства или побочни сродници закључно са другим степеном сродства, власници или сувласници у енергетским субјектима;
- 3) лица која су правноснажно осуђена за кривична дела против службене дужности, корупцију, превару или за друга кривична дела која их чине неподобним за обављање функције на коју се бирају.

Члан 43.

Председник и чланови Савета бирају се на период од пет до седам година. Председник Савета се бира на период од седам година, два члана Савета се бирају на период од шест година, а два члана Савета се бирају на период од пет година.

Председник и чланови Савета не могу да буду бирани више од два пута узастопно.

Поступак избора лица из става 1. овог члана спроводи се најкасније 90 дана пре истека мандата претходног председника, односно члана Савета.

У случају да мандат председника или члана Савета истекне пре окончања поступка избора, председник, односно члан Савета наставља са радом у складу са овим законом до окончања поступка избора.

Члан 44.

Мандат председника и чланова Савета, престаје:

- 1) истеком мандата;
- 2) разрешењем пре истека мандата из разлога утврђеним овим законом;
- 3) подношењем оставке Народној скупштини у писменој форми, у ком случају мандат председника или члана Савета престаје даном достављања оставке; 4) смрћу члана Савета.

Наступање разлога за престанак мандата из става 1. тач. 2) и 3) овог члана, констатује надлежни одбор Народне скупштине.

Предлог за разрешење из става 1. тачка 2) овог члана Народној скупштини могу да поднесу надлежни одбор Народне скупштине за послове енергетике, Савет или најмање 20 народних посланика у следећим случајевима:

- 1) ако је због болести или другог разлога неспособан за обављање дужности председника и члана Савета у периоду дужем од шест месеци;

- 2) ако буде правноснажно осуђен на казну затвора или буде осуђен за кривично делозлоупотребе службеног положаја, преваре, корупције, крађе или друго слично кривично дело које га чини недостојним за обављање ове функције;
- 3) ако се утврди да је кандидат у поступку избора изнео о себи неистините податке или пропустио да изнесе податке о околностима битним за утврђивање предлога за његов избор;
- 4) ако без основаног разлога одбије или пропусти да обавља дужност председника, односно члана Савета у периоду од најмање три месеца непрекидно или у периоду од најмање шест месеци са прекидима у току једне године;
- 5) ако се утврди да је у току трајања мандата повредио правила о сукобу интереса утврђена законом.

Одлука о разрешењу може бити донета само на основу образложеног предлога, после спроведеног поступка у коме су утврђене све релевантне околности и у коме је председнику, односно члану Савета против кога је покренут поступак омогућено да се изјасни о свим околностима.

Разлог за разрешење председника, односно члана Савета не може бити политичко или друго уверење, односно чланство у политичкој организацији.

Члан 45.

Председник и члан Савета коме је престао мандат у случају из члана 44. став 1. тачка 1) и став 3. тачка 1) овог закона има право на накнаду зараде у трајању од три месеца од дана престанка мандата у висини зараде из месеца који претходи месецу у којем је дошло до престанка радног односа, а средства за исплату накнаде зараде се обезбеђују из средстава Агенције.

Право на накнаду из става 1. овог члана остварује се на лични захтев и престаје пре истека рока од три месеца ако председник и члан Савета заснује радни однос или оствари право на пензију у складу са прописима о пензијско инвалидском осигурању.

Члан 46.

На председника и чланове Савета сходно се примењују одредбе закона које се односе на спречавање сукоба интереса при вршењу јавних функција.

Члан 47.

Савет доноси Статут, акт којим се уређује унутрашња организација и начин рада Агенције, пословник о раду и друге опште акте у складу са законом.

На Статут сагласност даје Народна скупштина.

Послови Агенције

Члан 48.

У извршавању регулаторних послова утврђених овим законом, Агенција предузима мере којима се постижу или којима се доприноси остваривању следећих циљева:

- 1) обезбеђивање сигурног снабдевања купаца енергијом кроз ефикасно функционисање и одржив развој енергетских система, у складу са енергетском политиком Републике Србије, укључујући заштиту животне средине и развој обновљивих извора енергије;
- 2) развој тржишта електричне енергије у Републици Србији и његове интеграције у регионално и пан-европско тржиште електричне енергије;

- 3) обезбеђење стабилног, транспарентног и недискриминаторног регулаторног оквира за купце енергије, кориснике система и инвеститоре;
- 4) подстицање ефикасног функционисања енергетских система;
- 5) обезбеђивања високих стандарда услуге у снабдевању електричном енергијом и природним гасом уз заштиту енергетски угрожених купаца.

Члан 49.

Агенција издаје лиценце за обављање енергетских делатности и доноси акт о одузимању лиценце, под условима утврђеним овим законом, и води регистре издатих и одузетих лиценци.

Послове из става 1. овог члана Агенција обавља као поверене послове.

Агенција спроводи поступак сертификације и одлучује о сертификацији оператора преносног система електричне енергије и оператора транспортног система природног гаса.

Члан 50.

Агенција доноси методологије за:

- 1) одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије;
- 2) одређивање цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије;
- 3) одређивање цене приступа затвореном систему за дистрибуцију електричне енергије;
- 4) обрачун неовлашћено утрошене електричне енергије;
- 5) одређивање цене електричне енергије за гарантовано снабдевање, у складу са овим законом;
- 6) одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса;
- 7) одређивање цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса;
- 8) одређивање цене приступа складишту природног гаса;
- 9) одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање;
- 10) одређивање цене приступа систему за транспорт нафте нафтоводима и система за транспорт деривата нафте продуктоводима;
- 11) одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије;
- 12) одређивање трошкова прикључења на систем за транспорт и дистрибуцију природног гаса.

Агенција је дужна да, при доношењу методологија и давању сагласности на регулисане цене операторима преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије процени и одобри трошкове који су потребни за краткорочно и дугорочно: повећање сигурности снабдевања, ефикасности рада оператора, подршку интеграцији тржишта као и потребне истраживачке активности.

Агенција је дужна да методологије из става 1. овог члана објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 51.

Агенција доноси правила:

- 1) о промени снабдевача;
- 2) о квалитету испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом.

Агенција доноси следећа акта:

- 1) о висини трошкова за издавање лиценци за обављање енергетских делатности из члана 20. став 1. овог закона;
- 2) о поравнању разлика између оправданих и остварених прихода и одобрених трошкова из члана 129. став 3. овог закона;
- 3) о изузећу у складу са чл. 167, 288. и 289, по прибављеном мишљењу Министарства.

На акт из става 2. тачка 1) овог члана сагласност даје министарство надлежно за послове финансија.

Агенција је дужна да правила и акта из става 1. и става 2. тач. 1) и 2) овог члана објави у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 52.

Агенција одређује:

- 1) цене закупа резерве снаге за системске услуге секундарне и терцијарне регулације из члана 88. став 3. тачка 2) овог закона, као и цене помоћних услуга из члана 88. став 2. тачка 9) овог закона, у складу са овим законом;
- 2) висину накнаде купцу по основу степена одступања од прописаног квалитета испоруке електричне енергије у складу са правилима о квалитету испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом.

Члан 53.

Агенција даје сагласност на:

- 1) правила о раду преносног система електричне енергије;
- 2) правила за расподелу прекограничних преносних капацитета;
- 3) процедуру за прикључење објеката на преносни систем;
- 4) правила о раду транспортног система природног гаса;
- 5) правила о раду дистрибутивног система електричне енергије;
- 6) правила о раду дистрибутивног система природног гаса;
- 7) правила о раду система за транспорт нафте нафтоводима;
- 8) правила о раду система за транспорт деривата нафте продуктоводима;
- 9) правила о раду тржишта електричне енергије;
- 10) правила о објављивању кључних тржишних података;
- 11) правила о раду система за складиштење природног гаса;

- 12) план развоја преносног система електричне енергије, са планом инвестиција;
- 13) план развоја дистрибутивног система електричне енергије, са планом инвестиција и планом преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача;
- 14) план развоја система за транспорт природног гаса;
- 15) план развоја система за транспорт нафте нафтоводима и деривата нафтепродуктоводима;
- 16) програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања из чл. 132. и 280. овог закона;
- 17) акт оператора преносног система о висини накнаде за издавање, преношење и престанак важења гаранције порекла;
- 18) акт оператора преносног, транспортног и дистрибутивног система о ценама нестандардних услуга, у року од 30 дана од дана пријема предлога ценовника.

Члан 54.

Агенција одлучује по жалбама против:

- 1) акта оператора система по захтеву за прикључење на систем, односно ако оператор система не донесе одлуку по захтеву за прикључење на систем;
- 2) акта оператора система о одбијању приступа систему;
- 3) акта енергетског субјекта за транспорт нафте нафтоводом или енергетског субјекта за транспорт деривата нафте продуктоводом о одбијању приступа систему.

Послове из става 1. овог члана, Агенција обавља као поверене послове.

Поред послова из става 1. овог члана, Агенција је дужна да у складу са делокругом рада:

- 1) у случају спора између енергетских субјеката и између енергетског субјекта и корисника система, који се решава у складу са законом којим се уређује посредовање, пружи странама у спору стручну помоћ и све податке којима располаже у циљу припреме документације потребне за поступак посредовања;
- 2) разматра и поступа, по поднесцима физичких и правних лица у вези санеизвршењем обавеза оператора система, снабдевача на велико електричном енергијом, снабдевача електричном енергијом, снабдевача природним гасом и јавног снабдевача природним гасом у складу са овим законом.

Акт Агенције у случају из става 3. тачка 2) овог члана, не искључује право незадовољне странке да заштиту права могу остварити пред надлежним судом.

Члан 55.

Агенција даје мишљење:

- 1) на план имплементације економски оправданих облика напредних мерних система који доноси оператор преносног, транспортног, односно дистрибутивног система; 2) у примени прописа из надлежности Агенције.

Члан 56.

Поред послова прописаних овим законом, Агенција је овлашћена да:

- 1) прати примену методологија и цена одобрених у складу са овим законом;
- 2) прати примену правила из члана 53. овог закона, захтева њихову измену и прати примену других аката, у складу са одредбама овог закона;
- 3) прати реализацију плана развоја оператора преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије и плана развоја оператора система за транспорт природног гаса и препоручује, уколико је потребно њихову измену о чему извештава у свом годишњем извештају;
- 4) доноси упутства и препоруке и даје смернице за примену аката из чл. 50. и 51. став 1. тач. 1) и 2) овог закона;
- 5) сачињава и објављује извештај о потреби регулисања цена из члана 88. став 3. овог закона, као и извештај о неопходности одржавања резервног снабдевања из члана 194. овог закона;
- 6) ближе утврђује начин, поступак давања сагласности из члана 53. и рокове задостављање података и документације неопходних за рад Агенције;
- 7) ближе утврђује начин, поступак и рокове за вођење књиговодствених евиденција за потребе регулације и за спровођење поступка раздвајања рачуна, поступка сертификације и других поступака утврђених законом;
- 8) захтева од енергетских субјеката достављање података и документације неопходних за рад Агенције, у року који не може бити краћи од осам дана од дана пријема захтева;
- 9) захтева од вертикално интегрисаног предузећа информацију са образложењем дали је било дискриминаторног понашања, у случају пријаве лица задуженог за праћење програма усклађености о непоштовању програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања из чл. 132. и 280. овог закона;
- 10) сарађује са снабдевачем и оператором дистрибутивног система у циљу предузимања мера којим би се корисницима система и крајњим купцима учиниле доступним кратке и садржајне контролне листе са практичним информацијама које се односе на њихова права;
- 11) пропише поступак остваривања права на приступ подацима о сопственој потрошњи купца електричне енергије, односно природног гаса, врсту доступних података и рокове у којима оператор система мора да обезбеди податке и поступак објави на интернет станици Агенције заједно са једноставним и лако разумљивим обрасцем за приказивање података о потрошњи и тиме обезбеди крајњем купцу, а на захтев крајњег купца и снабдевачу право на бесплатан приступ тим подацима;
- 12) доприноси усклађивању поступака размене података за најважније тржишне процесе на регионалном нивоу;
- 13) подноси годишњи извештај о раду и предузетим мерама у погледу испуњења обавеза надлежном телу из члана 2. тачка 42) овог закона;
- 14) усклађује и примењује све правно обавезујуће одлуке надлежних тела из члана 2. тачка 42) овог закона;
- 15) прати да ли енергетски субјект који води податке о потрошњи доставља податке о потрошњи снабдевачу којег је одредио крајњи купац;
- 16) прати показатеље техничког и комерцијалног квалитета испоруке и снабдевања електричне енергије и природног гаса из чл. 215. и 320. овог закона;
- 17) прати спровођење мера за смањење губитака у преносном, транспортном, односно дистрибутивном систему електричне енергије, односно природног гаса;

- 18) прати активности у вези реализације плана имплементације напредних мерних система који доноси оператор преносног, транспортног, односно дистрибутивног система;
- 19) одлучује о другим питањима утврђеним овим законом.

Члан 57.

Агенција обезбеђује недискриминаторни приступ системима, као и ефективну конкуренцију и ефикасно функционисање тржишта електричне енергије и природног гаса, кроз праћење:

- 1) ефикасног раздвајања рачуна лиценцираних енергетских субјеката;
- 2) постојања међусобног субвенционисања енергетских субјеката који се баверазличитим енергетским делатностима, као и између различитих енергетских делатности у оквиру истог енергетског субјекта;
- 3) извршења обавеза енергетских субјеката, у складу са овим законом и другим прописима донетим на основу овог закона;
- 4) примене правила за расподелу прекограничних преносних капацитета у сарадњи сарегулаторним телима других држава;
- 5) примене механизма за отклањање загушења у преносном систему, односно у транспортном систему, употребе накнада због загушења које прикупља оператор преносног, односно транспортног система;
- 6) времена које је потребно операторима система да изведу прикључак и извршеприкључење на систем, односно отклањање квара у случају прекида испоруке;
- 7) објављивања података од стране оператора преносног и транспортног система увези са прекограничним капацитетима и коришћењем система;
- 8) начина коришћења резерви у систему;
- 9) услова и трошкова за прикључење на преносни или дистрибутивни систем новихпроизвођача електричне енергије, да би се гарантовала објективност, транспарентност и недискриминација, посебно имајући у виду трошкове и користи од различитих технологија за производњу електричне енергије из обновљивих извора и комбиноване производње електричне и топлотне енергије;
- 10) нивоа транспарентности, укључујући и транспарентност цене у трговини навелико, као и ниво конкуренције, укључујући поремећаје или ограничења конкуренције, у сарадњи са органима надлежним за послове конкуренције;
- 11) функционисања организованог тржишта електричне енергије, као и поштовање принципа транспарентности и недискриминаторности од стране оператора тржишта;
- 12) нивоа и ефективности отварања тржишта и конкуренције у трговини на велико и снабдевању крајњих купаца, укључујући и организовано тржиште електричне енергије, цене за домаћинства укључујући и претплатне системе наплате, проценат промене снабдевача, искључења и обуставе испоруке, извршење и накнаде за услугу одржавања;
- 13) услова приступа складишту, лајнпаку и коришћења других помоћних услуга, с тим што ако је приступ складишту уговорни, искључује се праћење цена и 14) поштовања мера заштите потрошача утврђених овим законом.

У извршавању послова из става 1. тачка 1. овог члана, Агенција може извршити увид у пословне рачуне и књиговодствену евиденцију енергетског субјекта који је дужан да му омогући приступ и увид у одговарајуће податке.

Агенција може испитати околности, податке и размењене информације, укључујући оне у погледу функционисања тржишта електричне енергије и природног гаса, одлучивати о примени потребних и примерених мера за унапређење ефективне конкуренције и ради обезбеђивања нормалног функционисања тржишта.

У спровођењу послова из става 3. овог члана, Агенција ће сарађивати са органом надлежним за послове конкуренције и органима надлежним за надзор над финансијским тржиштем.

Агенција може, ради обављања послова из чл. 49. - 57. овог закона, доносити одлуке које су обавезујуће за енергетске субјекте.

У поступку одлучивања о појединачним правима и обавезама правних и физичких лица, уколико овим законом није прописан посебан поступак, примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

Агенција је дужна да у складу са законом и другим прописима чува тајност комерцијалних и других поверљивих пословних података који су јој достављени за обављање послова из њене надлежности.

Изрицање мера

Члан 58.

Агенција може, у оквиру своје надлежности, оператору система, снабдевачу на велико електричном енергијом, снабдевачу електричном енергијом, односно природним гасом и јавном снабдевачу природним гасом, због неизвршења обавеза прописаних овим законом изрећи: опомену, упозорење или покренути одговарајући поступак пред надлежним судом.

При изрицању мере из става 1. овог члана Агенција је дужна да поштује начела објективности и непристрасности и да омогући оператору система, снабдевачу на велико електричном енергијом, снабдевачу електричном енергијом, односно природним гасом и јавном снабдевачу природним гасом да се изјасне о чињеницама које су повод за вођење поступка.

Члан 59.

Опомена се изриче енергетским субјектима из члана 58. став 1. овог закона, у случају неизвршења обавезе из члана 23. став 3, члана 57. став 2, члана 94. став 3. тачка 12), члана 109. став 1. тач. 32), 38), 39), 40) и 41), члана 113. став 4, члана 115. став 2, члана 132. ст. 7. и 10, члана 136. став 1. тач. 13), 19), 24), 31), 32) и 33), члана 144. став 5, члана 154. став 5, члана 184. став 1, члана 195. став 1. тач. 12) и 13), члана 238. ст. 1. и 2, члана 242. став 1, члана 244. став 1, члана 245. став 3, члана 248. став 1. тач. 17), 23) и 24), члана 250. став 1, члана 253. став 2, члана 257. став 8, члана 261. став 1. тач. 10), 13), 20) и 22), члана 263. став 2, члана 268. став 4, члана 276. став 1. тачка 14), члана 277. став 1, члана 280. став 2. и члана 301. став 1. тач. 10) и 11) овог закона.

Упозорење се изриче енергетским субјектима из члана 58. став 1. овог закона, када не поступи по опомену из става 1. овог члана.

Приликом изрицања мера из ст. 1. и 2. овог члана Агенција нарочито узима у обзир степен одговорности оператора система, снабдевача на велико електричном енергијом, снабдевача електричном енергијом, снабдевача природним гасом и јавног снабдевача природним гасом, начин извршења повреде обавезе, тежину последица које су повредом проузроковане, учесталост понављања повреде и околност да је према енергетским субјектима из члана 58. став 1. овог закона, већ изречена мера из ст. 1. и 2. овог члана.

Агенција ближе прописује начин вођења поступка и изрицања мера.

Члан 60.

Агенција је дужна, да приликом изрицања мере опомене или упозорења, изричито наведе обавезу коју енергетски субјект из члана 58. став 1. овог закона није извршио, као и да му наложи да предузме мере у циљу извршења обавезе.

Изречене мере се објављују на интернет страници Агенције и уписују у Регистар изречених мера који води Агенција.

Ближи садржај, начин вођења регистра, као и одређивање рока након кога ће се из регистра брисати изречене мере уређује се актом Агенције.

Агенција покреће поступке у складу са казним одредбама овог закона.

Финансијски план и финансирање Агенције

Члан 61.

Агенција доноси финансијски план којим се утврђују: укупни приходи и расходи Агенције неопходни за обављање законом прописаних обавеза Агенције, политика зарада запослених у Агенцији којом се обезбеђује одговарајући стручан кадар, као и резерва за непредвиђене издатке.

На финансијски план сагласност даје Народна скупштина. Агенција самостално одлучује о расподели средстава одобрених финансијским планом, на начин којим се обезбеђује спровођење надлежности утврђених овим законом.

Финансијски план се подноси Народној скупштини најкасније до краја октобра текуће године за наредну годину.

Уколико Народна скупштина до краја децембра текуће године не да сагласност на финансијски план за наредну годину, Агенција је дужна да до добијања сагласности послује у оквиру финансијских средстава утврђених последњим финансијским планом на који је дата сагласност Народне скупштине.

Финансијски план, по добијању сагласности Народне скупштине, објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Ако се годишњим обрачуном прихода и расхода Агенције утврди да су укупно остварени приходи Агенције већи од укупно остварених расхода, разлика средстава се преноси у финансијски план као приход за наредну годину, с тим што се извори и висина прихода за наредну годину усклађују са реалним трошковима Агенције за ту годину.

Сви обрачуни прихода и расхода Агенције подлежу годишњој ревизији од стране овлашћеног ревизора.

Члан 62.

Средства за рад Агенције обезбеђују се из прихода које Агенција оствари у складу са овим законом и то: по основу обављања послова регулације из дела регулисаних прихода од приступа систему утврђених методологијама из члана 50. став 1. тач. 1), 2), 6), 7), 8) и 10) овог закона, по основу издавања лиценци за обављање енергетских делатности из члана 20. став 1. овог закона, као и других прихода које оствари у обављању послова из своје надлежности у складу са законом.

Висина прихода се усклађује са финансијским планом Агенције.

Агенција може остваривати средства и из донација, осим из донација енергетских субјеката или са тим субјектима повезаних лица.

Јавност рада Агенције

Члан 63.

Агенција обезбеђује јавност рада и доступност информација од јавног значаја заинтересованим субјектима, а које према закону, прописима и актима Агенције немају карактер поверљивости.

Односи Агенције са другим органима и међународним организацијама

Члан 64.

Агенција ће у извршавању послова прописаних законом, сарађивати са државним и другим органима и организацијама, удружењима за заштиту потрошача, организацијом која се бави заштитом конкуренције и регулаторним телима у Републици Србији и у иностранству, на начин који обезбеђује њену независност.

У оквиру сарадње из става 1. овог члана, организација надлежна за послове заштите конкуренције и Агенција континуирано размењују информације и податке у циљу унапређивања и усмеравања развоја тржишта електричне енергије и природног гаса, на принципима недискриминације и ефикасне конкуренције.

Агенција је дужна да, одмах по сазнању и без одлагања, обавести надлежни орган за заштиту конкуренције ради предузимања одговарајућих мера, о уговору којим се ограничава право купца који нема право на гарантовано снабдевање, да истовремено закључује уговоре са више од једног снабдевача или да му се ограничава избор снабдевача.

У складу са законом и потврђеним међународним уговорима и одлукама Савета Агенција сарађује са регулаторним телима других држава, као и са другим међународним органима и организацијама у циљу:

- 1) развоја регионалног и пан-европског тржишта електричне енергије и природног гаса;
- 2) подстицања оперативних споразума који омогућавају оптимално управљањемрежама;
- 3) постизања једнаких услова за све учеснике на тржишту;
- 4) промовисања спајања организованих тржишта електричне енергије;
- 5) заједничких расподела права на коришћење прекограничних преносних капацитета;
- 6) стварање услова за адекватан ниво прекограничних капацитета у региону и измеђурегиона, како би се омогућио развој ефективне конкуренције и побољшање сигурности снабдевања;
- 7) координисане примене мрежних правила и правила за управљање загушењима;
- 8) доприноса компатибилности процеса размене података, као и
- 9) унапређење свог рада у складу са позитивним међународним искуствима и стандардима.

V. ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

Национални циљеви и план коришћења обновљивих извора

Члан 65.

Коришћење енергије из обновљивих извора је у интересу Републике Србије.

Влада, на предлог Министарства, доноси Национални акциони план за коришћење обновљивих извора (у даљем тексту: Национални акциони план) којим се осигурава да ће удео обновљивих извора енергије бити у складу са потврђеним међународним споразумима.

У Националном акционом плану циљеви за коришћење обновљивих извора утврђују се на основу енергетских потреба, економских могућности и обавеза Републике Србије преузетих потврђеним међународним споразумима.

Национални акциони план из става 2. овог члана посебно садржи:

- 1) обавезујући удео енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије у складу са преузетим међународним обавезама;
- 2) планирани удео енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије;
- 3) планирани удео енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи електричне енергије;
- 4) планирани удео енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије за грејање и хлађење;
- 5) планирани удео енергије из обновљивих извора у бруто енергији потрошеној у свим облицима саобраћаја;
- 6) динамику за остварење удела из тач. 2), 3), 4) и 5) овог члана, по годинама;
- 7) мере за остварење планираних удела енергије из обновљивих извора које нарочито укључују: подстицајне мере, механизме сарадње, сарадњу локалних, покрајинских и републичких органа, политику развоја ресурса биомасе у енергетске сврхе, као и њихове ефекте;
- 8) мере које су неопходне за развој инфраструктуре за даљинско грејање и хлађење ускладу са растом производње енергије грејања и хлађења из обновљивих извора енергије;
- 9) мере које обезбеђују развој одговарајућих програма обавештавања грађана и привреде о подстицајним мерама, користима и практичним аспектима развоја и употребе енергије из обновљивих извора, укључујући сарадњу органа јавне власти;
- 10) рокове за остварење планираних активности.

Национални акциони план мора бити усаглашен са прописима којима се уређује енергетска ефикасност и смањење емисије гасова који изазивају ефекат стаклене баште.

Национални акциони план се мења и усклађује са економским развојем и енергетском политиком.

Члан 66.

Министарство прати спровођење Националног акционог плана и о томе сваке друге године доставља извештај Влади.

Извештај из става 1. овог члана израђује се за претходне две календарске године и садржи информације о:

- 1) уделу енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије;
- 2) уделу енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи електричне енергије, енергије за грејање и хлађење и енергије потрошене у свим облицима саобраћаја;
- 3) утицају мера подстицаја на повећање удела енергије из обновљивих извора у брутофиналној потрошњи енергије, у односу на утврђене циљеве у Националном акционом плану;
- 4) примени гаранција порекла, као и предузетим мерама за спречавање злоупотреба гаранције порекла;
- 5) изменама прописа, како би се избегле препреке за улагање у област обновљивих извора;

- 6) обезбеђивању преузимања електричне енергије произведене из обновљивих извора у преносни, односно дистрибутивни систем;
- 7) доступности и коришћењу ресурса биомасе у енергетске сврхе;
- 8) утицају коришћења биомасе и других извора енергије из обновљивих извора на промену цена хране и коришћење земљишта;
- 9) повећању удела биогорива произведеног од отпада, остатака, непрехрамбене целулозе и дрвне целулозе, као и о процењеном утицају производње биогорива и биотечности на биолошки диверзитет, изворе воде, квалитет воде и квалитет земљишта;
- 10) процени нето уштеде емисије гасова који изазивају ефекат стаклене баште које сустварене коришћењем енергије из обновљивих извора;
- 11) механизмима сарадње са другим државама ради остварења обавезујућег удела енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије;
- 12) начину процењивања удела биоразградивог дела отпада у отпаду који се употребљава за производњу енергије, као и о предузетим мерама за унапређење те процене.

Ако се утврди да за претходне две календарске године, удео енергије из обновљивих извора значајно одступа од динамике за остварење удела из члана 65. став 4. тач. 2), 3), 4) и 5) овог закона, Влада, на предлог Министарства, доноси одлуку о измени Националног акционог плана, у којем ће одредити предлог мера да се утврђена динамика за остварење удела достигне у разумном року.

Обрачун удела енергије из обновљивих извора

Члан 67.

Министарство прописује начин израчунавања удела енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије, начин израчунавања електричне енергије произведене из хидроелектрана и ветроелектрана, енергетски садржај горива у саобраћају, начин израчунавања утицаја биогорива, биотечности и њихових упоредивих фосилних горива на емисију гасова са ефектом стаклене баште, као и начин израчунавања енергије из топлотних пумпи.

Механизми сарадње

Члан 68.

Република Србија може са другим државама уговорити механизме сарадње, ради достизања обавезујућег удела енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије, у складу са потврђеним међународним споразумима.

Механизми сарадње су облици сарадње између држава који обухватају: заједничке пројекте, статистичке трансфере из енергетских биланса држава, заједничке шеме подршке и друге облике сарадње којим се омогућава смањење трошкова држава за постизање њиховог обавезујућег укупног удела обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије.

Механизми сарадње из става 1. овог члана могу се уговорити на једну или више година.

Влада на предлог Министарства ствара услове за обезбеђење механизма сарадње.

Министарство је дужно, да најкасније у року од три месеца по завршетку године у којој су механизми сарадње реализовани, надлежном телу у складу са међународним споразумима достави обавештење које нарочито садржи информацију о количинама и ценама енергије које су предмет сарадње.

Информисање и обука

Члан 69.

Министарство је дужно да обезбеди да информације о мерама подстицаја буду доступне свим странама заинтересованим за коришћење енергије из обновљивих извора енергије.

Министарство је дужно да, у сарадњи са другим државним органима, уз учешће аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, изradi одговарајуће информације, програме, обуке и упутства у циљу информисања грађана о предностима и практичним аспектима развоја и коришћења енергије из обновљивих извора енергије.

Статус повлашћеног произвођача, привременог повлашћеног произвођача и произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије

Члан 70.

Енергетски субјект може стећи статус повлашћеног произвођача електричне енергије (у даљем тексту: повлашћени произвођач) за електрану, односно део електране ако:

- 1) у процесу производње електричне енергије користи обновљиве изворе енергије и испуњава услове у погледу инсталисане снаге и то: у хидроелектрани до 30 MW, хидроелектрани на постојећој инфраструктури до 30 MW, електрани на биомасу, електрани на биогас, електрани на ветар, електрани на енергију сунчевог зрачења, геотермалној електрани, електрани на отпад, и другој електрани у складу са актом из члана 74. овог закона;
- 2) је изграђена и подобна за употребу у складу са законом којим се уређује изградњаобјеката;
- 3) има обезбеђено посебно мерење, одвојено од мерења у другим технолошким процесима, којим се мери преузета и предата електрична, односно топлотна енергија у систем;
- 4) производи електричну енергију у новоизграђеним, односно реконструисаним постројењима у којима је уграђена некоришћена опрема;
- 5) има лиценцу за обављање делатности у складу са овим законом;
- 6) користи енергију ветра и енергију сунчевог зрачења, а инсталисана снага је мањаод слободног капацитета одређеног актом из члана 74. овог закона;
- 7) испуњава и друге услове у складу са актом из члана 74. овог закона.

Енергетски субјект, може стећи статус повлашћеног произвођача и за електрану, односно део електране која производи енергију из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије ако:

- 1) у појединачном производном објекту инсталисане електричне снаге до 10 MWистовремено производи електричну и топлотну енергију са високим степеном искоришћења примарне енергије;
- 2) је изграђена и подобна за употребу у складу са законом којим се уређује изградњаобјеката;
- 3) има обезбеђено посебно мерење, одвојено од мерења у другим технолошким процесима, којим се мери преузета и предата електрична, односно топлотна енергија у систем;
- 4) производи електричну енергију у новоизграђеним, односно реконструисаним постројењима у којима је уграђена некоришћена опрема; 5) има лиценцу за обављање делатности у складу са овим законом;
- 6) испуњава и друге услове у складу са актом из члана 74. овог закона.

Енергетски субјект може стећи статус произвођача електричне енергије из обновљивих извора (у даљем тексту: произвођач из обновљивих извора) за ту електрану ако:

- 1) у процесу производње електричне енергије користи обновљиве изворе енергије;
- 2) је изграђена и подобна за употребу у складу са законом којим се уређује изградња објеката;
- 3) има обезбеђено посебно мерење, одвојено од мерења у другим технолошким процесима, којим се мери преузета и предата електрична, односно топлотна енергија у систем;
- 4) има лиценцу за обављање делатности у складу са овим законом;
- 5) испуњава и друге услове у складу са актом из члана 74. овог закона.

Статус повлашћеног произвођача не може се стећи за реверзибилну хидроелектрану.

Статус повлашћеног произвођача, привремени статус повлашћеног произвођача и статус произвођача из обновљивих извора може стећи и физичко лице које производи електричну енергију из обновљивих извора само за једну електрану инсталисане снаге до 30 kW под условима прописаним у ст. 1-3. овог члана.

Енергетски субјекат и физичко лице из става 5. овог члана не могу истовремено имати статус произвођача из обновљивих извора и статус повлашћеног произвођача за исту електрану.

Члан 71.

Енергетски субјект, односно физичко лице из члана 70. став 5. овог закона, може пре стицања статуса повлашћеног произвођача, стећи привремени статус повлашћеног произвођача електричне енергије (у даљем тексту: привремени повлашћени произвођач) ако:

- 1) може да приступи грађењу електране из члана 70. ст. 1. и 2. овог закона, у складу са законом којим се уређује изградња објеката;
- 2) је прибавио финансијски инструмент обезбеђења у складу са актом из члана 74. овог закона, за случај да не стекне статус повлашћеног произвођача у складу са ставом 2. овог члана за електрану инсталисане снаге веће од 100 kW;
- 3) из техничке документације, као и одредаба овог закона и прописа донетих на основу њега, произилази да за планирану електрану може да стекне статус повлашћеног произвођача.

Статус привременог повлашћеног произвођача важи три године од дана правноснажности решења о стицању привременог статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, односно једну годину за електране које користе енергију сунчевог зрачења.

Уколико привремени повлашћени произвођач не стекне статус повлашћеног произвођача у року из става 2. овог члана, статус привременог повлашћеног произвођача може се продужити за највише годину дана, под условом да се уз захтев за продужење приложи доказ да је електрана изграђена.

Захтев из става 3. овог члана се мора поднети најкасније 30 дана пре истека рока из става 2. овог члана. Решење доноси Министарство у року од 30 дана од дана подношења захтева. Против решења може се изјавити жалба Влади у року од 15 дана од дана пријема решења.

У случају да у току важења статуса привременог повлашћеног произвођача, наступе непредвидиве околности које спречавају привременог повлашћеног произвођача да стекне статус повлашћеног произвођача у складу са овим законом, статус привременог повлашћеног произвођача може се продужити за период који је потребан да се отклоне непредвидиве околности ближе прописане актом из члана 74. овог закона.

Члан 72.

Статус повлашћеног произвођача, статус привременог повлашћеног произвођача и статус произвођача из обновљивих извора, утврђује Министарство решењем у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Захтев за стицање статуса из става 1 овог члана подноси се на обрасцу чија је садржина одређена у складу са актом из члана 74. овог закона. Уз захтев се прилажу докази о испуњености услова из члана 70. овог закона, као и други докази у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба Влади у року од 15 дана од дана пријема решења.

Члан 73.

Статус повлашћеног произвођача се одузима ако:

- 1) је решење о стицању статуса повлашћеног произвођача електричне енергије донетона основу неистинитих података;
- 2) не испуњава обавезе утврђене законом и актом из члана 74. овог закона;
- 3) производи електричну енергију супротно условима под којима је стекао статус повлашћеног произвођача;
- 4) су акти на основу којих је стекао статус повлашћеног произвођача правноснажно укинута, поништени или стављени ван снаге.

Статус произвођача из обновљивих извора се одузима ако:

- 1) је решење о стицању статуса произвођача електричне енергије донето на основу неистинитих података;
- 2) не испуњава обавезе утврђене законом и актом из члана 74. овог закона;
- 3) производи електричну енергију супротно условима под којима је стекао статус произвођача електричне енергије из обновљивих извора;
- 4) су акти на основу којих је стекао статус произвођача из обновљивих извора правноснажно укинута, поништени или стављени ван снаге.

Статус привременог повлашћеног произвођача се одузима ако:

- 1) је решење о стицању привременог статуса повлашћеног произвођача из обновљивих извора донето на основу неистинитих података;
- 2) не испуњава обавезе утврђене законом и актом из члана 74. овог закона;
- 3) су акти на основу којих је стекао статус привременог повлашћеног произвођача правноснажно укинута, поништени или стављени ван снаге;
- 4) ако не одржава финансијско средство обезбеђења за време трајања статуса привременог повлашћеног произвођача.

Министарство доноси решење о одузимању статуса повлашћеног произвођача, статуса произвођача из обновљивих извора и статуса привременог повлашћеног произвођача.

Против решења из става 4. овог члана може се изјавити жалба Влади у року од 15 дана од дана пријема решења.

Престанком уговора о откупу електричне енергије из члана 76. став 3. престаје статус повлашћеног произвођача.

Члан 74.

Влада ближе прописује услове и поступак стицања, трајање и престанак статуса повлашћеног произвођача, привременог повлашћеног произвођача електричне енергије и произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије, садржину захтева и доказе о испуњавању услова за стицање статуса повлашћеног произвођача, инструменте обезбеђења плаћања, минимални степен искоришћења примарне енергије у електранама високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије у зависности од врсте основног енергента и инсталисане снаге, максималне капацитете свих електрана које користе енергију ветра и енергију сунчевог зрачења које ће добити статус повлашћеног произвођача, односно привременог повлашћеног произвођача садржину и начин вођења регистра из члана 75. овог закона и друга питања у складу са законом.

Члан 75.

Министарство води регистар који садржи податке:

- 1) о произвођачима који имају статус повлашћеног произвођача;
- 2) о произвођачима који имају статус привременог повлашћеног произвођача;
- 3) о произвођачима који имају статус произвођача из обновљивих извора;
- 4) о произвођачима којима је статус из тач. 1), 2) и 3) овог става престао да важи.

Подстицајне мере

Члан 76.

Подстицајне мере за повлашћене произвођаче електричне енергије обухватају:

- 1) обавезу откупа електричне енергије од повлашћеног произвођача;
- 2) цене по којима се та енергија откупљује;
- 3) период важења обавезе откупа електричне енергије;
- 4) преузимање балансне одговорности;
- 5) и друге подстицајне мере прописане актом донетим на основу овог закона, као и другим законима и прописима којима се уређују порези, царине и друге дажбине, заштита животне средине и енергетска ефикасност.

Подстицајне мере може користити енергетски субјект који је стекао статус повлашћеног произвођача у смислу овог закона.

Повлашћени произвођач остварује право на подстицајне мере закључењем уговора о откупу електричне енергије са гарантованим снабдевачем у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона. Гарантовани снабдевач је дужан да у року од 30 дана од дана подношења захтева закључи уговор о откупу електричне енергије.

Уговор о откупу електричне енергије из става 3. овог члана поред елемената утврђених законом који уређује облигационе односе садржи нарочито и следеће елементе:

- 1) врсту и инсталисану снагу електране повлашћеног произвођача;
- 2) место примопредаје енергије у систем;
- 3) место и начин мерења;

- 4) цену електричне енергије и начин и услове промене цене;
- 5) начин и динамику обрачунавања, фактурисања и плаћања;
- 6) камату у случају неблаговременог плаћања;
- 7) инструменте обезбеђења плаћања;
- 8) обавезе гарантованог снабдевача у погледу преузимања балансне одговорности и повлашћеног произвођача у погледу планирања рада електране;
- 9) подстицајне мере у периоду пробног рада, када уговор закључује привремени повлашћени произвођач;
- 10) и друге елементе у складу са актом из става 5. овог члана.

Влада ближе прописује садржину и друге елементе уговора о откупу електричне енергије.

Повлашћени произвођач дужан је да:

- 1) сву произведену електричну енергију продаје искључиво гарантованом снабдевачу;
- 2) води евиденцију о утрошеним енергентима;
- 3) доставља планове рада гарантованом снабдевачу;
- 4) испуњава и друге обавезе прописане овим законом и актима донетим на основу овог закона.

Члан 77.

Привремени повлашћени произвођач остварује право на подстицајне мере закључењем уговора о откупу електричне енергије са гарантованим снабдевачем под одложним условом да стекне статус повлашћеног произвођача у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега.

Гарантовани снабдевач је дужан да на захтев привременог повлашћеног произвођача закључи уговор о откупу електричне енергије у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Привремени повлашћени произвођач, који у складу са овим законом стекне статус повлашћеног произвођача, има право само на подстицајне мере које су важиле на дан подношења захтева за стицање статуса привременог повлашћеног произвођача.

Влада ближе прописује садржину и друге елементе уговора из става 1. овог члана.

Права и обавезе привременог повлашћеног произвођача и других енергетских субјеката у погледу коришћења подстицајних мера за време пробног рада електране уређују се актом из члана 80. овог закона.

Дужности гарантованог снабдевача у функцији откупа електричне енергије од повлашћених произвођача

Члан 78.

Гарантовани снабдевач је дужан да:

- 1) закључи уговор о откупу електричне енергије из члана 76. став 3, односно члана 77. став 1. овог закона;
- 2) преузима права и обавезе претходног гарантованог снабдевача у року, на начин и под условима утврђеним јавним тендером из члана 191. овог закона;

- 3) води регистар уговора о откупу електричне енергије и објављује их на својој интернет страници;
- 4) преузме балансну одговорност из члана 76. став 1. тачка 4) овог закона;
- 5) доставља Министарству податке потребне за утврђивање накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије у складу са актом из члана 79. став 4. овог закона;
- 6) води посебан рачун за трансакције везане за подстицајне мере и гаранцијепорекла, у складу са овим законом.

Подстицајна средства

Члан 79.

Сви крајњи купци електричне енергије дужни су да плаћају накнаду за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије, осим у случајевима утврђеним овим законом.

За електричну енергију утрошену у реверзибилним хидроелектранама за пумпни режим рада се не плаћа накнада из става 1. овог члана.

Влада прописује начин обрачуна, плаћања и прикупљања средстава по основу накнаде за подстицајне мере, као и начин расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицајне мере.

Влада, на предлог Министарства, најкасније до краја децембра текуће године за наредну годину, утврђује висину накнаде из става 3. овог члана која се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 80.

Влада ближе прописује категорије повлашћених произвођача електричне енергије, подстицајне мере за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије, услове за њихово остваривање, начин одређивања и трајање подстицајног периода, права и обавезе које из тих мера произилазе за повлашћене произвођаче електричне енергије и друге енергетске субјекте и друга питања у складу са законом.

Члан 81.

Ако се промене подаци о чињеницама на основу којих је издато решење о стицању статуса повлашћеног произвођача, привременог статуса повлашћеног произвођача, односно статуса произвођача из обновљивих извора, повлашћени произвођач, привремени повлашћени произвођач и произвођач из обновљивих извора, су дужни да обавесте Министарство о насталим променама у року од 60 дана од дана настанка промене.

У случају из става 1. овог члана, Министарство мора изменити решење ако настале промене не утичу на испуњеност услова на основу којих је решење издато.

Гаранција порекла

Члан 82.

Оператор преносног система издаје гаранцију порекла на захтев произвођача из обновљивих извора енергије и одговоран је за њену тачност, поузданост и заштићеност од злоупотребе.

Оператор дистрибутивног система је дужан да доставља оператору преносног система податке о произведеној електричној енергији за које се издаје гаранција порекла у складу са актом из члана 87. став 6. овог закона.

Гаранција порекла не може се издати за електричну енергију произведену у реверзибилној хидроелектрани у случају када је таква производња последица пумпног рада.

Захтев за издавање гаранције порекла из става 1. овог члана може се поднети у року не дужем од шест месеци од последњег дана периода производње електричне енергије за коју се захтева издавање гаранције порекла, а најкасније до 15. марта текуће године за производњу из претходне године.

Гаранција порекла се издаје само једном за јединичну нето количину од 1 MWx произведене електричне енергије измерене на месту предаје у преносни, дистрибутивни или затворени дистрибутивни систем.

Период производње електричне енергије за коју се издаје гаранција порекла не може бити дужи од годину дана.

Гаранција порекла важи годину дана почев од последњег дана периода производње за коју се издаје.

Гаранција порекла престаје да важи након њеног искоришћења, повлачења или истеком рока од годину дана од последњег дана периода производње електричне енергије за коју је издата.

Гаранција порекла је преносива.

Поступак издавања, преношења, искоришћења и престанка важења гаранције порекла заснива се на принципима објективности, транспарентности и недискриминације.

Члан 83.

Гаранција порекла издата у другим државама, важи и у Републици Србији под условима реципроцитета у складу са потврђеним међународним уговором.

Ако оператор преносног система постане члан европске асоцијације тела за издавање гаранција порекла, гаранција порекла издата у другим државама важиће у складу са правилима те асоцијације.

Члан 84.

Гаранције порекла могу се преносити независно од произведене електричне енергије на коју се односе. Да би се осигурали да се електрична енергија произведена из обновљивих извора само једном прикаже купцу као потрошена, мора се избећи дупло рачунање и дупло приказивање. Електрична енергија произведена из обновљивих извора, а за коју је произвођач из обновљивих извора припадајуће гаранције порекла продао одвојено од те електричне енергије, не може се приказати или продати крајњем купцу као електрична енергија произведена из обновљивих извора.

Члан 85.

Гаранција порекла за електричну енергију произведену из обновљивих извора садржи нарочито:

- 1) назив, локацију, врсту и снагу производног капацитета;
- 2) датум пуштања објекта у рад;
- 3) податак да се гаранција порекла односи на електричну енергију;
- 4) датум почетка и краја производње електричне енергије за коју се издаје гаранција порекла;
- 5) податак да ли је за изградњу производног капацитета била коришћена инвестициона подршка и врста те подршке;

- 6) податак да ли су коришћене мере подстицаја и врста подстицаја; 7) датум и земљу издавања и јединствени идентификациони број.

Гаранција порекла за електричну енергију произведену у електранама са високоефикасном комбинованом производњом електричне и топлотне енергије, поред података из става 1. овог члана садржи и:

- 1) доњу топлотну моћ енергента који се користи за производњу електричне енергије за коју се издаје гаранција порекла;
- 2) сврху за коју се користи топлотна енергија произведена у постројењу закомбиновану производњу електричне и топлотне енергије за коју се издаје гаранција порекла;
- 3) степен корисног дејства електране на годишњем нивоу.

Количина електричне енергије произведене из обновљивих извора која одговара количини гаранција порекла пренесених са снабдевача на трећу страну, биће одузета из удела електричне енергије из обновљивих извора у миксу тог снабдевача за сврху из члана 196. став 1. овог закона.

Члан 86.

Оператор преносног система води регистар гаранција порекла у електронском облику и објављује податке из регистра на својој интернет страници, у складу са актом из члана 87. став 6. овог закона.

Регистар садржи и гаранције порекла издате у складу са чланом 83. овог закона и уз назнаку да су издате у страни држави.

Оператор преносног система има право на накнаду за издавање, преношење и искоришћење гаранције порекла у складу са актом којим се утврђује висина накнаде на који сагласност даје Агенција.

Акт из става 3. овог члана објављује се на интернет страници оператора преносног система и Агенције.

Члан 87.

Оператор преносног система прорачунава и јавно објављује уделе свих врста извора енергије у продатој електричној енергији крајњим купцима у Републици Србији.

Приликом прорачуна из става 1. овог члана, оператор преносног система нарочито узима у обзир искоришћене и истекле гаранције порекла.

Снабдевач прорачунава и приказује крајњем купцу податке о уделу сваког извора енергије у укупно продатој електричној енергији из члана 196. став 1. овог закона, на основу јавно објављених података оператора преносног система из става 1. овог члана и искоришћених гаранција порекла.

Агенција надзире оператора преносног система, оператора дистрибутивног система, снабдеваче и друге субјекте у извршавању обавеза утврђених законом и прописима донетим на основу њега, а којима се уређују гаранције порекла.

Министарство ближе прописује начин на који се крајњем купцу прорачунава и приказује удео свих врста извора енергије у продатој електричној енергији, као и начин контроле прорачуна.

Влада, на предлог Министарства, ближе прописује садржину гаранције порекла, поступак издавања, преношења и престанка важења гаранције порекла, начин вођења регистра, начин достављања података о произведеној електричној енергији измереној на месту предаје у преносни, дистрибутивни и затворени дистрибутивни систем, надзор, као и друга питања у складу са законом.

VI. ЦЕНЕ ЕНЕРГИЈЕ, ЕНЕРГЕНАТА И УСЛУГА

Члан 88.

Цене енергије, енергената и услуга које пружају енергетски субјекти у обављању енергетских делатности су слободне, осим уколико је другачије уређено овим законом.

Регулисане цене су:

- 1) цене приступа систему за пренос електричне енергије;
- 2) цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије;
- 3) цене приступа систему за транспорт природног гаса;
- 4) цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса;
- 5) цене приступа складишту природног гаса;
- 6) цене приступа систему за транспорт нафте нафтоводима;
- 7) цене приступа систему за транспорт деривата нафте продуктоводима;
- 8) цене природног гаса за јавно снабдевање;
- 9) цене помоћних услуга: примарне регулације, регулације напона, безнапонског покретања и острвског рада.

Поред цена из става 2. овог члана могу бити регулисане и:

- 1) цене електричне енергије за гарантовано снабдевање;
- 2) цене закупа резерве снаге за системске услуге секундарне и терцијарне регулације.

Члан 89.

Агенција једанпут годишње анализира потребу регулисања цена из члана 88. став 3. овог закона на основу оствареног нивоа конкурентности на домаћем тржишту електричне енергије, достигнутог степена заштите енергетски угрожених купаца, развоја регионалног тржишта електричне енергије и процене расположивих прекограничних капацитета и припрема и објављује извештај о потреби даљег регулисања тих цена.

Министарство, надлежни орган за заштиту конкуренције и енергетски субјекти дужни су да, ради израде извештаја из става 1. овог члана, Агенцији достављају потребне податке и оцене из њихове надлежности.

Када Агенција утврди да је престала потреба за регулацијом цена из члана 88. став 3. тачка 1) овог члана, дужна је да о томе обавести Министарство.

Министарство је дужно да спроведе поступак јавног тендера у складу са чланом 191. овог закона, најкасније у року од шест месеци од сазнања да је престала потреба за регулацијом цена.

Када Агенција утврди да је, у потпуности или делимично, престала потреба за регулацијом цена из члана 88. став 3. тачка 2) овог члана, дужна је да о томе обавести оператора система.

Влада прописује начин утврђивања највиших цена основних деривата нафте без фискалних дажбина у случају спречавања поремећаја на тржишту нафте и деривата нафте или отклањања штетних последица поремећаја на тржишту нафте и деривата нафте.

Регулисане цене из члана 88. став 2. тач. 1) до 9) и став 3. овог закона се објављују у "Службеном гласнику Републике Србије", а остале регулисане цене се објављују на интернет страници енергетског субјекта и Агенције.

Члан 90.

Регулисане цене из члана 88. став 2. тач. 1) до 9) и став 3. овог закона одређују се на основу методологија које доноси Агенција.

Методологијама из става 1. овог члана нарочито се одређују:

- 1) метод регулације цена који може бити заснован на оправданим трошковима пословања и одговарајућем приносу на средства уложена у ефикасно обављање енергетске делатности, на примени подстицајних механизма за одређивање прихода или цена као и на поређењу регулисаних цена, појединачних трошкова пословања или приноса на уложена средства енергетског субјекта са упоредивим енергетским субјектима у енергетским делатностима у којима је то примерено;
- 2) елементи за које се утврђују тарифе, начин израчунавања регулисаних цена, односно тарифа и начин обрачуна испоручене електричне енергије, односно природног гаса и извршених услуга;
- 3) категорије и групе купаца, односно корисника система у енергетским делатностима где је то примерено;
- 4) дужина регулаторног периода, као временског периода за који се израчунавају регулисане цене и
- 5) критеријуми и начин утврђивања оправданости трошкова и нормативи, када је то примерено.

Методологијом се могу одредити различите цене, односно тарифе, зависно од количине преузете енергије, односно енергената и услова преузимања, снаге, односно капацитета, годишње, сезонске, месечне и дневне динамике испоруке, категорије и групе купаца, односно корисника система, места преузимања, начина потрошње, начина мерења и других карактеристика.

Методологијом из члана 50. став 1. тачка б) овог закона одређује се и накнада власнику транспортног система у случају независног оператора система.

Члан 91.

Регулисаним ценама обезбеђује се:

- 1) покривање оправданих трошкова пословања и одговарајућег приноса на ефикасно уложена средства у обављање регулисане делатности, којима се обезбеђује краткорочна и дугорочна сигурност снабдевања, односно одрживи развој система узимајући у обзир приходе и расходе везане за доделу прекограничних капацитета и примену механизма компензације транзита енергије и остале приходе;
- 2) безбедност рада система;
- 3) подстицање економске и енергетске ефикасности;
- 4) недискриминација, односно једнаки положај исте категорије и групе купаца и корисника система;
- 5) спречавање међусобног субвенционисања између појединих делатности које обављају енергетски субјекти и између појединих купаца, категорија и група купаца, односно корисника система.

Приликом припреме методологије за одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса и методологије за одређивање цене приступа складишту природног гаса из члана 50. став 1. тач. б) и 8) овог закона, обезбедиће се да цена прекидног капацитета одражава вероватноћу прекида.

Члан 92.

Агенција даје сагласност на акте о ценама које доносе енергетски субјекти из члана 88. став 2. тач. 1) до 8) и став 3. тачка 1) овог закона, а утврђује цене из члана 88. став 2. тачка 9) и став 3. тачка 2) овог закона.

Агенција одређује врсту података које су енергетски субјекти обавезни да доставе уз акт о ценама из става 1. овог члана, као и рокове и начин њиховог достављања.

Агенција је овлашћена да захтева од енергетских субјеката измену регулисане цене из става 1. овог члана, а енергетски субјекат је дужан да поступи по захтеву Агенције у року од 30 дана од дана пријема тог захтева.

У случају да енергетски субјекат у прописаном року не поступи по захтеву Агенције, Агенција доноси одлуку којом одређује привремену регулисану цену из става 1. овог члана, која се примењује до образовања регулисане цене у складу са методологијама из члана 50. став 1. овог закона. Уколико се приход остварен применом привремених цена разликује од прихода који би био остварен применом регулисане цене одређене у складу са методологијама из члана 50. став 1. овог закона, разлика се обрачунава и укључује у регулисану цену за наредни регулаторни период у складу са методологијама.

Члан 93.

У случају када Агенција одбије да да сагласност на акта о ценама по захтеву енергетског субјекта, дужна је да о томе одлучи решењем, у року од 60 дана од дана достављања уредног захтева.

Решење из став 1. овог члана садржи образложење разлога одбијања сагласности на достављена акта о ценама, коначно је и против њега се може покренути управни спор.

VII. ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Производња електричне енергије

Члан 94.

Производња електричне енергије обухвата производњу у хидроелектранама, термоелектранама, термоелектранама-топланама и другим електранама које користе обновљиве изворе енергије (у даљем тексту: електране).

Енергетски субјект који обавља делатност производње електричне енергије (у даљем тексту: Произвођач електричне енергије), у складу са овим законом, има право да:

- 1) у објектима за производњу електричне енергије користи изворе енергије којесматра најповољнијим у складу са условима прописаним овим законом и другим прописима;
- 2) продаје произведену електричну енергију;
- 3) користи преносни и дистрибутивни систем електричне енергије под условимаутврђеним овим законом и правилима о раду преносног и дистрибутивног система.

Произвођач електричне енергије је дужан да:

- 1) испуњава услове из лиценце за обављање енергетских делатности;
- 2) производне капацитете одржава у исправном стању, обезбеди њихову сталнупогонску спремност и безбедно коришћење у складу са техничким и другим прописима;
- 3) поштује прописе и правила који се односе на рад преносног и дистрибутивног система и функционисање тржишта, прописе који се односе на заштиту конкуренције, као и одлуке надлежних органа;
- 4) понуди оператору преносног, односно дистрибутивног система помоћне услуге, ускладу са техничким карактеристикама и правилима о раду преносног и дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије;

- 5) са оператором преносног система, односно дистрибутивног система закључи уговор о пружању помоћних услуга;
- 6) омогући надлежним операторима система проверу усаглашености техничких карактеристика својих објеката и оперативних процедура са издатим актом о прикључењу, уговореним помоћним услугама и правилима о раду преносног, односно дистрибутивног система;
- 7) понуди оператору преносног система сав неискоришћени производни капацитет за потребе балансирања и обезбеђивања сигурног рада система у складу са техничким карактеристикама и правилима о раду преносног и дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије;
- 8) са оператором преносног система закључи уговор о учешћу у балансном механизму;
- 9) закључи уговор о експлоатацији електране са оператором система на чији систем је прикључен;
- 10) оператору преносног или дистрибутивног система ставља на располагање податке потребне за рад система у складу са правилима о раду преносног и дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије;
- 11) поштује прописане услове који се односе на енергетску ефикасност и заштиту животне средине;
- 12) доставља оператору преносног и дистрибутивног система и Агенцији податке неопходне у циљу испуњења прописаних обавеза о транспарентности и праћењу тржишта електричне енергије;
- 13) чува на период од пет година све сатне податке о производњи електричне енергије по електрани, која има најмање један производни погон чији је инсталирани капацитет најмање 250 MW и податке стави на располагање Агенцији и другим надлежним органима у складу са законом.

Члан 95.

Електране из члана 94. став 1. овог закона које су прикључене на преносни, односно дистрибутивни систем морају да буду технички оспособљене и погонски спремне за пружање помоћних услуга у складу са правилима о раду преносног, односно дистрибутивног система и у складу са њиховим специфичним технологијама.

Помоћне услуге се набављају на тржишним принципима, уз поштовање принципа јавности и недискриминације, на начин утврђен правилима о раду тржишта електричне енергије.

Преносни систем електричне енергије и управљање преносним системом

Члан 96.

Оператор преносног система обавља делатност преноса електричне енергије и управљање преносним системом на објективан, транспарентан и недискриминаторан начин.

Члан 97.

Преносни систем електричне енергије чине:

- 1) преносна електроенергетска мрежа;
- 2) управљачки центри и управљачки системи у функцији обављања делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом;
- 3) телекомуникациона инфраструктура у објектима преносног система, укључујући оптичка влакна у заштитном ужету надземних водова напона 400 кВ, 220 кВ и 110 кВ, као и телекомуникациона

инфраструктура у објектима оператора дистрибутивних система, произвођача и купаца неопходна за обављање послова управљања преносним системом;

- 4) информациони систем и друга инфраструктура неопходна за функционисање преносног система и тржишта.

Преносна електроенергетска мрежа у смислу става 1. тачка 1) овог члана је функционално повезан скуп електроенергетских објеката који чине електроенергетски водови напона 400 кВ и 220 кВ, надземни електроенергетски водови напона 110 кВ закључно са затезним ланцем на порталу дистрибутивне трансформаторске станице напона 110/х кВ и подземни електроенергетски водови напона 110 кВ закључно са кабловском завршницом у дистрибутивној трансформаторској станици напона 110/х кВ, трансформаторске станице 400/х кВ и 220/х кВ и разводна постројења напона 400 кВ и 220 кВ, као и прикључна разводна постројења 400 кВ и 220 кВ у трансформаторским станицама напона 400/х кВ и 220/х кВ на која су прикључени објекти купаца и произвођача, разводна постројења 110 кВ, прикључна разводна постројења 110 кВ у трансформаторским станицама напона 110/х кВ на која су прикључени објекти купаца и произвођача на преносну електроенергетску мрежу и бројила електричне енергије на свим местима примопредаје у и из преносног система.

Раздвајање оператора преносног система електричне енергије

Члан 98.

Независност оператора преносног система остварује се на начин да исто лице или лица нису овлашћена да:

- 1) директно или индиректно спроводе контролу над енергетским субјектима који обављају енергетске делатности производње или снабдевања електричном енергијом, и истовремено директно или индиректно спроводе контролу или имају било која друга овлашћења над оператором преносног система или преносним системом;
- 2) директно или индиректно спроводе контролу или имају било која друга овлашћења над оператором преносног система или преносним системом и истовремено директно или индиректно спроводе контролу над енергетским субјектима који обављају енергетске делатности производње или снабдевања електричном енергијом;
- 3) именују чланове надзорног одбора, или друге органе управљања као и правне заступнике оператора преносног система и истовремено директно или индиректно спроводе контролу над енергетским субјектима који обављају енергетске делатности производње или снабдевања електричном енергијом;
- 4) истовремено буду чланови надзорног одбора или других органа управљања као и правни заступници оператора преносног система и енергетских субјеката који обављају енергетске делатности производње или снабдевања електричном енергијом.

Одредбе става 1. тач. 1), 2) и 3) овог члана посебно се односе на:

- 1) право гласа;
- 2) право именовања чланова надзорног одбора или других органа управљања као и правних заступника;
- 3) поседовање већинског удела у власничкој структури.

Члан 99.

У случају да је лице из члана 98. овог закона Република Србија или државни орган, контролу над оператором преносног система са једне стране и енергетским субјектима који обављају енергетске делатности производње или снабдевања електричном енергијом са друге стране, не може обављати исто лице, односно исти државни орган, а у случају да обављају различита лица, односно државни органи, они не могу бити контролисани од стране истог трећег лица.

Сертификација и одређивање оператора преносног система електричне енергије

Члан 100.

Пре него што неко правно лице добије лиценцу и тиме буде одређено за оператора преносног система, мора бити сертификовано у складу са овим законом.

У поступку сертификације утврђује се испуњеност услова из чл. 98. и 99. овог закона.

Поступак сертификације покреће се на:

- 1) захтев правног лица које је власник преносног система, односно мреже;
- 2) захтев Агенције ако правно лице не поднесе захтев за сертификацију или
- 3) образложен захтев надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора.

Члан 101.

Поступак сертификације спроводи Агенција и доноси одлуку о сертификацији оператора преносног система у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Актом из члана 27. став 7. овог закона ближе се уређује: поступак сертификације, садржај захтева за сертификацију, садржај одлуке о сертификацији и документа која се прилажу уз захтев, а нарочито:

- 1) подаци о подносиоцу захтева, укључујући податке о основном капиталу, списку сувласника, годишњи финансијски извештаји са извештајима ревизора, акт о оснивању, односно статут;
- 2) доказе о власничким и другим правима на мрежи;
- 3) податке о контроли над оператором преносног система, органима и лицима којадиректно или индиректно врше контролу над оператором система и
- 4) друга документа и податке неопходне за спровођење поступка сертификације.

Члан 102.

Агенција је дужна да донесе одлуку о сертификацији оператора преносног система у року од четири месеца од дана подношења захтева из члана 100. став 3. тач. 1) и 3) овог закона.

У случају да Агенција не донесе одлуку из става 1. овог члана сматра се да је одлука о сертификацији донета.

Одлуку о сертификацији оператора преносног система са пратећом документацијом Агенција је дужна да без одлагања достави надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, ради давања мишљења.

Ако у року од два месеца од дана достављања одлуке о сертификацији надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора не достави мишљење сматра се да је сагласно са одлуком Агенције.

У року од два месеца од пријема мишљења надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција ће донети коначну одлуку о сертификацији оператора преносног система, узимајући у обзир то мишљење.

Одлука Агенције и мишљење надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора ће бити објављени заједно у "Службеном гласнику Републике Србије" и на интернет страницама оператора преносног система и Агенције.

У случају када коначна одлука Агенције одступа од мишљења надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција ће заједно са одлуком и мишљењем из става 6. овог члана објавити и образложење за такву одлуку.

Члан 103.

Сертификовани оператор преносног система дужан је да обавести Агенцију о свим планираним променама које могу захтевати поновну процену испуњености услова из чл. 98. и 99. овог закона.

Агенција је дужна да непрекидно прати да ли сертификовани оператор преносног система испуњава услове из чл. 98. и 99. овог закона и покреће нови поступак сертификације у следећим случајевима:

- 1) када је оператор преносног система обавести о променама из става 1. овог члана;
- 2) када има сазнања о планираним променама које представљају разлог за нови поступак сертификације или које могу довести или су довеле до повреде прописа о раздвајању;
- 3) када надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора поднесе оправдан захтев.

Члан 104.

Поступак сертификације из члана 103. овог закона спроводи се у складу са чл. 101. и 102. овог закона.

Члан 105.

Оператор преносног система и енергетски субјекти који обављају делатност производње или снабдевања електричном енергијом и природним гасом, дужни су да Агенцији доставе све податке и сва документа неопходна за поступак сертификације оператора преносног система.

Агенција је дужна да чува поверљивост комерцијално осетљивих података из става 1. овог члана.

Сертификација оператора преносног система у вези са трећим земљама

Члан 106.

На поступак сертификације започет на основу захтева за сертификацију који подноси власник преносне мреже или оператор преносног система којег контролише особа или особе из треће државе или трећих држава, примењују се одредбе чл. 101. и 102. закона узимајући у обзир одредбу члана 107. овог закона.

Агенција о захтеву без одлагања обавештава Министарство и надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, као и о свим околностима које би могле имати за последицу да особа или особе из треће државе или трећих држава преузму контролу над преносном мрежом или оператором преносног система.

Оператор преносног система дужан је да обавести Агенцију о свим околностима које би довеле до чињенице да лице или лица из треће земље или трећих земаља стекну контролу над оператором преносног система или преносним системом.

Члан 107.

Агенција ће одбити сертификацију оператора преносног система који контролише једно или више лица из треће земље или трећих земаља, у случају да:

- 1) оператор преносног система не испуњава захтеве из члана 98. овог закона;
- 2) додела сертификата угрожава сигурност снабдевања електричном енергијом Републике Србије и региона.

Агенција ће при разматрању става 1. тачка 2) овог члана посебно узети у обзир одредбе:

- 1) међународног права и обавеза у вези са трећим земљама, укључујући и споразумезакључене са једном или више трећих земаља чији потписник је и нека од уговорних страна из уговора из члана 2. тачка 78) овог закона, које произилазе из потврђених међународних уговора и односе се на питања сигурности снабдевања;
- 2) права и обавезе Републике Србије у вези са том трећом земљом које произилазе из споразума закључених са том земљом, као и уговори које је Република Србија потписала у поступку европских интеграција;
- 3) друге специфичне чињенице и околности случаја и те треће земље.

Приликом доношења одлуке о сертификацији Агенција узима у обзир и мишљење Министарства о утицају на сигурност снабдевања Републике Србије или региона.

Министарство може затражити од Агенције да донесе коначну одлуку у складу са мишљењем у случају да издавање сертификата угрожава сигурност снабдевања Републике Србије или региона или представља опасност по безбедност Републике Србије.

У случају да коначна одлука није у складу са мишљењем надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција је дужна да објави и образложење за доношење такве одлуке на начин прописан чланом 102. овог закона.

Агенција има право да одбије захтев за сертификацију у случају да издавање сертификата угрожава сигурност снабдевања Републике Србије или региона или представља опасност по безбедност Републике Србије.

Одговорности и дужности оператора преносног система електричне енергије

Члан 108.

Оператор преносног система електричне енергије одговоран је за:

- 1) сигуран, поуздан и безбедан рад преносног система и квалитет испоруке електричне енергије;
- 2) обезбеђивање адекватног преносног капацитета у функцији сигурности снабдевања;
- 3) управљање преносним системом и делом дистрибутивног система напона 110 кВ који обухвата спојна поља 110 кВ, сабирнице 110 кВ и далеководна поља 110 кВ, на начин који обезбеђује сигурност испоруке електричне енергије;
- 4) недискриминаторан и транспарентан приступ преносном систему и давање разумног образложења у случају одбијања приступа;
- 5) развој преносног система којим се обезбеђује дугорочна способност преносног система да испуни рационалне захтеве за пренос електричне енергије водећи рачуна о заштити животне средине;
- 6) изградњу прикључка на преносни систем;
- 7) координиран рад преносног система Републике Србије са преносним системима у интерконекцији, односно са дистрибутивним системима у Републици Србији;

- 8) управљање токовима снага, узимајући у обзир размене са осталим системима уинтерконекцији, обезбеђивање потребних помоћних услуга, укључујући и услуге управљања потрошњом, у мери у којој је таква расположивост независна од било ког другог система преноса са којим је његов систем у интерконекцији;
- 9) балансирање система;
- 10) утврђивање техничко-технолошких и осталих потребних услова за повезивање и прикључење електроенергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;
- 11) исправност и поузданост мерења електричне енергије на местима примопредаје уи из преносног система;
- 12) уређивање и администрирање тржишта електричне енергије у оквиру својенадлежности;
- 13) ефикасно и функционално повезивање тржишта електричне енергије у Републици Србији са суседним тржиштима електричне енергије, у сарадњи са оператором тржишта електричне енергије у Републици Србији, као и операторима преносног система и операторима тржишта суседних земаља, а у складу са међународно установљеним принципима и преузетим обавезама.

Члан 109.

Оператор преносног система електричне енергије дужан је да:

- 1) примењује правила релевантних европских асоцијација оператора преносног система чији је члан и учествује у раду Европске асоцијације оператора преносног система;
- 2) сарађује са операторима преносних система, операторима тржишта и другим релевантним заинтересованим странама, у циљу успостављања интегрисаног регионалног и пан-европског тржишта електричне енергије;
- 3) не прави дискриминацију између корисника преносног система или група корисника система;
- 4) корисницима преносног система пружа информације за ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације;
- 5) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 6) обезбеди право на приступ подацима о потрошњи електричне енергије у складу са чланом 56. став 1. тачка 11) овог закона;
- 7) донесе правила о раду преносног система;
- 8) донесе правила за расподелу прекограничних преносних капацитета;
- 9) објави критеријуме и поступке у погледу безбедности, управљања и планирања рада преносног система, укључујући опште принципе за прорачун укупног преносног капацитета и маргине поузданости на основу електричних и физичких карактеристика мреже;
- 10) објави процену расположивог преносног капацитета за сваки дан, наводећи сверасположиве капацитете преноса који су већ резервисани. Објављивање се врши у одређеним интервалима пре дана коришћења расположивог преносног капацитета и укључује седмичне и месечне процењене вредности, као и индикацију о очекиваној поузданости расположивих капацитета;
- 11) учествује у механизму компензације трошкова за електричну енергију која сетранзитира преко преносног система Републике Србије у складу са споразумом са другим операторима преносних система и прикупља накнаде за управљање загушењима у преносној мрежи;

- 12) донесе правила о раду тржишта електричне енергије;
- 13) донесе правила о објављивању кључних тржишних података;
- 14) прикупља и објављује податке и информације у складу са Правилима о објављивању кључних тржишних података из члана 176. овог закона;
- 15) успостави механизме за координацију и размену информација којим се обезбеђује сигурност рада мреже у контексту управљања загушењем;
- 16) објави релевантне податке о укупној прогнозираној потрошњи и оствареној потрошњи, о расположивости и употреби објеката корисника система, расположивости и коришћењу мреже и интерконеције, балансној енергији и резервисаном капацитету;
- 17) одржава и развија преносни систем;
- 18) сваке године донесе план развоја преносног система за период од најмање десет година;
- 19) сваке године доноси план инвестиција у преносни систем за период до три године, усклађен са планом инвестиција дистрибутивних система;
- 20) обезбеди адекватна средства за испуњавање својих обавеза;
- 21) донесе одлуку о цени за приступ преносном систему у складу са методологијом из члана 50. став 1. тачка 1) овог закона;
- 22) обезбеди услуге балансирања у складу са транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима који ће пружити одговарајуће подстицаје корисницима система да избалансирају своју предају и преузимање електричне енергије;
- 23) утврђује цену електричне енергије за потребе балансирања система у складу са чланом 174. став 2. овог закона;
- 24) утврђује техничко-технолошке и друге потребне услове за прикључење и повезивање електроенергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;
- 25) донесе процедуру за прикључење корисника на преносни систем;
- 26) проверава усаглашеност објеката корисника преносног система са техничким захтевима из правила о раду преносног система и о промени услова обавештава корисника система;
- 27) користи објекте преносног система у складу са техничким прописима;
- 28) предузима прописане мере безбедности у току коришћења преносног система и других капацитета који су у функцији преносног система;
- 29) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и заштиту животне средине;
- 30) приоритетно преузима електричну енергију произведену из обновљивих извора енергије, осим у случају када је угрожена сигурност рада преносног система;
- 31) спроводи поступак издавања, преношења и престанка важења гаранција порекла и води регистар гаранција порекла;
- 32) прорачунава и јавно објављује уделе свих врста извора енергије у продатој електричној енергији крајњим купцима у Републици Србији;
- 33) Агенцији достави план набавке електричне енергије за надокнаду губитака занаредну годину;

- 34) набави електричну енергију за надокнаду губитака у преносној мрежи и помоћнеуслуге у свом систему, у складу са транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима;
- 35) предузима мере за смањење губитака у преносном систему;
- 36) прати сигурност снабдевања и Министарству доставља податке за извештај осигурности снабдевања;
- 37) у сврху обезбеђења сигурности снабдевања, приоритетно ангажује произвођаче који користе домаће енергенте за производњу електричне енергије у износу који не прелази 15% од укупно коришћених енергената за производњу електричне енергије у календарској години према енергетском билансу Републике Србије;
- 38) размењује информације неопходне за безбедно и сигурно функционисање система са другим операторима система;
- 39) води евиденцију података потребних за утврђивање показатеља квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и доставља Агенцији извештај у складу са правилима из члана 51. став 1. тачка 2) овог закона;
- 40) Агенцији доставља податке и документацију из члана 56. став 1. тачка 8) овог закона;
- 41) Агенцији доставља податке о промени снабдевача и степену отворености тржишта;
- 42) Агенцији доставља извештаје о решавању приговора и жалби корисника система;
- 43) предузима мере како би омогућио корисницима система кратке и садржајне контролне листе са практичним информацијама које се односе на њихова права;
- 44) очита бројила електричне енергије које испуњава прописане метролошке захтеве осмог у месецу за претходни месец и у року од три дана од дана читавања обезбеди купцу, произвођачу и снабдевачу приступ подацима;
- 45) контролише заштитни појас око објеката преносне мреже и предузима мере ускладу са законом;
- 46) донесе акт о ценама нестандартних услуга, на који сагласност даје Агенција и који се објављује на интернет страници оператора система и
- 47) уређује друга питања неопходна за рад преносног система и функционисање тржишта.

План развоја из става 1. тачке 18) овог члана и план инвестиција из става 1. тачке 19) овог члана оператор преносног система електричне енергије дужан је да достави сваке године Агенцији, ради давања сагласности.

Члан 110.

Оператор преносног система не може ни да купује ни да продаје електричну енергију осим за обезбеђивање системских услуга, балансирање система, обезбеђивање сигурног рада система и за надокнаду губитака у преносном систему.

Оператор преносног система, ради оптимизације набавке електричне енергије за надокнаду губитака, може вишкове електричне енергије продати на организованом тржишту електричне енергије, осим када електричну енергију за надокнаду губитака у преносном систему купује по уговору о потпуном снабдевању.

Развој преносног система и овлашћење за доношење инвестиционих одлука

Члан 111.

Оператор преносног система дужан је да сваке године поднесе Агенцији на сагласност десетогодишњи план развоја преносне мреже базиран на прогнозираној производњи и потрошњи електричне енергије и резултатима саветовања са свим заинтересованим странама и усаглашен са планом развоја дистрибутивне мреже.

Десетогодишњи план развоја преносне мреже садржи ефикасне мере ради обезбеђења стабилности рада система и сигурности снабдевања.

План из става 1. овог члана треба да:

- 1) укаже учесницима на тржишту на потребе за изградњом и реконструкцијом најважније инфраструктуре преносног система коју треба изградити или унапредити у наредних десет година;
- 2) садржи све инвестиције за које је донета одлука о реализацији и које су у току, као и инвестиције које ће се реализовати у периоду од наредне три године; 3) одреди рокове за реализацију свих инвестиционих пројеката.

Члан 112.

Оператор преносног система је дужан да при изради плана из члана 111. овог закона, анализира адекватност производње и преносног система за очекивани развој потрошње и размене електричне енергије са другим операторима преносних система, реално претпостави динамику развоја потрошње и производње, узимајући у обзир и регионални инвестициони план.

Члан 113.

Агенција је дужна да организује консултације о плану из члана 111. овог закона са постојећим и потенцијалним корисницима система, на непристрасан и транспарентан начин.

Агенција може да захтева од заинтересованих лица која тврде да су потенцијални корисници да своје тврдње образложе.

Агенција је дужна да проверава да ли десетогодишњи план развоја преносне мреже обухвата све потребе за улагањем које су утврђене у поступку консултација као и да утврди усклађеност плана са регионалним инвестиционим планом.

Агенција може од оператора система захтевати да измени и допуни десетогодишњи план развоја.

Агенција је дужна да након давања сагласности на план из члана 111. овог закона на својој интернет страници објави резултате консултација и евентуалне измене инвестиционог плана.

Агенција прати и оцењује реализацију десетогодишњег плана развоја преносног система и даје у свом годишњем извештају процену реализованих инвестиција, која може укључивати и препоруке за измену плана.

Члан 114.

У случају да оператор преносног система не реализује инвестицију коју је требало да реализује у складу са планом из члана 111. став 3. тачка 2) овог закона у наредне три године, осим ако су у питању разлози ван његове контроле, Агенција ће затражити од оператора преносног система реализацију предметне инвестиције, ако су те инвестиције још увек неопходне на основу најновијег десетогодишњег плана развоја.

Напредни мерни системи

Члан 115.

Оператор преносног система утврђује техничке захтеве за увођење разних облика напредних мерних система и анализира техничку и економску оправданост увођења напредних система мерења, ефекте на развој тржишта.

На основу анализе из става 1. овог члана, оператор преносног система је дужан да изради план имплементације економски оправданих облика напредних мерних система и доставити га Министарству и Агенцији ради прибављања мишљења.

Оператор преносног система је дужан да планом развоја система обухвати увођење напредних мерних система у складу са планом имплементације, за период за који се план развоја доноси.

Правила о раду преносног система електричне енергије

Члан 116.

Правилима о раду преносног система електричне енергије уређују се:

- 1) планирање развоја преносног система, укључујући садржај плана, начин планирања и садржај плана инвестиција;
- 2) услови за сигуран и поуздан рад преносног система;
- 3) технички услови за прикључење и за повезивање на преносни систем;
- 4) обавезе корисника преносног система неопходне за сигуран и поуздан рад система;
- 5) обавезе корисника и оператора преносног система у функционалном испитивању и пуштању у погон дела дистрибутивног система напона 110 кВ којим управља оператор преносног система, као и у елементима електроенергетског система објеката произвођача и купаца који утичу на сигуран и поуздан рад преносног система, као и у испитивању рада заштитних и управљачких уређаја након значајних погонских догађаја или поремећаја у раду преносног система;
- 6) садржина уговора о експлоатацији објекта закљученог са купцем, произвођачем, оператором дистрибутивног система и оператором затвореног дистрибутивног система;
- 7) коришћење и одржавање објеката;
- 8) параметри и начин контроле квалитета електричне енергије;
- 9) планирање рада преносног система;
- 10) процедуру за пријаву и потврду програма рада балансно одговорних страна;
- 11) врсте и обим помоћних и системских услуга;
- 12) оперативни поступци и управљање преносним системом у нормалним условима и случају поремећаја;
- 13) приступ преносном систему, инструмент обезбеђења плаћања и критеријуми заутврђивање износа и периода за који се тражи;
- 14) процедура за мерење са дефинисаном потребном мерном опремом, критеријумима за избор класе тачности мерног уређаја и карактеристика пратећих уређаја и опреме, у зависности од положаја мерног места у систему и врсте корисника система;
- 15) обуку особља оператора и корисника преносног система на пољу оперативних поступака, у циљу сигурног и поузданог рада преносног система; 16) друга питања неопходна за рад преносног система.

Правила из става 1. овог члана доноси Оператор преносног система електричне енергије уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана се објављују на интернет страници оператора преносног система и Агенције.

Агенција објављује одлуку о давању сагласности правила из става 1. овог члана у "Службеном гласнику Републике Србије".

Прикључење на преносни систем

Члан 117.

Оператор преносног система дужан је да успостави и објави транспарентну, ефикасну и недискриминаторну процедуру за прикључење објеката на преносни систем (у даљем тексту: Процедура).

Процедура из става 1. овог члана садржи редослед активности оператора преносног система и подносиоца захтева за прикључење и рокове у поступку прикључења објекта на преносни систем, који се односе на: студију прикључења објекта, изградњу и праћење изградње прикључка, проверу испуњености техничких услова из одобрења за прикључења, и друге активности од значаја за прикључење, које нису уређене законом којим се уређује планирање и изградња.

На процедуру из става 1. овог члана Агенција даје сагласност.

Процедура се објављује на интернет страници оператора преносног система и Агенције.

Оператор преносног система не може одбити прикључење објеката по основу могућих будућих ограничења, у постојећим преносним капацитетима, као што су загушења у удаљеним деловима преносне мреже.

Оператор преносног система дужан је да достави подносиоцу захтева за прикључење потребне информације о могућим будућим ограничењима у постојећим преносним капацитетима.

Оператор преносног система не може одбити прикључење објеката по основу додатних трошкова због повећања капацитета елемената преносне мреже у блиском окружењу тачке прикључења.

Члан 118.

Оператор преносног система је инвеститор изградње прикључка и, по правилу, гради прикључак на преносни систем о трошку купца, односно произвођача електричне енергије који се прикључује.

На захтев купца, односно произвођача електричне енергије, оператор преносног система је дужан да изда овлашћење купцу, односно произвођачу да у име оператора система сам изгради прикључак о свом трошку.

У случају из става 2. овог члана, купцу, односно произвођачу ће се умањити трошкови прикључења на систем у складу са методологијом за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију.

За прикључак из става 2. прибавља се документација на име оператора преносног система у складу са законом којим се уређује изградња објеката.

Права и обавезе оператора преносног система и купца, односно произвођача уређују се уговорима и то:

- 1) о изради студије прикључења објекта на преносни систем;
- 2) о изради планске и техничке документације и прибављању потребних дозвола за изградњу прикључка;
- 3) о праћењу градње прикључка.

Члан 119.

Прикључење објекта произвођача или купца електричне енергије на преносни систем врши се на основу одобрења за прикључење, у складу са овим законом.

Одобрење из става 1. овог члана издаје се и у случају спајања или раздвајања инсталација, односно мерних места, односно промене одобрене снаге објекта произвођача или купца електричне енергије, као и поновног прикључења услед искључења.

Под спајањем или раздвајањем инсталација, односно мерних места из става 2. овог члана сматрају се промене у инсталацијама и уређајима у објекту произвођача или купца електричне енергије.

Под променом одобрене снаге произвођача или купца електричне енергије се подразумева повећање или смањење одобрене снаге.

Услови и начин издавања одобрења за прикључење на преносни систем, одобрена снага и услови за промену одобрене снаге, као и услови за спајање и раздвајање инсталација, односно мерних места ближе се уређује прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом.

Члан 120.

Одобрење за прикључење објекта издаје се решењем у управном поступку у писменој форми на захтев лица чији се објекат прикључује, а по добијању грађевинске дозволе за градњу објекта који се прикључује.

Оператор преносног система издаће одобрење за прикључење и у случају прикључења објекта произвођача или купца на део дистрибутивног система којим управља оператор преносног система.

У случају из става 2. овог члана, оператор преносног система, пре издавања одобрења за прикључење, прибавља од оператора дистрибутивног система техничке услове за прикључење који су од интереса за дистрибутивни систем и претходну сагласност за издавање одобрења за прикључење.

Оператор система је дужан да одлучи по захтеву за прикључење објекта купца у року од 30 дана од дана пријема писменог захтева, односно по захтеву за прикључење објекта произвођача у року од 60 дана од дана пријема писменог захтева.

Против решења из ст. 1. и 2. овог члана може се поднети жалба Агенцији, у року од 15 дана од дана достављања решења. Одлука Агенције по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Члан 121.

Одобрење за прикључење објекта на преносни систем садржи нарочито: место прикључења на систем, начин и техничке услове прикључења, трошкове прикључења, потребна испитивања усаглашености са Правилима о раду преносног система, инсталирани капацитет, одобрену снагу, место примопредаје енергије и начин мерења енергије и снаге, рок за физичко прикључење објекта.

Технички и други услови прикључења на преносни систем одређују се у складу са овим законом, прописом из члана 214. овог закона, техничким и другим прописима и правилима о раду система на који се објекат прикључује.

Члан 122.

Трошкове прикључења утврђује оператор преносног система, у складу са Методологијом за утврђивање трошкова прикључења коју доноси Агенција.

Трошкове прикључења сноси подносилац захтева за прикључење.

Методологијом из става 1. овог члана утврђују се начин и ближи критеријуми за обрачун трошкова прикључења, а у зависности од места прикључења на систем, закупљеног капацитета, потребе за извођењем

радова и потребе за пружањем услуга, или потребе за уграђивањем неопходне опреме или других објективних критеријума.

Члан 123.

Оператор преносног система је дужан да прикључи објекат купца, односно произвођача на преносни систем у року од 15 дана од дана испуњења следећих услова:

- 1) услова из одобрења за прикључење;
- 2) да је за објекат прибављен акт којим се одобрава пуштање у пробни рад или употребна дозвола за објекат и прикључак;
- 3) да купац, односно произвођач достави оператору система уговор о снабдевању, без комерцијалних података;
- 4) да је за место примопредаје уређена балансна одговорност и приступ систему.

Прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом ближе се уређују услови и начин доказивања испуњености услова из ст. 1. и 2. овог члана.

Ако оператор преносног система не прикључи објекат купца, односно произвођача на преносни систем у року из става 1. овог члана, надлежни инспектор, на захтев купца, односно произвођача електричне енергије, проверава, у року од 15 дана од дана подношења захтева, испуњеност услова за прикључење из става 1. овог члана и ако утврди да су испуњени услови наложиће оператору преносног система да у року од два радна дана изврши прикључење објекта.

Члан 124.

У случају прикључења објекта на дистрибутивни систем 110 кВ, процедуру прикључења спроводи оператор преносног система у сарадњи са оператором дистрибутивног система, а у складу са Процедуром из члана 117. овог закона.

У случају потребе за прикључење објекта за које је одобрен пробни рад у складу са посебним законом може се издати одобрење за привремено прикључење објекта.

Издавање одобрења за привремено прикључење врши се под условима, на начин и поступак прописан за издавање одобрења за прикључење објекта.

Члан 125.

Међусобно повезивање енергетских објеката за пренос и дистрибуцију електричне енергије, врши се на основу уговора, којим се уређују међусобна права и обавезе између оператора преносног и оператора дистрибутивног система.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у следећим случајевима:

- 1) повезивање новог објекта;
- 2) измене у објекту које не одговарају раније датим техничким условима у складу са правилима о раду.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у писменој форми након усаглашавања планова инвестиција оператора преносног и дистрибутивног система и садржи поред елемената утврђених законом који уређује облигационе односе следеће:

- 1) израду студије оптималног повезивања преносног и дистрибутивног система и техничке документације;

- 2) испитивања постројења трансформаторске станице или разводног постројења и проверу усаглашености са Правилима о раду дистрибутивног система и Правилима о раду преносног система;
- 3) место примопредаје енергије и начин мерења испоручене електричне енергије и снаге;
- 4) стварне трошкове повезивања система; 5) рок за повезивање система.

Члан 126.

Место предаје енергије купцу, односно место преузимања енергије од произвођача је место на коме се граниче инсталације објекта купца, односно произвођача и преносног система.

Место разграничења одговорности за испоручену електричну енергију између енергетског субјекта и купца, односно произвођача и место мерења електричне енергије ближе се уређује актом којим се утврђују услови испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом.

Дистрибутивни систем електричне енергије и управљање дистрибутивним системом електричне енергије

Члан 127.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије обавља делатност дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом изузев дела 110 кВ дистрибутивног система у трансформаторским станицама 110/х кВ (спојна поља 110 кВ, сабирнице и далеководна поља 110 кВ), на објективан, транспарентан и недискриминаторан начин.

Члан 128.

Дистрибутивни систем електричне енергије чини:

- 1) дистрибутивна електроенергетска мрежа;
- 2) управљачки центри и управљачки системи у функцији обављања делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом;
- 3) телекомуникациона инфраструктура у дистрибутивним електроенергетским објектима 110 кВ, 35 кВ, 20 кВ, 10 кВ и 0,4 кВ, као и телекомуникациона инфраструктура у електроенергетским објектима оператора преносног система, произвођача и купаца неопходна за обављање послова управљања дистрибутивним системом;
- 4) информациони и управљачки систем и друга инфраструктура неопходна за функционисање дистрибутивног система.

Дистрибутивна електроенергетска мрежа у смислу става 1. тачка 1) овог члана је функционално повезан скуп електроенергетских објеката који чине дистрибутивне трансформаторске станице 110/х кВ са далеководним и спојним пољима 110 кВ, сабирницама 110 кВ и трансформаторима 110/х кВ са припадајућим трансформаторским пољима, трансформаторске станице 35/х кВ и х/0,4 кВ, разводна постројења 35 кВ, 20 кВ и 10 кВ и електроенергетски водови напона 35 кВ, 20 кВ, 10 кВ и испод 1 кВ; мерни уређаји са мерним орманом или разводним орманом, односно разводним постројењем на местима примопредаје у и из дистрибутивне електроенергетске мреже.

Члан 129.

Делатност из члана 127. овог закона може да обавља један или више оператора дистрибутивног система електричне енергије у складу са законом.

У случају да више оператора дистрибутивног система електричне енергије обавља делатност из члана 127. овог закона, актом Владе могу се одредити јединствени тарифни ставови за обрачун цене приступа дистрибутивном систему за територију Републике Србије.

Поравнање разлика између прихода остварених применом јединствене цене и цена приступа дистрибутивном систему одобрених у складу са методологијом из члана 50. став 1. тачка 2) овог закона врши се на основу посебног акта из члана 51. став 2. тачка 2) овог закона који доноси Агенција.

Одређивање оператора дистрибутивног система електричне енергије

Члан 130.

Оператор дистрибутивног система одређује се издавањем лиценце, након што испуни услове из чл. 131, 132. и 133. овог закона и услове за издавање лиценце, у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Раздвајање оператора дистрибутивног система електричне енергије

Члан 131.

Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа мора бити независан у смислу правне форме, организације и одлучивања од других делатности које нису повезане са делатношћу дистрибуције електричне енергије.

Независност оператора дистрибутивног система из става 1. овог члана не укључује обавезу да се власништво над средствима дистрибутивног система одвоји од вертикално интегрисаног предузећа.

Независност оператора дистрибутивног система осигурава се на следећи начин:

- 1) лица која су одговорна за управљање оператором дистрибутивног система не могу учествовати у органима управљања вертикално интегрисаног предузећа који су директно или индиректно одговорна за делатност производње, преноса или снабдевања електричном енергијом;
- 2) предузимањем мера које ће осигурати да лица одговорна за управљање оператором дистрибутивног система поступају стручно, како би се обезбедила њихова независност у раду;
- 3) оператор дистрибутивног система доноси одлуке, независно од вертикалноинтегрисаног предузећа, по питању средстава потребних за погон, одржавање и развој мреже;
- 4) оператор дистрибутивног система самостално доноси одлуке о текућем пословању, односно одлуке о изградњи или унапређењу дистрибутивне мреже ако су у оквирима одобреног финансијског плана.

Оператор дистрибутивног система у циљу доношења одлука из става 3. тачка 3) овог члана мора имати одговарајуће кадровске, техничке, материјалне и финансијске ресурсе.

Независност оператора дистрибутивног система не утиче на право матичног вертикално интегрисаног предузећа да:

- 1) спроводи механизме координације којима се осигурава управљачки и финансијски надзор у погледу приноса на ангажована средства и инвестиције оператора дистрибутивног система;
- 2) одобрава годишњи и финансијски план и поставља или одређује границезадужености.

Програм усклађености и лице које прати његово спровођење

Члан 132.

Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа дужан је да донесе Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања, који садржи мере у циљу спречавања дискриминаторног понашања, начин праћења поштовања тих мера и обавезе запослених за постизање постављених циљева.

Лице или тело одговорно за праћење усклађености оператора дистрибутивног система именује надлежни орган оператора дистрибутивног система, уз претходну сагласност Агенције.

На услове за именовање и трајање мандата или радног односа лица из става 2. овог члана, сагласност даје Агенција.

Услови из става 3. овог члана морају осигурати независност лица за праћење усклађености, које за време обављања овог посла не може заузимати ниједан други професионални положај нити, директно или посредно, обављати другу дужност или имати пословни интерес у неком другом делу вертикално интегрисаног предузећа.

Агенција може ускратити сагласност на именовање предложене особе за праћење усклађености само ако она није довољно независна или нема одговарајуће стручне способности.

Оператор дистрибутивног система је дужан да лицу из става 2. овог члана обезбеди све потребне услове и средства за рад, право на приступ просторијама оператора без претходне најаве, приступ свим потребним информацијама оператора дистрибутивног система или повезаног предузећа, позиве и материјале за састанке руководећег особља на којима се одлучује о: финансијским плановима и извештајима, плановима развоја, инвестиција и одржавања и њиховој реализацији, куповини електричне енергије за надокнаду губитака и другим питањима неопходним за спровођење његових обавеза.

Лице из става 2. овог члана је дужно да: прати спровођење Програма усклађености, прати усклађеност рада оператора дистрибутивног система са одредбама које уређују транспарентност рада оператора система и поверљивост података, обавести Агенцију уколико органи вертикално интегрисаног предузећа својим одлучивањем спречавају или одлажу пројекте из Плана инвестиција из члана 136. став 1. тачка 10) овог закона, као и о свакој другој битној повреди везаној за спровођење Програма усклађености, припреми годишњи извештај о спровођењу Програма усклађености и достави га Агенцији ради давања сагласности.

Лице из става 2. овог члана је дужно да чува тајност комерцијалних и других поверљивих пословних података који су му достављени за обављање послова из његове надлежности.

Извештај о спровођењу Програма усклађености садржи и информације о свим комерцијалним и финансијским односима између вертикално интегрисаног предузећа и оператора дистрибутивног система, о ограничењима за успешно спровођење програма и предлог мера и препорука у циљу ефикаснијег спровођења Програма усклађености, као и предлог измена и допуна Програма усклађености, ако је то потребно.

На основу извештаја из става 9. овог члана, Агенција може тражити измену Програма усклађености.

Извештај из става 9. овог члана и сагласност Агенције се објављују на интернет страници оператора и Агенције.

Лице из става 2. овог члана током мандата или радног односа, у погледу сигурности радног места, ужива права у складу са одредбама закона којима се уређује заштита синдикалних руководиоца.

Надлежни орган оператора дистрибутивног система може лице из става 2. овог члана разрешити дужности само уз сагласност Агенције.

Агенција може захтевати разрешење лица из става 2. овог члана само уколико се утврди недовољна независност или недостатак стручних способности.

Активности оператора дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа прати Агенција, ради спречавања да се коришћењем положаја у вертикално интегрисаном предузећу наруши тржишна конкуренција.

Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа у својим комуникацијама и својим пословним именом дужан је да направи разлику у погледу свог идентитета у односу на енергетски субјект који се бави снабдевањем електричном енергијом у истом вертикално интегрисаном предузећу.

Унутар вертикално интегрисаног предузећа није дозвољено међусобно субвенционисање субјеката који се баве различитим енергетским и неенергетским делатностима, ради омогућавања конкуренције и избегавања дискриминације корисника или група корисника система.

Члан 134.

Одредбе чл. 131, 132. и 133. овог закона не примењују се на оператора дистрибутивног система на чији систем је прикључено мање од 100 000 крајњих купаца.

Одговорности и дужности оператора дистрибутивног система електричне енергије

Члан 135.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије одговоран је за:

- 1) сигуран, поуздан и безбедан рад дистрибутивног система и квалитет испоруке електричне енергије;
- 2) управљање трансформаторским пољима 110 кВ у дистрибутивним трансформаторским станицама 110/х кВ и дистрибутивним системом средњег и ниског напона, на начин који обезбеђује сигурност испоруке електричне енергије;
- 3) недискриминаторан и транспарентан приступ дистрибутивном систему;
- 4) развој дистрибутивног система којим се обезбеђује дугорочна способност дистрибутивног система да испуни рационалне захтеве за дистрибуцију електричне енергије;
- 5) изградњу прикључка корисника дистрибутивног система;
- 6) утврђивање техничко-технолошких услова за прикључење и повезивање електроенергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;
- 7) давање информација енергетским субјектима и корисницима дистрибутивног система које су потребне за ефикасан приступ дистрибутивном систему, на принципима транспарентности и недискриминације;
- 8) давање информације о будућим потребама за електричном енергијом и осталих информација потребних оператору преносног система и Агенцији;
- 9) исправност и поузданост мерења електричне енергије на местима примопредаје у и из дистрибутивног система.

Члан 136.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије дужан је да:

- 1) донесе правила о раду дистрибутивног система;
- 2) не прави дискриминацију између корисника или група корисника дистрибутивног система и повезаних субјеката унутар вертикално интегрисаног предузећа;

- 3) корисницима дистрибутивног система пружа информације за ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације;
- 4) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 5) прикупља и објављује податке и информације неопходне за испуњавање прописаних обавеза по питању транспарентности и праћења тржишта електричне енергије;
- 6) верификује и доставља податке оператору преносног система неопходне за администрирање тржишта електричне енергије у складу са правилима о раду тржишта електричне енергије на основу измерених вредности или израчунатих на основу профила потрошње;
- 7) донесе Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања и сачини годишњи извештај из члана 132. став 9. овог закона;
- 8) одржава и развија дистрибутивни систем;
- 9) сваке године донесе план развоја дистрибутивног система за период од најмање пет година, усклађен са планом развоја преносног система и других дистрибутивних система, уз сагледавање захтева за прикључење објеката произвођача и купаца;
- 10) сваке године донесе план инвестиција у дистрибутивни систем за период до три године, усклађен са планом инвестиција преносног система;
- 11) сваке године донесе план преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача;
- 12) сваке године, најкасније до 31. марта, утврди листу купаца који испуњавају услове за статус малог купца, на основу остварене потрошње у претходној календарској години и података из финансијског или другог релевантног извештаја и о томе обавести мале купце и гарантованог снабдевача;
- 13) одржава ажурну базу података о крајњим купцима и њиховим снабдевачима за сваместа испоруке са свог система;
- 14) Министарству и Агенцији доставља шестомесечни извештај о планираним и предузетим активностима на реализацији плана из става 1. тачка 9) овог члана, као и степену реализације плана из става 1. тач. 10) и 11) овог члана;
- 15) утврди техничко-технолошке услове за прикључење и повезивање електроенергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;
- 16) проверава усаглашеност објеката корисника дистрибутивног система са техничким захтевима из правила о раду дистрибутивног система и о промени услова обавештава корисника система;
- 17) обезбеди адекватна средства за испуњавање својих обавеза;
- 18) донесе одлуку о цени за приступ дистрибутивном систему у складу са овим законом;
- 19) донесе и објави цене прикључења у складу са методологијом из члана 50. став 1. тачка 11) овог закона;
- 20) Агенцији достави план набавке електричне енергије за надокнаду губитака занаредну годину;
- 21) набави електричну енергију за надокнаду губитака у дистрибутивном систему у складу са транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима;
- 22) предузима мере за смањење губитака у дистрибутивном систему и доноси план засмањење губитака у систему за период од најмање пет година;

- 23) контролише исправност прикључног вода, мерног ормана и мерних и других уређаја у функцији мерења путем редовних и ванредних контрола;
- 24) контролише заштитни појас и предузима мере у складу са законом;
- 25) води евиденцију података потребних за утврђивање показатеља квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и доставља Агенцији извештај у складу са правилима из члана 51. став 1. тачка 2) овог закона;
- 26) прати сигурност снабдевања електричном енергијом у дистрибутивном систему и Министарству доставља податке за извештај о сигурности снабдевања;
- 27) обезбеди податке о потрошњи и производњи електричне енергије на основу читавања бројила електричне енергије које испуњава прописане метролошке захтеве или утврђених профила потрошње до дванаестог у месецу за претходни месец и у року од три дана обезбеди оператору преносног система, купцу, произвођачу и снабдевачу приступ подацима;
- 28) обезбеди право на приступ подацима о потрошњи електричне енергије у складу са чланом 56. став 1. тачка 11) овог закона;
- 29) верификује и доставља податке снабдевачу за купце које он снабдева, на основу измерених вредности или израчунатих на основу профила потрошње;
- 30) експлоатацију објеката за дистрибуцију електричне енергије врши у складу са техничким прописима и прописаним условима;
- 31) предузима прописане мере безбедности у току коришћења дистрибутивних система и других капацитета који су у функцији дистрибутивног система;
- 32) Агенцији доставља податке и документацију из члана 56. став 1. тачка 8) овог закона;
- 33) Агенцији доставља податке о промени снабдевача и степену отворености тржишта;
- 34) Агенцији доставља извештаје о решавању приговора и жалби корисника система;
- 35) оператору преносног система доставља све податке о произведеној електричној енергији у објектима за које се издаје гаранција порекла и све неопходне податке за вођење регистра гаранција порекла;
- 36) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и за заштиту животне средине;
- 37) приоритетно преузима електричну енергију произведену из обновљивих извора енергије, осим у случају када је угрожена сигурност рада дистрибутивног система;
- 38) предузима мере како би омогућили корисницима система кратке и садржајне контролне листе са практичним информацијама које се односе на њихова права;
- 39) успостави посебну организациону јединицу и процедуре за поступање по приговорима, притужбама из надлежности оператора система и води евиденцију о томе;
- 40) донесе акт о ценама нестандартних услуга, на који сагласност даје Агенција и који се објављује на интернет страници оператора система и
- 41) уређује друга питања неопходна за рад дистрибутивног система и функционисање тржишта.

План развоја из става 1. тачке 9) овог члана, план инвестиција у дистрибутивни систем из става 1. тачка 10) овог члана и план преузимања из става 1. тачка 11) овог члана оператор дистрибутивног система електричне енергије дужан је да достави сваке године Агенцији, ради давања сагласности.

План из става 1. тачка 11) овог члана садржи: анализу стања, годишњу динамику преузимања, замене и усаглашености мерних уређаја са прописаним захтевима, мерно разводних ормана, односно прикључних

водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја, са захтевима из техничких прописа и правила о раду дистрибутивног система, узимајући у обзир и потрошњу и ниво губитака електричне енергије у дистрибутивном систему.

Планом инвестиција у дистрибутивни систем из става 1. тачка 10) овог члана оператор дистрибутивног система ће предвидети потребна финансијска средства за извршење плана преузимања из става 1. тачка 11) овог члана.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије, приликом преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима купаца, односно произвођача има право да измести мерно место у складу са техничким условима утврђеним правилима о раду дистрибутивног система, а трошкове измештања сноси оператор дистрибутивног система.

У случају да се купац, односно произвођач противи преузимању мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја, оператор дистрибутивног система електричне енергије има право да исте замени или измести о свом трошку.

Члан 137.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије не може ни да купује ни да продаје електричну енергију, осим куповине електричне енергије за надокнаду губитака у дистрибутивном систему.

Оператор дистрибутивног система, ради оптимизације набавке електричне енергије за надокнаду губитака, може вишкове електричне енергије продати на организованом тржишту електричне енергије, осим када електричну енергију ради надокнаде губитака у дистрибутивном систему купује по уговору о потпуном снабдевању.

Напредни мерни системи

Члан 138.

Оператор дистрибутивног система утврђује техничке захтеве за увођење разних облика напредних мерних система и анализира техничку и економску оправданост увођења напредних система мерења, ефекте на развој тржишта и користи за појединачне категорије крајњих купаца електричне енергије.

На основу анализе из става 1. овог члана, оператор дистрибутивног система ће израдити план имплементације економски оправданих облика напредних мерних система и доставити га Министарству и Агенцији ради прибављања мишљења.

Оператор дистрибутивног система ће планом развоја система обухватити увођење напредних мерних система у складу са планом имплементације, за период за који се план развоја доноси.

Планом имплементације из става 2. овог члана, оператор дистрибутивног система ће обухватити минимално 80% места примопредаје у категорији крајњих купаца електричне енергије за коју је утврђена економска оправданост имплементације.

Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије

Члан 139.

Правилима о раду дистрибутивног система електричне енергије уређује се:

- 1) планирање развоја дистрибутивног система, укључујући садржај плана, начин планирања и садржај плана инвестиција;
- 2) услови за сигуран и поуздан рад дистрибутивног система и обавезе корисника дистрибутивног система;

- 3) интеграција капацитета за производњу електричне енергије и оптималнокоришћење оних који користе обновљиве изворе енергије;
- 4) управљање потрошњом;
- 5) технички услови за прикључење и за повезивање на дистрибутивни систем;
- 6) технички и други услови за поуздан и сигуран погон дистрибутивног система и поуздано и сигурно преузимање електричне енергије од произвођача прикључених на дистрибутивни систем и из других система, као и поуздану испоруку електричне енергије из дистрибутивног система;
- 7) садржина уговора о експлоатацији објекта закљученог са купцем, произвођачем, оператором другог дистрибутивног система и оператором затвореног дистрибутивног система;
- 8) коришћење и одржавање објеката дистрибутивног система и објеката прикључених на дистрибутивни систем;
- 9) параметри и начин контроле квалитета електричне енергије;
- 10) планирање рада дистрибутивног система;
- 11) пријава рада капацитета за производњу електричне енергије прикључених на дистрибутивни систем и управљање производњом;
- 12) оперативни поступци у хитним случајевима;
- 13) планирање рада и управљање дистрибутивним системом;
- 14) приступ дистрибутивном систему, инструмент обезбеђења плаћања и критеријуми за утврђивање износа и периода за који се тражи;
- 15) процедура за мерење са дефинисаном потребном мерном опремом, критеријумима за избор класе тачности мерног уређаја и карактеристика пратећих уређаја и опреме, у зависности од положаја мерног места у систему и врсте корисника система;
- 16) учестаност и начин контроле исправности прикључног вода, мерног ормана и мерних и других уређаја у функцији мерења, садржај записника о контроли, садржај записника о неовлашћеној потрошњи, начин утврђивања неовлашћене потрошње;
- 17) начин утврђивања профила потрошње;
- 18) начин одређивања коефицијента свођења измерене величине на обрачунску вредност;
- 19) обавезе корисника и оператора дистрибутивног система у функционалном испитивању и пуштању у погон дела дистрибутивног система у објектима произвођача и купаца који утичу на сигуран и поуздан рад дистрибутивног система, као и у испитивању рада заштитних и управљачких уређаја након значајних погонских догађаја или поремећаја у раду дистрибутивног система;
- 20) обавезе корисника дистрибутивног система;
- 21) садржина уговора о експлоатацији објекта закљученог са купцем, произвођачем и оператором затвореног дистрибутивног система;
- 22) оперативни поступци и управљање системом у нормалним условима и у случају поремећаја и поремећаја на тржишту електричне енергије;
- 23) начин контроле квалитета напона;
- 24) обука особља оператора и корисника дистрибутивног система на пољуперативних поступака, у циљу сигурног и поузданог рада дистрибутивног система и

25) друга питања неопходна за рад дистрибутивног система и функционисањетржишта.

Правила из става 1. овог члана доноси оператор дистрибутивног система електричне енергије уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана се објављују на интернет страници оператора дистрибутивног система и Агенције.

Агенција објављује одлуку о давању сагласности правила из става 1. овог члана у "Службеном гласнику Републике Србије".

Прикључење на дистрибутивни систем

Члан 140.

Објекат купца или произвођача електричне енергије прикључује се на дистрибутивни систем на основу одобрења оператора дистрибутивног система у складу са овим законом и прописима донетим у складу са овим законом.

Одобрење за прикључење објекта купца или произвођача електричне енергије који су већ прикључени на дистрибутивни систем, издаје се и у случају спајања или раздвајања инсталација, односно мерних места, промене одобрене снаге објекта купца или произвођача електричне енергије, као и поновног прикључења услед искључења.

Под спајањем или раздвајањем инсталација, односно мерних места из става 2. овог члана сматрају се промене у инсталацијама и уређајима у објекту произвођача или купца електричне енергије.

Под променом одобрене снаге објекта купца или произвођача електричне енергије се подразумева повећање или смањење одобрене снаге.

Услови и начин издавања одобрења за прикључење на дистрибутивни систем, одобрена снага и услови за промену одобрене снаге, као и услови за спајање и раздвајање инсталација, односно мерних места ближе се уређује прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом.

Изузетно од става 1. овог члана, прикључење на дистрибутивни систем електричне енергије за објекте који нису у функцији производње, преноса и дистрибуције електричне енергије, као и друге објекте за које грађевинску дозволу издаје министарство надлежно за послове грађевинарства, односно надлежни орган аутономне покрајине, врши се у поступку обједињене процедуре прописане законом којим се уређује изградња објеката.

Захтев за издавање услова за објекте из става 6. овог члана подноси надлежни орган који спроводи обједињену процедуру, а услови садрже све податке потребне за израду техничке документације, извођење радова, капацитете и услове за прикључење, као и износ накнаде за прикључење на дистрибутивни систем.

Услови из става 7. овог члана важе 12 месеци од дана издавања, односно до истека важења решења о грађевинској дозволи издатим у складу са тим условима, ако инвеститор у року од шест месеци од дана издавања локацијских услова, изврши уплату најмање једне петине износа накнаде за трошкове прикључења на дистрибутивни систем.

По захтеву органа из става 7. овог члана оператор дистрибутивног система у року од 15 дана од дана добијања захтева за прикључење, ако су за то испуњени услови прописани законом, издаје одобрење које је извршно даном доношења и врши прикључење на дистрибутивни систем.

Одобрење из става 9. овог члана садржи и коначни обрачун за прикључење на дистрибутивни систем.

Члан 141.

Оператор дистрибутивног система је инвеститор изградње прикључка и, по правилу, гради прикључак на дистрибутивни систем.

На захтев произвођача електричне енергије, оператор дистрибутивног система је дужан да изда овлашћење произвођачу да у име оператора система сам изгради прикључак о свом трошку.

У случају из става 2. овог члана, произвођачу ће се умањити трошкови прикључења на систем у складу са методологијом за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију.

За прикључак из става 2. овог члана прибавља се документација на име оператора дистрибутивног система у складу са законом којим се уређује изградња објеката.

Права и обавезе оператора дистрибутивног система и произвођача, уређују се уговором који поред елемената утврђених законом који уређује облигационе односе нарочито садржи: праћење изградње прикључка, динамику извођења радова, рокове, стручни надзор који је одредио инвеститор и друга питања.

По изградњи прикључка, прикључак постаје део дистрибутивног система.

Члан 142.

Одобрење за прикључење објекта издаје се решењем у управном поступку на захтев правног или физичког лица чији се објекат прикључује.

Оператор дистрибутивног система је дужан да одлучи по захтеву за прикључење објекта купца у року од 15 дана од дана пријема писменог захтева, односно по захтеву за прикључење објекта произвођача у року од 45 дана од дана пријема писменог захтева.

Против решења из става 2. овог члана може се поднети жалба Агенцији, у року од 15 дана од дана достављања решења. Одлука Агенције по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Члан 143.

Одобрење за прикључење објекта на дистрибутивни систем садржи нарочито: место прикључења на систем, начин и техничке услове прикључења, одобрену снагу, место и начин мерења енергије, рок за прикључење и трошкове прикључења.

Технички и други услови прикључења на дистрибутивни систем одређују се у складу са овим законом, прописом из члана 214. овог закона, техничким и другим прописима и правилима о раду система на који се објекат прикључује.

Члан 144.

Трошкове прикључења из члана 143. став 1. овог закона утврђује оператор дистрибутивног система, у складу са Методологијом за утврђивање трошкова прикључења коју доноси Агенција.

Трошкови прикључења обухватају и трошкове набавке мерних уређаја и сноси их подносилац захтева за прикључење.

Методологијом из става 1. овог члана утврђују се начин и ближи критеријуми за обрачун трошкова прикључења, а у зависности од места прикључења на систем, одобрене снаге, потребе за извођењем радова или потребе за уграђивањем неопходне опреме или других објективних критеријума.

Оператор дистрибутивног система је дужан да, пре почетка примене, достави Агенцији акт о висини трошкова прикључења, у складу са методологијом за одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије.

Агенција ће захтевати измену акта о висини трошкова прикључења, ако није донет у складу са методологијом.

Члан 145.

Оператор дистрибутивног система је дужан да прикључи објекат купца на дистрибутивни систем у року од осам дана од дана испуњења следећих услова:

- 1) услова из одобрења за прикључење;
- 2) да је за објекат прибављена употребна дозвола или да уређаји и инсталације објекта купца испуњавају техничке и друге прописане услове;
- 3) да купац достави оператору дистрибутивног система уговор о снабдевању;
- 4) да је за место примопредаје уређена балансна одговорност и приступ систему.

Оператор дистрибутивног система је дужан да прикључи објекат произвођача електричне енергије на дистрибутивни систем у року од осам дана од дана испуњења следећих услова:

- 1) услова из одобрења за прикључење;
- 2) да је за објекат прибављен акт којим се одобрава пуштање у пробни рад или употребна дозвола;
- 3) да произвођач достави оператору дистрибутивног система уговор о снабдевању електричном енергијом;
- 4) да је за место примопредаје уређена балансна одговорност и приступ систему.

Прикључењем објекта из ст. 1. и 2. овог члана прикључак постаје део система на који је прикључен.

Прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом ближе се уређују услови и начин доказивања испуњености услова из ст. 1. и 2. овог члана.

Ако оператор дистрибутивног система не прикључи објекат купца, односно произвођача на дистрибутивни систем у року из ст. 1. и 2. овог члана, надлежни инспектор, на захтев купца, односно произвођача електричне енергије проверава, у року од 15 дана од дана подношења захтева, испуњеност услова за прикључење из ст. 1. и 2. овог члана и ако утврди да су испуњени услови наложиће оператору дистрибутивног система да у року од два радна дана изврши прикључење објекта.

Члан 146.

Место предаје електричне енергије купцу, односно место преузимања електричне енергије од произвођача је место на коме се граниче инсталације објекта купца, односно произвођача и дистрибутивног система.

Место разграничења одговорности између енергетског субјекта и купца, односно произвођача и место мерења електричне енергије ближе ће се уредити прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом.

Члан 147.

У случају потребе за прикључење објекта привременог карактера, градилишта, објекта на води и сличних објеката, као и објекта за које је одобрен пробни рад у складу са посебним законом може се издати одобрење за привремено прикључење објекта.

Издавање одобрења за привремено прикључење и испоруку енергије врши се под условима, на начин и поступак прописаним за издавања одобрења за прикључење објекта.

Затворени дистрибутивни систем електричне енергије

Члан 148.

Затворени дистрибутивни систем је систем преко кога се дистрибуира електрична енергија на географски ограниченој индустријској зони, трговачкој зони и зони заједничких услуга, уколико:

- 1) је пословање или производни процес корисника тог система из специфичних и сигурносних разлога повезан;
- 2) се електрична енергија првенствено дистрибуира власнику или оператору система, њиховим повезаним предузећима и другим корисницима система.

На затворени дистрибутивни систем не могу бити прикључени крајњи купци из категорије домаћинства, осим у случају малог броја домаћинстава која су запослењем или на неки други начин у вези са власником или корисником оператора затвореног дистрибутивног система и налазе се на подручју тог система.

Члан 149.

Корисници чији су објекти прикључени на затворени дистрибутивни систем не смеју бити дискриминисани у односу на кориснике других дистрибутивних система у погледу испоруке и снабдевања електричном енергијом.

Члан 150.

Власник затвореног дистрибутивног система, уколико није заинтересован за обављање делатности дистрибуције и управљања затвореним дистрибутивним системом, може тај систем правним послом отуђити или дати на коришћење другом заинтересованом правном субјекту.

У случају из става 1. овог члана, право прече куповине, односно право пречег коришћења има оператор система на који је затворени дистрибутивни систем прикључен, односно оператор дистрибутивног система са којим је повезан затворени дистрибутивни систем.

У случају да се не обезбеди оператор затвореног дистрибутивног система у смислу ст. 1. и 2. овог члана, Влада ће привремено, за период који не може бити дужи од две године, одредити територијално надлежног оператора дистрибутивног система за обављање делатности дистрибуције и управљања затвореним дистрибутивним системом.

У случају из става 3. овог члана власник затвореног дистрибутивног система и територијално надлежни оператор дистрибутивног система уговором ће уредити питања у вези са накнадом за коришћење затвореног дистрибутивног система.

Члан 151.

Агенција доноси методологију за обрачун цене приступа затвореном дистрибутивном систему.

Оператор затвореног дистрибутивног система доноси одлуку о цени приступа затвореном дистрибутивном систему на основу методологије из става 1. овог члана и објављује на својој интернет страници.

На захтев корисника затвореног дистрибутивног система, Агенција је дужна да провери начин утврђивања цене приступа том систему и у случају да утврди да цене нису донете у складу са методологијом, захтева од оператора затвореног дистрибутивног система корекцију цена.

Одговорности и дужности оператора затвореног дистрибутивног система електричне енергије

Члан 152.

Оператор затвореног дистрибутивног система електричне енергије одговоран је за:

- 1) сигуран и поуздан рад затвореног дистрибутивног система и квалитет испоруке електричне енергије;

- 2) недискриминаторан и економичан приступ затвореном дистрибутивном систему;
- 3) испуњење рационалних захтева за повећање снаге свог система;
- 4) испуњење рационалних захтева за изградњу, односно усаглашавања постојећих прикључака корисника затвореног дистрибутивног система са потребама корисника тог система;
- 5) исправност и поузданост мерења електричне енергије на местима испоруке из затвореног дистрибутивног система.

Члан 153.

Оператор затвореног дистрибутивног система електричне енергије дужан је да:

- 1) одржава мрежу;
- 2) донесе правила о раду затвореног дистрибутивног система, уколико има специфичних потреба у односу на правила о раду дистрибутивног система на који је повезан;
- 3) израђује план инвестиција у затвореном дистрибутивном систему, усклађен са потребама корисника система;
- 4) донесе одлуку о цени за приступ затвореном дистрибутивном систему у складу са овим законом;
- 5) прати губитке у затвореном дистрибутивном систему и доноси план за смањење губитака електричне енергије;
- 6) набави електричну енергију за надокнаду губитака у својој мрежи;
- 7) корисницима затвореног дистрибутивног система пружа информације потребне за ефикасан приступ затвореном дистрибутивном систему на принципима транспарентности и недискриминације;
- 8) закључи уговор о експлоатацији објекта са оператором система на чији систем је повезан;
- 9) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 10) прикупља и објављује податке и информације неопходне за испуњавање прописаних обавеза по питању транспарентности и праћења тржишта електричне енергије;
- 11) верификује и доставља податке оператору преносног система неопходне за администрирање тржишта електричне енергије у складу са правилима о раду тржишта електричне енергије на основу измерених сатних вредности или израчунатих сатних вредности на основу измерене месечне вредности и профила потрошње;
- 12) верификује и доставља податке снабдевачу за купце које он снабдева на основу измерених сатних вредности или израчунатих сатних вредности на основу измерене месечне вредности и профила потрошње;
- 13) обезбеди право на приступ подацима о потрошњи електричне енергије у складу са чланом 56. став 1. тачка 11) овог закона;
- 14) предузима прописане мере безбедности;
- 15) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и за заштиту животне средине;
- 16) уређује друга питања неопходна за рад затвореног дистрибутивног система и функционисање тржишта.

Правила о раду затвореног дистрибутивног система

Члан 154.

Оператор затвореног дистрибутивног система дужан је да се придржава правила о раду система на који је прикључен.

Оператор затвореног дистрибутивног система може да уреди специфичност свог система правилима о раду затвореног дистрибутивног система електричне енергије у погледу:

- 1) техничких и других услова за поуздан и сигуран погон затвореног дистрибутивног система;
- 2) техничких услова за прикључење на затворени дистрибутивни систем;
- 3) приступа затвореном дистрибутивном систему;
- 4) коришћења и одржавања објеката;
- 5) посебних поступака у случају поремећаја у раду;
- 6) других питања неопходних за рад затвореног дистрибутивног система.

Правила из ст. 1. и 2. овог члана објављују се на интернет страници оператора затвореног дистрибутивног система електричне енергије.

На захтев корисника затвореног дистрибутивног система, Агенција ће преиспитати правила о раду затвореног дистрибутивног система.

У случају да Агенција утврди да правила о раду затвореног дистрибутивног система нису донета у складу са овим законом, захтеваће од оператора затвореног дистрибутивног система измену правила.

Члан 155.

Оператор затвореног дистрибутивног система електричне енергије који нема лиценцу за снабдевање електричном енергијом, може да набавља електричну енергију само за надокнаду губитака у затвореном дистрибутивном систему и да учествује на организованом тржишту електричне енергије и на њему набавља електричну енергију, како би на најефикаснији начин оптимизовао набавку електричне енергије неопходне за надокнаду губитака у затвореном дистрибутивном систему.

Агенција може оператора затвореног дистрибутивног система ослободити обавезе да се електрична енергија за надокнаду губитака у дистрибутивној мрежи, набавља на транспарентан, недискриминаторан начин и под тржишним условима.

Члан 156.

Оператор затвореног дистрибутивног система може снабдевати електричном енергијом крајње купце чији су објекти прикључени на тај систем, ако има лиценцу за снабдевање електричном енергијом, али уговором о снабдевању електричном енергијом не може уговорити услове којима ће отежати право крајњег купца на промену снабдевача.

У случају из става 1. овог члана, крајњи купац има право на промену снабдевача под општим условима за промену снабдевача прописаним овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Својина на електроенергетским мрежама

Члан 157.

Преносна електроенергетска мрежа може, у складу са законом, бити у јавној својини и у својини оператора преносног система кога је основала Република Србија за обављање делатности преноса и управљања преносним системом.

Дистрибутивна електроенергетска мрежа може, у складу са законом, бити у јавној својини и у својини оператора дистрибутивног система кога је основала Република Србија или које је зависно друштво правног лица чији је оснивач Република Србија.

Оператор система стиче својину на објектима електроенергетске мреже које изгради својим средствима или прибави правним послом.

У случају престанка оператора система чији је оснивач Република Србија електроенергетска мрежа постаје својина Републике Србије.

У случају престанка оператора система - зависног друштва правног лица кога је основала Република Србија електроенергетска мрежа постаје својина тог правног лица, а ако престане и то правно лице електроенергетска мрежа постаје својина Републике Србије.

Изузетно од ст. 4. и 5. овог члана када је правни следбеник оператора система који престаје са радом друго правно лице чији је оснивач Република Србија, које по одредбама овог закона може имати својину на електроенергетским мрежама, то правно лице стиче својину на тим мрежама.

Електроенергетске мреже из ст. 1. и 2. овог члана не могу се отуђити из јавне својине, нити из својине оператора система нити могу бити предмет оптерећења или принудног извршења.

Члан 158.

У погледу стицања својине оператора преносног, односно дистрибутивног система на електроенергетским мрежама у складу са овим законом неће се примењивати одредбе Закона о јавној својини ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 83/13 и 105/14) које се односе на стицање својине јавних предузећа и друштава капитала на средствима у државној својини.

Пристап систему

Члан 159.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије је дужан да омогући корисницима система пристап систему по регулисаним ценама на принципу јавности и недискриминације, у складу са одредбама овог закона, као и прописима и правилима о раду система донетим на основу овог закона.

Члан 160.

Пристап систему се уређује уговором о приступу који закључују оператор преносног, односно дистрибутивног система и корисник система, у складу са правилима о раду система.

Уговор о приступу поред елемената утврђених законом којим се уређују облигациони односи, садржи: податке о месту примопредаје, снагу на месту примопредаје, обрачунски период и начин обрачуна у складу са методологијама из члана 50. овог закона, као и друге елементе у зависности од специфичности места примопредаје.

Уговором о приступу систему за пренос, односно дистрибуцију електричне енергије не може се уговорити снага већа од одобрене снаге на месту примопредаје.

Члан 161.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије може одбити приступ систему само ако нема техничких могућности због:

- 1) недостатка капацитета;
- 2) погонских сметњи или преоптерећености система;3) угрожене сигурности рада система.

Подаци о нивоу оптерећења преносног, односно дистрибутивног система су јавни, а врста, обим и начин објављивања података морају бити у складу са правилима о раду система на који је објекат прикључен.

У случају када оператор система одбије да закључи уговор о приступу систему дужан је да о томе одлучи решењем у року од пет дана од дана достављања захтева за закључење уговора.

Решење из става 3. овог члана садржи детаљно образложене разлоге за одбијање приступа систему и засноване на објективним и технички и економски оправданим критеријумима.

Против решења из става 3. овог члана може се изјавити жалба Агенцији, у року од осам дана од дана достављања решења.

Агенција је дужна да обезбеди да критеријуми за одбијање приступа систему буду доследно примењени.

Агенција је дужна да обезбеди, када је то могуће и када се догоди одбијање, да оператор преносног, односно дистрибутивног система пружи заинтересованој страни информацију о мерама које ће бити предузете у циљу повећања капацитета мреже.

Заинтересована страна која тражи информацију из става 7. овог члана дужна је да плати одговарајућу накнаду.

Одлука Агенције донета по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Приступ преносном, односно дистрибутивном систему произвођача из обновљивих извора енергије

Члан 162.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система је дужан да приоритетно преузима електричну енергију произведену из обновљивих извора енергије, осим у случају када је угрожена сигурност снабдевања или сигурност рада преносног, односно дистрибутивног система.

У случају да оператор преносног, односно дистрибутивног система, услед угрожене сигурности снабдевања или угрожене сигурности рада преносног, односно дистрибутивног система у знатној мери ограничи приступ систему произвођачима из обновљивих извора енергије, дужан је да обавести Агенцију о предузетим мерама, као и о мерама које је потребно предузети да би се спречила евентуална будућа ограничења.

Приступ преносном систему у прекограничној размени електричне енергије

Члан 163.

Приступ преносном систему у прекограничној размени електричне енергије се остварује на основу права на коришћење прекограничног преносног капацитета.

Право на коришћење прекограничних преносних капацитета, додељује се на недискриминаторан и транспарентан начин, у складу са усаглашеним техничким критеријумима рада повезаних преносних система и правилима за расподелу прекограничних преносних капацитета.

Члан 164.

Право на учешће у расподели права на коришћење прекограничног преносног капацитета и на коришћење прекограничног преносног капацитета се остварује на основу уговора који са учесницима на тржишту закључује оператор преносног система.

Правилима за расподелу права на коришћење прекограничних преносних капацитета уређују се поступак и начин расподеле права на коришћење прекограничних преносних капацитета, врста и обим података и начин њиховог објављивања, као и друга питања везана за расподелу права на коришћење прекограничних преносних капацитета.

Правила из става 2. овог члана доноси оператор преносног система уз сагласност Агенције и дужан је да их објави на својој интернет страници.

Оператор преносног система, уз сагласност Агенције, поступак и начин расподеле права на коришћење прекограничних капацитета и приступ прекограничним преносним капацитетима, може уредити и уговором са суседним оператором преносног система, уговором са операторима преносних система других земаља, односно операторима тржишта електричне енергије.

Правила из става 2. и уговор из става 4. овог члана морају бити у складу са Уговором о Енергетској заједници и са другим међународним уговорима које је потврдила Република Србија.

Принципи управљања загушењем у прекограничној размени

Члан 165.

Проблеми загушења мреже се решавају недискриминаторним тржишним методама које дају ефикасне економске сигнале учесницима на тржишту и операторима преносног система. Проблеми загушења мреже се не могу решавати методама у којима се примењује селективни избор појединих уговора о продаји електричне енергије закључених између учесника на тржишту.

Процедуре ограничења прекограничних размена електричне енергије користе се само у ванредним ситуацијама када оператор преносног система мора хитно да делује, а редиспечинг и контратрговина нису могући. Свака таква процедура примењује се на недискриминаторан начин.

Осим у случајевима више силе, учесници на тржишту којима је додељен прекогранични капацитет имају право на повраћај накнаде за додељени капацитет ако им се право на коришћење капацитета ограничи.

Учесницима на тржишту биће доступан максимални прекогранични капацитет и максимални капацитет преносне мреже у складу са стандардима за безбедан и сигуран рад преносног система.

Учесници на тржишту су дужни да благовремено обавесте операторе преносног система о намери да користе додељени прекогранични капацитет. Додељени прекогранични капацитет који се не користи биће поново понуђен учесницима на тржишту на транспарентан и недискриминаторан начин.

Оператор преносног система, уколико је то технички могуће, примењује међусобно пребијање прекограничних размена електричне енергије супротног смера на истој граници у циљу максималног коришћења прекограничног капацитета. Узимајући у обзир сигурност преносног система, прекограничне размене које смањују загушење не могу се одбити.

Сви приходи стечени доделом прекограничних капацитета могу се користити за следеће сврхе:

- 1) гарантовање расположивости додељеног капацитета;
- 2) одржавање или повећање прекограничних капацитета кроз инвестиције у мрежу, анарочито у изградњу нових интерконективних далековода.

Ако се приходи не могу ефикасно користити у сврхе наведене у ставу 7. тач. 1) и 2) овог члана, могу се користити, уз сагласност Агенције, као приход који Агенција узима у обзир приликом доношења

методологије за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије до максималног износа који одреди Агенција. Остатак прихода ставља се на посебан интерни рачун оператора преносног система док се не створе услови да се користи у сврхе наведене у ставу 7. тач. 1) и 2) овог члана.

Члан 166.

Трошкови транзита електричне енергије услед прекограничне размене електричне енергије се покривају кроз механизам компензације између оператора преносних система, у складу са међународно преузетим обавезама Републике Србије.

Изузећа за нове интерконективне далеководе у области електричне енергије

Члан 167.

Нови интерконективни далеководи једносмерне струје, могу се на захтев изузети од примене правила за приступ систему из члана 159. овог закона, правила за расподелу прекограничних преносних капацитета из члана 164. овог закона и правила коришћења прихода од доделе капацитета у поступку образовања цена приступа преносном систему, под следећим условима:

- 1) да улагање у нови инфраструктурни објекат повећава конкуренцију у снабдевању електричном енергијом;
- 2) да је ризик улагања у изградњу интерконективног далековода такав да улагања неће бити ако се не одобри изузеће;
- 3) да интерконективни далековод мора бити у власништву физичког или правног лица које послује у другом правном субјекту одвојеном од оператора система у оквиру кога ће нови интерконективни далековод бити изграђен;
- 4) да корисници интерконективног далековода плаћају накнаду за коришћење тог објекта;
- 5) да у средствима или оперативним трошковима интерконективног далековода нису, ни у једном делу, коришћена средства из цене за приступ преносном или дистрибутивном систему;
- 6) да изузеће не спречава конкуренцију, ефикасно функционисање тржишта електричне енергије и ефикасно функционисање система на који је нови интерконективни далековод повезан.

Одредба става 1. овог члана изузетно се примењује и у случају интерконективног далековода наизменичне струје под условом да су трошкови и ризик такве инвестиције знатно већи у поређењу са трошковима и ризиком који обично настају приликом повезивања два суседна преносна система преко интерконективног далековода наизменичне струје.

Одредба става 1. овог члана ће се примењивати и у случају знатних повећања капацитета постојећих интерконективних далековода.

Акт о изузећу из ст. 1. до 3. овог члана доноси Агенција, по прибављеном мишљењу Министарства и са мишљењем Министарства и детаљним образложењем објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Акт о изузећу из ст. 1. до 3. овог члана може обухватити капацитет интерконективног далековода у целини или део капацитета.

У року од два месеца од дана када је захтев за изузеће примио последњи надлежни регулатор, надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора може да достави саветодавно мишљење оним регулаторима којим то мишљење може бити основ за доношење њихових одлука.

Приликом одлучивања о изузећу из ст. 1. до 3. овог члана Агенција је дужна да:

- 1) размотри потребу за утврђивањем услова у погледу трајања изузећа и недискриминаторног приступа интерконективном далеководу;
- 2) узме у обзир додатне капацитете који ће бити изграђени, очекивани период трајања пројекта и националне специфичности и прилике у Републици Србији.

Пре доношења акта о изузећу Агенција може да одлучује о правилима и механизмима за управљање и расподелу капацитета.

Правила из става 8. овог члана садрже обавезу да се неискоришћени капацитет понуди на тржишту, а корисници интерконективног далековода имају право да тргују својим уговореним капацитетима на тржишту. При процени критеријума из става 1. тач. 1), 2) и 6) овог члана узимају се у обзир резултати расподеле капацитета.

Акт о изузећу се може донети након размене мишљења са другим државама на које изградња интерконективног далековода има утицаја или са надлежним регулаторним телима.

Агенција ће, без одлагања, доставити надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, копију захтева за изузеће, као и одлуку и све релевантне информације у вези са одлуком.

Информација из става 11. овог члана, која омогућава надлежном телу да изда образложено мишљење, може се поднети у збирном облику и нарочито садржи:

- 1) детаљне разлоге на основу којих је изузеће одобрено или одбијено, укључујући финансијске информације које оправдавају потребу за изузећем;
- 2) спроведену анализу о утицају давања изузећа на конкуренцију и ефикасно функционисање унутрашњег тржишта електричне енергије;
- 3) разлоге за временски период и удео у укупном капацитету интерконекције за којесе одобрава изузеће и
- 4) резултат консултација регулаторних органа.

У року од два месеца од дана пријема информације из ст. 11. и 12. овог члана надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора може донети одлуку којом захтева да Агенција измени или повуче акт о изузећу.

У случају да надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора донесе одлуку из става 13. овог члана Агенција ће у највећој могућој мери узети у обзир ту одлуку.

Када коначна одлука Агенције одступа од мишљења надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција ће обезбедити и објавити, заједно са својом одлуком, образложење на коме заснива своју одлуку.

Рок из става 13. овог члана може се продужити за још два месеца, ако надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора захтева додатне информације и то продужење почиње након дана пријема потпуних информација.

Рок из става 16. овог члана може се продужити уз обострану сагласност надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора и Агенције.

У случају да тражене информације из става 16. овог члана нису достављене у траженим роковима, сматра се да је информација повучена.

Мишљење надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора о акту о изузећу истиче две године од дана његовог доношења, ако изградња интерконективног далековода није почела, односно пет година од дана његовог доношења, ако интерконективни далековод није пуштен у погон, осим у случају када надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора одлучи да је до кашњења дошло због околности које су ван контроле лица коме је изузеће одобрено.

Акт о изузећу који доноси Агенција је коначан и против њега се може покренути управни спор.

Тржиште електричне енергије

Члан 168.

Тржиште електричне енергије обухвата:

- 1) билатерално тржиште електричне енергије;
- 2) балансно тржиште електричне енергије и
- 3) организовано тржиште електричне енергије.

Оператор преносног система електричне енергије уређује и администрира тржиште из става 1. тачка 2) овог члана, а енергетски субјект који обавља делатност управљања организованим тржиштем електричне енергије (у даљем тексту: Оператор тржишта) уређује и администрира тржиште из става 1. тачка 3) овог члана, уз поштовање принципа јавности и недискриминације.

Учесници на тржишту електричне енергије

Члан 169.

Учесници на тржишту електричне енергије су:

- 1) произвођач електричне енергије;
- 2) снабдевач;
- 3) снабдевач на велико;
- 4) крајњи купац;
- 5) оператор преносног система електричне енергије;
- 6) оператор дистрибутивног система електричне енергије;
- 7) оператор затвореног дистрибутивног система електричне енергије; 8) оператор тржишта.

Поред учесника на тржишту из става 1. овог члана, на организованом тржишту електричне енергије учесници могу бити и друга правна лица у складу са правилима о раду организованог тржишта.

Учесници на тржишту електричне енергије дужни су да оператору преносног, односно дистрибутивног система, доставе све потребне податке у складу са правилима о раду преносног система, правилима о раду дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије.

Билатерално тржиште електричне енергије

Члан 170.

Билатерално тржиште електричне енергије је тржиште на коме се електрична енергија директно купује и продаје између учесника на тржишту на основу уговора о снабдевању електричном енергијом.

Уговором о снабдевању електричном енергијом одређују се нарочито количина електричне енергије, цена и период снабдевања.

Количина електричне енергије може бити:

- 1) унапред одређена за сваки обрачунски период током периода снабдевања;
- 2) одређена на основу остварене потрошње електричне енергије на меступримопредаје током периода снабдевања и
- 3) одређена на основу остварене производње електричне енергије на меступримопредаје током периода снабдевања.

У случају када се уговор о снабдевању електричном енергијом закључује између снабдевача и крајњег купца и када се количина електричне енергије одређује у складу са ставом 3. тачка 2) овог члана, тај уговор се сматра уговором о потпуном снабдевању.

У случају када се уговор о снабдевању електричном енергијом закључује између снабдевача и оператора преносног или дистрибутивног система за надокнаду губитака у систему и када се количина електричне енергије одређује у складу са ставом 3. тачка 2) овог члана, тај уговор се сматра уговором о потпуном снабдевању.

Балансна одговорност учесника на тржишту

Члан 171.

Учесник на тржишту електричне енергије дужан је да уреди своју балансну одговорност.

Балансна одговорност се уређује закључењем уговора о балансној одговорности са оператором преносног система или преносом балансне одговорности на балансно одговорну страну, у складу са овим законом, законом који уређује облигационе односе и правилима о раду тржишта електричне енергије.

Закључењем уговора о балансној одговорности са оператором преносног система и испуњењем услова прописаних правилима о раду тржишта електричне енергије, учесник на тржишту електричне енергије стиче статус балансно одговорне стране.

Учесник на тржишту преноси балансну одговорност закључењем уговора о преносу балансне одговорности са балансно одговорном страном.

Закључењем уговора о потпуном снабдевању, крајњи купац преноси балансну одговорност за своје место примопредаје на снабдевача.

Закључењем уговора о потпуном снабдевању из члана 188. овог закона оператор преносног, односно оператор дистрибутивног система преноси балансну одговорност на снабдевача.

Закључењем уговора из ст. 2. и 4. овог члана произвођач преноси балансну одговорност за своје место примопредаје на снабдевача.

Оператор преносног система је одговоран за успостављање и спровођење балансне одговорности учесника на тржишту електричне енергије.

Члан 172.

Оператор преносног система и оператор дистрибутивног система не могу преузети балансну одговорност за другог учесника на тржишту.

Оператор преносног система и оператор дистрибутивног система своју балансну одговорност не могу пренети на другог учесника на тржишту осим када купују електричну енергију по уговору о потпуном снабдевању електричном енергијом.

Члан 173.

Оператор преносног система води регистар балансне одговорности за места примопредаје на преносном систему, а оператор дистрибутивног система води регистар балансне одговорности за места примопредаје на дистрибутивном систему.

Оператор дистрибутивног система је дужан да оператору преносног система доставља податке садржане у регистру, у складу са правилима о раду тржишта електричне енергије и правилима о промени снабдевача.

Балансно тржиште електричне енергије

Члан 174.

Оператор преносног система купује и продаје електричну енергију од учесника на тржишту на балансном тржишту електричне енергије ради балансирања и обезбеђења сигурног рада система.

Цена електричне енергије за потребе балансирања система и обезбеђења сигурног рада система се утврђује на тржишном принципу у складу са правилима о раду тржишта.

Учешће на балансном тржишту уређује се уговором који оператор преносног система закључује са учесником на тржишту електричне енергије, у складу са правилима о раду тржишта електричне енергије.

Правила о раду тржишта електричне енергије

Члан 175.

Правилима о раду тржишта електричне енергије ближе се уређује:

- 1) балансна одговорност учесника на тржишту;
- 2) балансно тржиште електричне енергије;
- 3) прорачун одступања баланских група;
- 4) обрачун финансијског поравнања балансно одговорних страна;
- 5) инструмент обезбеђења плаћања и критеријуме за утврђивање износа и периода закоји се тражи;
- 6) обрачун електричне енергије за потребе балансирања и обезбеђивања сигурног рада система;
- 7) начин обезбеђивања системских услуга;
- 8) друга питања неопходна за функционисање тржишта електричне енергије.

Правила из става 1. овог члана доноси оператор преносног система уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана се објављују на интернет страници оператора преносног система и Агенције, а одлука о давању сагласности Агенције на та правила се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Правила о објављивању кључних тржишних података

Члан 176.

Правила о објављивању кључних тржишних података се односе на правовремено објављивање свих релевантних података и њихову доступност свим учесницима на тржишту електричне енергије и представљају предуслов недискриминаторног функционисања тржишта.

Правила из става 1. овог члана садрже све релевантне податке који се односе на потрошњу, пренос електричне енергије, производњу и балансно тржиште.

Правилима из става 1. овог члана ближе се уређују одговорности оператора преносног система електричне енергије, оператора дистрибутивног система електричне енергије, произвођача електричне енергије и крајњег купца у вези са објављивањем тржишних података, као и друга питања неопходна за објављивање података.

Правила из става 1. овог члана доноси оператор преносног система уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана се објављују на интернет страници оператора преносног система и Агенције, а одлука о давању сагласности Агенције на та правила се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Организовано тржиште електричне енергије

Члан 177.

Организовано тржиште електричне енергије је институционално уређен однос између понуде и тражње учесника на тржишту електричне енергије са унапред одређеним стандардизованим продуктима и физичком испоруком, на временском оквиру дан унапред и унутар дана.

Члан 178.

Оператор тржишта обавља делатност управљања организованим тржиштем електричне енергије.

Члан 179.

Оператора тржишта ће основати оператор преносног система, на начин и у складу са актом Владе.

Члан 180.

Оператор тржишта одговоран је за:

- 1) успостављање организованог тржишта електричне енергије;
- 2) администрирање организованог тржишта електричне енергије;
- 3) за ефикасно и функционално повезивање тржишта електричне енергије у Републици Србији са суседним тржиштима електричне енергије, у сарадњи са оператором преносног система у Републици Србији, као и операторима преносног система и операторима тржишта суседних земаља, а у складу са међународно установљеним принципима и преузетим обавезама.

Члан 181.

Клиринг и финансијско поравнање, у смислу овог закона, између учесника на организованом тржишту електричне енергије ће обављати правно лице овлашћено за обављање тих послова, са седиштем у Републици Србији или у некој од европских земаља, у складу са принципима клиринга и финансијског поравнања који важе на пан-европском тржишту електричне енергије.

Послови на организованом тржишту се могу закључивати у домаћој валути или у еврима.

Ако правно лице из става 1. овог члана има седиште у некој од европских земаља, плаћања, наплаћивања и пренос по основу финансијског поравнања између учесника на организованом тржишту електричне енергије врши се у еврима.

Члан 182.

Оператор тржишта дужан је да:

- 1) донесе правила о раду организованог тржишта електричне енергије;
- 2) обезбеди тајност комерцијалних и пословних података учесника на тржишту, као и других података који су им доступни у обављању делатности;
- 3) уреди балансну одговорност закључивањем уговора о балансној одговорности саоператором преносног система или преносом балансне одговорности на правно лице из члана 171. став 2. овог закона.

Члан 183.

Правилима о раду организованог тржишта електричне енергије ближе се уређују:

- 1) услови и поступак стицања статуса учесника на организованом тржишту електричне енергије;
- 2) услови и поступак престанка статуса учесника на организованом тржишту електричне енергије;
- 3) регистар учесника на организованом тржишту електричне енергије;
- 4) производи трговања на организованом тржишту електричне енергије;
- 5) поступак подношења, измена и отказивање понуда за продају и куповину на организованом тржишту електричне енергије;
- 6) садржај понуда за продају и куповину на организованом тржишту електричне енергије;
- 7) поступак за утврђивање валидности понуда за продају и куповину на организованом тржишту електричне енергије;
- 8) начин формирања криве понуде и криве потражње на организованом тржишту електричне енергије;
- 9) начин утврђивања тржишних количина и цена за обрачунски период;
- 10) поступци у случају недовољне количине понуде или потражње на организованом тржишту електричне енергије;
- 11) начин издавања потврда о закљученим трансакцијама на организованом тржишту електричне енергије;
- 12) поступак клиринга и финансијског поравнања на организованом тржишту електричне енергије;
- 13) начин управљања ризицима везаним за финансијско поравнање;
- 14) поступци у случајевима ванредних ситуација и
- 15) друга питања неопходна за функционисање организованог тржишта електричне енергије.

Правила из става 1. овог члана доноси оператор тржишта и објављује их на својој интернет страници.

Обавеза чувања евиденција

Члан 184.

Снабдевач и снабдевач на велико дужни су да Агенцији, органу надлежном за послове конкуренције и надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, ставе на

располагање све релевантне податке који се односе на трансакције из уговора о снабдевању електричном енергијом свих учесника на тржишту, осим крајњих купаца.

Подаци из става 1. овог члана садрже појединости о карактеристикама трансакција као што су: трајање, правила о испоруци и измирењу обавеза, количинама, датумима и временима извршења и ценама трансакција, начину идентификације учесника на тржишту на кога се трансакција односи, као и спецификацију свих уговора о снабдевању електричном енергијом по којима обавезе нису измирене.

Снабдевач је дужан да податке из става 2. овог члана чува ради стављања на располагање најмање пет година.

Заштита комерцијално осетљивих података

Члан 185.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система, оператор тржишта, снабдевач и снабдевач на велико обавезни су да чувају као пословну тајну податке и документа који садрже информације о продајним ценама, количини и условима снабдевања електричном енергијом, мерне податке о производњи, односно потрошњи крајњих купаца, као и друге податке и документа чије објављивање или чињење доступним трећим лицима може довести до поремећаја на тржишту електричне енергије.

Одредба става 1. овог члана, односи се и на уговоре о снабдевању електричном енергијом у периоду од годину дана од дана престанка тих уговора, осим уговора који се закључују у поступку јавних набавки, с тим да се и по истеку тог периода мерни подаци о производњи, односно потрошњи електричне енергије крајњих купаца, могу саопштавати, односно документа давати трећим лицима само по захтеву произвођача, односно крајњег купца електричне енергије.

Снабдевање крајњих купаца електричном енергијом

Члан 186.

Право да слободно бирају свог снабдевача на тржишту електричне енергије имају сви крајњи купци електричне енергије.

Снабдевање крајњих купаца електричном енергијом може да обавља енергетски субјект који има лиценцу за обављање делатности снабдевања (у даљем тексту: снабдевач) у складу са овим законом.

Снабдевање крајњих купаца електричном енергијом може да обавља и произвођач који има лиценцу за обављање делатности снабдевања, у складу са овим законом.

Уговор о снабдевању крајњих купаца

Члан 187.

Уговором о снабдевању крајњих купаца уређују се права и обавезе између снабдевача и крајњег купца електричне енергије.

Уговор из става 1. овог члана садржи, поред општих елемената утврђених законом који уређује облигационе односе и следеће елементе:

- 1) права и обавезе у погледу снаге и количине електричне енергије;
- 2) динамику снабдевања;
- 3) права и обавезе снабдевача, и крајњег купца у случају неиспуњавања обавеза и услучају привремене обуставе испоруке;

- 4) рок на који се уговор закључује и права и обавезе у случају престанка и раскида уговора;
- 5) начин обрачуна и услове плаћања преузете електричне енергије;
- 6) начин информисања купца о промени цена и других услова снабдевања електричном енергијом;
- 7) начин решавања спорова и
- 8) друге елементе у зависности од специфичности и врсте услуга које пружа снабдевач.

Услови за закључење и садржина уговора о снабдевању ближе се уређују прописом из члана 214. овог закона, а одредбе уговора морају на јасан, једноставан и недвосмислен начин обухватити права и обавезе купца.

Уговором о снабдевању купцу се не може ускратити или отежати право на раскид, односно отказ уговора, због коришћења права на промену снабдевача, нити се могу наметати додатне финансијске обавезе по том основу, а снабдевач је дужан да купца обавести о могућностима за промену снабдевача.

У случају раскида или отказа уговора о потпуном снабдевању од стране снабдевача, отказни рок не може бити краћи од 30 дана.

Снабдевач је дужан да, пре почетка снабдевања крајњег купца, оператору система пријави уговор, односно сваку промену уговора и достави нарочито следеће податке: о крајњем купцу, о местима примопредаје, врсти уговора и периоду снабдевања.

Уговор о потпуном снабдевању

Члан 188.

За једно место примопредаје и за исти период снабдевања може се закључити само један уговор о потпуном снабдевању.

Крајњи купац који је закључио уговор о потпуном снабдевању из става 1. овог члана, не може за исто место примопредаје и за исти период снабдевања закључити други уговор о снабдевању електричном енергијом.

Када је закључен уговор из става 1. овог члана, снабдевач је дужан да пре отпочињања снабдевања закључи:

- 1) уговор којим је уредио своју балансну одговорност, а којим су обухваћена и места примопредаје тог крајњег купца и
- 2) уговор о приступу систему са оператором система на који је објекат крајњег купца прикључен.

Уговор о снабдевању са унапред одређеном количином електричне енергије

Члан 189.

За једно место примопредаје, за сваки обрачунаски период током периода снабдевања, може се закључити више уговора о снабдевању са унапред одређеним количинама електричне енергије.

Када је закључен уговор из става 1. овог члана, крајњи купац је дужан да пре отпочињања снабдевања закључи:

- 1) уговор којим уређује балансну одговорност за своја места примопредаје и
- 2) уговор о приступу систему са оператором система на који је његов објекат прикључен.

Уговор о снабдевању са унапред одређеном количином електричне енергије могу закључивати сви крајњи купци, осим домаћинстава и малих купаца.

Гарантовано снабдевање

Члан 190.

Снабдевање електричном енергијом домаћинстава и малих купаца, као јавна услуга (у даљем тексту: гарантовано снабдевање) обавља снабдевач, кога одреди Влада у складу са овим законом (у даљем тексту: гарантовани снабдевач).

Гарантовани снабдевач је дужан да пружа гарантовано снабдевање купцу из става 1. овог члана на његов захтев или по аутоматизму, ако купац не изабере другог снабдевача.

Гарантовани снабдевач снабдева купца из става 1. овог члана по уговору о потпуном снабдевању.

Гарантовани снабдевач је дужан да објави услове снабдевања и цену електричне енергије на својој интернет страници или на други погодан начин.

Уговор о потпуном снабдевању из става 3. овог члана може бити закључен и као формуларни уговор у складу са објављеним условима снабдевања из става 4. овог члана и прописом којим се уређује испорука и снабдевање електричном енергијом.

Члан 191.

Гарантовани снабдевач из члана 190. став 1. овог закона одређује се на основу спроведеног поступка јавног тендера и бира се на период од најдуже пет година.

Поступак јавног тендера спроводи Министарство.

Одлука о расписивању тендера из става 1. овог члана садржи нарочито услове и критеријуме за избор гарантованог снабдевача, услове и начин образовања и промене цене, елементе уговора који гарантовани снабдевач закључује са крајњим купцем, као и рок на који се бира гарантовани снабдевач.

У случају да се на начин из става 1. овог члана не изабере гарантовани снабдевач, Влада одређује снабдевача који ће привремено обављати гарантовано снабдевање, а најдуже на период од годину дана.

Резервно снабдевање

Члан 192.

Право на резервно снабдевање има крајњи купац електричне енергије који нема право на гарантовано снабдевање, у складу са одредбама овог закона, у случају:

- 1) стечаја или ликвидације снабдевача који га је до тада снабдевао;
- 2) престанка или одузимања лиценце снабдевачу који га је до тада снабдевао;
- 3) да није нашао новог снабдевача након престанка уговора о снабдевању сапретходним, осим ако је престанак уговора последица неизвршавања обавеза плаћања купца;
- 4) да није нашао новог снабдевача након престанка уговора о снабдевању сапретходним, а припада категорији купаца којима се не може обуставити испорука електричне енергије у случају неизвршавања обавеза, у складу са овим законом.

Снабдевач који није у могућности да снабдева крајњег купца, у случају из става 1. тач. 1) и 2) овог члана, дужан је да о дану престанка снабдевања благовремено обавести резервног снабдевача, купца и оператора система.

Снабдевач који престаје да снабдева крајњег купца, у случају из става 1. тач. 3) и 4) овог члана, дужан је да о дану престанка уговора о снабдевању благовремено обавести оператора система.

Резервно снабдевање се остварује без захтева крајњег купца и почиње престанком уговора о снабдевању са ранијим снабдевачем.

Резервно снабдевање може непрекидно трајати најдуже 60 дана.

Резервни снабдевач снабдева крајњег купца по уговору о потпуном снабдевању и дужан је да уговор достави, у писменој форми, крајњем купцу у року од осам дана од дана почетка резервног снабдевања.

Резервни снабдевач је дужан да услове резервног снабдевања и цену електричне енергије објави на својој интернет страници.

Ако крајњи купац не закључи уговор из става б. овог члана у року од осам дана од дана пријема уговора, оператор система је дужан да му, на захтев резервног снабдевача, обустави испоруку електричне енергије, а крајњи купац је дужан да плати преузету електричну енергију.

Ако крајњи купац по истеку резервног снабдевања није нашао новог снабдевача, оператор система је дужан да му обустави испоруку електричне енергије.

Члан 193.

Влада ће на основу спроведеног поступка јавног тендера одредити снабдевача који ће обављати резервно снабдевање (у даљем тексту: резервни снабдевач).

Поступак јавног тендера спроводи Министарство.

Одлуку о расписивању тендера из става 1. овог члана садржи нарочито услове за избор резервног снабдевача, услове и начин образовања и промене цене, елементе уговора који резервни снабдевач закључује се крајњим купцем, као и рок на који се бира резервни снабдевач.

У случају да се на начин из става 1. овог члана не изабере резервни снабдевач, Влада ће одредити снабдевача који ће привремено обављати резервно снабдевање, на период од највише шест месеци, за које време ће бити расписан и окончан нови тендер.

У случају да се ни у поновљеном тендеру не изабере резервни снабдевач, Влада ће одредити гарантованог снабдевача да обавља резервно снабдевање, а најдуже на период од годину дана.

Цена по којој ће гарантовани снабдевач обављати резервно снабдевање не може бити мања од просечне цене електричне енергије на организованом тржишту за претходну годину.

Члан 194.

Агенција ће сваке године процењивати неопходност одржавања резервног снабдевања и његов утицај на конкуренцију на тржишту.

Агенција, на основу процене из става 1. овог члана, сачињава извештај који садржи процену када ће резервно снабдевање бити укинута и о томе обавештава Министарство.

Извештај се објављује на интернет страници Агенције.

Дужности снабдевача

Члан 195.

Снабдевач је дужан да:

- 1) поступа према крајњим купцима на недискриминаторан начин;

- 2) објави опште услове понуде за закључење уговора, односно да купца обавести напригодан начин о понуђеним условима, с тим да се та обавеза односи и за случај закључења уговора преко посредника, као и да обезбеди да та понуда нарочито садржи:
  - (1) име и адресу снабдевача;
  - (2) врсту и квалитет услуга које се могу посебно уговорити;
  - (3) начин на који се могу добити најновије информације о ценама;
  - (4) трајање уговора, услови за продужење и престанак уговора и услове под којимасе уговор не може продужити, као и начин уређивања међусобних односа у случају престанка уговора;
  - (5) пенале, компензације, рефундације и друга средства у случају да снабдевач неиспуни уговорени ниво квалитета комерцијалних услуга снабдевача, као и мерама које снабдевач може предузети за извршавање доспелих обавеза;
  - (6) начин и поступак решавања приговора купца, односно поступак решавањаспорова, при чему је снабдевач обавезан да тај поступак учини једноставним, јефтиним, ефикасним и транспарентним;
- 3) на својој интернет страници или на други прикладан начин, обавести купце:
  - (1) о улогама снабдевача и оператора система на који је објекат купца прикључен;
  - (2) о месту и начину достављања приговора на обрачун, комерцијалне услугеснабдевача и оператора система, као и на квалитет и поузданост испоруке електричне енергије уколико су лошији од нивоа дефинисаног техничким прописима и правилима о квалитету испоруке и снабдевања;
  - (3) да се по питању измене техничких услова прикључења, техничких проблемавезаних за прикључак на систем, мерну опрему и тачност мерења, низак напон, квар на мрежи и прекид напајања, може обратити и директно оператору система на који је његов објекат прикључен;
- 4) обезбеди организациону јединицу, тело или особе одговарајућег радног искуства и стручне спреме за решавање приговора, рекламација и објективно одлучивање у роковима утврђеним законом;
- 5) обавести купца у разумном року о промени цена и других услова снабдевања, акупца из категорије домаћинства у складу са законом којим се уређује заштита потрошача, изузев у случај снижења цена и давања купцу повољнијих услова снабдевања, при чему се обавештењем сматра и објављивање информације преко средстава јавног информисања, с тим да купац има право на раскид уговора о снабдевању, ако не прихвати промену цене и измењене услове;
- 6) понуди купцима више начина плаћања обавеза, подстицајних мера и погодности уплаћању обавезе, у зависности од понуђених цена, трајања обрачунског периода, рокова доспелости обавеза и других специфичности;
- 7) објави услове, поступак, правне последице, односно права купца у случајуобуставе испоруке електричне енергије, због неизмиривања обавеза из уговора о снабдевању електричном енергијом, као и разлоге, поступак и правне последице искључења објекта купца са система;
- 8) обезбеди бесплатну телефонску линију за обавештавање и одговоре на питањакупаца ради информисања о условима и начину остваривања права купаца;
- 9) у рачуну за продату електричну енергију посебно искаже трошкове приступасистему по регулисаним тарифама, накнаде прописане законом, порезе и остале обавезе или информације у складу са овим законом;
- 10) предузима мере како би омогућио купцима кратке и садржајне контролне листе сапрактичним информацијама које се односе на њихова права;

- 11) изврши и друге обавезе у складу са прописима којима се уређују облигациони односи, трговина и промет робе и услуга и заштита потрошача;
- 12) Агенцији доставља извештај о решавању приговора и жалби крајњих купаца;
- 13) Агенцији достави податке о количинама продаје електричне енергије и оствареног прихода по том основу, ради праћења тржишта, без обзира на број купаца;
- 14) обавештава купца о потрошњи електричне енергије и трошковима, како би секупцу омогућило да управља потрошњом;
- 15) омогући купцу на једноставан начин приступ правилима о промени снабдевача;
- 16) да након промене снабдевача изда купцу коначни обрачун, најкасније у року од шест недеља од промене снабдевача.

Актом из члана 214. овог закона уређује се ближа садржина рачуна из тачке 9) овог члана.

Члан 196.

Снабдевач електричном енергијом је дужан да у или уз рачун за продату електричну енергију или на други пригодан начин купцу обезбеди увид у податке о уделу свих врста извора енергије у укупно продатој електричној енергији тог снабдевача у претходној години на разумљив и на националном нивоу јасно упоредив начин као и о предузетим мерама и начину, односно ефектима предузетих активности за повећање енергетске ефикасности и за заштиту животне средине за производне капацитете из којих је набављена електрична енергија.

Влада може посебним актом прописати обавезу снабдевачу електричном енергијом да обезбеди минимални износ удела енергије из обновљивих извора у продатој електричној енергији.

Снабдевач електричном енергијом је дужан да упуту купце на изворе јавно доступних информација о утицају на животну средину, најмање у погледу емисија угљен диоксида и радиоактивног отпада од производње електричне енергије из свих извора из којих је дати снабдевач продао електричну енергију у претходној години.

Поред података и информација из ст. 1. и 2. овог члана, снабдевач је дужан да крајњем купцу пружи информације о њиховим правима у случају спора.

Агенција ће предузети све неопходне мере да се обезбеди да снабдевачи пружају купцима јасне, поуздане и упоредиве податке из ст. 1. и 2. овог члана.

Промена снабдевача и Правила о промени снабдевача

Члан 197.

Пре промене снабдевача, купац и снабдевач који га је до тада снабдевао дужни су да регулишу међусобне финансијске обавезе.

Промена снабдевача електричном енергијом је бесплатна за купца и не може трајати дуже од 21 дан.

Агенција доноси правила којима се уређују услови и поступак промене снабдевача, у случају када крајњи купац има закључен уговор о потпуном снабдевању.

Правила садрже нарочито:

- 1) услове за промену и поступак промене снабдевача;
- 2) обавезе снабдевача чији уговор престаје;

- 3) обавезе новог снабдевача;
- 4) обавезе оператора преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије;
- 5) права и обавезе купца, снабдевача и оператора система у случају пресељења купца;
- 6) рокове за поступање учесника у поступку и
- 7) друга питања од значаја за промену снабдевача.

Неовлашћена потрошња, искључење, обустава и ограничење испоруке електричне енергије

Члан 198.

Неовлашћена потрошња електричне енергије је:

- 1) коришћење електричне енергије без одобрења за прикључење;
- 2) коришћење електричне енергије са одобрењем за прикључење пре испуњења услова за прикључење;
- 3) коришћење електричне енергије након извршене обуставе испоруке електричне енергије;
- 4) коришћење електричне енергије без мерног уређаја, мимо мерног уређаја, или преко мерног уређаја на коме је онемогућено правилно мерење;
- 5) коришћење електричне енергије преко мерног уређаја на коме су оштећене пломбе оператора система, односно оштећене или са истеклим роком важења жига на пломби овлашћеног тела за оверавање мерила, као и у случају када се утврди неправилност мерења електричне енергије;
- 6) самовласна замена уређаја којом се утиче на тачност мерења преузете електричне енергије.

Члан 199.

Неовлашћену потрошњу утврђује оператор преносног, односно дистрибутивног система у поступку редовне или ванредне контроле мерног места.

Редовну и ванредну контролу мерног места из става 1. овог члана обављају најмање два квалификована лица овлашћена од стране оператора преносног, односно дистрибутивног система.

Редовна контрола мерног места по правилу се врши једанпут у шест месеци, а најдуже на период од годину дана.

Ванредна контрола мерног места врши се у свим случајевима када постоји сумња на неовлашћену потрошњу. Сумњу у исправност мерила може да исказе купац или заинтересована страна, а ванредни преглед мерила у употреби врши орган надлежан за послове метрологије, односно одговарајуће овлашћено тело за оверавање мерила.

О извршеној редовној и ванредној контроли сачињава се записник на лицу места који садржи утврђено чињенично стање и доказни материјал.

Записник из става 5. овог члана потписује и лице које је присуствовало контроли и уручује му се примерак записника.

У случају да нико није присуствовао контроли или је присутно лице одбило да потпише записник, на месту контроле оставља се обавештење са роком и адресом где може преузети записник или се записник доставља на други начин у складу са законом.

Ближи услови, поступак и начин утврђивања неовлашћене потрошње, садржина записника, права купаца и поступак одлучивања по приговору уређује се актом из члана 214. овог закона.

Члан 200.

У случају неовлашћене потрошње, оператор преносног, односно дистрибутивног система, извршиће обрачун неовлашћено утрошене електричне енергије и доставити купцу обрачун, на начин и по поступку утврђеном методологијом за обрачун неовлашћено утрошене електричне енергије, коју доноси Агенција.

Неовлашћена потрошња обрачунава се за период од дана када је извршена последња редовна, односно ванредна контрола мерног места до дана када је неовлашћено коришћење утврђено.

Уколико оператор система није вршио редовну, односно ванредну контролу мерног места из члана 199. ст. 3. и 4. овог закона, обрачуната неовлашћено утрошена електрична енергија се обрачунава за период од најдуже шест месеци.

Обустава испоруке електричне енергије

Члан 201.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система обуставиће крајњим купцима испоруку електричне енергије у следећим случајевима:

- 1) када користи електричну енергију супротно условима који су утврђени у одобрењу за прикључење, осим у случају када је предвиђено искључење;
- 2) када електроенергетски објекти, постројења или уређаји купца не испуњавају услове у складу са прописима и представљају непосредну опасност по живот и здравље људи, животну средину и имовину;
- 3) самовласна замена уређаја за ограничење снаге, односно струје, којом се не утичена тачност мерења;
- 4) на захтев снабдевача због неизвршених обавеза из уговора о снабдевању;
- 5) неизвршења обавеза по уговора о приступу на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије;
- 6) коришћење електричне енергије без уговора о снабдевању или потпуном снабдевању, односно када му је истекло резервно снабдевање, а није закључио уговор о снабдевању;
- 7) коришћење електричне енергије без уређене балансне одговорности у складу са овим законом;
- 8) у случајевима неовлашћене потрошње из члана 198. став 1. тачка б) овог закона;
- 9) на писмени захтев купца, под условом да се обустава захтева за период од најмањегодину дана, а најдуже две године.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система може крајњим купцима обуставити испоруку електричне енергије у следећим случајевима:

- 1) када крајњи купац омогући другом крајњем купцу потрошњу електричне енергије без одобрења оператора система преко своје инсталације;
- 2) када купац коме одобрењем за прикључење није уређен утицај на квалитет напона, својим уређајима или начином коришћења електричне енергије проузрокује смањење квалитета електричне енергије другим купцима, под условом да прекорачује емисионе нивое дозвољене правилима о раду и не отклони сметње у року који одреди оператор система.

Обуставом испоруке не престаје уговор о снабдевању, а у периоду обуставе испоруке крајњи купац има обавезе које се односе на приступ систему.

Ако је обустава извршена на захтев купца из става 1. тачка 9) овог члана, купац нема обавезе по основу уговора о снабдевању, односно приступу систему.

У случају неовлашћене потрошње из члана 198. став 1. тачка 5) овог закона оператор преносног, односно дистрибутивног система је дужан да мерно место доведе у технички исправно стање о сопственом трошку.

У случају неовлашћене потрошње из члана 198. став 1. тачка 6) овог закона оператор преносног, односно дистрибутивног система је дужан да мерно место доведе у технички исправно стање о трошку купца.

Пре обуставе испоруке електричне енергије, осим у случају из става 1. тач. 2), 3), 4), 6), 8) и 9) овог члана купцу мора бити достављена опомена у којој је одређен рок за отклањање уочених неправилности и недостатака, који не може бити краћи од три дана од дана достављања опомене.

Купац, односно лице чијем објекту је обустављена испорука електричне енергије има право приговора оператору преносног, односно дистрибутивног система, осим у случају обуставе на захтев снабдевача, када се приговор подноси снабдевачу.

Ближи услови и поступак обуставе испоруке и права и обавезе оператора преносног, односно дистрибутивног система, снабдевача и крајњих купца уређују се прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом.

Члан 202.

Снабдевач је дужан да пре подношења захтева оператору преносног, односно дистрибутивног система за обуставу испоруке из члана 201. став 1. тачка 4) овог закона, крајњег купца претходно у писменој форми упозори да ће му бити извршена обустава испоруке електричне енергије, ако у року који не може бити краћи од 15 дана ни дужи од 30 дана од дана достављања упозорења, не измири доспеле обавезе, односно не постигне споразум о извршењу обавезе.

Уколико купац не измири обавезе у остављеном року, овлашћено лице снабдевача подноси захтев за обуставу испоруке електричне енергије оператору система на који је прикључен објекат купца и о томе писменим путем обавештава купца.

Оператор система је дужан да на основу захтева снабдевача, изврши обуставу испоруке електричне енергије купцу, у року који не може бити дужи од осам дана од дана пријема захтева.

Купац који након подношења захтева за обуставу, измири обавезу за испоручену електричну енергију, дужан је да без одлагања о томе обавести снабдевача, а снабдевач је дужан да без одлагања о томе обавести оператора преносног, односно дистрибутивног система и да повуче захтев за обуставу.

Одредба става 4. овог члана односи се и на случај да снабдевач и купац постигну споразум о извршењу обавезе.

Купац којем је обустављена испорука има право приговора снабдевачу, а посебно тело, организациона јединица или овлашћено лице снабдевача из члана 195. став 1. тачка 4) овог закона је дужно да одлучи по приговору у року од три дана од дана пријема приговора.

У случају када је подносилац приговора физичко лице, у састав тела из члана 195. став 1. тачка 4) овог члана, мора бити укључен представник евидентираних удружења и савеза у складу са законом којим се уређује заштита потрошача.

Снабдевач је дужан да о основаности приговора, као и у случају накнадног измирења обавезе купца, без одлагања обавести оператора преносног, односно дистрибутивног система, а оператор преносног, односно дистрибутивног система је дужан да настави испоруку електричне енергије, без одлагања, а најкасније у року од 24 часа.

Члан 203.

Због неизвршених обавеза за испоручену електричну енергију не може се обуставити испорука електричне енергије купцима за објекте чији би прекид рада довео до непосредне опасности по живот и здравље људи и за објекте од посебног интереса за привреду и живот људи и одбрану земље.

Уговором о снабдевању са купцем из става 1. овог члана, одређују се инструменти обезбеђења плаћања за снабдевање електричном енергијом, а ако не обезбеди инструменте обезбеђења плаћања може се обуставити испорука.

Прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом ближе се уређују врсте објеката по намени којима се не може обуставити испорука.

Искључење

Члан 204.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система је дужан да искључи објекат крајњег купца са система у следећим случајевима:

- 1) неовлашћене потрошње из члана 198. став 1. тач. 1)-6) овог закона;
- 2) када крајњи купац онемогући овлашћеним лицима оператора преносног, односно дистрибутивног система безбедан, потпун и неометан приступ мерним уређајима и инсталацијама, као и месту мерења ради читавања, провере исправности, отклањања кварова, замене, одржавања и контроле исправности мерних и других уређаја са мерним орманима, уређења мерног места и обуставе испоруке енергије;
- 3) на писмени захтев крајњег купца;
- 4) ако је обустава испоруке електричне енергије из члана 201. став 1. овог закона трајала дуже од годину дана, осим у случају обуставе испоруке на захтев крајњег купца, када се објекат искључује са система ако је обустава испоруке трајала дуже од две године.

У случају искључења објекта крајњег купца са система, престаје уговор о снабдевању и уговор о приступу за место примопредаје објекта који се искључује, а за поновно прикључење крајњи купац прибавља одобрење за прикључење у складу са чланом 140. став 2. овог закона.

Члан 205.

Крајњи купац, односно лице чији је објекат искључен са система има право приговора оператору преносног, односно дистрибутивног система.

Ближи услови искључења и права и обавезе оператора преносног, односно дистрибутивног система и крајњих купаца, уређују се прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом.

Ограничење испоруке електричне енергије

Члан 206.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система може крајњим купцима привремено ограничити испоруку електричне енергије у следећим случајевима, а у складу са правилима о раду система на који је објекат прикључен и прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом:

- 1) непосредне угрожености живота и здравља људи или опасности од оштећења имовине;
- 2) техничких или других сметњи у систему;

- 3) обављања мерења, испитивања, планираних радова на одржавању, инвестиционих радова и прикључења нових корисника.
- 4) у случају примене мера из чл. 211, 212. и 213. овог закона.

Права, обавезе и заштита крајњих купаца

Члан 207.

Крајњи купац ужива заштиту својих права у складу са овим законом, прописима донетим на основу овог закона, законом којим се уређује заштита потрошача и другим прописима.

Ако је овим законом уређено питање које је другим законом уређено на другачији начин, примењују се одредбе овог закона.

Ако крајњи купац није задовољан одлукама донетим у складу са овим законом по приговорима, рекламацијама, захтевима и жалбама своја права може остварити у судском поступку.

Члан 208.

Крајњи купац има право да захтева у случају појаве техничких или других сметњи у испоруци енергије, чији узрок није на објекту крајњег купца, да се те сметње отклоне у примереном року.

Као примерени рок у којем је оператор преносног, односно дистрибутивног система обавезан да отклони сметње у испоруци енергије крајњим купцима сматра се рок од 24 часа, а најдуже два дана од дана пријема обавештења о сметњи.

Сметњама у испоруци електричне енергије у смислу става 1. овог члана не сматрају се прекиди у испоруци електричне енергије настали због примене мера из члана 214. тач. 13) и 14) овог закона.

Члан 209.

Крајњи купац је дужан да унутрашње електричне инсталације до места разграничења дистрибутивног система и инсталација објеката купца одржава у технички исправном стању у складу са важећим техничким прописима и да примењује мере прописане Правилима о раду система.

Члан 210.

Крајњи купац је дужан да електричну енергију користи под условима, на начин и за намене утврђене одобрењем за прикључење и уговором о снабдевању, законом и другим прописима донетим на основу овог закона.

Мере у случају угрожене сигурности снабдевања или поремећаја у раду енергетског система

Члан 211.

У случају када је угрожена сигурност снабдевања крајњих купаца због недовољне понуде на тржишту или наступања других ванредних околности, Влада прописује мере ограничења испоруке електричне енергије, или посебне услове увоза или извоза електричне енергије, начин и услове за образовање и контролу цена, обавезу испоруке само одређеним корисницима или посебне услове обављања енергетских делатности уз минимални поремећај тржишта енергијом у окружењу.

У случају из става 1. овог члана, Влада одређује начин обезбеђивања, односно изворе средстава за накнаду штете која може настати за енергетске субјекте који спроводе ове мере, као и услове и начин расподеле средстава по основу накнаде штете.

Мере из става 1. овог члана могу трајати док трају околности због којих су прописане, односно док трају последице настале услед тих околности.

О предузетим мерама из става 1. овог члана Министарство је дужно да извештава надлежна тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора.

Члан 212.

У случају опште несташице електричне енергије, предузимају се мере ограничења испоруке електричне енергије, као и мере штедње и рационалне потрошње електричне енергије.

Одлуку о примени мера из става 1. овог члана доноси Влада, на предлог Министарства, а по претходном обавештењу снабдевача, оператора преносног, односно дистрибутивног система о наступању околности за примену ових мера.

Одлука из става 2. овог члана и план ограничења испоруке електричне енергије објављују се у средствима јавног информисања најкасније 24 часа пре почетка примене мера на које се одлука односи.

У случају опште несташице електричне енергије не може се обуставити испорука електричне енергије објектима крајњих купаца од посебног интереса за привреду и живот људи и одбрану земље.

Прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом ближе ће се уредити мере које оператор преносног, односно дистрибутивног система предузима у случају опште несташице, начин предузимања мера, мере штедње и рационалне потрошње електричне енергије и врста објеката по намени из става 4. овог члана којима се не може обуставити испорука електричне енергије у случају опште несташице.

Члан 213.

У случају поремећаја рада електроенергетског система, као и због радова на одржавању и проширењу електроенергетског система, предузимају се мере на основу планова ограничења испоруке електричне енергије које доноси оператор преносног, односно дистрибутивног система.

Одлуку о примени мера из става 1. овог члана доноси оператор преносног, односно дистрибутивног система у складу са правилима о раду система.

Прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом ближе ће се уредити мере које се предузимају у случају поремећаја рада електроенергетског система, као и због радова на одржавању и проширењу електроенергетског система.

Услови испоруке и снабдевања електричном енергијом

Члан 214.

Влада ближе прописује услове испоруке и снабдевања крајњих купаца електричном енергијом, којима се ближе уређују:

- 1) услови и начин издавања одобрења за прикључење на преносни, односно дистрибутивни систем и повезивање система, одобрена снага, услови за промену одобрене снаге, услови за спајање и раздвајање инсталација, односно мерних места;
- 2) услови и начин прикључења објеката привременог карактера, градилишта и објеката у пробном раду и других објеката у складу са законом којим се уређује изградња објеката;
- 3) начин и поступак утврђивања листе крајњих купаца који испуњавају услове за статус малог купца;
- 4) услови и начин мерења испоручене електричне енергије;
- 5) место мерења, начин и периодичност контроле;

- 6) квалитет напона на месту испоруке електричне енергије;
- 7) место разграничења одговорности за испоручену електричну енергију између енергетског субјекта и купца, односно произвођача;
- 8) услови за закључење и садржина уговора о снабдевању;
- 9) услови и поступак обуставе испоруке електричне енергије крајњим купцима, као и енергетски угроженим купцима;
- 10) права и обавезе оператора преносног, односно дистрибутивног система, снабдевача и крајњег купца;
- 11) начин регулисања међусобних односа између снабдевача, оператора преносног, односно дистрибутивног система и крајњег купца;
- 12) врста објеката по намени којима се не може обуставити испорука електричне енергије за случај не извршавања обавеза за испоручену електричну енергију и у другим случајевима;
- 13) мере које се предузимају у случају опште несташице, начин предузимања мера, мере штедње и рационалне потрошње електричне енергије и врста објеката по намени којима се не може обуставити испорука електричне енергије у случају опште несташице;
- 14) мере које се предузимају у случају поремећаја рада електроенергетског система, као и због радова на одржавању и проширењу електроенергетског система;
- 15) поступак и начин утврђивања неовлашћене потрошње, садржина записника, права крајњих купаца и поступак одлучивања по приговору;
- 16) услови и начин искључења објекта крајњег купца са система права крајњих купаца и поступак одлучивања по приговору;
- 17) начин обавештавања крајњег купца;
- 18) обрачунски период и обавезан садржај рачуна за наплату испоручене електричне енергије;
- 19) друга питања у складу са законом.

Квалитет испоруке и снабдевања електричном енергијом

Члан 215.

Енергетски субјекти који обављају енергетске делатности у вези са испоруком и снабдевањем електричном енергијом, дужни су да обезбеде квалитет испоруке и снабдевања утврђен овим законом, прописима који уређују опште услове испоруке и снабдевања електричном енергијом и другим прописима донетим на основу закона.

Агенција доноси правила из члана 51. став 1. тачка 2) овог закона којима се ближе одређују показатељи техничког и комерцијалног квалитета испоруке и комерцијалног квалитета снабдевања електричном енергијом, начин евидентирања података и рачунања показатеља, начин и рокове за достављање података и извештаја Агенцији, начин утврђивања захтеваних вредности појединих показатеља, као и начин оцењивања резултата добијених праћењем достигнутих у односу на захтеване вредности показатеља квалитета.

Показатељи техничког квалитета испоруке који се нарочито прате су: непрекидност испоруке електричне енергије, квалитет напона, време потребно за извршавање прописаних обавеза оператора система од утицаја на прикључење, отклањање квара, обуставу, искључење и други показатељи.

Остварене вредности показатеља техничког квалитета испоруке електричне енергије, Агенција користи при одобравању планова развоја и средстава за инвестиције и при регулацији цена приступа системима за пренос и дистрибуцију, на начин прописан методологијама за одређивање регулисаних цена приступа, у којима

утврђује начин одређивања и максималну висину подстицаја, односно умањења одобреног максималног прихода, а у зависности од смера и степена одступања од захтеваних вредности показатеља техничког квалитета испоруке.

Показатељи комерцијалног квалитета испоруке и снабдевања који се нарочито прате су: обезбеђивање ефикасне комуникације са купцима, односно корисницима система, обавештавање о планираним прекидима, прецизно и јасно обавештавање крајњих купаца о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, број поднетих и број оправданих поднесака крајњих купаца, поштовање прописаних рокова за поступање по поднесцима крајњих купаца и други показатељи.

Правилима из става 2. овог члана се одређује и начин утврђивања висине накнаде купцу по основу степена одступања од прописаног квалитета.

Заштита електроенергетских објеката

Члан 216.

Енергетски субјект који користи и одржава енергетске објекте има право преласка преко непокретности другог власника ради извођења радова на одржавању, контроли исправности објекта, уређаја, постројења или опреме, као и извођења других радова и употребе непокретности на којој се изводе наведени радови само док ти радови трају.

Власник непокретности је дужан да омогући приступ енергетским објектима из става 1. овог члана и да трпи и не омета извршење радова из става 1. овог члана.

Енергетски субјект из става 1. овог члана је дужан да надокнади штету коју нанесе власнику непокретности у току извођења радова, чију висину утврђују споразумно.

У случају да власник непокретности и енергетски субјект не постигну споразум у смислу става 3. овог члана, одлуку о томе доноси надлежни суд.

Члан 217.

Надлежни орган може наложити измештање енергетског објекта само у случају изградње објеката саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре, објеката за потребе одбране земље, водопривредних објеката и објеката за заштиту од елементарних непогода и других објеката који се у смислу закона о експропријацији сматрају објектима од општег интереса, а који се, због природних или других карактеристика, не могу градити на другој локацији, као и у случају изградње објеката и извођења радова на експлоатацији рудног блага.

У случају из става 1. овог члана трошкове измештања енергетског објекта, подразумевајући и трошкове градње, односно постављања тог енергетског објекта на другој локацији, сноси инвеститор објекта због чије изградње се измешта енергетски објекат.

Међусобна права и обавезе између инвеститора објекта због чије се изградње измешта енергетски објекат и енергетског субјекта који је власник, односно корисник енергетског објекта који се измешта дефинишу се уговором.

Члан 218.

Енергетски субјект који обавља делатност преноса, односно дистрибуције електричне енергије дужан је да спроводи мере заштите у складу са овим законом и другим техничким прописима.

У заштитном појасу, испод, изнад или поред електроенергетских објеката, супротно закону, техничким и другим прописима не могу се градити објекти, изводити други радови, нити засађивати дрвеће и друго растиње.

Заштитни појас за надземне електроенергетске водове, са обе стране вода од крајњег фазног проводника, има следеће ширине:

- 1) за напонски ниво 1 кВ до 35 кВ:
  - за голе проводнике 10 метара, кроз шумско подручје 3 метра;
  - за слабо изоловане проводнике 4 метра, кроз шумско подручје 3 метра;
  - за самоносеће кабловске снопове 1 метар;
- 2) за напонски ниво 35 кВ, 15 метара;
- 3) за напонски ниво 110 кВ, укључујући и 110 кВ, 25 метара; 4) за напонски ниво 220 кВ и 400 кВ, 30 метара.

Заштитни појас за подземне електроенергетске водове (каблове) износи, од ивице армирано-бетонског канала:

- 1) за напонски ниво 1 кВ до 35 кВ, укључујући и 35 кВ, 1 метар;
- 2) за напонски ниво 110 кВ, 2 метра;
- 3) за напонски ниво изнад 110 кВ, 3 метра.

Заштитни појас за трансформаторске станице на отвореном износи:

- 1) за напонски ниво 1 кВ до 35 кВ, 10 метара;
- 2) за напонски ниво 110 кВ и изнад 110 кВ, 30 метара.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система надлежан за енергетски објекат, дужан је да о свом трошку редовно уклања дрвеће или гране и друго растиње које угрожава рад енергетског објекта.

Власници и носиоци других права на непокретностима које се налазе у заштитном појасу, испод, изнад или поред енергетског објекта не могу предузимати радове или друге радње којима се онемогућава или угрожава рад енергетског објекта без претходне сагласности енергетског субјекта који је власник, односно корисник енергетског објекта.

Сагласност из става 7. овог члана издаје енергетски субјект на захтев власника или носиоца других права на непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта, у року од 15 дана од дана подношења захтева и садржи техничке услове у складу са законом, техничким и другим прописима.

Технички прописи

Члан 219.

Министар надлежан за послове енергетике прописује техничке захтеве за пројектовање, изградњу, испитивање, коришћење и одржавање енергетских објеката за производњу, пренос и дистрибуцију електричне енергије свих напонских нивоа, електроенергетских инсталација у њима, уземљење и заштиту од атмосферских пражњења, као и услове које мора да испуњава правно лице, односно предузетник које врши послове испитивања или одржавања енергетских објеката за производњу, пренос и дистрибуцију електричне енергије.

Технички прописи се објављују у "Службеном гласнику Републике Србије".

VIII. ПРИРОДНИ ГАС

Обављање делатности

Члан 220.

Енергетски субјекти који обављају енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас, складиштења и управљања складиштем за природни гас, дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, дужни су да користе и одржавају енергетске објекте у складу са законом којим се уређује ценоводни транспорт, техничким и другим прописима који се односе на делатност коју обављају, условима заштите од пожара и експлозија, као и условима заштите животне средине утврђеним законом и другим прописима.

На субјекте који користе сабирно-транспортне системе на експлоатационим пољима за производњу природног гаса, примењују се прописи којим се уређује рударство, када се ради о објектима из овог става.

Транспорт природног гаса и управљање транспортним системом

Члан 221.

Систем за транспорт природног гаса јесте мрежа за транспорт природног гаса коју чини мрежа гасовода пројектованог притиска већег од 16 бар, осим доводних гасовода, као и компресорске станице, блок станице, мерно-регулационе и мерне станице на свим местима испоруке са транспортног система, други енергетски објекти, електронски комуникациони и информациони систем и друга инфраструктура неопходна за транспорт природног гаса, укључујући и лајнпак (у даљем тексту: транспортни систем природног гаса).

Оператор транспортног система природног гаса

Члан 222.

Делатност транспорта природног гаса и управљања транспортним системом природног гаса обавља оператор транспортног система природног гаса, са правима и обавезама утврђеним овим законом.

Оператор транспортног система природног гаса обавља и послове организовања и администрације тржишта природног гаса и послује у складу са принципима објективности, транспарентности и недискриминације, поштујући услове из закона и прописа донетих на основу овог закона.

Организовање оператора транспортног система

Члан 223.

Оператор транспортног система може бити организован као:

- 1) оператор транспортног система у складу са чл. 224. и 225. овог закона;
- 2) независни оператор система у складу са чл. 227-231. овог закона или 3) независни оператор транспорта у складу са чл. 232-238. овог закона.

Оператор транспортног система

Члан 224.

Оператор транспортног система је власник транспортног система.

Оператор транспортног система мора бити самостално правно лице које није део вертикално интегрисаног предузећа и независан је од обављања енергетских делатности производње и снабдевања природним гасом.

Члан 225.

Независност оператора транспортног система остварује се на начин да исто лице или лица нису овлашћена да:

- 1) директно или индиректно управљају субјектима који обављају делатност производње или снабдевања и истовремено директно или индиректно управљају или имају било која друга права над оператором транспортног, односно преносног система или транспортним, односно преносним системом;
- 2) директно или индиректно управљају над оператором транспортног, односно преносног система или транспортним, односно преносним системом и истовремено директно или индиректно управљају или имају било која друга права над субјектима који обављају делатност производње или снабдевања;
- 3) именују чланове надзорног одбора или друге органе управљања, као и законскезаступнике оператора транспортног, односно преносног система и истовремено директно или индиректно управљају или имају било која друга права над субјектима који обављају делатност производње или снабдевања;
- 4) истовремено буду чланови надзорног одбора или других органа управљања, или законски заступници оператора транспортног, односно преносног система и субјеката који обављају делатности производње или снабдевања.

Одредбе става 1. тач. 1), 2) и 3) овог члана посебно се односе на:

- 1) право гласа;
- 2) право именовања чланова надзорног одбора или других органа управљања или законских заступника;
- 3) има већински удео у друштву.

Под субјектом који обавља делатност производње, односно снабдевања из става 1. овог члана сматра се произвођач, односно снабдевач природног гаса и произвођач, односно снабдевач електричном енергијом.

У случају да је лице из става 1. овог члана Република Србија или државни орган, контролу над оператором транспортног система са једне стране и субјектима који обављају делатности производње или снабдевања природним гасом са друге стране, не може обављати исто лице, односно исти државни орган, а у случају да обављају различита лица, односно државни органи, они не могу бити контролисани од стране истог трећег лица.

Комерцијално осетљиви подаци којима располаже оператор транспортног система који је био део вертикално интегрисаног предузећа, односно његови запослени не смеју бити доступни субјектима који обављају било коју од делатности производње и снабдевања.

Члан 226.

Изузетно од члана 224. овог закона ако је транспортни систем пре рока одређеног у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима припадао вертикално интегрисаном предузећу оператор транспортног система може се организовати или као независни оператор система у складу са чл. 227-231. овог закона или као независни оператор транспорта у складу са чл. 232-238. овог закона.

Независни оператор система

Члан 227.

Уколико је транспортни систем припадао вертикално интегрисаном предузећу пре рока одређеног у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима може се на предлог власника транспортног система именовати независни оператор система и у том случају се не примењује члан 225. овог закона.

Именовање независног оператора система спроводи се у складу са међународно преузетим обавезама.

Независни оператор система из члана 226. овог закона дужан је да:

- 1) испуњава услове прописане чланом 225. став 1. овог закона;
- 2) има запослене, финансијска, материјална и техничка средства неопходна за обављање делатности транспорта природног гаса;
- 3) придржава се десетогодишњег плана развоја транспортног система из члана 250. овог закона;
- 4) обавља делатност транспорта и управљања транспортним системом, у складу са овим законом.

Дужности независног оператора система

Члан 228.

Независни оператор система поред дужности из члана 248. овог закона дужан је и да:

- 1) одобрава и наплаћује приступ треће стране систему у складу са одредбама овог закона;
- 2) управља, одржава и развија транспортни систем;
- 3) планира инвестиције тако да обезбеди дугорочну способност транспортног система да испуни рационалне захтеве за транспортом природног гаса.

Независни оператор система дужан је да развија транспортни систем и одговоран је за планирање, изградњу и пуштање у рад нове инфраструктуре.

Дужности власника транспортног система

Члан 229.

Власник транспортног система на коме делатност транспорта и управљања транспортним системом обавља независни оператор система дужан је да:

- 1) обезбеди сву релевантну сарадњу и подршку независном оператору система у сврху испуњења његових задатака, укључујући посебно све релевантне информације;
- 2) на основу одлуке независног оператора система финансира инвестиције које супредвиђене десетогодишњим планом развоја из члана 250. овог закона или да сагласност да инвестиције финансира нека друга заинтересована страна укључујући и независног оператора система. Релевантне финансијске аранжмане одобрава Агенција. Пре доношења таквог одобрења, Агенција се консултује са власником транспортног система, независним оператором система и другим заинтересованим странама;
- 3) измирује обавезе које се односе на транспортни систем, али не и обавезе које се односе на послове независног оператора система;
- 4) обезбеди гаранције које ће омогућити финансирање развоја транспортног система, осим инвестиција за које је у складу са тачком 2) овог члана дао сагласност да финансирање преузме нека заинтересована страна укључујући и независног оператора система.

Власник транспортног система, којим управља независни оператор транспортног система, није одговоран за одобрење приступа треће стране и управљање тим приступом, нити за планирање инвестиција.

Члан 230.

Власник транспортног система мора бити независан у погледу правне форме, организације и одлучивања од осталих делатности које нису везане за транспорт природног гаса.

Независност власника транспортног система из става 1. овог члана остварује се на начин да:

- 1) чланови органа управљања субјекта који је власник транспортног система не смеју да буду чланови органа управљања или запослени у предузећу које обавља делатност производње или снабдевања природним гасом;
- 2) су чланови органа управљања субјекта који је власник транспортног системанезависни у погледу одлучивања;
- 3) доноси и прати спровођење програма из члана 237. овог закона.

Чување поверљивих информација независног оператора система и власника транспортног система

Члан 231.

Независни оператор система и власник транспортног система, дужни су да чувају поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током свог пословања, као и да спрече да информације о сопственом пословању које су од комерцијалног значаја буду расположиве на дискриминаторан начин.

Информације из става 1. овог члана не смеју бити расположиве осталим деловима предузећа, осим ако је то неопходно за њихово обављање делатности. Власник транспортног система, и други делови предузећа не могу имати заједничке службе, осим служби за обављање административних или информатичких послова.

Обавезе из става 1. овог члана неће негативно утицати на ефикасну конкуренцију и функционисање тржишта.

Независни оператор транспорта

Члан 232.

Уколико је транспортни систем припадао вертикално интегрисаном предузећу пре рока одређеног у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима може се на предлог вертикално интегрисаног предузећа именовати независни оператор транспорта и у том случају се не примењује члан 225. овог закона.

Именовање независног оператора транспорта спроводи се у складу са међународно преузетим обавезама.

Независни оператор транспорта дужан је да има запослене, финансијска, материјална и техничка средства неопходна за обављање делатности транспорта и управљања транспортним системом, укључујући транспортни систем.

Није дозвољено радно ангажовање запослених или пружање услуга између независног оператора транспорта и других делова вертикално интегрисаног предузећа, осим ако:

- 1) пружање тих услуга не доводи до дискриминације корисника транспортног система; 2) су услови за пружање тих услуга уређени програмом из члана 237. овог закона.

На захтев независног оператора транспорта вертикално интегрисано предузеће дужно је да благовремено независном оператору транспорта обезбеди одговарајућа финансијска средства за будуће инвестиције и/или за замену постојећих средстава неопходних за обављање енергетске делатности.

Привредна друштва вертикално интегрисаног предузећа која обављају делатност производње или снабдевања природним гасом не могу ни директно нити индиректно имати удео у независном оператору транспорта.

Независни оператор транспорта не може имати ни директан нити индиректан удео у привредном друштву вертикално интегрисаног предузећа које обавља делатност производње или снабдевања природним гасом, нити имати право на дивиденде или било коју другу финансијску добит друштва.

Независни оператор транспорта мора бити организован у складу са законом којим се уређују привредна друштва.

Независни оператор транспорта мора се у погледу пословног идентитета, комуникације, заштитног знака и просторија разликовати од вертикално интегрисаног предузећа или било ког његовог дела.

Независни оператор транспорта неће имати заједничке информационе системе или опрему, просторије и системе заштите информација са било којим делом вертикално интегрисаног предузећа, нити ангажовати иста лица за информационе системе, опрему и системе заштите информација.

Ревизију финансијских извештаја независног оператора транспорта не може да спроводи исти ревизор који спроводи ревизију финансијских извештаја вертикално интегрисаног предузећа или неког његовог дела.

Члан 233.

Независни оператор транспорта поред дужности из члана 248. овог закона дужан је да:

- 1) представља оператора транспортног система;
- 2) одобрава и наплаћује приступ треће стране систему, у складу са одредбама овог закона на принципима недискриминације;
- 3) наплаћује услугу транспорта у складу са одредбама овог закона;
- 4) управља, одржава и развија транспортни систем;
- 5) планира инвестиције тако да обезбеди дугорочну способност транспортног система да испуни рационалне захтеве за транспортом природног гаса;
- 6) има самосталне правне, рачуноводствене службе и службу информационих технологија, независно од било ког дела вертикално интегрисаног предузећа.

Члан 234.

Не доводећи у питање одредбе члана 236. овог закона независни оператор транспорта самостално доноси одлуке о средствима неопходним за управљање, одржавање, развој и изградњу транспортног система, као и одлуке о кредитним задужењима и повећању капитала, независно од вертикално интегрисаног предузећа.

Сви комерцијални и финансијски односи између вертикално интегрисаног предузећа и независног оператора транспорта морају бити засновани на принципу транспарентности и недискриминације.

Независни оператор транспорта доставља Агенцији на увид све своје комерцијалне и финансијске уговоре са вертикално интегрисаним предузећем.

Независни оператор транспорта обавештава Агенцију о расположивим финансијским средствима за планиране инвестиције.

Члан 235.

Чланови органа управљања независног оператора транспорта могу да буду лица која:

- 1) нису директно или индиректно ангажована од стране других делова вертикалноинтегрисаног предузећа или његових већинских акционара;
- 2) у периоду од три године пре именовања нису директно или индиректно били ангажовани од стране других делова вертикално интегрисаног предузећа или његових већинских акционара;
- 3) након прекида ангажовања од стране оператора транспортног система не заузимају никакав професионални положај, нити обављају неку дужност, имају пословни удео или пословне односе са другим деловима вертикално интегрисаног предузећа, као ни са његовим већинским власником у периоду од најмање четири године;
- 4) немају власнички удео нити остварују неку другу директну или индиректну финансијску корист од било ког дела вертикално интегрисаног предузећа, а њихова зарада не сме да зависи од активности или пословних резултата вертикално интегрисаног предузећа.

Предлог за именовање чланова органа управљања независни оператор транспорта мора доставити Агенцији, укључујући и услове који се односе на време, трајање и престанак мандата, као и материјална и друга права.

У року од три недеље од дана пријема предлога из става 2. овог члана Агенција може дати примедбе на предлог одлуке о именовању и то ако:

- 1) постоји сумња у професионалну независност члана органа управљања у смислу става 2. овог члана, као и услове запошљавања, укључујући зараду и остала материјална права;
- 2) у случају превременог престанка мандата постоји сумња по питању оправданости тог превременог престанка.

Одредбе става 2. и става 3. тачка 2) овог члана примењују се и на лица запослена на руководећим местима и лица директно подређена њима, а која се односе на управљање, одржавање, изградњу или развој транспортног система.

Одредбе става 1. тачка 2) овог члана примењују се на најмање половину плус једног члана органа управљања, а друга лица органа управљања могу бити лица која у периоду од шест месеци пре именовања нису директно или индиректно била ангажована од стране других делова вертикално интегрисаног предузећа или његових већинских акционара.

Члан 236.

Чланове надзорног одбора, односно скупштине акционара независног оператора транспорта могу да чине представници вертикално интегрисаног предузећа, представници акционара треће стране и представници других заинтересованих страна, као што су запослени независног оператора транспорта.

Тело из става 1. овог члана доноси одлуке које утичу на вредност имовине независног оператора транспорта, сагласности на годишње и дугорочне финансијске планове, ниво задуживања независног оператора транспорта и износ добити која се исплаћује.

Одредбе члана 235. став 1. тач. 2), 3) и 4) овог закона примењују се најмање на половину чланова тела из става 1. овог члана умањеног за један, а одредбе члана 235. став 1. тачка 2) овог закона примењују се на све чланове.

Програм за обезбеђивање недискриминаторног понашања

Члан 237.

Независни оператор транспорта дужан је да донесе и спроведе програм за обезбеђивање недискриминаторног понашања из члана 280. овог закона (у даљем тексту: Програм недискриминаторног понашања).

Програмом недискриминаторног понашања се утврђују посебне обавезе запослених у испуњавању тих циљева.

На Програм недискриминаторног понашања сагласност даје Агенција.

Члан 238.

Орган управљања именује правно или физичко лице задужено за праћење Програма недискриминаторног понашања ако испуњава услове из члана 225. став 1. тач. 1)-3) овог закона, уз претходну сагласност Агенције.

Орган управљања може разрешити лице задужено за праћење Програма недискриминаторног понашања уз претходну сагласност Агенције.

Агенција може одбити предлог за именовање ако лице није довољно независно или нема потребне професионалне капацитете.

Лице из става 1. овог члана дужно је да:

- 1) прати спровођење Програма недискриминаторног понашања;
- 2) састави годишњи извештај о предузетим мерама за остварење Програманедискриминаторног понашања и достави га Агенцији;
- 3) поднесе извештај органу управљања и да препоруке везане за Програм недискриминаторног понашања и његову примену;
- 4) обавештава Агенцију о свакој битној повреди одредаба Програманедискриминаторног понашања;
- 5) поднесе извештај Агенцији о свим о комерцијалним и финансијским односима између вертикално интегрисаног предузећа и оператора транспортног система;
- 6) достави информације на захтев Агенције.

Лице задужено за праћење Програма недискриминаторног понашања доставља Агенцији предлоге одлука о инвестиционом плану или појединачним инвестицијама у транспортни систем пре достављања органу управљања.

Ако орган управљања не усвоји одлуке што би за последицу имало спречавање или одлагање инвестиција које су у оквиру десетогодишњег плана развоја транспортног система биле предвиђене да се реализују у наредне три године, лице задужено за праћење Програма недискриминаторног понашања дужно је да о томе обавести Агенцију.

Агенција даје сагласност на услове којима се дефинише мандат или запошљавање лица за праћење Програма недискриминаторног понашања, укључујући и трајање његовог мандата или радног односа, којима се обезбеђује његова независност, укључујући и обезбеђење свих елемената који су му неопходни да испуни своје дужности.

Током трајања мандата, лице задужено за праћење програма усклађености не сме имати други професионални ангажман, одговорност или интерес, директно или индиректно, у/са било којим делом вертикално интегрисаног предузећа или са његовим већинским акционарима.

Лице за праћење Програма недискриминаторног понашања може да присуствује свим састанцима руководства или органа управљања независног оператора транспорта, надзорног одбора и скупштине, који су обавезни да га обавесте о заказаним састанцима и доставе материјал неопходан за састанак.

Лице за праћење Програма недискриминаторног понашања присуствује свим састанцима на којима се разматрају следећа питања:

- 1) услови за приступ систему за транспорт природног гаса, а посебно у вези са ценом приступа систему, услуге везане за приступ систему, расподела капацитета и управљање преоптерећењем, транспарентност, балансирање и секундарно тржиште;
- 2) текући пројекти који се односе на управљање, одржавање и развој транспортног система, укључујући инвестиције у нове интерконекторе и прикључке;
- 3) куповина и продаја природног гаса за потребе обезбеђивања сигурног радатранспортног система, обезбеђивања сопствене потрошње природног гаса, балансирања система и надокнаду губитака у транспортном систему.

Лице за праћење Програма недискриминаторног понашања прати усклађеност независног оператора транспорта са одредбама овог закона које се односе на поверљивост независног оператора транспорта и власника транспортног система.

Лице за праћење Програма недискриминаторног понашања има приступ свим битним подацима и службама независног оператора транспорта, као и свим информацијама које су му неопходне за испуњавање прописаних задатака.

Лице за праћење Програма недискриминаторног понашања има приступ службама независног оператора транспорта без претходне најаве.

Уз претходну сагласност Агенције орган управљања може да разреши дужности лице за праћење Програма недискриминаторног понашања. У случају недовољне независности или недовољних професионалних капацитета лица за праћење Програма недискриминаторног понашања Агенција може да захтева да се оно разреши дужности.

Сертификација и одређивање оператора транспортног система

Члан 239.

Пре него што неко правно лице добије лиценцу и тиме буде одређено за оператора транспортног система, мора бити сертифициковано у складу са овим законом.

У поступку сертификације утврђује се испуњеност услова, и то:

- 1) за оператора транспортног система у складу са чл. 224. и 225. овог закона;
- 2) за независног оператора система у складу са чл. 227-231. овог закона;
- 3) за независног оператора транспорта у складу са чл. 232-238. овог закона.

Поступак сертификације покреће се на:

- 1) захтев правног лица које још није сертифициковано као оператор транспортног система;
- 2) захтев Агенције ако правно лице не поднесе захтев за сертификацију или
- 3) образложен захтев надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора.

Члан 240.

Поступак сертификације спроводи Агенција и доноси одлуку о сертификацији оператора транспортног система у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Актом из члана 27. став 7. овог закона ближе се уређује: поступак сертификације, садржај захтева за сертификацију, садржај одлуке о сертификацији и документа која се прилажу уз захтев, а нарочито:

- 1) подаци о подносиоцу захтева укључујући податке о основном капиталу, списку сувласника, годишњи финансијски извештаји са извештајима ревизора, акт о оснивању, односно статут;
- 2) доказе о власничким или другим правима на транспортном систему;
- 3) податке о контроли над оператором транспортног система, органима и лицима која директно или индиректно врше контролу над оператором система, као и податке о контроли над власником транспортног система, органима и лицима која директно или индиректно врше контролу над власником транспортног система, у зависности од облика организовања у складу са чланом 223. овог закона;
- 4) друга документа и податке неопходне за спровођење поступка сертификације.

Члан 241.

Агенција је дужна да донесе одлуку о сертификацији оператора преносног система у року од четири месеца од дана подношења захтева из члана 239. став 3. тач. 1) и 3) овог закона.

У случају да Агенција не донесе одлуку из става 1. овог члана сматра се да је одлука о сертификацији донета.

Одлуку о сертификацији оператора транспортног система са пратећом документацијом Агенција је дужна да без одлагања достави надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, ради давања мишљења.

Ако у року од два месеца од дана достављања одлуке о сертификацији надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора не достави мишљење сматра се да је сагласно са одлуком Агенције.

У року од два месеца од пријема мишљења надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција ће донети коначну одлуку о сертификацији оператора преносног система, узимајући у обзир то мишљење.

Одлука Агенције и мишљење надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора ће бити објављени заједно у "Службеном гласнику Републике Србије" и на интернет страницама оператора транспортног система и Агенције.

У случају када коначна одлука Агенције одступа од мишљење надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција ће заједно са одлуком и мишљењем из става 6. овог члана објавити и образложење за такву одлуку.

Члан 242.

Сертификовани оператор транспортног система дужан је да обавести Агенцију о свим планираним променама које могу захтевати поновну процену испуњености услова из члана 223. овог закона.

Агенција је дужна да непрекидно прати да ли сертификовани оператор преносног система испуњава услове из члана 223. овог закона и покреће нови поступак сертификације у следећим случајевима:

- 1) када је оператор преносног система обавести о променама из става 1. овог члана;
- 2) када има сазнања о планираним променама које представљају разлог за нови поступак сертификације или које могу довести или су довеле до повреде прописа о раздвајању;
- 3) када надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора поднесе оправдан захтев.

Члан 243.

Поступак сертификације из члана 242. овог закона спроводи се у складу са чл. 240. и 241. овог закона.

Члан 244.

Оператор транспортног система и произвођач природног гаса или енергетски субјекти који обављају делатност снабдевања електричном енергијом и природним гасом, дужни су да Агенцији доставе све податке и сва документа неопходна за поступак сертификације оператора транспортног система.

Агенција је дужна да чува поверљивост комерцијално осетљивих података из става 1. овог члана.

Сертификација оператора транспортног система у вези са трећим земљама

Члан 245.

На поступак сертификације започет на основу захтева за сертификацију који подноси власник транспортног система или оператор транспортног система којег контролише особа или особе из треће државе или трећих држава, примењују се одредбе чл. 240, 241. и 246. овог закона.

Агенција о захтеву без одлагања обавештава Министарство и надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, као и о свим околностима које би могле имати за последицу да особа или особе из треће државе или трећих држава преузму контролу над транспортним системом или оператором транспортног система.

Оператор транспортног система дужан је да обавести Агенцију о свим околностима које би довеле до чињенице да лице или лица из треће земље или трећих земаља стекну контролу над оператором транспортног система или транспортним системом.

Члан 246.

Агенција ће одбити сертификацију оператора транспортног система који контролише једно или више лица из треће земље или трећих земаља, у случају да:

- 1) оператор преносног система не испуњава захтеве из члана 223. овог закона;
- 2) додела сертификата угрожава сигурност снабдевања природним гасом Републике Србије и региона.

Агенција ће при разматрању става 1. тачка 2) овог члана посебно узети у обзир одредбе:

- 1) међународног права и обавеза у вези са трећим земљама, укључујући и споразумезакључене са једном или више трећих земаља чији потписник је и нека од уговорних страна из уговора из члана 2. тачка 78) овог закона, које произилазе из потврђених међународних уговора и односе се на питања сигурности снабдевања;
- 2) права и обавезе Републике Србије у вези са том трећом земљом које произилази из споразума закључених са том земљом, као и уговори које је Република Србија потписала у поступку европских интеграција;
- 3) друге специфичне чињенице и околности у вези са конкретним случајем или трећом земљом.

Приликом доношења одлуке о сертификацији Агенција узима у обзир и мишљење Министарства о утицају на сигурност снабдевања Републике Србије или региона.

Министарство може затражити од Агенције да донесе коначну одлуку у складу са мишљењем у случају да издавање сертификата угрожава сигурност снабдевања Републике Србије или региона или представља опасност по безбедност Републике Србије.

У случају да коначна одлука није у складу са мишљењем надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција је дужна да објави и образложење за доношење такве одлуке на начин прописан чланом 241. овог закона.

Агенција има право да одбије захтев за сертификацију у случају да издавање сертификата угрожава сигурност снабдевања Републике Србије или региона, или представља опасност по безбедност Републике Србије.

Одговорности и дужности оператора транспортног система

Члан 247.

Оператор транспортног система природног гаса одговоран је за:

- 1) сигуран и поуздан рад транспортног система и квалитет испоруке природног гаса;
- 2) безбедан рад транспортног система природног гаса;
- 3) управљање транспортним системом, на начин који обезбеђује сигурност испоруке природног гаса;
- 4) развој којим се обезбеђује дугорочна способност транспортног система да испуни рационалне захтеве за транспортом природног гаса;
- 5) координиран рад транспортног система са другим транспортним, односно дистрибутивним системима и складиштем природног гаса;
- 6) балансирање система;
- 7) недискриминаторни приступ транспортном систему;
- 8) исправност и поузданост мерења природног гаса на местима примопредаје у и из транспортног система;
- 9) уређивање и администрирање тржишта природног гаса.

Члан 248.

Оператор транспортног система природног гаса дужан је да:

- 1) одржава и развија транспортни систем;
- 2) доноси правила о раду транспортног система;
- 3) сваке године донесе план развоја транспортног система за период од најмање десет година и усклади га са планом развоја повезаних система и са захтевима за прикључење објеката складишта, произвођача и купаца;
- 4) донесе Програм за обезбеђивање недискриминаторног понашања, одреди лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма и сачини годишњи извештај;
- 5) набавља природни гас за потребе обезбеђивања сигурног рада система и занадокнаду губитака у транспортном систему на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 6) купује и продаје природни гас за потребе балансирања система, односно у равнотежења количине природног гаса коју је, за потребе корисника, преузео у транспортни систем у тачки улаза и испоручио са транспорта у тачки излаза, на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;

- 7) користи лајнпак за потребе балансирања система, обезбеђивања сигурног радасистема и за надокнаду губитака у транспортном систему;
- 8) балансира систем на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 9) предузима прописане мере безбедности у току коришћења транспортног система и других капацитета који су у функцији транспортног система;
- 10) доноси одлуку о цени за приступ транспортном систему у складу са овим законом;
- 11) одређује цену природног гаса за потребе балансирања система у складу са правилима о раду транспортног система;
- 12) не прави дискриминацију између корисника или група корисника транспортног система, а нарочито не фаворизује са њим повезане енергетске субјекте;
- 13) корисницима транспортног система пружа информације, како би остварили ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације;
- 14) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 15) прикупља и објављује податке и информације неопходне за испуњавање прописаних обавеза по питању транспарентности и праћењу тржишта природног гаса у складу са Правилима о раду транспортног система природног гаса;
- 16) крајњем купцу или његовом снабдевачу, на захтев крајњег купца, достави податке о потрошњи природног гаса у објектима тог купца на обрасцу и по поступку у складу са чланом 56. став 1. тачка 11) овог закона;
- 17) води евиденцију података потребних за утврђивање показатеља квалитета испоруке и снабдевања природним гасом и доставља Агенцији извештај у складу са правилима из члана 51. став 1. тачка 2) овог закона;
- 18) утврди техничко-технолошке услове за повезивање објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;
- 19) прати сигурност испоруке и снабдевања и Министарству доставља податке из извештаја о сигурности снабдевања;
- 20) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и заштиту животне средине;
- 21) размењује информације неопходне за безбедно и сигурно функционисање система са другим операторима система;
- 22) сарађује са операторима других система и другим релевантним заинтересованим странама, у циљу успостављања регионалног тржишта природног гаса и либерализације тржишта;
- 23) Агенцији доставља податке и документацију из члана 56. став 1. тачка 8) овог закона;
- 24) донесе акт о ценама нестандартних услуга, на који сагласност даје Агенција и који се објављује на интернет страници оператора система и
- 25) уређује друга питања неопходна за рад транспортног система и функционисање тржишта природног гаса.

Члан 249.

Оператор транспортног система природног гаса не може да купује и продаје природни гас осим у случају обезбеђивања потребних количина природног гаса за прво пуњење система, сопствену потрошњу природног гаса, балансирање система и надокнаду губитака у транспортном систему.

Развој транспортног система и овлашћење за доношење инвестиционих одлука

Члан 250.

Оператор транспортног система дужан је да сваке године поднесе Агенцији на сагласност десетогодишњи план развоја транспортног система у складу са Стратегијом и Програмом базиран на прогнозираним потребама за природним гасом и консултацијама са свим заинтересованим странама.

При изради десетогодишњег плана развоја оператор транспортног система узима у обзир планирану производњу, потрошњу и размену природног гаса са другим земљама.

План из става 1. овог члана мора бити усаглашен са планом развоја производње природног гаса, складишта и дистрибутивних система природног гаса.

Десетогодишњи план развоја транспортног система садржи ефикасне мере ради обезбеђења стабилности система и сигурности снабдевања.

План из става 1. овог члана треба да:

- 1) укаже на потребе за изградњом и реконструкцијом најважније инфраструктуретранспортног система коју треба изградити или реконструисати у наредних десет година;
- 2) садржи све инвестиције за које је донета одлука о реализацији и које су у току, као и инвестиције које ће се реализовати у периоду од наредне три године;
- 3) одреди рокове за реализацију свих инвестиционих пројеката;
- 4) садржи ефикасне мере којима се остварује адекватност система и сигурност снабдевања.

Члан 251.

Агенција је дужна да организује консултације о плану из члана 250. став 1. овог закона са постојећим и потенцијалним корисницима система, на непристрасан и транспарентан начин, о чему мора објавити резултат, а посебно могуће потребе за инвестицијама.

Агенција може да захтева од потенцијалних корисника који учествују у консултацијама да образложе да су потенцијални корисници.

Агенција је дужна да проверава да ли десетогодишњи план развоја транспортног система обухвата све потребе за улагањем које су утврђене у поступку консултација.

Агенција може од оператора система захтевати да измени и допуни десетогодишњи план развоја.

Агенција је дужна да након давања сагласности на план из члана 250. став 1. овог закона на својој интернет страници објави резултате консултација и евентуалне измене десетогодишњег плана развоја.

Агенција прати и оцењује реализацију десетогодишњег плана развоја транспортног система.

Члан 252.

У случају да оператор транспортног система не реализује инвестицију коју је требало да реализује у року од три године у складу са планом из члана 250. овог закона, осим ако су у питању разлози ван његове контроле, Агенција ће предузети једну од следећих мера да би осигурала реализацију планираних инвестиција ако су те инвестиције још увек неопходне на основу најновијег десетогодишњег плана развоја:

- 1) да затражи од оператора транспортног система реализацију предметне инвестиције;

- 2) да организује тендерску процедуру за избор најповољнијег инвеститораинтересованог за предметну инвестицију;
- 3) да обавезе оператора транспортног система да прихвати повећање капитала ради финансирања неопходне инвестиције и да дозволи независном инвеститору да учествује у том капиталу.

Напредни мерни системи

Члан 253.

Оператор транспортног система утврђује техничке захтеве за увођење разних облика напредних мерних система и анализира техничку и економску оправданост увођења напредних система мерења, ефекте на развој тржишта и користи за појединачне категорије крајњих купаца природног гаса.

На основу анализе из става 1. овог члана, оператор транспортног система ће израдити план имплементације економски оправданих облика напредних мерних система и доставити га Министарству и Агенцији ради прибављања мишљења.

Оператор транспортног система ће планом развоја система обухватити увођење напредних мерних система у складу са планом имплементације, за период за који се план развоја доноси.

Планом имплементације из става 2. овог члана, оператор транспортног система ће обухватити сва места примопредаје са транспортног система.

Правила о раду транспортног система природног гаса

Члан 254.

Правилима о раду транспортног система природног гаса уређују се:

- 1) начин планирања развоја транспортног система;
- 2) технички услови за прикључење на транспортни систем;
- 3) услови за поуздан и сигуран рад транспортног система;
- 4) приступ транспортном систему, инструмент обезбеђења плаћања и критеријуме заутврђивање износа и периода за који се тражи;
- 5) коришћење и одржавање објеката;
- 6) процедура за мерење са дефинисаном потребном мерном опремом у зависности одположаја мерног места у систему и врсте корисника система;
- 7) расподела капацитета на принципу недискриминације и транспарентности;
- 8) управљања преоптерећењем на принципима недискриминације и транспарентности које омогућавају прекограничну размену природног гаса и омогућавају примарну и секундарну трговину капацитетима;
- 9) размена података о најављеним и оствареним количинама, за потребе супституцијенедостајућих дневних мерења, расподеле транспортованих количина по корисницима, обрачуна одступања и финансијско поравнање;
- 10) рок за усклађивање свих добијених података са мерним подацима о оствареним количинама за потребе обрачуна транспорта;
- 11) виртуална тачка у систему у којој корисници могу променити права власништва наприродном гасу, а која се за потребе балансирања сматра улазом и излазом са транспортног система;

- 12) начин размене и усаглашавања података, информација и услова рада са другим операторима система;
- 13) управљање у случају поремећаја у систему;
- 14) правила поступања у случају када је угрожена сигурност испоруке природног гаса;
- 15) услови трговања повезани са техничким и оперативним пружањем услугатранспортног система и балансирања система;
- 16) пружање услуга балансирања, у случају да постоји техничка могућност, нанајеконичнији, правичан, објективан и непристрасан начин који ће пружити одговарајуће подстицаје корисницима система да уравнотеже своју предају и преузимање природног гаса;
- 17) обавеза објављивања свих података неопходних за приступ систему;
- 18) обавеза објављивања података о услугама које нуди оператор система, као и свих података везаних за технички, уговорени и слободни капацитет за све релевантне тачке транспортног система;
- 19) врста и начин достављања података које су учесници на тржишту дужни да достављају оператору система;
- 20) обавезе корисника транспортног система;
- 21) процедуре за најаву коришћења система, балансирање система, обрачун накнадеза дебаланс и оперативно балансирање између оператора транспортних система;
- 22) процедура решавања спорова из уговора о транспорту и
- 23) друга питања неопходна за рад транспортног система и функционисање тржишта.

Правила из става 1. овог члана се објављују на интернет страници оператора транспортног система природног гаса и Агенције.

Агенција објављује одлуку о давању сагласности правила из става 1. овог члана у "Службеном гласнику Републике Србије".

Дистрибутивни систем природног гаса и управљање дистрибутивним системом природног гаса

Члан 255.

Дистрибутивни систем природног гаса јесте дистрибутивна мрежа природног гаса коју чини мрежа цевовода, регулационе, мерно-регулационе и мерне станице на свим местима испоруке са дистрибутивног система, други енергетски објекти, електронска комуникациона, информациона и друга инфраструктура неопходна за дистрибуцију природног гаса максималног радног притиска једнаког или мањег од 16 бар, укључујући и лајнпак.

Члан 256.

Делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом природног гаса обавља оператор дистрибутивног система природног гаса, са правима и обавезама у складу са овим законом.

Оператор дистрибутивног система природног гаса послује у складу са принципима објективности, транспарентности и недискриминације, поштујући услове из закона и прописа донетих на основу овог закона.

Раздвајање оператора дистрибутивног система

Члан 257.

Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа мора бити независан у смислу правне форме, организације и одлучивања од других делатности које нису повезане са делатношћу дистрибуције.

Независност оператора дистрибутивног система из става 1. овог члана не укључује обавезу да се власништво над средствима дистрибутивног система одвоји од вертикално интегрисаног предузећа.

Независност оператора дистрибутивног система осигурава се на следећи начин:

- 1) лица која су одговорна за управљање оператором дистрибутивног система не могу учествовати у органима управљања вертикално интегрисаног предузећа који су директно или индиректно одговорна за делатност производње, транспорта или снабдевања природним гасом;
- 2) предузимањем мера које обезбеђују да су професионални интереси лица одговорних за управљање оператором дистрибутивног система узети у обзир на начин којим се обезбеђује њихова независност у раду;
- 3) оператор дистрибутивног система доноси одлуке, независно од вертикално интегрисаног предузећа, по питању средстава потребних за погон, одржавање и развој система;
- 4) оператор дистрибутивног система самостално доноси одлуке о текућем пословању, односно одлуке о изградњи или унапређењу дистрибутивне мреже ако су у оквирима одобреног финансијског плана;
- 5) оператор дистрибутивног система мора да располаже запосленима, финансијским, материјалним и техничким средствима неопходним за испуњавање дужности прописаних овим законом.

Независност оператора дистрибутивног система не утиче на право вертикално интегрисано предузећа да оператору одобрава годишњи финансијски план и поставља границе његове задужености.

Вертикално интегрисано предузеће не може утицати на рад и пословање, нити утицати на одлуке које се односе на изградњу или развој система оператора дистрибутивног система.

Оператор дистрибутивног система дужан је да донесе Програм недискриминаторног понашања који садржи мере у циљу спречавања дискриминаторног понашања, начин праћења његовог поштовања и обавезе запослених за постизање постављених циљева.

Лице или орган, одговорно за праћење Програма недискриминаторног понашања, односно лице одговорно за праћење усклађености оператора дистрибутивног система дужно је да сачини годишњи извештај о предузетим мерама за остваривање програма усклађености.

Извештај из става 7. овог члана се доставља Агенцији и објављује на интернет страници оператора дистрибутивног система.

На основу извештаја из става 7. овог члана Агенција може тражити измену Програма недискриминаторног понашања.

Лице одговорно за праћење усклађености оператора дистрибутивног система је потпуно независно и има приступ свим потребним информацијама оператора дистрибутивног система или било којег повезаног предузећа.

Члан 258.

Активности оператора дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа прати Агенција, ради спречавања да се коришћењем положаја у вертикално интегрисаном предузећу наруши тржишна конкуренција.

Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа у својим комуникацијама и својим пословним именом мора направити разлику у погледу свог идентитета у односу на енергетски субјект који се бави снабдевањем природним гасом у истом вертикално интегрисаном предузећу.

Унутар вертикално интегрисаног предузећа није дозвољено међусобно субвенционисање субјеката који се баве различитим енергетским и неенергетским делатностима, ради омогућавања конкуренције и избегавања дискриминације корисника или група корисника система.

Члан 259.

Одредбе чл. 257. и 258. овог закона не примењују се на оператора дистрибутивног система на чији систем је прикључено мање од 100 000 крајњих купаца.

Одговорности и дужности оператора дистрибутивног система

Члан 260.

Оператор дистрибутивног система природног гаса одговоран је за:

- 1) сигуран и поуздан рад дистрибутивног система и квалитет испоруке природног гаса;
- 2) безбедан рад дистрибутивног система природног гаса;
- 3) развој којим се обезбеђује дугорочна способност дистрибутивног система да испуни потребе за дистрибуцијом природног гаса на економски оправдан начин;
- 4) изградњу прикључка на дистрибутивни систем;
- 5) давање информација енергетским субјектима и корисницима дистрибутивног система које су потребне за ефикасан приступ дистрибутивном систему, на принципима транспарентности и недискриминације;
- 6) недискриминаторни приступ дистрибутивном систему;
- 7) управљање дистрибутивним системом, на начин који обезбеђује сигурност испоруке природног гаса;
- 8) исправност и поузданост мерења испорученог природног гаса.

Члан 261.

Оператор дистрибутивног система природног гаса дужан је да:

- 1) одржава и развија дистрибутивни систем;
- 2) донесе правила о раду дистрибутивног система;
- 3) донесе план развоја дистрибутивног система сваке године за период од најмање пет година усклађен са планом развоја повезаних система и са захтевима за прикључење;
- 4) донесе програм мера и сачини годишњи извештај из члана 280. овог закона;
- 5) Министарству доставља податке за извештај о сигурности снабдевања;
- 6) донесе одлуку о цени за приступ дистрибутивном систему у складу са овим законом;
- 7) објави цене прикључења у складу са методологијом из члана 50. овог закона;
- 8) доноси план за смањење губитака у систему ако су губици изнад технички оправданог нивоа;

- 9) сваке године донесе план преузимања мерних уређаја, односно мернорегулационих станица у објектима постојећих купаца, односно произвођача;
- 10) Министарству и Агенцији доставља шестомесечни извештај о планираним и предузетим активностима на реализацији плана из става 1. тачка 9) овог члана;
- 11) набавља природни гас за надокнаду губитака у дистрибутивној мрежи на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације; 12) не прави дискриминацију између корисника или група корисника дистрибутивног система, а нарочито не фаворизује са њим повезане енергетске субјекте;
- 13) води евиденцију података потребних за утврђивање показатеља квалитета испоруке и снабдевања природним гасом и доставља Агенцији извештај у складу са правилима из члана 51. став 1. тачка 2) овог закона;
- 14) корисницима дистрибутивног система пружа информације, како би остварили ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације;
- 15) сваке године, најкасније до 31. јануара, утврди листу купаца који испуњавају услове за статус малог купца, на основу остварене потрошње у претходној календарској години и о томе обавести мале купце и јавног снабдевача;
- 16) одржава ажурну базу података о крајњим купцима и њиховим снабдевачима за сваместа испоруке са свог система;
- 17) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 18) крајњем купцу или његовом снабдевачу, на захтев крајњег купца, достави податке о потрошњи природног гаса у објектима тог купца на обрасцу и по поступку у складу са чланом 56. став 1. тачка 11) овог закона;
- 19) информације о трговини природним гасом добијене од трећих лица не користи у пословима који се односе на приступ систему;
- 20) верификује и доставља податке оператору транспортног система неопходне за администрирање тржишта природног гаса у складу са правилима о раду транспортног система;
- 21) предузима прописане мере безбедности у току коришћења дистрибутивног система;
- 22) размењује информације неопходне за безбедно и сигурно функционисање система са другим операторима система;
- 23) Агенцији доставља податке и документацију из члана 56. став 1. тачка 8) овог закона;
- 24) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и заштиту животне средине;
- 25) донесе акт о ценама нестандартних услуга, на који сагласност даје Агенција и који се објављује на интернет страници оператора система и
- 26) уређује друга питања неопходна за рад дистрибутивног система и функционисање тржишта.

Члан 262.

Оператор дистрибутивног система природног гаса не може ни да купује ни да продаје природни гас, осим за потребе обезбеђивања сопствене потрошње природног гаса и губитака у дистрибутивном систему.

Напредни мерни системи

Члан 263.

Оператор дистрибутивног система утврђује техничке захтеве за увођење разних облика напредних мерних система и анализира техничку и економску оправданост увођења напредних система мерења, ефекте на развој тржишта и користи за појединачне категорије крајњих купаца природног гаса.

На основу анализе из става 1. овог члана, оператор дистрибутивног система ће изградити план имплементације економски оправданих облика напредних мерних система и доставити га Министарству и Агенцији ради прибављања мишљења.

Оператор дистрибутивног система ће планом развоја система обухватити увођење напредних мерних система у складу са планом имплементације, за период за који се план развоја доноси.

Планом имплементације из става 2. овог члана, оператор дистрибутивног система ће обухватити минимално 80% места примопредаје у категорији крајњих купаца природног гаса за коју је утврђена економска оправданост имплементације.

Правила о раду дистрибутивног система природног гаса

Члан 264.

Правилима о раду дистрибутивног система природног гаса уређују се:

- 1) начин планирања развоја дистрибутивног система;
- 2) планирање рада и управљање дистрибутивним системом;
- 3) технички услови за прикључење на дистрибутивни систем;
- 4) приступ дистрибутивном систему, инструмент обезбеђења плаћања и критеријумеза утврђивање износа и периода за који се тражи;
- 5) процедура за мерење са дефинисаном потребном мерном опремом у зависности одположаја мерног места у систему и врсте корисника система;
- 6) коришћење и одржавање објеката;
- 7) поступци у случају поремећаја у раду дистрибутивног система;
- 8) врста и обим података који се размењују са другим енергетским субјектима и корисницима система, процедуре и динамика размене;
- 9) обавезе корисника дистрибутивног система;
- 10) друга питања неопходна за рад дистрибутивног система.

Правила из става 1. овог члана се објављују на интернет страници оператора дистрибутивног система природног гаса и Агенције.

Агенција објављује одлуку о давању сагласности правила из става 1. овог члана у "Службеном гласнику Републике Србије".

Прикључење на транспортни и дистрибутивни систем природног гаса

Члан 265.

Објекат купца или произвођача природног гаса, односно биогаза прикључује се на транспортни или дистрибутивни систем на основу одобрења надлежног оператора система у складу са овим законом и прописима донетим у складу са овим законом.

Одобрење за прикључење објекта купца или произвођача природног гаса, који су већ прикључени на транспортни или дистрибутивни систем издаје се и у случају спајања или раздвајања инсталација, односно мерних места, промене одобреног капацитета или промене техничких услова прикључења објекта купца или произвођача природног гаса, односно биогаза као и поновног прикључења услед искључења.

Изузетно од става 1. овог члана, прикључење на дистрибутивни систем природног гаса, у случају објеката који нису у функцији транспорта, дистрибуције и производње природног гаса, односно биогаза, као и других објеката за које грађевинску дозволу издаје министарство надлежно за послове грађевинарства, односно надлежни орган аутономне покрајине, врши се у поступку обједињене процедуре прописане законом којим се уређује изградња објеката.

Захтев за издавање услова за објекте из става 3. овог члана подноси надлежни орган који спроводи обједињену процедуру, а услови садрже све податке потребне за израду техничке документације, извођење радова, капацитете и услове за прикључење, као и износ накнаде за прикључење на дистрибутивни систем.

Услови из става 4. овог члана важе 12 месеци од дана издавања, односно до истека важења решења о грађевинској дозволи издатим у складу са тим условима, ако инвеститор у року од шест месеци од дана издавања локацијских услова, изврши уплату најмање једне петине износа накнаде за трошкове прикључења на дистрибутивни систем.

По захтеву органа из става 4. овог члана оператор дистрибутивног система у року од 15 дана од дана добијања захтева за прикључење, ако су за то испуњени услови прописани законом, издаје одобрење које је извршно даном доношења и врши прикључење на дистрибутивни систем.

Одобрење из става 6. овог члана садржи и коначни обрачун за прикључење на дистрибутивни систем.

Члан 266.

Одобрење за прикључење објекта издаје се решењем у управном поступку на захтев правног или физичког лица чији се објекат прикључује.

Надлежни оператор система је дужан да одлучи по захтеву за прикључење објекта купца у року од 15 дана од дана пријема писменог захтева, односно по захтеву за прикључење објекта произвођача природног гаса, односно биогаза у року од 30 дана од дана пријема писменог захтева.

Против решења из става 2. овог члана може се поднети жалба Агенцији, у року од 15 дана од дана достављања решења. Одлука Агенције по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Члан 267.

Одобрење за прикључење објекта на транспортни или дистрибутивни систем садржи нарочито: место прикључења на систем, начин и техничке услове прикључења, одобрени капацитет, место и начин мерења природног гаса, рок за прикључење и трошкове прикључења.

Технички и други услови прикључења на транспортни или дистрибутивни систем утврђују се у складу са овим законом, прописима донетим на основу овог закона, техничким и другим прописима и правилима о раду система на који се објекат прикључује.

Члан 268.

Трошкови прикључења обухватају и трошкове набавке мерних уређаја и мерно регулационих станица и сноси их подносилац захтева за прикључење.

Висину трошкова прикључења утврђује оператор транспортног и дистрибутивног система, у складу са Методологијом за утврђивање трошкова прикључења коју доноси Агенција.

Методологијом из става 2. овог члана утврђују се начин и ближи критеријуми за обрачун трошкова прикључења, а у зависности од места прикључења на систем, одобреног капацитета, потребе за извођењем радова или потребе за уграђивањем неопходне опреме или других објективних критеријума.

Оператор дистрибутивног система је дужан да акт о висини трошкова прикључења на дистрибутивни систем достави Агенцији пре почетка примене.

Агенција ће захтевати измену акта о висини трошкова прикључења, ако није донет у складу са методологијом.

Члан 269.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система је дужан да прикључи објекат купца на транспортни, односно дистрибутивни систем у року од осам дана од дана испуњења следећих услова:

- 1) услова из одобрења за прикључење;
- 2) да је за објекат прибављена грађевинска дозвола или да уређаји и инсталације објекта купца испуњавају техничке и друге прописане услове;
- 3) да купац достави оператору система уговор о продаји;
- 4) да је за место примопредаје уређена балансна одговорност и приступ систему.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система је дужан да прикључи објекат произвођача природног гаса, односно биогаса на транспортни, односно дистрибутивни систем у року од осам дана од дана испуњења следећих услова:

- 1) услова из одобрења за прикључење;
- 2) да је за објекат прибављена употребна дозвола или да уређаји и инсталације објекта произвођача испуњавају техничке и друге прописане услове;
- 3) да је за место примопредаје уређена балансна одговорност и приступ систему.

Прикључењем објекта из ст. 1. и 2. овог члана прикључак постаје део система на који је прикључен.

Прописом о условима испоруке и снабдевања природним гасом ближе се уређују услови и начин доказивања испуњености услова из ст. 1. и 2. овог члана.

Ако оператор транспортног, односно дистрибутивног система не прикључи објекат купца, односно произвођача природног гаса, односно биогаса на транспортни, односно дистрибутивни систем у року из ст. 1. и 2. овог члана, надлежни инспектор, на захтев купца, односно произвођача природног гаса, односно биогаса проверава, у року од 15 дана од дана подношења захтева, испуњеност услова за прикључење из ст. 1. и 2. овог члана и ако утврди да су испуњени услови наложиће оператору система да у року од два радна дана изврши прикључење објекта.

Члан 270.

Повезивање енергетских објеката за дистрибуцију природног гаса са транспортним или другим дистрибутивним системом, складишта за природни гас са транспортним системом за природни гас, као и транспортних система међусобно, врши се на основу уговора.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у писменој форми и садржи, поред елемената утврђених законом који уређује облигационе односе и следеће елементе:

- 1) техничке услове за повезивање система и место повезивања;
- 2) начин мерења испорученог природног гаса;
- 3) стварне трошкове повезивања система; 4) рок за повезивање система.

Члан 271.

Место предаје природног гаса купцу, односно место преузимања природног гаса од произвођача природног гаса, односно биогаса је место на коме се граниче инсталације објекта купца, односно произвођача природног гаса, односно биогаса и транспортног и дистрибутивног система.

Место разграничења одговорности између енергетског субјекта и купца, односно произвођача природног гаса, односно биогаса и место мерења природног гаса ближе ће се уредити актом којим се утврђују услови испоруке и снабдевања природним гасом.

Члан 272.

У случају потребе за прикључењем објеката привременог карактера, градилишта, објеката на води и сличних објеката, као и објеката за које је одобрен пробни рад у складу са посебним законом може се издати одобрење за привремено прикључење објекта.

Издавање одобрења за привремено прикључење и испоруку природног гаса врши се под условима, на начин и по поступку прописаном за издавања одобрења за прикључење објеката.

Складиштење и управљање складиштем природног гаса

Члан 273.

Делатност складиштења и управљања складиштем природног гаса обавља оператор складишта природног гаса.

Оператор складишта природног гаса послује у складу са принципима објективности, транспарентности и недискриминаторности, поштујући услове из закона и прописа донетих на основу овог закона.

Члан 274.

Оператор складишта природног гаса мора бити самостално правно лице и независан је од обављања делатности производње, транспорта или снабдевања природним гасом.

Независност оператора складишта природног гаса осигурава се на следећи начин:

- 1) лица која су одговорна за управљање складиштем природног гаса не могу учествовати у органима управљања вертикално интегрисаног предузећа који су директно или индиректно одговорна за делатност производње, транспорта или снабдевања природним гасом;
- 2) предузимањем мера које обезбеђују да су професионални интереси лица одговорних за управљање складиштем природног гаса узети у обзир на начин којим се обезбеђује њихова независност у раду;
- 3) оператор складишта природног гаса доноси одлуке, независно од вертикално интегрисаног предузећа, по питању средстава потребних за погон, одржавање и развој система;
- 4) оператор складишта природног гаса самостално доноси одлуке о текућем пословању, односно одлуке о изградњи или унапређењу складишта природног гаса ако су у оквирима одобреног финансијског плана;

- 5) Оператор складишта природног гаса мора да располаже запосленима, финансијским, материјалним и техничким средствима неопходним за испуњавање дужности прописаних овим законом.

Независност оператора складишта природног гаса не утиче на право матичног вертикално интегрисаног предузећа да оператору одобрава годишњи финансијски план и поставља границе његове задужености.

Вертикално интегрисано предузеће не може утицати на рад и пословање, нити утицати на одлуке које се односе на изградњу или развој система оператора складишта природног гаса.

Одговорности и дужности оператора складишта природног гаса

Члан 275.

Оператор складишта природног гаса је одговоран за:

- 1) сигурност и поузданост утискивања и истискивања природног гаса;
- 2) безбедан рад складишта природног гаса;
- 3) недискриминаторан приступ складишту; 4) управљање складиштем.

Члан 276.

Оператор складишта природног гаса дужан је да:

- 1) одржава и развија складиште;
- 2) предузима прописане мере безбедности;
- 3) донесе правила о раду складишта;
- 4) сваке године донесе план развоја складишта природног гаса за период од најмање десет година и усклади га са планом развоја повезаних система и са захтевима за прикључење објеката складишта, произвођача и купаца;
- 5) донесе Програм недискриминаторног понашања, одреди лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма и сачини годишњи извештај из члана 280. овог закона;
- 6) управља радом складишта;
- 7) Министарству доставља податке за извештај о сигурности снабдевања;
- 8) објављује податке о расположивим капацитетима;
- 9) купује природни гас за сопствену потрошњу и надокнаду губитака на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 10) доноси одлуку о цени за приступ складишту у складу са овим законом;
- 11) не прави дискриминацију између корисника или група корисника складишта, анарочито не даје приоритет са њим повезаним енергетским субјектима;
- 12) корисницима складишта пружа информације, како би остварили ефикасан приступ складишту на принципима транспарентности и недискриминације;
- 13) усаглашава рад и размењује податке са оператором транспортног системанеопходне за безбедан и сигуран рад складишта;

- 14) Агенцији доставља податке и документацију из члана 56. став 1. тачка 8) овог закона;
- 15) обезбеди оператору транспортног система податке значајне за рад тржишта природног гаса;
- 16) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 17) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и за заштиту животнесредине;
- 18) уређује друга питања неопходна за рад складишта.

Члан 277.

Оператор складишта природног гаса дужан је да сваке године поднесе Агенцији десетогодишњи план развоја складишта природног гаса у складу са Стратегијом и Програмом.

Десетогодишњи план развоја складишта природног гаса садржи ефикасне мере ради обезбеђења стабилности система и сигурности снабдевања.

План из става 1. овог члана треба да:

- 1) укаже на потребе за изградњом и реконструкцијом најважније инфраструктуре складишта природног гаса коју треба изградити или реконструисати у наредних десет година;
- 2) садржи све инвестиције за које је донета одлука о реализацији и које су у току, као и инвестиције које ће се тек реализовати;
- 3) одреди рокове за реализацију свих инвестиционих пројеката.

Правила о раду складишта природног гаса

Члан 278.

Правилма о раду складишта природног гаса уређују се:

- 1) услови за сигуран, поуздан и безбедан рад складишта;
- 2) коришћење и одржавање објеката;
- 3) планирање рада складишта;
- 4) управљање складиштем и регулација протока и притиска при утискивању и истискивању природног гаса на начин који обезбеђује сигуран и поуздан рад у оба циклуса, у случају поремећаја и хаварија;
- 5) врсте услуга оператора складишта;
- 6) услови и процедуре за приступ складишту и расподелу капацитета, инструмент обезбеђења плаћања и критеријуме за утврђивање износа и периода за који се тражи;
- 7) утврђивање расположивог капацитета складишта за утискивање, радну запремину складишта и истискивање гаса;
- 8) начин и динамика објављивања сумарних података о утиснутим и истиснутим количинама природног гаса и искоришћености складишног капацитета и 9) друга питања неопходна за рад складишта и функционисање тржишта.

Правила из става 1. овог члана се објављују на интернет страници оператора складишта природног гаса и Агенције.

Агенција објављује одлуку о давању сагласности правила из става 1. овог члана у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 279.

Оператор складишта природног гаса не може ни да купује ни да продаје природни гас осим у случају обезбеђивања сопствене потрошње природног гаса и надокнаду губитака у складишту природног гаса.

Програм недискриминаторног понашања

Члан 280.

Власник транспортног система који је део вертикално интегрисаног предузећа и оператор система који послује унутар вертикално интегрисаног предузећа, доноси Програм недискриминаторног понашања који садржи мере којима се спречава дискриминаторно понашање, обавезе запослених и правила понашања у остваривању недискриминације, ефикасно вршење надзора и редовно извештавање и одређује лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма.

Одговорно лице из става 1. овог члана дужно је да састави годишњи извештај о предузетим мерама за остварење програма из става 1. овог члана, да га достави Агенцији и да га објави на интернет страници оператора система, односно вертикално интегрисаног предузећа.

На основу извештаја из става 2. овог члана Агенција може захтевати измену програма из става 1. овог члана.

Својина на гасоводним мрежама

Члан 281.

Мреже за транспорт природног гаса могу, у складу са законом, бити у јавној својини, у својини оператора транспортног система кога је основала Република Србија за обављање делатности транспорта и управљања транспортним системом или у приватној својини.

Мреже за дистрибуцију природног гаса могу, у складу са законом, бити у јавној својини и у својини оператора дистрибутивног система кога је основала Република Србија или које је зависно друштво правног лица чији је оснивач Република Србија или у приватној својини.

Оператор система стиче својину на објектима гасоводне мреже које изгради својим средствима, прибави правним послом, оснивањем или докапитализацијом.

У случају престанка оператора система чији је оснивач Република Србија гасоводна мрежа постаје својина Републике Србије.

У случају престанка оператора система-зависног друштва правног лица кога је основала Република Србија гасоводна мрежа постаје својина тог правног лица, а ако престане и то правно лице гасоводна мрежа постаје својина Републике Србије.

Право својине из става 1. овог члана на систему за транспорт природног гаса и систему за дистрибуцију природног гаса утврђује се у складу са овим законом.

Изузетно од ст. 4. и 5. овог члана када је правни следбеник оператора система који престаје са радом друго правно лице чији је оснивач Република Србија, које по одредбама овог закона може имати својину на гасоводним мрежама, то правно лице стиче својину на тим мрежама.

Гасоводне мреже из ст. 1. и 2. овог члана не могу се отуђити из јавне својине, нити из својине оператора система нити могу бити предмет оптерећења или принудног извршења.

Члан 282.

У погледу стицања својине оператора система над гасоводним мрежама неће се примењивати одредбе Закона о јавној својини које се односе на стицање својине јавних предузећа и друштава капитала над средствима у државној својини.

Приступ транспортном и дистрибутивном систему природног гаса и систему за складиштење природног гаса

Члан 283.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система, као и оператор складишта природног гаса је дужан да омогући корисницима система приступ систему по регулисаним ценама на принципу јавности и недискриминације, у складу са одредбама овог закона, као и прописима и правилима о раду система донетим на основу овог закона.

Приступ доводним гасоводима омогућава се на принципу јавности и недискриминације и није регулисан.

Оператор транспортног система ће у случају када је то неопходно за обављање његових дужности имати право приступа транспортном систему другог оператора.

Члан 284.

Приступ систему се уређује уговором о приступу који закључују оператор транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса, као и оператор складишта природног гаса и корисник система, у складу са правилима о раду система.

Уговор о приступу поред елемената утврђених законом којим се уређују облигациони односи, садржи: податке о месту примопредаје, капацитет на месту примопредаје, обрачунски период и начин обрачуна у складу са методологијама из члана 50. овог закона, као и друге елементе у зависности од специфичности места примопредаје.

Уговором о приступу систему за приступ систему за дистрибуцију природног гаса не може се уговорити капацитет већи од одобреног капацитета прикључка на месту примопредаје.

Уговором о приступу систему за транспорт и систему за складиштење природног гаса не може се уговорити капацитет већи од капацитета на који је додељено право на коришћење капацитета.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система, као и оператор складишта природног гаса води регистар уговора о приступу.

Члан 285.

Оператор система за транспорт, складиштење или дистрибуцију природног гаса може одбити приступ систему у случају:

- 1) недостатка капацитета;
- 2) ако би приступ систему онемогућио извршавање обавеза у погледу сигурности снабдевања;
- 3) озбиљних економских и финансијских тешкоћа због обавеза "узми или плати" ускладу са овим законом.

Приступ доводним гасоводима може се одбити у случају:

- 1) недостатка капацитета;
- 2) неусклађености техничких карактеристика система;
- 3) ако би приступ систему угрозио производњу нафте и природног гаса; 4) ако би приступ систему угрозио права других корисника система.

Подаци о нивоу оптерећења, транспортног или дистрибутивног система или попуњености капацитета складишта природног гаса су јавни, а врста, обим и начин објављивања података морају бити у складу са правилима о раду система.

О одбијању приступа систему, оператор транспортног, односно дистрибутивног система, као и оператор складишта природног гаса, односно произвођач природног гаса доноси решење најкасније у року од пет дана од дана подношења захтева за приступ систему.

Решење из става 4. овог члана садржи детаљно образложене разлоге за одбијање приступа систему.

Против решења из става 4. овог члана може се изјавити жалба Агенцији, у року од осам дана од дана достављања решења.

Одлука Агенције донета по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Приступ систему за транспорт природног гаса

Члан 286.

Приступ систему за транспорт природног гаса се врши на основу права на коришћење транспортног капацитета на улазима и излазима са транспортног система.

Право на коришћење транспортног капацитета остварује се на основу уговора о транспорту природног гаса који оператор транспортног система закључује са учесницима на тржишту, у складу са правилима о раду транспортног система.

Уговором из става 2. овог члана, транспортни капацитет се може расподелити као дугорочни, за период дужи од једне године или као краткорочни, за период краћи од једне године, а може се расподелити и као непрекидни или прекидни.

Ако је транспортни капацитет уговором из става 3. овог члана одређен као прекидни регулисана цена за тај капацитет се одређује сразмерно вероватноћи да ће до прекида транспорта доћи.

Оператор транспортног система је обавезан да сав расположиви транспортни капацитет понуди учесницима на тржишту, до нивоа који не нарушава сигуран рад система.

Оператор транспортног система је обавезан да у случају уговорног загушења, сав неискоришћени капацитет понуди најмање за дан унапред и као прекидни капацитет.

Оператор транспортног система је обавезан да објављује на својој интернет страници:

- 1) информације о услугама које пружа корисницима система и одговарајућим условима који се примењују;
- 2) податке о техничким, уговореним и расположивим капацитетима, за све улазне и излазне тачке са транспортног система и
- 3) друге податке и информације од значаја за транспарентан и недискриминаторан приступ транспортном систему.

Информације и подаци из става 7. овог члана, начин објављивања и период њиховог ажурирања, ближе се уређују правилима о раду транспортног система природног гаса.

Приступ складишту природног гаса

Члан 287.

Расподела права на коришћење капацитета складишта природног гаса се врши на недискриминаторан и транспарентан начин, у складу са Правилима о раду складишта.

На расподелу права на коришћење капацитета складишта природног гаса, сходно се примењују одредбе члана 286. овог закона којима је уређена расподела права на коришћење капацитета транспортног система.

Оператор складишта природног гаса је обавезан да правила расподеле капацитета на улазу и излазу из складишта усклади са правилима расподеле капацитета за транспорт природног гаса на који је складиште прикључено.

Изузећа за нову инфраструктуру у области природног гаса

Члан 288.

Нови инфраструктурни објекти гасоводног система, односно интерконектори или складишта природног гаса, могу се на захтев изузети од примене члана 224. овог закона, као и права на приступ из члана 283. став 1. овог закона, под следећим условима:

- 1) да улагање у нови инфраструктурни објекат повећава конкурентност на тржишту и сигурност снабдевања;
- 2) да је ризик улагања у нове инфраструктурне објекте такав да улагања неће бити ако се не одобри изузеће;
- 3) да нови инфраструктурни објекти морају бити у власништву физичког или правног лица које послује у другом правном субјекту одвојеном од оператора система у оквиру кога ће нови инфраструктурни објекти бити изграђени;
- 4) да корисници новог инфраструктурног објекта сnose трошкове за коришћење тог објекта;
- 5) да изузеће не спречава конкуренцију, ефикасно функционисање унутрашњег тржишта природног гаса и ефикасан рад регулисаног система са којим су нови инфраструктурни објекти повезани.

Одредба става 1. овог члана примењује се и у случају значајног повећања капацитета постојећих инфраструктурних објеката и измене ове инфраструктуре којом се омогућава развој нових извора снабдевања природним гасом.

Акт о изузећу из ст. 1. и 2. овог члана доноси Агенција, по прибављеном мишљењу Министарства и са мишљењем Министарства и детаљним образложењем објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Акт о изузећу из ст. 1. и 2. овог члана може обухватити целу или делове нове инфраструктуре, постојећу инфраструктуру са повећаним капацитетом или измењену постојећу инфраструктуру.

У року од два месеца од дана када је захтев за изузеће примио последњи надлежни регулатор, надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора може да достави саветодавно мишљење оним регулаторима којим то мишљење може бити основ за доношење њихових одлука.

Приликом одлучивања о захтеву за изузеће из ст. 1. и 2. овог члана Агенција је дужна да размотри:

- 1) недискриминаторни приступ новој инфраструктури;
- 2) трајање изузећа;
- 3) приступ новим објектима који ће бити изграђени или повећању капацитета постојећих;

- 4) планирани период употребе инфраструктуре;
- 5) националне специфичности које су применљиве у конкретном случају.

Пре доношења акта о изузећу Агенција одлучује о правилима и механизмима за управљање и расподелу капацитета.

Правила из става 7. овог члана садрже и обавезу да се неискоришћени капацитет понуди на тржишту, а корисници инфраструктуре имају право да тргују својим уговореним капацитетима на тржишту. При процени критеријума из става 1. тач. 1), 2) и 5) овог члана узимају се у обзир резултати расподеле капацитета.

Акт о изузећу се може донети након размене мишљења са другим државама на које изградња инфраструктуре има утицаја или са надлежним регулаторним телима.

Агенција ће, без одлагања, доставити надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, копију захтева за изузеће, као и одлуку и све релевантне информације у вези са одлуком.

Информација из става 10. овог члана, која омогућава надлежном телу да изда образложено мишљење, може се поднети у збирном облику и нарочито садржи:

- 1) детаљне разлоге на основу којих је изузеће одобрено или одбијено, укључујући финансијске информације које оправдавају потребу за изузећем;
- 2) спроведену анализу о утицају давања изузећа на конкуренцију и ефикаснофункционисање унутрашњег тржишта природног гаса;
- 3) разлоге за временски период и удео у укупном капацитету за који се одобрава изузеће и
- 4) резултат консултација регулаторних органа.

У року од два месеца од дана пријема информације из ст. 10. и 11. овог члана надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора може донети одлуку којом захтева да Агенција измени или повуче акт о изузећу.

У случају да надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора донесе одлуку из става 12. овог члана Агенција ће у највећој могућој мери узети у обзир ту одлуку.

Када коначна одлука Агенције одступа од мишљења надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција ће обезбедити и објавити, заједно са својом одлуком, образложење на коме заснива своју одлуку.

Рок из става 12. овог члана може се продужити за још два месеца, ако надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора захтева додатне информације и то продужење почиње након дана пријема потпуних информација.

Рок из става 15. овог члана може се продужити уз обострану сагласност надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора и Агенције.

У случају да тражене информације из става 15. овог члана нису достављене у траженим роковима, сматра се да је информација повучена.

Мишљење надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора о акту о изузећу истиче две године од дана његовог доношења, ако изградња инфраструктуре није почела, односно пет година од дана његовог доношења, ако инфраструктура није пуштена у погон, осим у случају када надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора одлучи да је до кашњења дошло због околности које су ван контроле лица коме је изузеће одобрено.

Акт о изузећу који доноси Агенција је коначан и против њега се може покренути управни спор.

Обавезе "узми или плати"

Члан 289.

Снабдевач природним гасом који има или сматра да ће имати финансијске проблеме због обавеза "узми или плати" на основу закљученог уговора о куповини природног гаса, може поднети захтев Агенцији да се оператор транспортног, односно дистрибутивног система или оператор складишта, привремено ослободи од примене права на регулисан приступ.

Акт о изузећу из става 1. овог члана доноси Агенција, по прибављеном мишљењу Министарства и са детаљним образложењем у које је уграђено мишљење Министарства објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Приликом одлучивања о изузећу из става 1. овог члана Агенција је дужна да узме у обзир следеће критеријуме:

- 1) остваривање конкурентности на тржишту гаса;
- 2) извршавање обавезе јавног снабдевања и обезбеђивање сигурног снабдевања;
- 3) положај подносиоца захтева на тржишту гаса и фактичко стање конкуренције натом тржишту;
- 4) озбиљност економских и финансијских тешкоћа са којима се сусреће подносилац захтева, оператор транспортног система или купци;
- 5) датум потписивања и услови једног или више предметних уговора, укључујући и обим тржишних промена које они предвиђају;
- 6) напори који су учињени да се пронађе решење таквог проблема;
- 7) могућност предвиђања подносиоца захтева да ће прихватање обавеза из уговора "узми или плати" довести до озбиљних тешкоћа;
- 8) ниво повезаности система са осталим системима и степен међусобне усаглашености рада система;
- 9) ефекти које би изузеће имало на тржиште природног гаса.

Агенција обавештава надлежно тело, без одлагања о својој одлуци о одобравању изузећа и доставља све релевантне податке у вези са изузећем.

Акт о изузећу за уговоре "узми или плати" закључене пре рока одређеног у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима, не утиче на могућност постојања економски одрживих алтернативних решења.

Сматра се да не постоје озбиљне тешкоће ако продаја природног гаса није пала испод нивоа минималних количина предвиђених уговором "узми или плати", уколико постоји могућност измене тог уговора или ако подносилац захтева може да пронађе друго решење.

Свако одступање одобрено у складу са наведеним одредбама ће бити образложено.

Оператор система који није добио изузеће у складу са ставом 1. овог члана не може одбити приступ систему због обавеза "узми или плати".

У поступку одлучивања о захтеву за изузеће Агенција ће поступати у складу са међународно преузетим обавезама и достављати документацију надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора.

Члан 290.

Министарство ближе прописује услове из чл. 288. и 289. овог закона, садржину захтева за изузеће и садржину акта за изузећа.

Акт о изузећу из чл. 288. и 289. овог закона, који доноси Агенција, је коначан и против њега се може покренути управни спор.

Тржиште природног гаса

Члан 291.

Куповина и продаја природног гаса се одвија на тржишту, на основу уговора о продаји природног гаса између учесника на тржишту.

Уговором о продаји природног гаса одређују се нарочито количина природног гаса, цена и период снабдевања.

Количина природног гаса може бити:

- 1) унапред уговорена за сваки обрачунски период током периода снабдевања или
- 2) одређена на основу остварене потрошње купца на месту примопредаје током периода снабдевања, у случају уговора о потпуном снабдевању.

Оператор транспортног система је дужан да води евиденцију трансакција на тржишту природног гаса, на начин и по поступку утврђеном правилима о раду транспортног система природног гаса.

Учесници на тржишту природног гаса

Члан 292.

Учесници на тржишту природног гаса могу бити:

- 1) произвођач природног гаса;
- 2) снабдевач природним гасом;
- 3) јавни снабдевач природним гасом;
- 4) крајњи купац;
- 5) оператор транспортног система у складу са чланом 249. овог закона; 6) оператор дистрибутивног система у складу са чланом 262. овог закона;
- 7) оператор складишта природног гаса у складу са чланом 279. овог закона.

Учесници на тржишту природног гаса дужни су да оператору транспортног система, доставе све потребне податке у складу са Правилима о раду транспортног система.

Балансна одговорност

Члан 293.

Учесници на тржишту природног гаса дужни су да уреде своју балансну одговорност закључењем уговора о транспорту, чиме се регулише финансијска одговорност за разлику између количине природног гаса предате на улазима у транспортни систем и преузете на излазима са транспортног, односно дистрибутивног система, за обрачунски период.

Оператор транспортног система природног гаса је одговоран за успостављање и спровођење балансне одговорности учесника на тржишту и вођење регистра балансне одговорности, у складу са правилима о раду транспортног система и правилима о промени снабдевача.

Члан 294.

Снабдевач је балансно одговоран за места примопредаје крајњег купца који купује природни гас по уговору о продаји са потпуним снабдевањем.

Члан 295.

Податке потребне за вођење регистра балансне одговорности за места примопредаје на дистрибутивном систему обезбеђује оператор дистрибутивног система природног гаса, који је дужан да их доставља оператору транспортног система природног гаса.

Члан 296.

Оператор транспортног система природног гаса обезбеђује природни гас за балансирање и одржавање сигурног рада система од учесника на тржишту, коришћењем природног гаса из складишта, као и из лајнпака, на транспарентан, недискриминаторни и тржишно оријентисан начин.

Снабдевање крајњих купаца природним гасом

Члан 297.

Крајњи купци природног гаса имају право да слободно бирају снабдевача на тржишту, с тим што домаћинства то право почињу да остварују 1. јануара 2015. године.

Снабдевање крајњих купаца природним гасом може да обавља енергетски субјект који има лиценцу за обављање делатности снабдевања (у даљем тексту: снабдевач) или јавног снабдевања (у даљем тексту: јавни снабдевач) у складу са овим законом. Снабдевање крајњих купаца природним гасом може да обавља, у складу са овим законом, и енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције природног гаса, ако испуњава услове из члана 259. овог закона.

Јавног снабдевача одређује Влада на начин и у поступку утврђеним законом.

Домаћинства и мали купци чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем природног гаса, имају право на јавно снабдевање ако не изаберу другог снабдевача.

Јавни снабдевач купује природни гас на билатералном или организованом тржишту.

До успостављања конкурентног тржишта природног гаса у Републици Србији, Влада ће, на основу спроведеног поступка јавног тендера, одредити снабдевача који ће снабдевати јавне снабдеваче природним гасом, на њихов захтев, под истим условима и по истим ценама.

Одлука о расписивању тендера из става 6. овог члана садржи нарочито услове за избор снабдевача, услове и начин образовања и промене цене, елементе уговора са јавним снабдевачем, као и рок на који се бира.

У случају да се путем јавног тендера не изабере снабдевач из става 6. овог члана, Влада ће одредити снабдевача који ће снабдевати јавне снабдеваче, као и услове снабдевања.

Права и обавезе у снабдевању крајњих купаца

Члан 298.

Права и обавезе између снабдевача, односно јавног снабдевача и крајњег купца природног гаса уређују се уговором о снабдевању.

Уговор из става 1. овог члана садржи, поред општих елемената утврђених законом који уређује облигационе односе и следеће елементе:

- 1) права и обавезе у погледу количине и капацитета природног гаса;
- 2) права и обавезе снабдевача, односно јавног снабдевача и крајњег купца у случају неиспуњења обавеза и у случају привремене обуставе испоруке;
- 3) динамику снабдевања;
- 4) рок на који се уговор закључује и права и обавезе у случају престанка и раскида уговора;
- 5) начин обрачуна и услове плаћања преузетог природног гаса;
- 6) начин информисања о промени цена и других услова снабдевања природним гасом;
- 7) начин решавања спорова;
- 8) друге елементе у зависности од специфичности и врсте услуга које пружа снабдевач.

Услови за закључење и садржина уговора о снабдевању ближе се уређују прописом из члана 314. овог закона, а одредбе уговора морају на јасан, једноставан и недвосмислен начин обухватити права и обавезе купца.

Уговор о потпуном снабдевању

Члан 299.

За једно место примопредаје и за исти период снабдевања може се закључити само један уговор о потпуном снабдевању.

Крајњи купац који је закључио уговор о потпуном снабдевању из става 1. овог члана, не може за исто место примопредаје и за исти период снабдевања закључити други уговор о снабдевању природним гасом.

Када је закључен уговор из става 1. овог члана, снабдевач, односно јавни снабдевач је дужан да пре отпочињања снабдевања закључи:

- 1) уговор којим је уредио своју балансну одговорност, а којим су обухваћена и места примопредаје тог крајњег купца и
- 2) уговор о приступу систему са оператором система на који је објекат крајњег купца прикључен.

Заштита крајњих купаца

Члан 300.

Крајњи купац ужива заштиту својих права у складу са овим законом, прописима донетим на основу овог закона, законом којим се уређује заштита потрошача и другим прописима.

Забрањено је непоштено пословање, односно обмањујуће пословање у смислу прописа о заштити потрошача, а понуђени услови за закључење уговора морају бити транспарентни и сачињени јасним и разумљивим језиком.

Члан 301.

Снабдевач је дужан да:

- 1) поступа према крајњим купцима на недискриминаторан начин;
- 2) објави опште услове понуде за закључење уговора, односно да купца обавести напригодан начин о понуђеним условима, с тим да се та обавеза односи и за случај закључења уговора преко посредника, као и да обезбеди да та понуда нарочито садржи:
  - (1) име и адресу снабдевача;
  - (2) врсту и квалитет услуга које се могу посебно уговорити;
  - (3) начин на који се могу добити најновије информације о ценама;
  - (4) трајање уговора, услови за продужење и престанак уговора и услове под којима се уговор не може продужити, као и начин уређивања међусобних односа у случају престанка уговора;
  - (5) пенале, компензације, рефундације и друга средства у случају да снабдевач неиспуни уговорени ниво квалитета комерцијалних услуга снабдевача, као и мерама које снабдевач може предузети за извршавање доспелих обавеза;
  - (6) начин и поступак решавања приговора купца, односно поступак решавања спорова, при чему је снабдевач обавезан да тај поступак учини једноставним, јефтиним, ефикасним и транспарентним;
- 3) на својој интернет страници или на други прикладан начин, обавести купце:
  - (1) о улогама снабдевача и оператора система на који је објекат купца прикључен;
  - (2) о месту и начину достављања приговора на обрачун, комерцијалне услуге снабдевача и оператора система, као и на квалитет и поузданост испоруке природног гаса;
  - (3) да се по питању измене техничких услова прикључења, техничких проблема везаних за прикључак на систем, мерну опрему и тачност мерења, квалитет гаса, квар на систему и прекид испоруке, може обратити и директно оператору система на који је његов објекат прикључен;
- 4) обрачунава природни гас и услуге које пружа у складу са законом, прописима и уговором;
- 5) издаје рачун за испоручени природни гас, који садржи исказану цену природног гаса, обрачунски период који не може бити дужи од 31 дан, а у случају уговора о потпуном снабдевању и исказану цену пружених посебно уговорених услуга, као и накнаде прописане законом, порезе и остале обавезе или информације;
- 6) обавести купца о промени цена и других услова снабдевања у разумном року, а купца из категорије домаћинства у складу са законом којим се уређује заштита потрошача, изузев у случају снижења цена и давања купцу повољнијих услова снабдевања, при чему се обавештењем сматра и објављивање информације преко средстава јавног информисања;
- 7) објави услове, поступак, правне последице, односно права купца у случају обуставе испоруке природног гаса, због неизмиривања обавеза из уговора о снабдевању природним гасом, као и разлоге, поступак и правне последице искључења објекта купца са система;
- 8) обезбеди бесплатну телефонску линију за обавештавање и одговоре на питања купаца ради информисања о условима и начину остваривања права купаца;
- 9) предузима мере како би омогућио купцима информације које се односе на њихова права;
- 10) Агенцији доставља извештај о решавању приговора и жалби крајњих купаца;
- 11) Агенцији достави податке о количинама продаје природног гаса и оствареног прихода по том основу, ради праћења тржишта, без обзира на број купаца;

- 12) омогући купцу на једноставан начин приступ правилима о промени снабдевача;
- 13) да након промене снабдевача изда купцу коначни обрачун, најкасније у року од шест недеља од промене снабдевача;
- 14) изврши и друге обавезе у складу са прописима којима се уређују облигациони односи, трговина и промет робе и услуга и заштита потрошача.

Уговором о снабдевању не може се купцу ускратити или отежати право на раскид, односно отказ уговора, због коришћења права на промену снабдевача, нити се могу наметати додатне финансијске обавезе по том основу.

Снабдевач је дужан да купца са којим има закључен уговор о потпуном снабдевању, на његов захтев обавести о подацима о потрошњи природног гаса, у складу са овим законом, правилима о промени снабдевача и закљученим уговором.

Снабдевач је дужан да, у случају понуде за закључење уговора о потпуном снабдевању, пре закључења уговора купца обавести и о могућностима за промену снабдевача.

Одредбе овог члана сходно се примењују и на јавног снабдевача.

Ближи услови и начин извршавања обавеза снабдевача и јавног снабдевача у смислу овог члана, уређују се прописом о условима испоруке и снабдевања природног гаса из члана 314. овог закона.

Резервно снабдевање

Члан 302.

Право на резервно снабдевање, има крајњи купац природног гаса, који нема право на јавно снабдевање, у складу са одредбама овог закона, у случају:

- 1) стечаја или ликвидације снабдевача који га је до тада снабдевао;
- 2) престанка или одузимања лиценце снабдевачу који га је до тада снабдевао;
- 3) да није нашао новог снабдевача након престанка уговора о снабдевању са претходним, осим ако је престанак уговора последица неизвршавања обавеза плаћања купца.

У случају из става 1. тач. 1) и 2) овог члана право на резервно снабдевање се остварује без захтева купца, а у случају из става 1. тачка 3) овог члана на захтев купца.

Снабдевач који није у могућности да снабдева крајњег купца, у случају из става 1. тач. 1) и 2) овог члана, дужан је да о дану престанка снабдевања благовремено обавести резервног снабдевача, купца и оператора система.

Резервно снабдевање у случају из става 1. тач. 1) и 2) овог члана, почиње престанком уговора о снабдевању са ранијим снабдевачем, ако крајњи купац настави да преузима природни гас, а не закључи уговор са новим снабдевачем.

Резервно снабдевање може трајати најдуже 60 дана.

Снабдевач који обавља резервно снабдевање ће услове и цене резервног снабдевања објавити на својој интернет станици.

У случају да крајњи купац у року из става 5. овог члана не закључи уговор о снабдевању са снабдевачем, оператор система је дужан да му обустави испоруку природног гаса.

Члан 303.

Влада ће на основу спроведеног поступка јавног тендера, одредити снабдевача који ће обављати резервно снабдевање (у даљем тексту: резервни снабдевач).

Одлука о расписивању тендера из става 1. овог члана садржи нарочито услове за избор резервног снабдевача, услове и начин образовања и промене цене, елементе уговора који резервни снабдевач закључује се крајњим купцем, као и рок на који се бира резервни снабдевач.

Цена из става 2. овог члана не може бити нижа од цене по којој оператор транспортног система продаје природни гас за балансирање система.

Резервни снабдевач је дужан да купца обавести о условима снабдевања и цени природног гаса и да их објави на својој интернет страници или на други погодан начин.

Резервни снабдевач је дужан да уговор о потпуном снабдевању у писменој форми достави крајњем купцу у року од три дана од дана почетка снабдевања.

Ако крајњи купац не закључи уговор из става 5. овог члана дужан је да плати преузети природни гас.

У случају да се на начин из става 1. овог члана не изабере резервни снабдевач, Влада ће одредити снабдевача који ће привремено вршити резервно снабдевање.

Обустава испоруке природног гаса по захтеву снабдевача или јавног снабдевача

Члан 304.

Снабдевач, односно јавни снабдевач може захтевати од оператора транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса обуставу испоруке природног гаса крајњем купцу због неизвршених обавеза из уговора о снабдевању.

Обуставом испоруке из става 1. овог члана, не престаје уговор о снабдевању, а у периоду обуставе испоруке, крајњи купац има обавезе које се односе на приступ систему.

Снабдевач, односно јавни снабдевач је дужан да пре подношења захтева оператору транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса, за обуставу испоруке крајњем купцу због неизвршених обавеза крајњег купца из уговора о снабдевању, купца претходно у писменој форми упозори да, у року који не може бити краћи од 15 дана ни дужи од 30 дана од дана достављања упозорења, измири доспеле обавезе, односно постигне споразум о извршењу обавезе, као и да упозори купца на обавезу предузимања свих потребних мера ради заштите живота или здравља људи, безбедности имовине и заштите животне средине.

Уколико купац не измири обавезе у остављеном року, снабдевач, односно јавни снабдевач подноси захтев за обуставу испоруке природног гаса оператору транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса на који је прикључен објекат купца.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса дужан је да на основу захтева снабдевача, односно јавног снабдевача изврши обуставу испоруке природног гаса купцу који није извршио своју обавезу ни по опомени у складу са одредбама овог члана, у року који не може бити дужи од осам дана од дана пријема захтева.

Ближи услови и поступак обуставе испоруке и права и обавезе оператора система, снабдевача, односно јавног снабдевача и крајњих купаца уређују се прописом о условима испоруке и снабдевања природног гаса из члана 314. овог закона.

Правила о промени снабдевача

Члан 305.

Услови и поступак промене снабдевача природним гасом, утврђују се правилима која доноси Агенција и која садрже нарочито:

- 1) поступак промене снабдевача;
- 2) услове које мора испунити снабдевач у вези са балансном одговорношћу;
- 3) обавезе снабдевача чији је уговор у поступку раскидања;
- 4) обавезе оператора транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса;
- 5) права новог снабдевача у погледу приступа транспортном, односно дистрибутивном систему за потребе снабдевања новог купца.

Пре промене снабдевача, купац и снабдевач који га је до тада снабдевао дужни су да регулишу међусобне финансијске обавезе.

Промена снабдевача природног гаса је бесплатна за купца.

Рок за промену снабдевача природног гаса је три недеље.

Права и обавезе купаца и неовлашћено коришћење природног гаса

Члан 306.

Купац има право да захтева у случају техничких или других сметњи у испоруци енергије, чији узрок није на објекту купца, да се те сметње отклоне у примереном року.

Као примерени рок у којем је оператор система обавезан да отклони сметње у испоруци енергије купцима сматра се рок од 24 часа, а најдуже два дана од дана пријема обавештења о сметњи.

Сметњама у испоруци енергије у смислу става 1. овог члана не сматрају се прекиди у испоруци енергије настали због примене мера из члана 315. тач. 4) и 5) овог закона.

Члан 307.

Купац је дужан да природни гас користи под условима, на начин и за намене утврђене одобрењем за прикључење и уговором о снабдевању, законом и другим прописима донетим на основу овог закона.

Члан 308.

Купац је дужан да омогући овлашћеним лицима оператора система приступ мерним уређајима и инсталацијама, као и месту прикључка ради читавања, провере исправности, отклањања кварова, замене, одржавања и контроле исправности мерних и других уређаја са мерним орманима, уређења мерног места и обуставе испоруке енергије.

Ако купац, у случају из става 1. овог члана, онемогући приступ овлашћеним лицима оператора система, оператор система има право измештања мерног места, а купац је дужан да трпи измештање у складу са техничким условима утврђеним правилима о раду система на који је објекат прикључен.

Оператор система има право да обустави испоруку природног гаса ако у случају из става 2. овог члана измештање мерног места није могуће у складу са прописима и техничким условима утврђеним правилима о раду система.

Члан 309.

У случају техничких или других сметњи у испоруци природног гаса чији је узрок на објекту купца или у случају када купац не извршава уговорне обавезе, оператор система обуставиће испоруку природног гаса купцу, под условима и на начин прописан овим законом, актом о условима испоруке и снабдевања природним гасом и другим прописима донетим у складу са овим законом.

Пре обуставе испоруке природног гаса купцу мора бити достављена писмена опомена у којој је одређен рок за отклањање уочених неправилности и недостатака.

Рок из става 2. овог члана не може бити краћи од три дана од дана достављања опомене.

Оператор система је дужан да настави испоруку природног гаса најкасније 24 часа по отклањању разлога због којих је обустава извршена.

Оператор система је дужан да обустави испоруку природног гаса и на захтев купца, под условом да се обустава захтева за период од најмање годину дана.

Члан 310.

Ако је обустава испоруке природног гаса у случајевима и под условима из члана 304. овог закона трајала дуже од годину дана, оператор система је дужан да објекат искључи са система. Оператор система је дужан да објекат купца искључи са система и у случају када објекат, односно инсталације објекта не испуњавају услове у складу са прописима и представљају непосредну опасност по живот, здравље људи, животну средину и имовину, као и када то захтева купац.

Пре искључења купцу мора бити достављено писмено обавештење о искључењу, најмање 24 часа раније, осим ако је већ наступило угрожавање живота и здравља људи, животне средине и имовине или би одлагање искључења могло проузроковати пожар, експлозију и загађења, односно друге штетне последице.

Члан 311.

У случају обуставе испоруке или искључења објекта купца, у смислу чл. 304, 308. и 309. овог закона, купац има право на приговор.

Оператор система је дужан да по приговору одлучи у року од три дана од дана пријема приговора.

У случају основаности приговора, оператор система је обавезан да настави испоруку природног гаса, без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од момента утврђивања да је приговор основан.

Члан 312.

Забрањено је прикључивање објекта на систем без одобрења за прикључење, самовласно прикључивање објекта, уређаја или инсталација на транспортни или дистрибутивни систем, као и пуштање у погон истих.

Забрањено је коришћење природног гаса без или мимо мерних уређаја или супротно условима утврђеним одобрењем за прикључење у погледу поузданог и тачног мерења преузетог природног гаса или уговором о снабдевању у погледу намене потрошње природног гаса.

Члан 313.

Када оператор система утврди да правно или физичко лице неовлашћено користи природни гас, односно да поступа супротно забранама из члана 312. овог закона дужан је да, без одлагања, искључи такав објекат са транспортног или дистрибутивног система и предузме мере у складу са законом.

Услови испоруке и снабдевања природним гасом, сигурност снабдевања и мере у случају поремећаја у раду енергетског система или поремећаја на тржишту

Члан 314.

Влада ближе прописује услове испоруке и снабдевања природним гасом купцима, као и мере које се предузимају у случају да је угрожена сигурност испоруке природног гаса купцима услед поремећаја у раду транспортног или дистрибутивног система или поремећаја на тржишту.

Члан 315.

Условима испоруке и снабдевања природним гасом ближе се уређују:

- 1) услови и начин давања одобрења за прикључење на систем и повезивање система;
- 2) место мерења и место разграничења одговорности за испоручени природни гас;
- 3) услови и начин прикључења објеката привременог карактера, градилишта и објеката у пробном раду и других објеката у складу са законом којим се уређује изградња објеката;
- 4) мере које се предузимају у случају краткотрајних поремећаја услед хаварија и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност рада транспортног, односно дистрибутивног система, као и због непредвиђених и неопходних радова на одржавању енергетских објеката или неопходних радова на проширењу система, а у складу са плановима из ст. 2. и 3. овог члана;
- 5) мере које се предузимају у случају наступања опште несташице, услови и начин предузимања мера и редослед ограничења испоруке природног гаса, као и мере штедне и рационалне потрошње у случају опште несташице природног гаса, а у складу са плановима из ст. 2. и 3. овог члана;
- 6) услови и начин обуставе испоруке природног гаса;
- 7) услови и начин рационалне потрошње и штедне природног гаса;
- 8) услови снабдевања објеката купаца којима се не може обуставити испорука природног гаса због неизвршених обавеза за испоручени природни гас или у другим случајевима;
- 9) начин регулисања међусобних односа између снабдевача, оператора система и крајњег купца коме се не може обуставити испорука природног гаса;
- 10) услови и начин мерења испорученог природног гаса;
- 11) опсег квалитета, хемијског састава и других особина природног гаса који сепреузима у систем и испоручује са система;
- 12) начин обрачуна неовлашћено преузетог природног гаса;
- 13) начин обавештавања крајњег купца;
- 14) услови и мере за снабдевање купаца природног гаса;
- 15) обрачунски период и обавезан садржај рачуна за наплату испорученог природног гаса;
- 16) садржај плана и рокове преузимања мерних уређаја; 17) друга питања у складу са законом.

Влада доноси Превентивни акциони план, ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом, који садржи процену ризика у погледу остваривања сигурности снабдевања, као и мере за ублажавање утврђених ризика које се односе на потребан транспортни капацитет којим би се задовољила укупна потражња за природним гасом и обезбеђивање снабдевања одређених група крајњих купаца природног гаса.

Влада доноси Кризни план, ради обезбеђења сигурности снабдевања природним гасом, којим се утврђују мере, енергетски субјекти који ће бити задужени за обезбеђивање сигурности рада транспортног система и сигурности снабдевања одређених група крајњих купаца, количине и капацитете природног гаса, у случају опште несташице природног гаса.

Члан 316.

Мере из члана 315. тач. 4) и 5) овог закона спроводе се на основу планова ограничења испоруке природног гаса које доноси оператор система.

Члан 317.

Одлуку о примени мера из члана 315. тачка 4) овог закона доноси Оператор система.

Члан 318.

Одлуку о примени мера из члана 315. тачка 5) овог закона доноси Влада, на предлог Министарства, а по претходном обавештењу оператора система о наступању околности за примену ових мера.

Одлука из става 1. овог члана и план ограничења испоруке електричне енергије, односно природног гаса којим се спроводе мере из члана 315. тачка 5) овог закона објављују се у средствима јавног информисања најкасније 24 часа пре почетка примене мера на које се одлука односи.

Члан 319.

У случају када је угрожена сигурност снабдевања купаца или рада транспортног, односно дистрибутивног система због недовољне понуде на тржишту енергије или наступања других ванредних околности, Влада прописује мере ограничења испоруке природног гаса или посебне услове увоза или извоза природног гаса, начин и услове за образовање и контролу цена, обавезу испоруке само одређеним корисницима или посебне услове обављања енергетских делатности уз минимални поремећај тржишта енергијом у окружењу.

У случају из става 1. овог члана, Влада одређује начин обезбеђивања, односно изворе средстава за накнаду штете која може настати за енергетске субјекте који спроводе ове мере, као и услове и начин расподеле средстава по основу накнаде штете.

Мере из става 1. овог члана могу трајати док трају околности због којих су прописане, односно док трају последице настале услед тих околности.

О предузетим мерама из става 1. овог члана Министарство ће извештавати надлежна тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора.

Квалитет испоруке и снабдевања природним гасом

Члан 320.

Енергетски субјекти који обављају енергетске делатности у вези са испоруком и снабдевањем природним гасом, дужни су да обезбеде квалитет испоруке и снабдевања утврђен овим законом, прописима који уређују опште услове испоруке и снабдевања природним гасом и другим прописима донетим на основу закона.

Агенција доноси правила из члана 51. став 1. тачка 2) овог закона којима се ближе одређују показатељи техничког и комерцијалног квалитета испоруке и комерцијалног квалитета снабдевања природним гасом, начин евидентирања података и рачунања показатеља, начин и рокове за достављање података и извештаја Агенцији, начин утврђивања захтеваних вредности појединих показатеља, као и начин оцењивања резултата добијених праћењем достигнутих у односу на захтеване вредности показатеља квалитета.

Показатељи техничког квалитета испоруке који се нарочито прате су: непрекидност испоруке природног гаса, квалитет природног гаса, време потребно за извршавање прописаних обавеза оператора система од утицаја на прикључење, отклањање квара, обуставу, искључење и други показатељи.

Остварене вредности показатеља техничког квалитета испоруке природног гаса, Агенција користи при одобравању планова развоја и средстава за инвестиције и при регулацији цена приступа системима за пренос

и дистрибуцију, на начин прописан методологијама за одређивање регулисаних цена приступа, у којима утврђује начин одређивања и максималну висину подстицаја, односно умањења одобреног максималног прихода, а у зависности од смера и степена одступања од захтеваних вредности показатеља техничког квалитета испоруке.

Показатељи комерцијалног квалитета испоруке и снабдевања који се нарочито прате су: обезбеђивање ефикасне комуникације са купцима, односно корисницима система, обавештавање о планираним прекидима, прецизно и јасно обавештавање купаца о условима испоруке и снабдевања природним гасом, број поднетих и број оправданих поднесака купаца, поштовање прописаних рокова за поступање по поднесцима купаца и други показатељи.

Правилима из става 2. овог члана се одређује и начин утврђивања висине накнаде купцу по основу степена одступања од прописаног квалитета.

Заштита гасоводних објеката

Члан 321.

Енергетски субјект који користи и одржава енергетске објекте има право преласка преко непокретности другог власника ради извођења радова на одржавању, контроли исправности објекта, уређаја, постројења или опреме, као и извођења других радова и употребе непокретности на којој се изводе наведени радови само док ти радови трају.

Власник непокретности је дужан да омогући приступ енергетским објектима из става 1. овог члана и да трпи и не омета извршење радова из става 1. овог члана.

Енергетски субјект из става 1. овог члана је дужан да надокнади штету коју нанесе власнику непокретности у току извођења радова, чију висину утврђују споразумно.

У случају да власник непокретности и енергетски субјект не постигну споразум у смислу става 3. овог члана, одлуку о томе доноси надлежни суд.

Члан 322.

Надлежни орган може наложити измештање енергетског објекта само у случају изградње објеката саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре, објеката за потребе одбране земље, водопривредних објеката и објеката за заштиту од елементарних непогода и других објеката који се у смислу закона о експропријацији сматрају објектима од општег интереса, а који се, због природних или других карактеристика, не могу градити на другој локацији, као и у случају изградње објеката и извођења радова на експлоатацији рудног блага.

У случају из става 1. овог члана трошкове измештања енергетског објекта, подразумевајући и трошкове градње, односно постављања тог енергетског објекта на другој локацији, сноси инвеститор објекта због чије изградње се измешта енергетски објекат.

Међусобна права и обавезе између инвеститора објекта због чије се изградње измешта енергетски објекат и енергетског субјекта који је власник, односно корисник енергетског објекта који се измешта дефинишу се уговором.

Члан 323.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта, односно дистрибуције природног гаса дужан је да спроводи мере заштите у складу са законом којим се уређује цевоводни транспорт гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуција гасовитих угљоводоника.

Забрањена је изградња објеката који нису у функцији обављања енергетских делатности, као и извођење других радова испод, изнад или поред енергетских објеката, супротно закону, као и техничким и другим прописима.

Забрањено је засађивање дрвећа и другог растиња на земљишту изнад, испод или на непрописној удаљености од енергетског објекта.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система, надлежан за енергетски објекат, дужан је да о свом трошку редовно уклања дрвеће или гране и друго растиње које угрожава рад енергетског објекта.

Власници и носиоци других права на непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта не могу предузимати радове или друге радње којима се онемогућава или угрожава рад енергетског објекта без претходне сагласности енергетског субјекта који је власник, односно корисник енергетског објекта.

Сагласност из става 5. овог члана издаје енергетски субјект на захтев власника или носиоца других права на непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта, у року од 15 дана од дана подношења захтева и садржи техничке услове у складу са законом, техничким и другим прописима.

IX. НАФТА И ДЕРИВАТИ НАФТЕ

Обављање делатности

Члан 324.

Енергетски субјекти који обављају енергетске делатности производње деривата нафте; производње биогорива, транспорта нафте нафтоводима; транспорта деривата нафте продуктоводима; транспорта нафте, деривата нафте и биогорива другим облицима транспорта; складиштење нафте, деривата нафте и биогорива; намешавање биогорива, трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом; трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање превозних средстава, трговине на велико горивима за снабдевање пловила, трговине на мало горивима за снабдевање пловила и производње биогорива, дужни су да користе и одржавају енергетске објекте у складу са техничким и другим прописима који се односе на делатност коју обављају, као и условима заштите од пожара и експлозија, заштите животне средине утврђеним законом и другим прописима.

На субјекте који користе сабирно-отпремне и складишне системе нафте на експлоатационим пољима, примењују се одредбе закона којим се уређује рударство, када се ради о објектима из овог става.

Транспорт нафте и деривата нафте

Члан 325.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима управља системом за транспорт нафте нафтоводима и одговоран је за рад, одржавање и развој овог транспортног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за транспортом нафтоводима на економски оправдан начин.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима управља системом за транспорт деривата нафте продуктоводима и одговоран је за рад, одржавање и развој овог транспортног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за транспортом продуктоводима на економски оправдан начин.

Енергетски субјекти који обављају делатност транспорта нафте нафтоводом или делатност транспорта деривата нафте продуктоводом, дужни су да у плану развоја, који се доноси за период од пет година, утврде динамику изградње нових и реконструкцију постојећих транспортних капацитета, изворе средстава и друге

услове за развој транспортног система, као и програме и мере за смањење губитака у транспортном систему и одговорни су за остваривање плана развоја.

Члан 326.

Систем за транспорт нафте нафтоводима јесте мрежа за транспорт нафте, коју чине нафтоводи за транспорт сирове нафте са функционално повезаним енергетским објектима, од отпремне станице, сабирно-отпремне станице или терминала до рафинерије нафте, као и интерконеكتور чији су саставни делови: пумпне и чистачке станице, технолошки резервоари, терминал, системи катодне заштите, арматуре, мернорегулациона опрема, блок станице, систем за даљински надзор и управљање, телекомуникациона мрежа за потребе система даљинског надзора и друга одговарајућа постројења и уређаји, као и прво пуњење нафтовода.

Систем за транспорт деривата нафте продуктоводима јесте мрежа за транспорт деривата нафте коју чине продуктоводи за транспорт деривата нафте и са функционално повезаним енергетским објектима до и од рафинеријског постројења до купца или складишта, као и интерконеكتور деривата нафте, чији су саставни делови: пумпне и компресорске станице, технолошки резервоари, терминали, арматура, мернорегулациона опрема, блок станице, системи катодне заштите, телекомуникациона мрежа за потребе система даљинског надзора и друга одговарајућа постројења и уређаји, као и прво пуњење продуктовода.

Члан 327.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом или транспорта деривата нафте продуктоводом доноси Правила о раду система за транспорт нафте нафтоводом, односно Правила о раду система за транспорт деривата нафте продуктоводом, која садрже нарочито: техничке услове за безбедан рад система; поступке у случају хаварије и кризних ситуација, односно прекида транспорта, правила о приступу систему за транспорт нафте, односно деривата нафте; услове у погледу квалитета нафте, односно деривата нафте који се предају за транспорт, правила о мерењу са дефинисаном потребном мерном опремом и друге услове транспорта.

На правила о раду из става 1. овог члана сагласност даје Агенција.

Правила из става 1. овог члана објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Својина на мрежи за транспорт нафте нафтоводима и мрежи за транспорт деривата нафте продуктоводима

Члан 328.

Мрежа за транспорт нафте нафтоводима и мрежа за транспорт деривата нафте продуктоводима могу, у складу са законом, бити у јавној својини и у својини енергетског субјекта који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима, кога је основала Република Србија за обављање делатности транспорта нафте нафтоводима, односно транспорта деривата нафте продуктоводима.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетски субјект који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима, стиче својину на објектима система за транспорт нафте нафтоводима, односно система за транспорт деривата нафте продуктоводима, које изгради својим средствима, прибави правним послом, оснивањем, односно докапитализацијом.

У случају престанка енергетског субјекта који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима, чији је оснивач Република Србија систем за транспорт нафте нафтоводима, односно систем за транспорт деривата нафте продуктоводима постаје својина Републике Србије.

Изузетно од става 3. овог члана када је правни следбеник енергетског субјекта који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима који престаје са радом друго правно лице чији је оснивач Република Србија, које по

одредбама овог закона може имати својину на мрежи за транспорт нафте и мрежи за транспорт деривата нафте, то правно лице стиче својину на тим мрежама.

Мрежа за транспорт нафте и мрежа за транспорт деривата нафте из става 1. овог члана не могу се отуђити из јавне својине, нити из својине енергетског субјекта који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима нити могу бити предмет оптерећења или принудног извршења.

Члан 329.

У погледу стицања својине енергетског субјекта који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима над системом за транспорт нафте нафтоводима, односно системом за транспорт деривата нафте продуктоводима неће се примењивати одредбе Закона о јавној својини које се односе на стицање својине јавних предузећа и друштава капитала над средствима у државној својини.

Приступ систему за транспорт нафте нафтоводима и систему за транспорт деривата нафте продуктоводима

Члан 330.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима је дужан да омогући корисницима система за транспорт нафте нафтоводима или система за транспорт деривата нафте продуктоводима приступ систему за транспорт нафте нафтоводима или систему за транспорт продуктоводима по регулисаним ценама на принципу јавности и недискриминације, у складу са одредбама овог закона, као и прописима и правилима о раду система донетим на основу овог закона.

Члан 331.

Приступ систему за транспорт нафте нафтоводима или систему за транспорт деривата нафте продуктоводима се уређује уговором о приступу који закључују енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима и корисник система, у складу са правилима о раду система.

Уговор о приступу поред елемената утврђених законом којим се уређују облигациони односи, садржи: податке о месту пријема и месту предаје, динамици транспорта, квалитету нафте, односно деривата нафте, пеналима за недозвољено одступање у квалитету и количинама непредате или неиспоручене нафте или деривата нафте, односно одступања од уговорене динамике транспорта, као и друге елементе у зависности од специфичности места пријема и места предаје, а друге елементе предвиђене Правилима о раду из члана 327. овог закона.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима води регистар уговора о приступу.

Члан 332.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима, може одбити приступ систему ако нема техничких могућности због:

- 1) недостатка капацитета;
- 2) погонских сметњи или преоптерећености система;
- 3) угрожене сигурности рада система;
- 4) неодговарајућег квалитета нафте или деривата нафте;

- 5) других услова предвиђених правилима о раду система за транспорт нафтенафтоводом, односно правилима о раду система за транспорт деривата нафте продуктоводом.

О одбијању приступа систему за транспорт нафте нафтоводима или систему за транспорт продуктоводима енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима доноси решење најкасније у року од пет дана од дана подношења захтева за приступ систему.

Решење из става 2. овог члана садржи детаљно образложене разлоге за одбијање приступа систему.

Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба Агенцији, у року од осам дана од дана достављања решења.

Одлука Агенције донета по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Члан 333.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом, односно транспорт деривата нафте продуктоводом дужан је да омогући транзит нафте нафтоводом или транзит деривата нафте продуктоводом на принципу регулисаног приступа, недискриминације и јавности уз поштовање закључених међудржавних конвенција или уговора.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом или транспорта деривата нафте продуктоводом може одбити приступ систему по захтеву за транзит нафте нафтоводима или транзит деривата нафте продуктоводом ако постоје техничко-технолошка ограничења, ако су капацитети нафтовода или продуктовода попуњени, или због преузетих уговорних обавеза и потрошње нафте или деривата нафте од стране купаца на територији Републике Србије.

За одбијање захтева за транзит нафте нафтоводом примењује се поступак из члана 332. овог закона.

Члан 334.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом, односно транспорта деривата нафте продуктоводом, дужан је да обезбеди тајност комерцијалних и пословних података енергетских субјеката и купаца енергије, као и других података који су му доступни у обављању делатности.

Члан 335.

Енергетски субјекти који обављају делатност производње и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом и трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање превозних средстава дужни су Министарству достављати:

- 1) податке о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса који се односе на количину, порекло, цену и квалитет; 2) податке о ценама деривата нафте и биогорива са и без акциза и пореза; 3) друге податке.

Министарство ближе прописује рокове, садржај и начин достављања података из става 1. овог члана.

Члан 336.

Енергетски субјекти који обављају делатност производње нафтних деривата, производње биогорива, намешавање биогорива у деривате нафте и складиштења нафте, деривата нафте и биогорива дужни су Министарству достављати:

- 1) петогодишње планове развоја и инвестиција;

2) податке о планираним или започетим инвестицијама и ремонтима; 3) податке о

постројењу у случају прекида рада.

Министарство ће ближе прописати рокове, садржај и начин достављања података из става 1. овог члана.

Квалитет деривата нафте и биогорива

Члан 337.

Деривати нафте и биогорива који се стављају на тржиште морају испуњавати услове утврђене прописима о квалитету течних нафтних горива и биогорива, прописима о заштити животне средине, техничким и другим прописима који се односе на промет деривата нафте и биогорива.

Деривати нафте и базна уља који се стављају на тржиште морају бити обележени (маркирани).

Влада ће ближе уредити услове, начин и поступак обележавања (маркирања) деривата нафте и базних уља из става 2. овог члана.

У случају када је угрожена сигурност снабдевања купаца због недовољне понуде на тржишту енергије и енергената или наступања других ванредних околности, Влада може актом одобрити измену граничних вредности одређених карактеристика квалитета деривата нафте који се могу ставити на тржиште Републике Србије за период од највише шест месеци.

Мере из става 4. овог члана могу трајати док трају околности због којих су прописане, односно док трају последице настале услед тих околности.

Члан 338.

Министарство надлежно за послове енергетике врши мониторинг квалитета деривата нафте и биогорива.

Влада ће ближе уредити услове, начин и поступак мониторинга квалитета деривата нафте и биогорива.

Члан 339.

Министарство прописује начин за успостављање токова информација и извештавања о процесима пријема, отпреме, продаје и залихама робе на објектима у којима се обавља трговина нафтом, дериватима нафте, биогоривом и компримованим природним гасом, као и за складиштење и снабдевање за сопствене потребе.

Стављање биогорива на тржиште

Члан 340.

Влада, на предлог Министарства, ближе прописује удео биогорива на тржишту, обвезнике система стављања биогорива на тржиште и њихове обавезе, подстицаје, мере и начин стављања биогорива на тржиште, извештавање у систему стављања биогорива на тржиште, регистар обвезника система стављања биогорива на тржиште и њихових извештаја, као и друге елементе система стављања биогорива на тржиште.

Влада, на предлог Министарства, министарства надлежног за послове пољопривреде и министарства надлежног за послове животне средине одређује критеријуме одрживости биогорива, начин и поступак верификације испуњености критеријума одрживости биогорива, извештавање о испуњености критеријума одрживости биогорива, и друге елементе везане за одрживост биогорива. Само биогорива са потврдом за испуњавање критеријума одрживости могу се обрачунати за постизање циљева постављених од стране Националног акционог плана за обновљиву енергију.

Члан 341.

Влада, на предлог Министарства, ближе прописује обвезнике накнаде за биогорива.

Средства која се користе као подстицај за систем стављања биогорива на тржиште обезбеђују се у буџету Републике Србије, у висини која се за сваку годину одређује законом о буџету Републике Србије у оквиру раздела Министарства у складу са утврђеним лимитима у фискалној стратегији за текућу годину, са пројекцијама за наредне две године.

Средства из става 2. овог члана користе се за подстицање постепеног повећања удела биогорива у сектору саобраћаја у складу са прописом донетим на основу овог закона.

Висину накнаде за биогорива, начин обрачуна и начин плаћања ове накнаде, прописује Влада на предлог Министарства, а на основу потребног износа средстава утврђеног прописима као обавезни удео биогорива на тржишту.

Обвезници плаћања накнаде за биогорива, из става 1. овог члана, су енергетски субјекти који обављају енергетску делатност производње деривата нафте и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом и имају лиценцу за обављање ових енергетских делатности.

Средства прикупљена по основу накнаде из става 1. овог члана приход су буџета Републике Србије.

Заштита енергетских објеката из области нафте и деривата нафте и биогорива

Члан 342.

Енергетски субјект који користи и одржава енергетске објекте има право преласка преко непокретности другог власника ради извођења радова на одржавању, контроли исправности објекта, уређаја, постројења или опреме, као и извођења других радова и употребе непокретности на којој се изводе наведени радови само док ти радови трају.

Власник непокретности је дужан да омогући приступ енергетским објектима из става 1. овог члана и да трпи и не омета извршење радова из става 1. овог члана.

Енергетски субјект из става 1. овог члана је дужан да надокнади штету коју нанесе власнику непокретности у току извођења радова, чију висину утврђују споразумно.

У случају да власник непокретности и енергетски субјект не постигну споразум у смислу става 3. овог члана, одлуку о томе доноси надлежни суд.

Члан 343.

Надлежни орган може наложити измештање енергетског објекта само у случају изградње објеката саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре, објеката за потребе одбране земље, водопривредних објеката и објеката за заштиту од елементарних непогода и других објеката који се у смислу закона о експропријацији сматрају објектима од општег интереса, а који се, због природних или других карактеристика, не могу градити на другој локацији, као и у случају изградње објеката и извођења радова на експлоатацији рудног блага.

У случају из става 1. овог члана трошкове измештања енергетског објекта, подразумевајући и трошкове градње, односно постављања тог енергетског објекта на другој локацији, сноси инвеститор објекта због чије изградње се измешта енергетски објекат.

Члан 344.

Забрањена је изградња објеката који нису у функцији обављања енергетских делатности, као и извођење других радова испод, изнад или поред енергетских објеката, супротно закону, као и техничким и другим прописима.

Забрањено је засађивање дрвећа и другог растиња на земљишту изнад, испод или на непрописној удаљености од енергетског објекта.

Оператор система, односно енергетски субјект за транспорт нафте нафтоводом или за транспорт деривата нафте продуктоводом, надлежан за енергетски објекат, дужан је да о свом трошку редовно уклања дрвеће или гране и друго растиње које угрожава рад енергетског објекта.

Власници и носиоци других права на непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта не могу предузимати радове или друге радње којима се онемогућава или угрожава рад енергетског објекта без претходне сагласности енергетског субјекта који је власник, односно корисник енергетског објекта.

Сагласност из става 4. овог члана издаје енергетски субјект на захтев власника или носиоца других права на непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта, у року од 15 дана од дана подношења захтева и садржи техничке услове у складу са законом, техничким и другим прописима.

Х. РЕЗЕРВЕ ЕНЕРГЕНАТА

Члан 345.

Енергетски субјекти који обављају делатност производње деривата нафте и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривом и компримованим природним гасом, осим оних који обављају само трговину компримованим природним гасом дужни су да обезбеде и оперативне резерве деривата нафте које су најмање једнаке петнаестодневној просечној продаји тих деривата нафте у претходној години.

Енергетски субјекти који обављају делатност производње електричне енергије и/или комбиноване производње електричне и/или топлотне енергије дужни су да обезбеде оперативне резерве деривата нафте и/или угља у количини која ће омогућити најмање 15 дана њихове просечне производње електричне и/или топлотне енергије у јануару, фебруару и марту за претходних пет година.

Енергетски субјекти који обављају делатност производње топлотне енергије из деривата нафте и/или угља за снабдевање тарифних купаца топлотном енергијом дужни су да обезбеде оперативне резерве деривата нафте и/или угља у количини која ће омогућити најмање 15 дана њихове просечне производње топлотне енергије у јануару, фебруару и марту за претходних пет година.

Енергетски субјекти који обављају делатност производње топлотне енергије из природног гаса за снабдевање тарифних купаца топлотне енергије дужни су да обезбеде могућност супституције природног гаса другим енергентом у количини која ће омогућити најмање 15 дана њихове просечне производње топлотне енергије у јануару, фебруару и марту за претходних пет година.

Оперативне резерве деривата нафте могу се формирати и одржавати у сировој нафти и дериватима нафте, при чему најмање једна трећина обавезе чувања резерви треба да буде у готовим производима.

Влада ближе прописује услове и начин постепеног обезбеђења, коришћења и обнављања оперативних резерви деривата нафте и угља.

Оперативне резерве деривата нафте и угља користе се у случају краткотрајних поремећаја на тржишту, услед хаварија и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност рада појединих делова енергетског система или енергетског система у целини.

Члан 346.

Обавезне резерве природног гаса формирају се за случај када је угрожена сигурност снабдевања Републике Србије енергијом и енергентима услед поремећаја у снабдевању енергијом и енергентима.

Обавезне резерве природног гаса су у јавној својини и њима управља министарство надлежно за послове енергетике.

Обавезне резерве природног гаса могу се формирати и одржавати у природном гасу и уговорним правима на куповину одређених количина природног гаса.

Члан 347.

Влада, на предлог Министарства, доноси дугорочни програм формирања и одржавања обавезних резерви природног гаса, у складу са актом из члана 315. став 2. овог закона.

Министарство прати остварење дугорочног програма из става 1. овог члана и по потреби, предлаже његово усклађивање са реалним потребама најмање сваке треће године.

Влада, на предлог Министарства, ближе прописује услове за обавезне накнаде за формирање обавезних резерви природног гаса, план и критеријуме инвестирања и инвестиционе изградње, критеријуме прибављања, давања и узимања у закуп складишта и пратеће инфраструктуре, као и план и критеријуме набавки у циљу формирања обавезних резерви природног гаса.

Члан 348.

Влада, на предлог министарства надлежног за послове енергетике, доноси средњорочни програм формирања и одржавања обавезних резерви природног гаса.

На основу средњорочног програма, Министарство доноси годишњи програм обавезних резерви природног гаса за период од једне календарске године.

Средњорочни програм из става 1. овог члана садржи:

- 1) количину природног гаса која се чува као обавезна резерва гаса;
- 2) потребан капацитет складишног простора;
- 3) инвестиционе потребе за изградњу складишног капацитета и пратеће инфраструктуре за обавезне резерве природног гаса и реконструкцију постојећег складишног капацитета;
- 4) потребан износ средстава за извршење програма;
- 5) термин план активност;
- 6) кључне показатеље ефикасности;
- 7) друга питања неопходна за формирање система обавезних резерви.

Годишњи програм обавезних резерви природног гаса доноси се најкасније у року од пет дана од дана ступања на снагу закона којим се уређује годишњи буџет Републике Србије.

Члан 349.

За обављање извршних и стручних послова који се односе на обавезне резерве природног гаса и обавезне резерве нафте и деривата нафте у складу са законом којим се уређују робне резерве, образује се Управа за резерве енергената (у даљем тексту: Управа), као орган управе у саставу Министарства и утврђује њена надлежност.

Седиште Управе је у Београду.

Управа има својство правног лица.

Управа обавља следеће послове:

- 1) формира, одржава и, у случају поремећаја у снабдевању, пушта на тржиштеобавезне резерве природног гаса и обавезне резерве нафте и деривата нафте у складу са законом којим се уређују робне резерве;
- 2) закључује уговор о куповини и продаји природног гаса, као и позајмицамаприродног гаса, ради формирања, одржавања и пуштања обавезних резерви на тржиште у случају поремећаја у снабдевању;
- 3) припрема програме из члана 347. и 348. овог закона;
- 4) води регистар обавезних резерви;
- 5) извештава Владу о реализацији годишњег програма обавезних резерви природног гаса;
- 6) извештава Владу о количини, структури, размештају и расположивости обавезнихрезерви природног гаса и
- 7) друге послове у складу са посебним законом.

Управом руководи директор, кога поставља Влада на период од пет година, на предлог министра према закону којим се уређује положај државних службеника и намештеника.

Члан 350.

Средства за рад Управе, као и средства за реализацију средњорочног програма, односно средства за формирање, складиштење и друге трошкове везане за обавезне резерве природног гаса, као и инвестиције у складишта и пратећу инфраструктуру, обезбеђују се у буџету Републике Србије, у висини која се за сваку годину одређује законом о буџету Републике Србије у оквиру раздела Министарства.

Средства за реализацију средњорочног програма обезбеђују се у буџету Републике Србије у складу са утврђеним лимитима у фискалној стратегији за текућу годину, са пројекцијама за наредне две године.

Члан 351.

За потребе формирања, складиштења, инвестиција у складишта и пратећу инфраструктуру, као и за друге трошкове везане за обавезне резерве природног гаса, плаћа се накнада за формирање обавезних резерви природног гаса.

Обвезници плаћања накнаде за формирање обавезних резерви природног гаса су енергетски субјекти који обављају енергетску делатност снабдевања природним гасом и енергетски субјект који снабдева јавне снабдеваче природног гаса.

Висину накнаде за формирање обавезних резерви, начин обрачуна и начин плаћања ове накнаде, прописује Влада на предлог Министарства, а на основу потребног износа средстава за извршење годишњег програма обавезних резерви природног гаса и планиране потрошње природног гаса за годину за коју се утврђује накнада сагласно Енергетском билансу Републике Србије.

Средства прикупљена по основу накнаде из става 1. овог члана приход су буџета Републике Србије.

Члан 352.

О количини и распореду обавезних резерви природног гаса води се регистар обавезних резерви природног гаса.

Регистар из става 1. овог члана води и континуирано ажурира Управа.

Министарство ближе прописује садржај и начин вођења регистра из става 1. овог члана.

Члан 353.

Одлуку о пуштању обавезних резерви природног гаса на тржиште доноси Влада, у складу са актом из члана 315. став 3. овог закона.

XI. ТОПЛОТНА ЕНЕРГИЈА

Производња топлотне енергије

Члан 354.

Енергетски субјект који производи топлотну енергију (у даљем тексту: произвођач топлотне енергије) дужан је да производне капацитете одржава у исправном стању, да обезбеди њихову сталну погонску и функционалну способност и безбедно коришћење у складу са техничким и другим прописима који се односе на услове експлоатације те врсте објеката и инсталација, њихову безбедност и услове заштите животне средине утврђене законом и другим прописима.

Произвођач топлотне енергије у обављању делатности производње користи своје производне капацитете или производне капацитете других енергетских субјеката.

У случају када произвођач топлотне енергије користи производне капацитете других енергетских субјеката, њихови међусобни односи уређују се уговором.

Члан 355.

Произвођач топлотне енергије коме је актом о оснивању или актом о поверавању обављања делатности производње топлотне енергије утврђена обавеза производње топлотне енергије за крајње купце топлотне енергије дужан је да произведену топлотну енергију испоручује енергетском субјекту који обавља делатност снабдевања крајњих купаца топлотном енергијом према потребама крајњих купаца.

Произвођач топлотне енергије из става 1. овог члана и енергетски субјект који обавља делатност снабдевања крајњих купаца топлотном енергијом, уколико нису исти правни субјект, закључују у писаној форми уговор о продаји топлотне енергије за потребе крајњих купаца топлотне енергије за период од годину дана.

Дистрибуција топлотне енергије

Члан 356.

Енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције топлотне енергије (у даљем тексту: дистрибутер топлотне енергије) врши дистрибуцију топлотне енергије под условима утврђеним овим законом и прописима које доноси јединица локалне самоуправе.

Дистрибутер топлотне енергије дужан је да врши дистрибуцију топлотне енергије свим купцима топлотне енергије на подручју на којем обавља ову делатност, на принципима јавности и недискриминације.

Енергетски субјект који обавља енергетску делатност дистрибуције топлотне енергије, дужан је да води засебан рачун за делатност дистрибуције, уколико више од једног енергетског субјекта користи тај дистрибутивни систем.

Члан 357.

Дистрибутер топлотне енергије одговоран је за одржавање, рад и развој дистрибутивног система на подручју на којем обавља ову делатност у складу са потребама купаца којима испоручује топлотну енергију.

Дистрибутер топлотне енергије дужан је да својим планом развоја утврђује начин и динамику изградње новог и реконструкцију постојећег дистрибутивног система и других дистрибутивних капацитета за период од пет година.

Дистрибутер топлотне енергије одговоран је за остваривање плана развоја из става 2. овог члана о чему подноси годишњи извештај јединици локалне самоуправе.

Члан 358.

Дистрибутер топлотне енергије доноси правила о раду дистрибутивног система уз сагласност јединице локалне самоуправе.

Правилима о раду дистрибутивног система утврђују се нарочито: технички и други услови за прикључење купца и произвођача топлотне енергије на дистрибутивни систем, места разграничења произвођача топлотне енергије, дистрибутивног система и крајњих купаца, технички и други услови за безбедан погон дистрибутивног система и обезбеђивање поуздане и континуиране испоруке топлотне енергије купцима, поступци у кризним ситуацијама и правила о мерењу потребном мерном опремом.

Правила из става 1. овог члана објављују се у гласилима јединица локалне самоуправе, као и на интернет страници дистрибутера топлотне енергије.

Снабдевање топлотном енергијом

Члан 359.

Енергетски субјект који обавља делатност снабдевања топлотном енергијом (у даљем тексту: снабдевач топлотном енергијом) врши снабдевање топлотном енергијом крајњих купаца под условима утврђеним овим законом и прописима које доноси јединица локалне самоуправе.

Снабдевач топлотном енергијом одговоран је за обезбеђивање довољних количина топлотне енергије потребне за снабдевање крајњих купаца.

Снабдевач топлотном енергијом дужан је да: прикупља податке о количини испоручене топлотне енергије крајњим купцима, друге потребне податке за израду обрачуна испоручене топлотне енергије, достави рачун и наплати топлотну енергију крајњим купцима.

Члан 360.

Снабдевач топлотном енергијом и крајњи купац дужни су да закључе писани уговор о снабдевању топлотном енергијом.

Садржај уговора из става 1. овог члана прописује јединица локалне самоуправе.

Члан 361.

Јединица локалне самоуправе издаје лиценце за обављање енергетских делатности: производња, дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом, води регистар издатих лиценци и евиденцију произвођача топлотне енергије снаге од 0,1 MW до 1 MW, својим прописом утврђује услове испоруке и снабдевања топлотном енергијом купаца на свом подручју, права и обавезе произвођача, дистрибутера, снабдевача и крајњих купаца топлотне енергије, доноси пропис којим се уређује начин расподеле трошкова са заједничког мерног места у топлотној предајној станици и услови и начин одржавања дела система од завршетка

дистрибутивног система до крајњег купца укључујући и његову грејну опрему, права и обавезе крајњих купаца топлотне енергије, посебно у случају престанка уговора, као и услове за подношење и решавање захтева крајњег купца за обуставу испоруке топлотне енергије, даје сагласност на цене топлотне енергије и прописује друге услове за обезбеђење поузданог и сигурног снабдевања купаца топлотном енергијом, у складу са законом.

Јединица локалне самоуправе може основати један енергетски субјект за обављање делатности производње топлотне енергије, дистрибуције и снабдевања купаца топлотном енергијом, при чему се актом о оснивању утврђују услови и начин обављања за сваку од ових делатности.

Цене топлотне енергије и услуга

Члан 362.

Влада доноси методологију за одређивање цене снабдевања крајњег купца топлотном енергијом.

Методологијом из става 1. овог члана нарочито се уређују:

- 1) елементи за обрачун и начин утврђивања максималне висине прихода за обављање делатности производње, дистрибуције и снабдевања топлотном енергијом;
- 2) елементе за обрачун и начин обрачуна цене приступа систему за дистрибуцију топлотне енергије;
- 3) категорије купаца топлотне енергије у зависности од намене коришћења простора;
- 4) процедура за подношење захтева за промену цена топлотне енергије и 5) друга питања у складу са законом.

Члан 363.

Енергетски субјект који обавља енергетску делатност снабдевања топлотном енергијом утврђује цену снабдевања крајњих купаца.

Цена из става 1. овог члана утврђује се на основу методологије из члана 362. овог закона.

Енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције топлотне енергије дужан је да утврди цену приступа систему за дистрибуцију топлотне енергије уколико више од једног енергетског субјекта користи тај систем.

Сагласност на цене из ст. 1. и 3. овог члана даје јединица локалне самоуправе.

Угрожени купац топлотне енергије

Члан 364.

Купац топлотне енергије, коме се испоручује топлотна енергија, може стећи статус угроженог купца, под условима и на начин прописан актом из члана 10. овог закона или у складу са посебним законом или актом јединице локалне самоуправе.

Повлашћени произвођачи топлотне енергије

Члан 365.

Повлашћени произвођачи топлотне енергије су произвођачи који у процесу производње топлотне енергије користе обновљиве изворе енергије и при томе испуњавају услове у погледу енергетске ефикасности.

Јединица локалне самоуправе прописује подстицајне мере и услове за стицање статуса повлашћеног произвођача топлотне енергије, критеријуме за стицање испуњености тих услова и утврђује начин и поступак стицања тог статуса.

Члан 366.

Јединица локалне самоуправе води регистар повлашћених произвођача топлотне енергије, који садржи нарочито податке о постројењима за производњу топлотне енергије, локацији на којој се налазе, инсталисаној снази топлане, времену предвиђеном за експлоатацију, условима изградње и експлоатације за то постројење, врсти примарног извора који користи и субјектима који обављају енергетску делатност производње топлотне енергије у тим објектима.

Јединица локалне самоуправе на захтев Министарства, а најмање једанпут годишње обавештава Министарство о подацима садржаним у регистру из става 1. овог члана, на обрасцу чију садржину прописује Министар.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе, са територије аутономне покрајине, доставља надлежном покрајинском органу за питања енергетике податке из регистра из става 1. овог члана, до краја јуна текуће године о стању на дан 31. децембар претходне године.

XII. НАДЗОР

Члан 367.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство.

Енергетски субјекти, аутономна покрајина, јединице локалне самоуправе и физичка лица из члана 70. став 5. овог закона, дужни су да на захтев Министарства, доставе све податке неопходне за обављање послова из делокруга рада Министарства.

Инспекцијски надзор врши Министарство преко електроенергетског инспектора, инспектора опреме под притиском и енергетског инспектора (у даљем тексту: инспектори) у оквиру делокруга утврђеног законом.

Аутономној покрајини поверава се вршење инспекцијског надзора из става 3. овог члана на територији аутономне покрајине.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона, које се односе на маркирање, мониторинг и квалитет деривата нафте, врши министарство надлежно за послове трговине преко тржишних инспектора у складу са законом којим се уређује трговина и законом којим се уређује заштита потрошача.

Министарство из става 5. овог члана у вршењу надзора проверава да ли је енергетски субјект прибавио лиценцу за обављање енергетске делатности из члана 16. став 1. тач. 19), 20), 22) и 23) овог закона.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши и министарство надлежно за послове заштите од пожара и експлозија, као и министарство надлежно за послове заштите животне средине, у складу са посебним законом.

Инспекцијски надзор

Члан 368.

Инспектор је самосталан у свом раду у границама овлашћења утврђених законом и другим прописима и за свој рад је лично одговоран.

Нико не сме коришћењем службеног положаја или на други начин онемогућавати или ометати инспектора у обављању инспекцијског надзора и предузимању мера и радњи на које је овлашћен.

Члан 369.

Инспектор има легитимацију којом доказује идентитет и овлашћење прописано законом.

Министарство ближе прописује образац и садржину легитимације.

Врсте надзора

Члан 370.

Инспекцијски надзор може бити редован, ванредни и контролни надзор.

Редован инспекцијски надзор спроводи се у складу са годишњим програмом рада инспектора.

Ванредан инспекцијски надзор спроводи се када на потребу таквог надзора указују промењене околности у односу на годишњи програм рада или поступање по основу иницијатива органа или правних или физичких лица.

Контролни инспекцијски надзор спроводи се ради утврђивања извршења мера које су наложене енергетском субјекту или другом правном лицу или предузетнику или физичком лицу из члана 70. став 5. овог закона, над чијим објектом се обавља надзор и одговорном лицу у енергетском субјекту или другом правном лицу или предузетнику у оквиру редовног или ванредног инспекцијског надзора.

Покретање поступка инспекцијског надзора

Члан 371.

Поступак инспекцијског надзора инспектор покреће по службеној дужности, по налогу надлежних органа и на основу захтева органа или правних или физичких лица.

Инспектор је дужан да узме у поступак представке грађана, предузетника, јавних предузећа, установа, агенција, удружења и других правних лица, које се односе на повреду прописа из надлежности инспекције, изврши инспекцијски надзор и о утврђеном чињеничном стању и предузетим мерама писменим путем обавести подносиоца представке најкасније у року од 60 дана од дана пријема представке.

Електроенергетски инспектор

Члан 372.

Електроенергетски инспектор врши инспекцијски надзор над објектима за производњу, пренос и дистрибуцију електричне енергије и у другим објектима напона преко 1 кВ, у складу са овлашћењима утврђеним овим законом.

Члан 373.

Послове електроенергетског инспектора може да обавља лице које има стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, односно друге услове одређене законом који уређује права и дужности државних службеника, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у министарству, као и положен стручни испит из одговарајуће области.

Права и дужности електроенергетског инспектора

Члан 374.

У вршењу инспекцијског надзора електроенергетски инспектор има право и дужност да проверава:

- 1) да ли енергетски субјекти који обављају делатности производње, преноса и дистрибуције електричне енергије обављају делатност у складу са законом;
- 2) да ли енергетски субјекти који обављају делатности производње, преноса и дистрибуције електричне енергије имају лиценцу за обављање тих делатности;
- 3) да ли лица која рукују електроенергетским објектима, уређајима и инсталацијама и лица која раде на одржавању електроенергетских објеката испуњавају прописане услове за вршење тих послова;
- 4) да ли је прибављено одобрење надлежног органа у складу са прописом којим се уређује изградња објекта;
- 5) да ли је израђена техничка документација за постављање уређаја и инсталација;
- 6) испуњеност услова за прикључење на преносни, односно дистрибутивни систем назахтев купца, односно произвођача;
- 7) да ли се у току коришћења електроенергетски објекти, уређаји и инсталације редовно одржавају и да ли се врши контрола уређаја и инсталација у складу са техничким и другим прописима;
- 8) да ли енергетски субјект спроводи мере заштите електроенергетских објеката, уређаја и инсталација у складу са овим законом;
- 9) квалитет напона, као и број и трајање прекида испоруке електричне енергије.

Квалитет напона из тачке 9) овога члана електроенергетски инспектор проверава на основу података којима располаже енергетски субјект, а у случају да се не може са сигурношћу утврдити тачност података, квалитет се проверава на основу налаза независног тела, које Министарство одређује у складу са посебним законом.

Електроенергетски инспектор врши и друге послове утврђене законом или прописом донетим на основу закона.

Инспектор опреме под притиском

Члан 375.

Инспектор опреме под притиском врши инспекцијски надзор над енергетским објектима за: транспорт нафте и деривата нафте, транспорт и дистрибуцију природног гаса, производњу деривата нафте, као и над другим енергетским објектима који имају опрему под притиском у складу са овлашћењима утврђеним овим законом.

Инспектор опреме под притиском врши надзор и над другим објектима који имају опрему под притиском.

Члан 376.

Послове инспектора опреме под притиском може да обавља лице које има стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, односно друге услове одређене законом који уређује права и дужности државних службеника, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у министарству, као и положен стручни испит из одговарајуће области.

Права и дужности инспектора опреме под притиском

Члан 377.

Инспектор опреме под притиском има право и дужност да проверава:

- 1) да ли је прибављена енергетска дозвола у складу са овим законом;
- 2) да ли је прибављено одобрење надлежног органа у складу са прописима којима се уређује изградња објекта;
- 3) да ли је израђена техничка документација за уградњу и постављање опреме под притиском;
- 4) да ли се уградња, односно стављање у употребу опреме под притиском врши ускладу са законом, техничким и другим прописима;
- 5) да ли енергетски субјекти који у обављању енергетске делатности користе опрему под притиском испуњавају прописане услове за обављање тих делатности;
- 6) да ли се прегледи и испитивања опреме под притиском током века употребе врше ускладу са законом, техничким и другим прописима;
- 7) да ли лица која рукују опремом под притиском и лица која раде на одржавању опреме под притиском испуњавају услове за вршење тих послова прописаних законом, техничким и другим прописима;

Инспектор опреме под притиском врши и друге послове утврђене законом или прописом донетим на основу закона.

Енергетски инспектор

Члан 378.

Енергетски инспектор врши инспекцијски надзор над обављањем енергетских делатности у складу са овим законом, над објектима над којима надзор не врши електроенергетски инспектор и инспектор опреме под притиском, као и надзор над спровођењем прописа о формирању обавезних и оперативних резерви, квалитетом енергије и енергената и прописа у области топлотне енергије.

Члан 379.

Послове енергетског инспектора може да обавља лице које има стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, односно друге услове одређене законом који уређује права и дужности државних службеника, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству.

Права и дужности енергетског инспектора

Члан 380.

Енергетски инспектор има право и дужност да проверава:

- 1) да ли је за обављање енергетске делатности прибављена лиценца, осим за енергетске делатности из члана 16. став 1. тач. 19), 20), 22) и 23) овог закона;
- 2) да ли обвезници стављања биогорива на тржиште поступају у складу са прописима;

- 3) да ли енергетски субјекти, односно физичка лица из члана 70. став 5. овог закона, производе енергију из обновљивих извора енергије, односно високоефикасном комбинованом производњом електричне и топлотне енергије у складу са законом, прописима и одлуком надлежног органа;
- 4) да ли енергетски субјекти који обављају делатност производње, дистрибуције и снабдевања топлотном енергијом, ове делатности обављају у складу са прописима;
- 5) да ли енергетски субјекти, односно физичка лица из члана 70. став 5. овог закона, који су остварили право на подстицајне мере обављају делатност у складу са законом, прописима и одлуком надлежног органа;
- 6) да ли се обавезне резерве чувају у складу са прописима;
- 7) да ли се оперативне резерве чувају у складу са прописима;
- 8) да ли је прибављена енергетска дозвола и друга акта у складу са овим законом;
- 9) да ли је прибављено одобрење надлежног органа у складу са прописима којима се уређује изградња објекта;
- 10) да ли енергетски субјекти који у обављању енергетске делатности испуњавају прописане услове за обављање тих делатности;
- 11) да ли се у току коришћења објекти редовно одржавају и да ли се врши њихова редовна контрола у складу са техничким и другим прописима;
- 12) квалитет испорученог природног гаса на основу извештаја тела које Министарство одређује у складу са законом којим се уређују јавне набавке.

Обавештење о надзору

Члан 381.

Инспектор је дужан да о спровођењу инспекцијског надзора обавести одговорно лице у енергетском субјекту или другом правном лицу или предузетнику, над чијим објектом се обавља надзор (у даљем тексту: одговорно лице), најкасније три дана пре почетка надзора.

Инспекцијски надзор може се спровести и без обавештења из става 1. овог члана, када постоје разлози за неодложно поступање, односно ако је такво поступање у циљу заштите безбедности или здравља људи и имовине.

Обавезе енергетског субјекта или другог правног лица или предузетника, у поступку инспекцијског надзора

Члан 382.

Одговорно лице, дужно је да инспектору омогући несметано спровођење инспекцијског надзора, обезбеди приступ објекту, адекватан радни простор за рад инспектора, одреди једно или више службених лица која ће учествовати у инспекцијским радњама на утврђивању чињеница, обезбеди акта, евиденције, документа, извештаје и осталу документацију неопходну за вршење инспекцијског надзора, а у случају немогућности обезбеђења документације да доставе писмено образложење.

На захтев инспектора лица из става 1. овог члана дужна су да пруже усмено, односно писмено изјашњење о чињеницама и доказима који су изнесени, односно утврђени у поступку инспекцијског надзора.

Записник о спроведеном надзору

Члан 383.

Инспектор сачињава записник о спроведеном инспекцијском надзору, у који се обавезно уноси:

- 1) налаз чињеничног стања, предлог мера за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду;
- 2) обавеза извештавања инспектора о предузетим мерама и рок за достављање извештаја.

Записник се сачињава на лицу места у току обављања инспекцијског надзора, а одговорно лице које присуствује инспекцијском надзору има право да стави примедбе на записник о обављеном инспекцијском надзору.

Примедбе на записник

Члан 384.

Примедбе на записник, односно изјава одговорног лица да нема примедби, уносе се у записник.

Инспектор је дужан да размотри примедбе на записник о обављеном инспекцијском надзору и да, према потреби, допуни инспекцијске радње на које се примедбе односе, односно да измени или одустане од предложене мере.

О примедбама на записник инспектор не одлучује посебно, већ их цени све заједно и сваку посебно у образложењу решења донетог у предмету инспекцијског надзора.

Решење

Члан 385.

Ако енергетски субјект или друго правно лице или предузетник или физичко лице из члана 70. став 5. овог закона, односно одговорно лице у остављеном року није отклонило записником утврђене незаконитости, неправилности и недостатке, инспектор је дужан да донесе решење којим налаже мере и одређује рок за њихово отклањање.

Решењем из става 1. овог члана, у зависности од предмета надзора и природе утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду, може се:

- 1) наложити да се утврђене неправилности и недостаци отклоне у року који одреди;
- 2) обуставити постављање уређаја, постројења и инсталација или опреме под притиском ако у одређеном року нису отклоњене утврђене неправилности и недостаци;
- 3) обуставити употреба или коришћење енергетских објеката, уређаја, постројења, инсталација или опреме под притиском уколико до истека рока утврђеног решењем за отклањање уочених неправилности и недостатака нису отклоњене утврђене неправилности и недостаци и није поднет захтев за продужење рока за отклањање уочених неправилности и недостатака;
- 4) забранити употреба енергетског објекта, односно коришћење уређаја, постројења или инсталација или опреме под притиском ако:
  - (1) рад енергетског објекта, уређаја, постројења или инсталације или опреме под притиском доводи у опасност живот или здравље људи и имовину;
  - (2) ни по истеку рока утврђеног решењем о обустави употребе, односно коришћења објекта нису отклоњене утврђене неправилности и недостаци;

- (3) се енергетском субјекту одузме лиценца или сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе због неиспуњавања прописаних услова или не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности, осим у случају из члана 26. овог закона.

Енергетски субјект или друго правно лице или предузетник или физичко лице из члана 70. став 5. овог закона, односно одговорно лице, коме је решењем инспектора наложено отклањање недостатака и неправилности дужан је да недостатке и неправилности отклони у задатом року и да у писаној форми обавести инспектора о отклањању недостатака и неправилности у року који је одређен решењем.

Члан 386.

У случају из члана 385. став 2. тачка 4) овог закона инспектор је дужан да обавести надлежни орган који је енергетском субјекту, односно физичком лицу из члана 70. став 5. овог закона, утврдио право на подстицајне мере за производњу биогорива, енергије из обновљивих извора, односно из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије, као и друга права.

Члан 387.

На решење инспектора може се изјавити жалба Министарству у року од 15 дана од дана пријема решења.

Жалба на решење из става 1. овог члана не одлаже извршење решења.

Члан 388.

Инспектор не може да учествује у изради и вршењу техничке контроле техничке документације за објекте над којима врши инспекцијски надзор, извођењу радова на објектима над којима врши инспекцијски надзор и да врши стручни надзор над извођењем радова на објектима над којима врши инспекцијски надзор.

Инспектор не може да буде члан Комисије за технички преглед објеката над којима врши инспекцијски надзор.

XIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступи

Члан 389.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ енергетски субјект, односно друго правно лице ако:

- 1) не извршава дужности у смислу овог закона (члан 94. став 3. тач. 1), 2), 3), 6), 7), 8), 9) и 10), члан 109. став 1. тач. 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 12), 13), 16), 17), 18), 19), 21), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 34), 35), 36), 39) и 45), члан 136. став 1. тач. 1), 2), 3), 4), 6), 8), 9), 10), 11), 14), 15), 16), 18), 19), 21), 22), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 29), 30), 31) и 39), члан 153. став 1. тач. 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13) и 14), члан 182. став 1. тач. 1), 2) и 3), члан 192. став 6, члан 195. став 1. тач. 1), 4), 15) и 16), члан 248. став 1. тач. 1), 2), 3), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 14), 16), 17), 18) и 19), члан 261. став 1. тач. 1), 2), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 14), 17), 18), 19), 20) и 21), члан 276. став 1. тач. 1), 2), 3), 4), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 15) и 16), члан 301. став 1. тач. 1), 4) и 12), чл. 354, 357, 358. и 359. овог закона);
- 2) не испоручује топлотну енергију у складу са чланом 355. став 1. овог закона;
- 3) не врши дистрибуцију топлотне енергије у складу са чланом 356. став 2. овог закона;

- 4) на захтев Министарства не достави податке за израду Програма и Енергетског биланса (чл. 5. и 13. овог закона);
- 5) не води засебне рачуне за сваку енергетску делатност у складу са овим законом, неизради годишњи биланс стања и биланс успеха и не обезбеди ревизију (члан 18. овог закона);
- 6) отпочне да обавља енергетску делатност без прибављене лиценце у смислу овог закона (члан 17. овог закона) и не поднесе захтев за издавање, односно измену лиценце (члан 23. овог закона);
- 7) не дозволи коришћење енергетског објекта са свом неопходном документацијом усмислу овог закона (члан 26. став 4. овог закона);
- 8) обавља складиштење нафте, деривата нафте и биогорива за сопствене потребеукупног капацитета преко пет тона и снабдевање сопствених превозних средстава на сопственим станицама за снабдевање без прибављене сагласности у смислу овог закона (члан 28. овог закона);
- 9) повлашћени произвођач не извршава обавезе у смислу овог закона (члан 76. став 6. овог закона);
- 10) гарантовани снабдевач не извршава обавезе из члана 78. овог закона;
- 11) ако не обавести Министарство о насталим променама у смислу овог закона (члан 81. став 1. овог закона);
- 12) не прорачунава и не објави јавно уделе свих врста извора енергије у продатој електричној енергији крајњим купцима у Републици Србији у смислу овог закона (члан 87. ст. 1. и 3. овог закона);
- 13) поступи супротно члану 118. став 2. и члана 141. став 2. овог закона;
- 14) ако оператор система не изврши обавезу из члана 192. став 8. овог закона;
- 15) не достави Министарству податке у складу са чл. 335. и 336. овог закона;
- 16) стави на тржиште деривате нафте, биогорива или базна уља супротно члану 337. овог закона;
- 17) не обезбеди тајност комерцијалних, пословних и других података до којих једошао у обављању послова из своје надлежности у смислу овог закона (члан 334. овог закона);
- 18) не омогући приступ систему у смислу овог закона (члан 330. овог закона);
- 19) не обезбеди квалитет испоруке и снабдевања у смислу овог закона (чл. 215. и 320. овог закона);
- 20) не спроводи заштиту енергетских објеката у смислу овог закона (чл. 218, 323. и 344. овог закона);
- 21) не омогући инспекцијски надзор у смислу овог закона (члан 382. овог закона);
- 22) не изврши решење инспектора и не обавести инспектора о отклањању недостатака и неправилности у року који је одређен решењем у смислу овог закона (члана 385. овог закона);
- 23) не плати накнаду у складу са одредбама члана 341. овог закона;
- 24) не обезбеди оперативне резерве у складу са одредбама члана 345. овог закона.

Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за привредни преступ и одговорно лице у енергетском субјекту, односно другом правном лицу.

Уз казну за привредни преступ из става 1. тачка 16) овог члана енергетском субјекту, односно другом правном лицу може се изрећи се и мера привремене забране обављања делатности у трајању од шест месеци.

Прекршаји

Члан 390.

Новчаном казном од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај енергетски субјект, односно друго правно лице ако:

- 1) не извршава дужности у смислу овог закона (члан 94. став 3. тач. 4), 5), 11), 12) и 13), члан 109. став 1. тач. 14), 22), 29), 43), 44) и 46), члан 136. став 1. тач. 5), 12), 13), 36), 38) и 40), члан 153. став 1. тачка 15), члан 192. став 2, члан 195. став 1. тач. 2), 3), 5), 6), 7), 8), 9), 10) и 14), члан 248. став 1. тач. 15), 20) и 24), члан 261. став 1. тач. 3), 15), 16) и 24), члан 276. став 1. тачка 17), члан 301. став 1. тач. 2), 3), 5), 6), 7), 8), 9) и 13) и члан 302. ст. 3. и 7. овог закона);
- 2) не обавести, не достави и не поступи по захтеву Агенције у смислу овог закона (члан 23. став 3, члан 57. став 2, члан 94. став 3 тачка 12), члан 109. став 1. тач. 33), 40), 41) и 42), члан 113. став 4, члан 115. став 2, члан 132. ст. 7. и 10, члан 136. став 1. тач. 20), 32), 33) и 34), члан 144. став 5, члан 154. став 5, члан 184. став 1, члан 195. став 1. тач. 12) и 13), члан 238, члан 242. став 1, члан 244. став 1, члан 245. став 3, члан 248. став 1. тач. 17), 23) и 24), члан 250. став 1, члан 253. став 2, члан 257. ст. 8. и 9, члан 261. став 1. тач. 10), 13) и 23), члан 263. став 2, члан 268. ст. 4. и 5, члан 276. став 1. тачка 14), члан 277. став 1, члан 280. став 2. и члан 301. став 1. тач. 10) и 11) овог закона);
- 3) не води регистар гаранција порекла у електронском облику и не објављује податке из регистра на својој интернет страници у смислу овог закона (члан 86. став 1. овог закона);
- 4) не донесе Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања у смислу овог закона (чл. 132. и 280. овог закона);
- 5) не одлучи по захтеву купца за прикључење објекта у смислу овог закона (члан 120. став 4, члан 142. став 2. и члан 266. став 2. овог закона);
- 6) власник непокретности не омогући приступ енергетским објектима у смислу овог закона (члан 216. став 2, члан 321. став 2. и члан 342. став 2. овог закона);
- 7) не понуди помоћне услуге у смислу члана 94. став 3. тачка 4) овог закона; 8) не уклања дрвеће и друго у смислу овог закона (чл. 218, 323. и 344. овог закона);
- 9) не закључи уговоре у смислу овог закона (члан 160. став 1, члан 171. ст. 2. и 4, чл. 284, 293, 331. и 360. овог закона);
- 10) не прикључи објекат купца на преносни, транспортни, односно дистрибутивни систем у смислу овог закона (чл. 123, 145. и 269. овог закона);
- 11) не предузима мере у циљу заштите електроенергетских објеката у смислу овог закона (чл. 218, 323. и 344. овог закона);
- 12) не врши редовне и ванредне контроле мерног места у смислу овог закона (члан 199. овог закона);
- 13) електричну енергију и природни гас не користи у смислу овог закона (чл. 210. и 307. овог закона);
- 14) снабдевач не регулише финансијске обавезе у смислу овог закона (члан 197. став 1. и члан 305. став 2. овог закона);
- 15) не омогући овлашћеним лицима приступ мерним уређајима, инсталацијама и меступрикључка у смислу овог закона (члан 204. став 1. тачка 2) и члан 308. ст. 1 и 2. овог закона);
- 16) не поштују обавезујуће одлуке Агенције и не испуњавају обавезе у смислу овог закона (члан 57. став 5. овог закона).

Новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у енергетском субјекту, односно у другом правном лицу.

Члан 391.

Новчаном казном од 10.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

- 1) на захтев Министарства не достави податке за израду Програма и Енергетског биланса (члан 13. ст. 3. и 4. овог закона);
- 2) не дозволи коришћење енергетског објекта са свом неопходном документацијом усмислу овог закона (члан 26. став 4. овог закона);
- 3) повлашћени произвођач не извршава обавезе у смислу овог закона (члан 76. став 6. овог закона);
- 4) ако не обавести Министарство о насталим променама у смислу овог закона (члан 81. став 1. овог закона);
- 5) не достави податке у складу са чланом 169. став 3. и чланом 292. став 2. овог закона;
- 6) не изврши обавезу из члана 192. став 8. овог закона;
- 7) не одржава унутрашње електричне инсталације у смислу овог закона (члан 209. овог закона);
- 8) купац не регулише финансијске обавезе из члана 197. став 1. и члана 305. став 2. овог закона;
- 9) електричну енергију и природни гас не користи у смислу овог закона (чл. 210. и 307. овог закона);
- 10) власник непокретности не омогући приступ енергетским објектима у смислу овог закона (члан 216. став 2, члан 321. став 2. и члан 342. став 2. овог закона);
- 11) не омогући овлашћеним лицима приступ мерним уређајима, инсталацијама и меступрикључка у смислу овог закона (члан 204. став 1. тачка 2) и члан 308. ст. 1. и 2. овог закона);
- 12) не предузима мере у циљу заштите енергетских објеката у смислу овог закона (члан 218. ст. 1. и 7, чл. 323. и 344. овог закона);
- 13) не омогући инспекцијски надзор у смислу овог закона (члан 382. овог закона);
- 14) не изврши решење инспектора и не обавести инспектора о отклањању недостатака и неправилности у року који је одређен решењем у смислу овог закона (члана 385. овог закона).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се физичко лице за прекршај ако:

- 1) на захтев Министарства не достави податке за израду Програма и Енергетског биланса (члан 13. ст. 3. и 4. овог закона);
- 2) не дозволи коришћење енергетског објекта са свом неопходном документацијом усмислу овог закона (члан 26. став 4. овог закона);
- 3) повлашћени произвођач не извршава обавезе у смислу овог закона (члан 76. став 6. овог закона);
- 4) ако не обавести Министарство о насталим променама у смислу овог закона (члан 81. став 1. овог закона);
- 5) не изврши обавезу из члана 192. став 8. овог закона;

- 6) не одржава унутрашње електричне инсталације у смислу овог закона (члан 209. овог закона);
- 7) купац не регулише финансијске обавезе у смислу овог закона (члан 197. став 1. и члан 305. став 2. овог закона);
- 8) електричну енергију и природни гас не користи у смислу овог закона (чл. 210. и 307. овог закона);
- 9) не предузима мере у циљу заштите енергетских објеката у смислу овог закона (чл.218, 323. и 344. овог закона);
- 10) власник непокретности не омогући приступ енергетским објектима у смислу овог закона (члан 216. став 2, члан 321. став 2. и члан 342. став 2. овог закона);
- 11) не омогући овлашћеним лицима приступ мерним уређајима, инсталацијама и меступрикључка у смислу овог закона (члан 204. став 1. тачка 2) и члан 308. ст. 1. и 2. овог закона);
- 12) електричну енергију и природни гас не користи у смислу овог закона (чл. 210. и 307. овог закона);
- 13) не обавести, не достави и не поступи по захтеву Агенције у смислу овог закона(члан 132. став 7. и члан 280. став 2. овог закона);
- 14) не омогући инспекцијски надзор у смислу овог закона (члан 382. овог закона);
- 15) не изврши решење инспектора и не обавести инспектора о отклањањунедостатака и неправилности у року који је одређен решењем у смислу овог закона (члан 385. овог закона).

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај и одговорно лице из чл. 132. и 280. овог закона.

XIV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 392.

Поступци који су започети до дана ступања на снагу овог закона наставиће се по прописима по којима су започети.

Члан 393.

Прописи за извршавање овог закона биће донети у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона, осим прописа из чл. 27. и 34. овог закона који ће бити донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона и прописа из члана 219. овог закона који ће бити донети у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана, примењиваће се прописи који су донети на основу Закона о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 57/11, 80/11 - исправка, 93/12 и 124/12), ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 394.

Агенција ће донети акт из члана 51. став 2. тачка 2) овог закона у року од четири месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Агенција ће ускладити правила из члана 51. став 1. тачка 1) овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Агенција ће донети Методологију из члана 50. став 1. тачка 3) овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 395.

Агенција ће донети правила из члана 51. став 1. тачка 2) овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, одредити захтеване вредности показатеља и начин оцењивања достигнутог квалитета најкасније до 1. јануара 2017. године за електричну енергију, односно до 1. јануара 2020. године за природни гас и одредити начин утврђивања накнаде купцу из члана 52. тачка 2) овог закона најкасније до 1. јануара 2018. године за електричну енергију, односно до 1. јануара 2021. године за природни гас.

Члан 396.

Успостављање, односно стицање права својине оператора преносног и дистрибутивног система електричне енергије на мрежама из члана 409. ст. 1. и 3. овог закона, оператора транспортног и дистрибутивног система природног гаса из члана 417. ст. 1. и 2. овог закона и енергетског субјекта који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима на објектима из члана 424. ст. 1. и 2. овог закона, не сматра се прометом добара.

Електрична енергија

Члан 397.

Енергетски субјект који на дан ступања на снагу овог закона има лиценцу за обављање делатности јавног снабдевања електричном енергијом наставља да снабдева домаћинства и мале купце по регулисаним ценама, као и да закључује уговоре о откупу електричне енергије и испуњава обавезе према повлашћеним произвођачима и привременим повлашћеним произвођачима електричне енергије, са правима и обавезама гарантованог снабдевача, све до именованог гарантованог снабдевача у складу са чланом 190. овог закона.

Агенција је дужна да до 1. маја 2017. године објави први извештај о потреби даље регулисања цена из члана 88. став 3. тачка 1) овог закона.

Министарство је дужно да спроведе поступак јавног тендера у складу са чланом 191. овог закона, најкасније у року од шест месеци од сазнања да је престала потреба за регулацијом цена из члана 88. став 3. тачка 1) овог закона.

Агенција ће ставити ван снаге одлуке о регулисању цена гарантованог снабдевања најкасније месец дана по избору снабдевача који је изабран по тендерској процедури за обављање гарантованог снабдевача.

Лиценца која је издата за обављање делатности јавног снабдевања, престаје да важи даном почетка рада гарантованог снабдевача, именованог у складу са чланом 190. овог закона.

Гарантовани снабдевач преузима сва права и обавезе јавног снабдевача према повлашћеним произвођачима и привременим повлашћеним произвођачима електричне енергије и дужан је да најкасније у року од 30 дана од дана почетка рада преузме уговоре о откупу електричне енергије са повлашћеним произвођачима и привременим повлашћеним произвођачима електричне енергије који су закључени до дана почетка рада гарантованог снабдевача, под условима и на начин утврђен у ставу 3. овог члана.

Члан 398.

Агенција ће до 1. маја 2017. године објавити први извештај о потреби за резервним снабдевачем из члана 194. овог закона.

Члан 399.

Цене закупа резерве снаге из члана 88. став 3. тачка 2) овог закона, на дан ступања на снагу овог закона, су регулисане.

Агенција је дужна да до 1. маја 2017. године објави први извештај о потреби даљег регулисања цена из члана 88. став 3. тачка 2) овог закона.

Члан 400.

Оператор дистрибутивног система је дужан да до 1. маја 2016. године, успостави ажуру базу података о свим купцима из категорије домаћинство и малим купцима и њиховим мерним местима.

Гарантовани снабдевач електричном енергијом је дужан да, на основу базе из става 1. овог члана, најкасније до 1. јануара 2017. године, успостави ажуру базу података о свим купцима из категорије домаћинство и малим купцима које снабдева и закључи уговор о снабдевању електричном енергијом, у писаној форми.

Члан 401.

Енергетски субјекти који на дан ступања на снагу овог закона обављају енергетску делатност, настављају да раде и дужни су да свој рад и пословање ускладе са одредбама овог закона.

Лиценце за обављање енергетских делатности које су издате до дана ступања на снагу овог закона важиће до истека рока на који су издате, осим лиценци за обављање делатности снабдевања електричном енергијом.

Енергетски субјект који на дан ступања на снагу овог закона има лиценцу за обављање енергетске делатности снабдевања електричном енергијом, дужан је да прибави лиценцу за снабдевање или лиценцу за снабдевање на велико електричном енергијом, у року од шест месеци од дана доношења акта из члана 27. овог закона.

Лиценца за обављање енергетске делатности снабдевања електричном енергијом, издата енергетском субјекту до дана ступања на снагу овог закона престаје да важи, по прибављању једне од лиценци из става 3. овог члана.

У случају да енергетски субјект не прибави ни једну лиценцу из става 3. овог члана, постојећа лиценца за снабдевање електричном енергијом престаје да важи истеком рока од шест месеци од дана доношења акта из члана 27. овог закона.

Члан 402.

Даном ступања на снагу овог закона, право на гарантовано снабдевање, као јавну услугу, имају домаћинства и мали купци електричне енергије.

Снабдевач, који је снабдевао крајњег купца до дана ступања на снагу овог закона, наставља да га снабдева.

Купцима, који су до дана ступања на снагу овог закона имали статус малог купца, а у 2014. години имали потрошњу електричне енергије већу од 30.000 kWh право на гарантовано снабдевање престаје 1. јула 2015. године.

Члан 403.

Правно лице или предузетник који обавља енергетску делатност дистрибуције електричне енергије и управљања затвореним дистрибутивним системом, дужан је да у року од три године од дана ступања на снагу овог закона прибави лиценцу за обављање енергетске делатности из члана 16. став 1. тачка 5) овог закона.

Члан 404.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије ће донети и доставити Агенцији ради давања сагласности план преузимања из члана 136. став 1. тачка 11) овог закона у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор дистрибутивног система ће, у року од три месеца од дана прибављања сагласности Агенције из става 1. овог члана, преузети све мерне уређаје, мерно разводне ормане, прикључне водове, инсталације и опрему у мерно разводном орману који су усклађени са захтевима из техничких прописа и правила о раду дистрибутивног система.

Оператор дистрибутивног система ће, први извештај из члана 136. став 1. тачка 11) овог закона, доставити Министарству и Агенцији у року од девет месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор дистрибутивног система ће преузети све мерне уређаје, мерно разводне ормане, прикључне водове, инсталације и опрему у мерно разводном орману најкасније до 31. децембра 2020. године, према динамици 10% у првој и другој години примене закона, а у осталим годинама примене закона 20%.

Оператор дистрибутивног система ће услове преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману са купцем, односно произвођачем уредити уговором.

Члан 405.

Оператори система усагласиће правила из чл. 109. и 136. са одредбама овог закона и доставити Агенцији ради давања сагласности, најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор преносног система дужан је да донесе процедуру из члана 117. овог закона и достави Агенцији ради давања сагласности, најкасније у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор преносног система и оператор дистрибутивног система електричне енергије донеће планове из члана 109. став 1. тач. 18) и 19) и члана 136. став 1. тач. 9) и 10) овог закона и доставити Агенцији, ради давања сагласности, најкасније у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије ће донети програм и одредити одговорно лице из члана 132. овог закона у року од четири месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије и снабдевач електричном енергијом ће у року од два месеца од дана ступања на снагу овог закона, донети процедуру и успоставити организациону јединицу, тело или одредити овлашћено лице за поступање по приговорима и притужбама крајњих купаца из члана 136. став 1. тачка 39) и члана 195. став 1. тачка 4) овог закона.

Члан 406.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије ће у року од две године од дана ступања на снагу овог закона донети план имплементације напредних мрежа из чл. 115. и 138. овог закона.

Члан 407.

Енергетски субјект који на дан ступања на снагу овог закона има лиценцу за обављање делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом наставља да обавља ту делатност до окончања поступка сертификације из члана 100. овог закона, који ће се извршити у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 408.

Енергетске делатности из члана 16. став 3. овог закона обављаће се као делатности од општег интереса до усклађивања закона којима се уређује положај јавних предузећа и обављање делатности од општег интереса, у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима.

Члан 409.

Даном ступања на снагу овог закона успоставља се својина:

- 1) Јавног предузећа "Електро mreжа Србије" на преносној електроенергетској мрежи из члана 97. став 2. овог закона, која је на дан ступања на снагу овог закона у својини Републике Србије, а коју користи то јавно предузеће;
- 2) зависних привредних друштава Јавног предузећа "Електропривреда Србије", оператора дистрибутивног система: ПД "Електродистрибуција - Београд", ПД "Електровојводина" Нови Сад, ПД "Центар" Крагујевац, ПД "Југоисток" Ниш и ПД "Електросрбија" Краљево на дистрибутивној електроенергетској мрежи из члана 128. став 2. овог закона, која је на дан ступања на снагу овог закона у својини Републике Србије, а коју користе та зависна привредна друштва.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије и корисници система закључиће, у року од две године од дана ступања на снагу овог закона, уговор о преносу права својине на објектима преносне, односно дистрибутивне електроенергетске мреже који су у својини корисника система.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије стиче својину на објектима електроенергетске мреже које је до дана ступања на снагу овог закона сопственим средствима изградио или прибавио правним послом.

Оператору преносног, односно дистрибутивног система и Јавном предузећу "Електропривреда Србије" који функционално не користи објекат електроенергетске мреже престаје право коришћења на том објекту и постаје јавна својина Републике Србије.

На објекту електроенергетске мреже на коме престаје право коришћења у смислу става 4. овог члана, даном ступања на снагу овог закона успоставља се својина оператора преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије, који тај објекат фактички користи, односно коме припада према одредбама члана 97. став 2. и члана 128. став 2. овог закона.

Мрежом, у смислу става 1. овог члана не сматра се земљиште (осим земљишта под објектом електроенергетске мреже и земљишта које служи за редовну употребу тог објекта), пословне и друге зграде, путеви и други грађевински објекти, станови и друге непокретности који се налазе у оквиру или у близини електроенергетских мрежа, али не чине функционалну целину са мрежом и чији је режим уређен посебним прописима.

Члан 410.

Орган надлежан за вођење јавне евиденције о непокретностима и правима на њима извршиће на захтев оператора из члана 409. став 1. овог закона упис права својине на непокретностима-објектима електроенергетске мреже из члана 409. став 1. овог закона.

У случају када је на објекту електроенергетске мреже из члана 409. став 1. овог закона оператор уписан као носилац права коришћења оператор система је дужан да захтев за упис права својине поднесе у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона. Уз захтев се подноси потврда оснивача оператора која се издаје на основу изјаве овлашћеног лица оператора дата под кривичном и материјалном одговорношћу, којом се доказује да оператор система и функционално користи објекат електроенергетске мреже.

Орган из става 1. овог члана извршиће брисање права коришћења оператора система коме је то право престало у смислу члана 409. ст 4. и 5. овог закона и уписати право својине оператора система који тај објекат функционално или фактички користи, на основу потврде.

У случају када на објекту електроенергетске мреже није уписано право коришћења надлежни орган извршиће упис права својине оператора који функционално користи тај објекат, на основу потврде из става 2. овог члана.

Потврду из става 2. овог члана за оператора преносног система у име Владе даје министарство надлежно за послове енергетике.

У случају када на објекту електроенергетске мреже из става 1. овог члана Република Србија није уписана као власник, већ као држалац, положај држаоца по самом закону стиче оператор система уз потврду са правом да се упише као власник објекта када се за то стекну законски услови.

Члан 411.

Оператор система коме је чланом 409. став 1. овог закона пренет у својину објекат електроенергетске мреже који није уписан у јавну евиденцију о непокретностима и права на њима дужан је да надлежном органу поднесе захтев за упис права својине у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Ако је до дана ступања на снагу овог закона за објекат електроенергетске мреже покренут поступак легализације оператор из члана 409. став 1. овог закона преузима права и обавезе подносиоца тог захтева.

Ако за објекат електроенергетске мреже, до дана ступања на снагу овог закона, није поднет захтев за легализацију оператор из члана 409. став 1. овог закона оператор система дужан је да такав захтев поднесе у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 412.

Укњижба водова који су делови електроенергетске мреже из члана 409. став 1. овог закона извршиће се сходном применом одредаба члана 410. овог закона и применом прописа којима се уређује катастар водова.

Природни гас

Члан 413.

Оператор дистрибутивног система је дужан да најкасније до 1. маја 2016. године успостави ажурну базу података из члана 261. став 1. тачка 16) овог закона.

Енергетски субјект који обавља делатност јавног снабдевања природним гасом дужан је да, на основу базе из става 1. овог члана, најкасније до 1. јануара 2017. године, успостави ажурну базу података о свим купцима из категорије домаћинство и малим купцима које снабдева и закључи уговор о снабдевању природним гасом, у писаној форми.

Члан 414.

Оператор дистрибутивног система природног гаса ће донети и доставити Агенцији ради давања сагласности план преузимања из члана 261. став 1. тачка 9) овог закона у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор дистрибутивног система ће, у року од три месеца од дана прибављања сагласности Агенције из става 1. овог члана, преузети све мерне уређаје, мернорегулационе станице који су усклађени са захтевима из техничких прописа и правила о раду дистрибутивног система.

Оператор дистрибутивног система ће, први извештај из члана 261. став 1. тачка 10) овог закона доставити Министарству и Агенцији у року од девет месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор дистрибутивног система ће преузети све мерне уређаје, односно мернорегулационе станице најкасније до 31. децембра 2020. године, према динамици 10% у првој и другој години примене закона, а у осталим годинама примене закона 20%.

Оператор дистрибутивног система ће услове преузимања мерних уређаја, односно мерно-регулационих станица са купцем, односно произвођачем уредити уговором.

Члан 415.

Оператори система усагласиће правила о раду из чл. 254, 264. и 278. овог закона са одредбама овог закона и доставити Агенцији ради давања сагласности најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор транспортног система природног гаса донеће план из члана 248. став 1. тачка 3) овог закона и доставити Агенцији, ради давања сагласности, најкасније у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор транспортног система природног гаса ће донети програм и одредити одговорно лице из члана 238. став 1. овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор система ће у року од две године од дана ступања на снагу овог закона донети план имплементације напредних мерних система из чл. 253. и 263. овог закона.

Члан 416.

Одредбе члана 235. овог закона не односе се на енергетски субјект који настаје услед усаглашавања начина организовања постојећих енергетских субјеката са одредбама овог закона.

Одредбе члана 226. овог закона могу се применити уколико је транспортни систем на дан 6. октобра 2011. године припадао вертикално интегрисаном предузећу.

Члан 417.

Даном ступања на снагу овог закона успоставља се својина Јавног предузећа "Србијагас" на мрежи за транспорт природног гаса из члана 221. овог закона и мрежи за дистрибуцију природног гаса из члана 255. овог закона, који су на дан ступања на снагу овог закона у својини Републике Србије, а коју користи то јавно предузеће.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса стиче својину на мрежи за транспорт, односно дистрибуцију природног гаса, које је до дана ступања на снагу овог закона сопственим средствима изградио или прибавио правним послом.

Мрежом за транспорт, односно дистрибуцију природног гаса из става 1. овог члана не сматра се земљиште (осим земљишта под објектом система за транспорт природног гаса, односно система за дистрибуцију природног гаса и земљишта које служи за редовну употребу тог објекта), пословне и друге зграде, путеви и други грађевински објекти, станови и друге непокретности који се налазе у оквиру или у близини оваквих система, али са њима не чине функционалну целину и чији је режим уређен посебним прописима.

Члан 418.

Орган надлежан за вођење јавне евиденције о непокретностима и правима на њима извршиће, на захтев оператора транспортног, односно оператора дистрибутивног система природног гаса из члана 417. став 1. овог закона, упис права својине на непокретностима - објектима система за транспорт природног гаса, односно система за дистрибуцију природног гаса из члана 417. став 1 овог закона.

У случају када је на објекту система за транспорт, односно дистрибуцију природног гаса оператор транспортног, односно оператор дистрибутивног система природног гаса уписан као носилац права коришћења, тај оператор је дужан да захтев за упис права својине поднесе у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона. Уз захтев се подноси потврда оснивача оператора транспортног, односно оператора дистрибутивног система природног гаса која се издаје на основу изјаве овлашћеног лица оператора транспортног, односно оператора дистрибутивног система природног гаса дата под кривичном и материјалном одговорношћу, којом се доказује да енергетски субјект и функционално користи објект система.

У случају када на објекту система није уписано право коришћења надлежни орган извршиће упис права својине оператора транспортног, односно оператора дистрибутивног система природног гаса који функционално користи тај објект, на основу потврде из става 2. овог члана.

Потврду из става 2. овог члана за енергетског субјекта у име Владе даје Министарство.

У случају када на објекту система из става 1. овог члана Република Србија није уписана као власник, већ као држалац, положај држаоца по самом закону стиче оператор транспортног, односно оператор дистрибутивног система природног гаса уз потврду са правом да се упише као власник објекта када се за то стекну законски услови.

Члан 419.

Оператора транспортног, односно оператор дистрибутивног система природног гаса коме је чланом 417. став 1. овог закона пренет у својину објект система који није уписан у јавну евиденцију о непокретностима и права на њима дужан је да надлежном органу поднесе захтев за упис права својине у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

У случају када је до дана ступања на снагу овог закона, за објект система покренут поступак легализације, оператор транспортног, односно оператор дистрибутивног система природног гаса из члана 417. став 1. овог закона преузима права и обавезе подносиоца тог захтева.

У случају када за објект система, до дана ступања на снагу овог закона, није поднет захтев за легализацију, оператор транспортног, односно оператор дистрибутивног система природног гаса из члана 417. став 1. овог закона дужан је да такав захтев поднесе у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 420.

Укњижба водова који су делови мреже из члана 417. став 1. овог закона извршиће се сходном применом одредаба чл. 418. и 419. овог закона, применом прописа којима се уређује катастар водова.

Члан 421.

Енергетски субјект који на дан ступања на снагу овог закона има лиценцу за обављање делатности транспорта и управљања транспортним системом природног гаса, наставља да обавља ту делатност до окончања поступка сертификације из члана 239, односно члана 245. овог закона, који ће се извршити у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Нафта и деривати нафте

Члан 422.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом и транспорта деривата нафте продуктоводом усагласиће и доставити Агенцији ради давања сагласности правила о раду из члана 327. овог закона са одредбама овог закона, најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 423.

Агенција ће издати лиценцу за станице за снабдевање превозних средстава које су биле изграђене до 2009. године без испуњености услова из члана 22. став 1. тачка 2) овог закона, уколико је поднет захтев за легализацију тих објеката.

Енергетски субјекти су дужни да прибаве лиценце за обављање енергетских делатности из члана 16. став 1. тач. 20), 21) 23), 27) и 29) овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу акта из члана 27. овог закона.

Члан 424.

Даном ступања на снагу овог закона успоставља се својина Јавног предузећа "Транснафта" на мрежи за транспорт нафте и мрежи за транспорт деривата нафте из члана 326. овог закона, који су на дан ступања на снагу овог закона у својини Републике Србије, а коју користи то јавно предузеће.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетски субјект који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима, стиче својину на објектима система за транспорт нафте нафтоводима, односно система за транспорт деривата нафте продуктоводима које је до дана ступања на снагу овог закона сопственим средствима изградио или прибавио правним послом.

Системом за транспорт нафте нафтоводима, односно системом за транспорт деривата нафте продуктоводима не сматра се земљиште (осим земљишта под објектом система за транспорт нафте нафтоводима, односно система за транспорт деривата нафте продуктоводима и земљишта које служи за редовну употребу тог објекта), пословне и друге зграде, путеви и други грађевински објекти, станови и друге непокретности који се налазе у оквиру или у близини оваквих система, али са њима не чине функционалну целину и чији је режим уређен посебним прописима.

Члан 425.

Орган надлежан за вођење јавне евиденције о непокретностима и правима на њима извршиће, на захтев енергетског субјекта који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима, из члана 328. став 1. овог закона упис права својине на непокретностима - објектима система за транспорт нафте нафтоводима, односно система за транспорт деривата нафте продуктоводима из тог става.

У случају када је на објекту система за транспорт нафте нафтоводима, односно система за транспорт деривата нафте продуктоводима из става 1. овог члана енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно енергетски субјект који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима уписан као носилац права коришћења, исти је дужан да захтев за упис права својине поднесе у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона. Уз захтев се подноси потврда оснивача енергетског субјекта који обавља делатност транспорта деривата нафте продуктоводима на основу изјаве овлашћеног лица енергетског субјекта дате под кривичном и материјалном одговорношћу, којом се доказује да енергетски субјект и функционално користи објекат система.

У случају када на објекту система није уписано право коришћења надлежни орган извршиће упис права својине енергетског субјекта који функционално користи тај објекат, на основу потврде из става 2. овог члана.

Потврду из става 2. овог члана за енергетског субјекта у име Владе даје Министарство.

У случају када на објекту система из става 1. овог члана Република Србија није уписана као власник, већ као држалац, положај држаоца по самом закону стиче енергетски субјект уз потврду са правом да се упише као власник објекта када се за то стекну законски услови.

Члан 426.

Енергетски субјект коме је чланом 425. став 1. овог закона пренет у својину објекат система који није уписан у јавну евиденцију о непокретностима и права на њима дужан је да надлежном органу поднесе захтев за упис права својине у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Ако је до дана ступања на снагу овог закона, за објекат система покренут поступак легализације, енергетски субјект из члана 425. став 1. овог закона преузима права и обавезе подносиоца тог захтева.

Ако за објекат система, до дана ступања на снагу овог закона, није поднет захтев за легализацију, енергетски субјект из члана 425. став 1. овог закона дужан је да такав захтев поднесе у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 427.

Укњижба водова који су делови мреже из члана 425. став 1. овог закона извршиће се сходном применом одредаба чл. 425. и 426. овог закона и применом прописа којима се уређује катастар водова.

Резерве енергената

Члан 428.

До формирања резерви из члана 346. овог закона енергетски субјекти који обављају енергетску делатност снабдевања природним гасом дужни су да обезбеде обавезне резерве природног гаса које су најмање једнаке тридесетодневним просечним потребама тих купаца у текућој години, у складу са актом Владе којим ће се ближе прописати услови и начин обезбеђења и коришћења обавезних резерви природног гаса.

Резерве из члана 345. ст. 1. и 2. овог закона формираће се до 1. јануара 2028. године.

Обавезне резерве из члана 346. овог закона формираће се најкасније до 1. јануара 2028. године.

Топлотна енергије

Члан 429.

Снабдевач топлотном енергијом и крајњи купац дужни су да закључе уговор о снабдевању топлотном енергијом из члана 360. став 1. овог закона у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 430.

Енергетски субјекти који на дан ступања на снагу овог закона обављају енергетску делатност, настављају да раде и дужни су да свој рад и пословање ускладе са одредбама овог закона.

Лиценце за обављање енергетских делатности које су издате до дана ступања на снагу овог закона важиће до истека рока на који су издате.

За обављање делатности из члана 17. став 1. тач. 20), 21), 23) и 28) овог закона лиценца се мора прибавити у року од шест месеци од доношења акта из члана 27. став 7. овог закона.

Члан 431.

Послове енергетског инспектора из чл. 378-381. овог закона обављаће инспектор опреме под притиском и електроенергетски инспектор док се не обезбеде услови за рад енергетског инспектора, а најдуже годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 432.

Даном ступања на снагу овог закона Агенција за енергетику Републике Србије наставља са радом у складу са одредбама овог закона.

Председник и чланови Савета Агенције настављају да обављају дужности на које су изабрани до истека мандата.

Члан 433.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 57/11, 80/11 - исправка, 93/12 и 124/12), осим члана 13. став 1. тачка б) и став 2. у делу који се односи на тачку б) и члан 14. став 2.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи одредба члана 19. став 1. Закона о робним резервама ("Службени гласник РС", број 104/13) у делу који гласи: "које је Централно складишно тело у складу са Директивом ЕЗ 119/2009, унутар кога се организује посебна организациона целина у саставу Сектора за нафту и гас".

Члан 434.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", осим одредаба члана 98. став 1. тач. 1) до 3), члана 99. и члана 225. став 1. тач. 1) до 3) и члана 225. став 4. овог закона које се примењују од 1. јуна 2016. године.